

МІНІСТЕРСТВО ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТРАНСПОРТУ
Кафедра «Фінанси транспорту»

Сологуб С. М., Соколова Е. О.

ПОДАТКОВА СИСТЕМА

навчально-методичний посібник
до вивчення дисципліни за ОКР «бакалавр», «спеціаліст»
економічних спеціальностей усіх форм навчання

УДК 336.22(075.8)

Податкова система: Навчально-методичний посібник для самостійної та індивідуальної роботи студентів економічних спеціальностей денної та заочної форм навчання / Сологуб С. М., Соколова Е. О., К.: ДЕТУТ. – 2011. – 230 с.

Навчально-методичний посібник спрямовано на ефективну організацію самостійної та індивідуальної роботи, а також формування комплексного розуміння змісту курсу «Податкова система» у студентів економічних спеціальностей денної та заочної форм навчання.

Методичні вказівки розглянуті та затверджені на засіданні кафедри (протокол № 9 від 6 квітня 2011 р.) та на засіданні методичної комісії факультету економіки і менеджменту (протокол № 6 від 26 квітня 2011 р.).

Укладачі: **Сологуб С. М.**, к.е.н., доцент кафедри «Фінанси транспорту»;
Соколова Е. О., к.е.н., доцент кафедри «Фінанси транспорту»

Рецензенти: **Литвиненко Я. В.**, к.е.н., професор, Національна академія статистики, обліку та аудиту;
Кравченко О. О., к.е.н., доцент, ДЕТУТ

ЗМІСТ

Вступ	4
Частина I. Програма навчальної дисципліни «Податкова система»	6
Частина II. Тези лекцій	10
Тема 1. Сутність і види податків	10
Тема 2. Податкова система і податкова політика	13
Тема 3. Податок на додану вартість	17
Тема 4. Акцизний податок.....	25
Тема 5. Мито	29
Тема 6. Податок на прибуток підприємств.....	35
Тема 7. Фіксований сільськогосподарський податок	49
Тема 8. Податок із доходів фізичних осіб	53
Тема 9. Плата за ресурси	66
Тема 10. Місцеві податки і збори	83
Тема 11. Інші податки і збори	98
Тема 12. Державна податкова служба.....	106
Тема 13. Податковий менеджмент.....	110
Тема 14. Ухилення від сплати та перекладання податків	137
Частина III. Методичні рекомендації щодо практичних занять	146
Частина IV. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів	155
Частина V. Тематика контрольних робіт	166
Частина VI. Додатки	168
Критерії оцінювання знань студентів	226
Список інформаційних джерел	227

Вступ

Податки – це обов’язковий елемент фінансової системи держави незалежно від того, яку модель економічного розвитку вона обирає. Податкова система в кожній країні складає основу суспільного розвитку, оскільки, з одного боку, забезпечує її фінансову базу, а з іншого – виступає головним знаряддям реалізації її соціально-економічної політики.

Система оподаткування в Україні почала формуватися з 1991 р. із прийняттям закону України «Про систему оподаткування», яким були визначені базові основи її функціонування, а саме: принципи оподаткування; перелік загальнодержавних та місцевих податків і зборів; форми адміністративного контролю за їх стягненням тощо. Були прийняті також спеціальні закони та інші нормативні документи, що регламентували механізми нарахування та сплати податкових платежів.

З розвитком ринкових відносин чинна податкова система перестала задовольняти вимоги прискореного соціально-економічного розвитку країни. Спостерігалось виключне домінування її фіскальної складової і припинення регулятивного потенціалу, що стримувало підприємницьку ініціативу, позбавляло мотивації до чесно́ї та сумлінної праці.

З обранням нової економічної доктрини розвитку України в 2010 р. було затверджено Податковий кодекс, який в ринковій економіці прийнято вважати економічною конституцією держави. Введення його в дію знаменує новий етап реалізації податкової політики, що характеризується передусім запровадженням поетапного зниження податкового навантаження на суб’єкти господарювання, посиленням ролі регулюючої функції податків, стимулюванням підприємницької діяльності на основі інноваційно-інвестиційних преференцій, розширенням бази оподаткування шляхом введення нових податків та зборів, поліпшенням адміністрування податків та ін.

З метою каталізації нових суспільних стратегій перед фахівцями фінансового сектора національної економіки постає завдання якомога швидше опанувати новітні механізми нарахування та сплати податкових платежів.

Навчально-методичний посібник «Податкова система» підготовлено відповідно до положень Податкового кодексу України. Він передбачає вивчення студентами порядку формування і механізму дії нових податкових відносин, а саме: особливостей реалізації податкової політики та податкової роботи на сучасному етапі, засвоєння змін у механізмах нарахування та сплати податків і зборів, порядку подання податкової звітності, а також з’ясування економічної природи податків, їхньої сутності, функцій тощо.

Дисципліна тісно пов’язана з такими навчальними програмами, як «Облік та аудит», «Фінанси підприємств», «Фінансовий менеджмент», «Економіка підприємства», «Бухгалтерський облік». Вона є основою для оволодіння знаннями з дисципліни «Податковий менеджмент», яка буде викладатись після дисципліни «Податкова система».

оволодіння знаннями з дисципліни «Податковий менеджмент», яка буде викладатись після дисципліни «Податкова система».

Завдання курсу – сформувати у студентів правильне розуміння закономірностей у сфері фінансових відносин між державою та платниками податків і розкрити способи використання цих закономірностей у практиці податкової роботи.

Мета викладання курсу – формування у студентів сучасного економічного мислення та системи глибоких теоретичних знань з питань організації фінансової діяльності підприємств, регулювання податкових відносин, що виникають у процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту до загальнодержавних централізованих фондів, які забезпечують виконання державних функцій – управління, оборони, соціальної та економічної.

У процесі вивчення дисципліни застосовується як аудиторне навчання у вигляді лекційних та семінарських занять, так і самостійна робота студентів. У процесі вивчення дисципліни рекомендується використовувати тексти Податкового кодексу України, законів, постанов Верховної Ради України, указів Президента України, декретів та постанов Кабінету Міністрів України, а також нормативних документів ДПА України.

Опанування курсу «Податкова система» сприятиме адекватному розумінню студентами особливостей реалізації податкової роботи в практичній діяльності та засвоєнню професійних знань з питань податкової справи.

Частина I. Програма навчальної дисципліни «Податкова система»

Тема 1. Сутність і види податків.

Історичний розвиток форм оподаткування. Економічна сутність податків. Податкові платежі до бюджету – плата, збір. Фіскальна та регулююча функції податків. Елементи системи оподаткування та їхня характеристика. Ставки податку: абсолютна та відносна. Класифікація податків та їхня характеристика. Універсальні та специфічні акцизи. Прямі та непрямі податки.

Тема 2. Податкова система і податкова політика.

Податки в системі державних доходів. Методи формування державних доходів. Інституційна побудова податкової системи. Види податкових систем. Податкова політика держави. Коефіцієнти ефективності реалізації податкової політики. Проблемні питання інтеграції податкової системи України до Європейського економічного простору.

Тема 3. Податок на додану вартість.

Сутність ПДВ. Поняття доданої вартості, методи її обчислення. Суб'єкт, об'єкт та база оподаткування. Звітний податковий період. Порядок подання звітності та терміни сплати. Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті до Державного бюджету України. Загальне та автоматичне відшкодування ПДВ. Ставки. Податкова накладна. Податкова декларація. Пільги. Спеціальний режим оподаткування ПДВ. Порядок застосування податкового векселя.

Тема 4. Акцизний податок.

Акцизний податок як форма специфічних акцизів. Відмінні характеристики від ПДВ. Суб'єкт, об'єкт і база оподаткування. Звітний податковий період. Порядок подання звітності та терміни сплати. Підакцизні товари та ставки податку. Декларування роздрібних цін на підакцизні товари. Особливості оподаткування алкогольних виробів. Акцизний склад. Акцизний вексель. Акцизна марка. Звітний податковий період. Порядок подання звітності та терміни сплати.

Тема 5. Мито.

Мито в системі непрямих податків. Функції мита. Класифікації мита. Порядок нарахування та сплати мита. Митна вартість і методи її визначення. Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності. Система кодування та класифікації товарів. Ставки мита: преференційні, пільгові, повні. Пільги.

Тема 6. Податок на прибуток підприємств.

Прибуткове оподаткування в системі податків з підприємств: переваги і недоліки. Загальна характеристика прибутку як об'єкта оподаткування. Бюджетне значення податку. Пільгові режими оподаткування. Суб'єкт, об'єкт і база оподаткування. Доходи та витрати платника податку. Витрати подвійного призначення. Амортизація основних засобів і нематеріальних активів. Методи амортизації: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий. Амортизаційні групи основних засобів і нематеріальних активів. Індексація основних засобів. Ставки податку. Звітний податковий період. Порядок подання звітності та терміни сплати.

Тема 7. Фіксований сільськогосподарський податок.

Сутність і призначення ФСП. Перелік податків і зборів, у рахунок яких сплачується ФСП. Суб'єкт, об'єкт і база оподаткування. Ставки. Звітний податковий період. Порядок розрахунку та сплати.

Тема 8. Податок з доходів фізичних осіб.

Прибуткове оподаткування в системі державних доходів. Суб'єкт, об'єкт і база оподаткування. Чистий річний оподаткований доход. Загальний річний оподаткований доход. Загальний місячний оподаткований доход. Ставки. Порядок оподаткування заробітної плати. Основна, додаткова та допоміжна заробітна плата. Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Податкова соціальна пільга. Податкова знижка. Порядок оподаткування інших доходів фізичних осіб з: продажу об'єктів рухомого та нерухомого майна, оренди, отриманої спадщини, об'єктів дарування, дивідендів, вигащів, інвестиційного прибутку тощо.

Тема 9. Плата за ресурси.

Ресурсні платежі як інструмент раціонального використання природних ресурсів. Види платежів за природні ресурси.

Сутність земельного податку. Суб'єкт, об'єкт і база оподаткування. Функціональні категорії земельних ділянок. Нормативна вартість земельної ділянки. Індексація вартості одиниці площі земельних ділянок. Ставки. Звітний податковий період. Порядок розрахунку та сплати. Пільги.

Сутність збору за спеціальне використання лісових ресурсів. Загальне та спеціальне використання лісових ресурсів. Лісорубний ордер і лісовий квиток. Суб'єкти та об'єкти оподаткування збором. Пільги. Ставки збору. Лісотаксові пояси та лісотаксові розряди. Ділова та дров'яна деревина. Звітний податковий період. Порядок подання звітності та сплати збору.

Сутність збору за спеціальне використання води. Загальне та спеціальне використання водних об'єктів. Суб'єкти та об'єкти оподаткування збором. Пільги. Ставки збору. Звітний податковий період. Порядок подання звітності та сплати збору.

Сутність збору за користування надрами. Суб'єкти й об'єкти оподаткування збором. База оподаткування за фактичними цінами реалізації та розрахунковою вартістю. Абсолютні та відносні ставки збору. Звітний податковий період. Порядок подання звітності та сплати збору. Плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин.

Сутність збору за користування радіочастотним ресурсом. Суб'єкти та об'єкти оподаткування збором. Звітний податковий період. Порядок подання звітності та сплати збору.

Тема 10. Місцеві податки і збори.

Місцеві податки і збори в структурі формування місцевих бюджетів. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Суб'єкт, об'єкт і база оподаткування. Ставки оподаткування. Порядок нарахування податку для юридичних і фізичних осіб. Пільги. Звітний податковий період. Порядок подання звітності та сплати збору.

Єдиний податок. Порядок переходу суб'єктів підприємницької діяльності (фізичних і юридичних осіб) на сплату єдиного податку. Суб'єкт і об'єкт оподаткування. Ставки єдиного податку. Терміни і порядок сплати. Податкові періоди. Податкова звітність.

Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності. Суб'єкти й об'єкти оподаткування збором. Пільги. Ставки. Порядок сплати.

Збір за місця для паркування транспортних засобів. Суб'єкт, об'єкт і база оподаткування. Ставки. Звітний податковий період. Порядок подання звітності та сплати збору.

Туристичний збір. Платники. Ставки. Звітний податковий період. Порядок подання звітності та сплати збору.

Тема 11. Інші податки і збори.

Збір за першу реєстрацію транспортного засобу. Суб'єкти і об'єкти оподаткування збором. Ставки збору. Пільги. Звітний податковий період. Порядок подання звітності та сплати збору.

Збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства. Суб'єкти та об'єкти оподаткування збором. Ставка збору. Звітний податковий період. Порядок подання звітності та сплати збору.

Екологічний податок. Суб'єкт, об'єкт та база оподаткування. Ставки. Звітний податковий період. Порядок подання звітності та сплати збору.

Тема 12. Державна податкова служба України.

Призначення та структура ДПС України. Функції органів ДПС. Основні завдання органів ДПС. Податкова міліція як складова частина органів ДПС. Основні завдання податкової міліції.

Тема 13. Податковий менеджмент.

Сутність податкового менеджменту та його завдання. Суб'єкт та об'єкт податкового менеджменту. Елементи податкового менеджменту. Функції державного податкового менеджменту: організація оподаткування (організаційне та правове), податковий аналіз (форми та етапи проведення), податкове планування (напрями та методи), податкове регулювання (методи та способи), податковий контроль (форми проведення, класифікація перевірок), облік платників (облікова справа, реєстри обліку) та податкових платежів (автоматизоване робоче місце, картка особових рахунків). Класифікація податкових перевірок: камеральна, документальна (планова, позапланова, виїзна, невиїзна), фактична.

Тема 14. Ухилення від сплати та перекладання податків.

Суспільна небезпечність ухилення від сплати податків. Способи ухилення. Фактори, що спричиняють ухилення від оподаткування: соціально-економічні, організаційні, правові. Податкова оптимізація: сутність, способи. Відповідальність за порушення податкового законодавства: фінансова, адміністративна, кримінальна.

Сутність і форми перекладання податків. Особливості перекладання прямих і непрямих податків за умов еластичного та не еластичного попиту на товарну продукцію.

Частина II. Тези лекцій

Тема 1. Сутність і види податків

Податки є найважливішою й найдавнішою формою фінансових відносин між державою та членами суспільства. Необхідність податкових платежів обумовлена виникненням держави і виконанням притаманних їй функцій. Із збільшенням обсягів та диференціацією суспільних заощаджень, виникла потреба у їхній систематизації, тобто, створенні такого порядку та правил їх нарахування та стягнення, які б оптимізували відношення між одержувачем податків (державою) та платниками (юридичними та фізичними особами). За економічним змістом податкові платежі – це фінансові відносини між державою та платниками податків з метою створення загальнодержавних централізованих фондів грошових заощаджень.

За нормами Податкового кодексу України застосовуються два основних терміни, що відображають податкові платежі:

а) *податок* – платіж, який стягується до бюджетів усіх рівнів у безспірному порядку (ПДВ, податок на прибуток, податок із доходів фізичних осіб та ін.). Характеризується ознаками: примусовий характер, безеквівалентність, відсутність цільового використання, законодавча регламентація.

б) *збір (плата, внесок)* – платіж, що стягується за отримання платниками певних підприємницьких вигод, а також для відтворення використаних природних ресурсів. Характеризується цільовим призначенням та еквівалентними відносинами платника з державою.

Функції податків: фіскальна, регулююча.

Фіскальна – забезпечує наповнення бюджетів усіх рівнів. Сприяє досягненню максимально можливого балансу між бюджетними доходами та видатками, рівномірного розподілу сум податкових надходжень між сферами бюджетної системи, необхідного рівня фінансування науки, освіти, охорони здоров'я, оборони та управління.

Регулююча – забезпечує соціально-економічний розвиток, шляхом регулювання рівня накопичення капіталу та його перерозподілу, платоспроможності, темпів розширеного відтворення, соціального захисту та ін.

Крім вище згаданих функцій податків виділяють також інші: розподільчу, контролюючу, стимулюючу та захисну.

В основі побудови ефективного механізму стягнення податків лежать елементи системи оподаткування, до яких належать:

Суб'єкт оподаткування – це особа (фізична або юридична), що безпосередньо сплачує податок.

Об'єкт оподаткування – вказує на те, що саме оподатковується тим чи іншим податком. Ключовими об'єктами оподаткування є: майно, товари, доход (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів (робіт, послуг), інші об'єкти.

Базою оподаткування визнають конкретні вартісні, фізичні або інші характеристики певного об'єкта оподаткування. База оподаткування і порядок її визначення встановлюються для кожного податку окремо. У різних випадках один об'єкт оподаткування може утворювати кілька баз оподаткування для різних податків.

Податкова ставка – це законодавчо встановлений розмір податкових нарахувань на (від) одиницю (одиниці) виміру бази оподаткування.

Розрізняють абсолютну та відносну ставки.

Абсолютною (специфічною) є ставка податку, згідно з якою розмір податкових нарахувань встановлюється як фіксована величина стосовно кожної одиниці виміру бази оподаткування. Відносною (адвалорною) визнається ставка податку, згідно з якою розмір податкових нарахувань встановлюється у відсотковому або кратному відношенні до одиниці вартісного виміру бази оподаткування.

Податковий період – це період часу, з урахуванням якого відбувається обчислення та сплата окремих видів податків і зборів. Він може складатися з базового звітного та інших періодів. Види податкових періодів: календарний рік, календарний квартал, календарний місяць, календарний день.

Порядок обчислення податку – це процес визначення суми добутку бази оподаткування та ставки податку із/без застосуванням відповідних коефіцієнтів.

Специфічні ставки, фіксовані ставки та інші показники, встановлені для цілей оподаткування у вартісному вимірі, підлягають індексації у визначеному порядку.

Терміном сплати податку та збору визнається період, що розпочинається з моменту виникнення податкового обов'язку платника податку зі сплати конкретного виду податку і завершується останнім днем терміну, протягом якого такий податок чи збір має бути сплачений.

Термін та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку – це період часу, що обмежується звітним податковим періодом, для подання платниками податкової звітності, в якій декларується база оподаткування та відбувається погашення податкових зобов'язань. Податкові декларації подаються до органів ДПС за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює:

а) календарному місяцю (у т. ч. в разі сплати місячних авансових внесків) – упродовж 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця;

б) календарному кварталу або календарному півріччю (у т. ч. в разі сплати квартальних або піврічних авансових внесків) – упродовж 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя);

в) календарному року – упродовж 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року;

г) календарному року для платників податку на доходи фізичних осіб – до 1 травня року, що настає за звітним;

г) календарному року для платників податку на доходи фізичних осіб – підприємців – упродовж 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року.

Податкова пільга – передбачене податковим чи митним законодавством звільнення платника податків від обов’язку щодо нарахування та сплати податку та збору, або сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності законних підстав.

Класифікація податків:

1) За формою оподаткування: прямі та непрямі.

Прямі – встановлюються безпосередньо щодо платників, їх розмір прямо пропорційно залежить від масштабів об’єкта оподаткування (результатів господарської діяльності). Поділяються на прибуткові податки та податки на власність.

Непрямі – стягуються у вигляді надбавки до ціни і не залежать від рівня доходів суб’єктів оподаткування. Поділяються на: а) акцизи (універсальні: податок з продажів, податок з обороту ПДВ; специфічні); б) мито; в) фіскальна монополія.

Таблиця 1.1.

Особливості справляння прямих і непрямих податків

Найменування характерологічних ознак	Непрямі податки	Прямі податки
Порядок стягнення	Сплачуються платниками опосередковано через цінові механізми	Встановлюються безпосередньо щодо платників
Складність визначення податкового зобов’язання	Прості розрахунки	Відносно складні розрахунки
Стабільність надходження до бюджету	Стійкі надходження поза прямої залежності від динаміки доходів	Відносно нестійкі надходження, зумовлені результатами господарської діяльності
Рівень впливу на інфляційні очікування	Більший	Менший
Можливість перекладання податків	Велика	Незначна

Мито – встановлюється при переміщенні товарів через митний кордон держави.

Фіскальна монополія – прибуток держави від реалізації монополізованих державою товарів.

2) За економічним змістом об’єкта оподаткування: податки на доходи або прибутки (сплачуються в момент їх отримання); податки на споживання (сплачуються при споживанні конкретних видів товарів, робіт, послуг); податки на майно.

- 3) Залежно від рівня державних структур: загальнодержавні та місцеві.
- 4) За способом стягнення: розкладні, окладні податки.
- 5) За джерелами сплати: податки, що сплачуються з доходу (або з прибутку); податки, що включаються у витрати виробництва та ціну товару.

Запитання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте місце та роль податків для забезпечення процесу суспільного розвитку.
2. Назвіть та охарактеризуйте відмінні риси податкових платежів.
3. Які головні функції притаманні податковим платежам?
4. Дайте характеристику елементів системи оподаткування.
5. Дайте характеристику об'єктів оподаткування відповідно до норм діючого законодавства.
6. Наведіть приклади видів податкових ставок, що застосовуються в податковій практиці.
7. За якими ознаками класифікуються податки?
8. У чому полягає відмінність прямих і непрямих податків? Наведіть приклади їх застосування.
9. Охарактеризуйте спільні та відмінні риси універсальних і специфічних акцизів.

Тема 2. Податкова система і податкова політика

Відповідно до бюджетної класифікації в Україні доходи державного бюджету формуються за рахунок таких статей доходів: податкові надходження, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, офіційні трансферти, цільові фонди. Структура зазначених бюджетних платежів представлена на рис. 2.1.

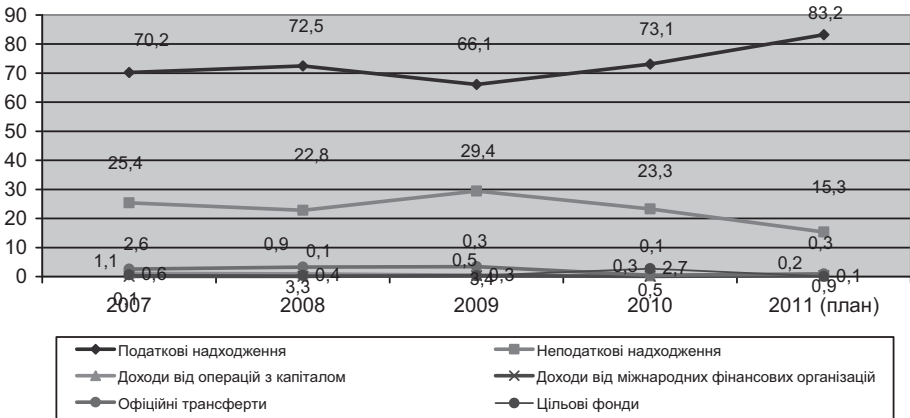

Рис. 2.1. Динаміка структури доходів зведеного бюджету України за період 2007 – 2011 рр., %

Як видно з рис. 2.1, основним джерелом формування державних доходів є саме податкові надходження, які за останній період набувають ознак більшого бюджетоформуючого значення. З числа податкових надходжень домінуючу роль у їхньому формуванні відіграє ПДВ (рис. 2.2).

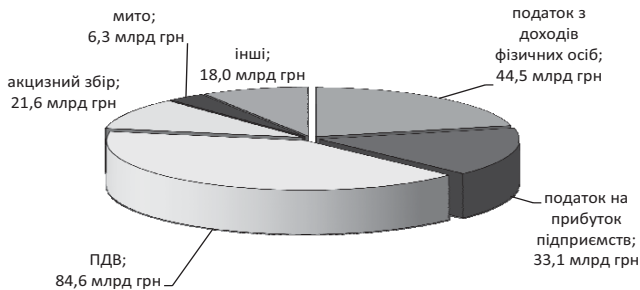

Рис. 1.5. Структура податкових надходжень до Зведеного бюджету України за 2009 рік

Податкову систему будь-якої країни, в інституційному її розумінні, утворює поєднання трьох складових:

а) сукупність податків і зборів:

- загальнодержавні, що встановлюються вищими органами влади. Їх стягнення є обов'язковим на всій території України, незалежно від того, до якого бюджету вони зараховуються;
- місцеві податки, що встановлюються місцевими органами влади та управління;

б) сукупність принципів, форм і методів функціонування податкової системи. Податкове законодавство України ґрунтується на таких принципах (ст. 4.1 Подат-кового Кодексу):

- загальності оподаткування;
- рівності усіх платників перед законом;
- невідворотності настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства;
- фіскальної достатності;
- соціальної справедливості;
- економічної доцільності;
- стабільності та ін.

в) сукупність певних дій та процедур, що забезпечують сплату податків, контроль і відповідальність платників за порушення податкового законодавства. Реалізацію третьої складової податкової системи забезпечують органи ДПС, на які покладено зобов'язання здійснювати контроль за процесом нарахування та сплатою податків.

Види податкових систем:

- регресивна система (еластична система), при якій рівень доходів зростає більшими темпами, ніж рівень оподаткування;
- прогресивна система (не еластична система), при якій рівень оподаткування випереджає рівень отриманих доходів;
- пропорційна система (одинична еластичність), – при якій рівень доходів і податкове навантаження зростають пропорційно.

Ефективність податкової системи в значній мірі залежить від податкової політики, яку проводить держава.

Податкова політика – це діяльність державних органів управління у сфері побудови ефективної податкової системи і мобілізації податкових платежів до бюджетів. При її реалізації виділяють довготермінові (економічне зростання, максимізація рівня зайнятості та добробуту громадян) та короткотермінові (поповнення державного бюджету, його збалансованість, стимулювання інвестиційної діяльності та ін.) цілі.

Для визначення ефективності податкової політики в податковій практиці використовують податкові коефіцієнти.

Важливою характеристикою податкової політики держави є рівень податкового навантаження на платників податку. Для його вимірювання використовується *податковий коефіцієнт*, що розраховується як відношення суми сплачених податків і зборів до суми ВВП.

$$K_{н.н.} = \frac{ПН}{ВВП}.$$

де $K_{н.н.}$ – коефіцієнт податкового навантаження (*податковий коефіцієнт*);

ПН – сума податкових надходжень до державного бюджету;

ВВП – обсяг валового внутрішнього продукту.

Для дослідження фіскальної ефективності податкового платежу використовується *коефіцієнт продуктивності податку*, який визначається відношенням частки податку у ВВП до величини його ставки і характеризує результативність функціонування податку.

$$K_{\text{прод.}} = \frac{\Delta_{\text{под.}}}{C}$$

де $K_{\text{прод.}}$ – коефіцієнт продуктивності податку;

$\Delta_{\text{под.}}$ – частка податку у ВВП;

C – податкова ставка.

Для визначення потенційних можливостей збільшення податкових вилучень розраховується коефіцієнт резерву податкових надходжень.

$$K_{\text{р.п.н.}} = \frac{R_{\text{п.п.н.}}}{P_{\text{п.п.н.}}}$$

де $K_{\text{р.п.н.}}$ – коефіцієнт резерву податкових надходжень;

$R_{\text{п.п.н.}}$ – реальна сума податкових надходжень до бюджету за відповідний період;

$P_{\text{п.п.н.}}$ – планова або розрахункова сума податкових надходжень до бюджету за відповідний період.

Для оцінювання рівня еластичності податкової системи використовується *коефіцієнт еластичності*, який показує на скільки відсотків зміняться податкові надходження при зміні ВВП.

$$K_{\text{ел.}} = \frac{\Omega_{\text{п.п.н.}}}{\Omega_{\text{ВВП}}}$$

де $K_{\text{ел.}}$ – коефіцієнт еластичності податкової системи;

$\Omega_{\text{п.п.н.}}$ – відносна зміна сукупних податкових платежів;

$\Omega_{\text{ВВП}}$ – відносна зміна валового внутрішнього продукту.

За оцінками експертів, добровільно до бюджетів різних рівнів платниками податків сплачується у середньому 2/3 загальних податкових платежів. Частка, яка забезпечується застосуванням податковими органами фіскальних заходів до неплатників, коливається в межах 25 – 30 % загальної величини надходжень.

Затитання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте місце та роль податкових платежів у формуванні державних доходів.

2. Назвіть інституційні складові податкової системи будь-якої країни.

3. За якими принципами має формуватись ефективна податкова система?

4. Які види податкових систем ви знаєте?

5. Що собою являє податкова політика, і які державні завдання

пов'язуються з нею?

6. Які показники використовують для вимірювання рівня податкового навантаження та оцінки ефективності стягнення податків?

7. Дайте порівняльну характеристику рівня податкового навантаження та ефективності справляння податків, що існує в Україні та країнах ЄС.

Тема 3. Податок на додану вартість

ПДВ є одним з універсальних акцизів, яким оподатковують товари, роботи та послуги на кожному етапі руху товарів. З точки зору бюджетоформуючого значення ПДВ є провідним податком. У структурі зведеного бюджету України його частка складає близько 30 % і майже 40 % – у загальній сумі податкових надходжень.

Платниками ПДВ згідно з Податковим кодексом є юридичні та фізичні особи, а саме:

а) особи, що здійснюють або планують здійснювати господарську діяльність та реєструються за своїм добровільним рішенням як платники ПДВ;

б) особи, що підлягають обов'язковій реєстрації як платники ПДВ;

в) юридичні та фізичні особи, що імпортують товари в обсягах, що перевищують неторговий оборот;

г) особи, що ведуть облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність без утворення юридичної особи.

Податкове зобов'язання зі сплати ПДВ у таких осіб виникає, якщо вартість господарських операцій з постачання товарів (робіт, послуг) упродовж останніх 12 календарних місяців сукупно перевищує 300 тис. грн (без ПДВ).

Платники ПДВ підлягають обов'язковій реєстрації в органах ДПС, що підтверджується фактом отримання відповідного реєстраційного свідоцтва. Відсутність у платника такого свідоцтва не дає права на віднесення сум податку до податкового кредиту та отримання бюджетного відшкодування.

ДПАУ веде реєстр платників податку, в якому міститься інформація про осіб, зареєстрованих як платники ПДВ.

Об'єктом оподаткування ПДВ є операції платників податку з:

а) постачання товарів на митній території України, у т. ч. операції з передачі права власності на об'єкти застави, а також із передачі об'єкта фінансового лізингу в користування лізингоотримувачу;

б) постачання послуг на митній території України;

в) ввезення товарів (послуг) на митну територію України;

г) вивезення товарів (послуг) на митну територію України;

г) постачання послуг із міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом.

База оподаткування ПДВ – це фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування ПДВ, до якого застосовується

податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання. Для визначення суми податкового зобов'язання з ПДВ згідно з Податковим кодексом України, база оподаткування встановлюється диференційно для кожного об'єкта оподаткування (табл. 3.1).

Для розрахунку та сплати ПДВ базовим податковим періодом є один календарний місяць. Звітним податковим документом зі сплати ПДВ є податкова декларація (*додаток 1*).

На період з 01.04.11 р. до 01.01.16 р. ст. 202.2 Податкового кодексу України дозволяє звітувати та сплачувати ПДВ у звітному періоді, що дорівнює календарному кварталу. Таке право отримують платники, що оподатковуються за нульовою ставкою податку на прибуток, і в яких упродовж трьох послідовних попередніх років щорічний обсяг задекларованих доходів не перевищував 3 млн грн, та в яких середньооблікова кількість працівників упродовж цього періоду не перевищувала 20 осіб.

Якщо упродовж цього терміну в будь-який момент платник податку втрачає право на застосування нульової ставки при сплаті податку на прибуток, або перевищує граничну межу отриманих доходів чи середньооблікову кількість найманих працівників, такий платник податку зобов'язаний самостійно перейти з квартального на місячний податковий період.

Порядок подання податкової декларації та сплати податку наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.1

Порядок визначення бази оподаткування для розрахунку ПДВ

№	Об'єкти оподаткування	Характеристика бази оподаткування
1	Операції з постачання товарів/послуг на митній території України	<p>Визначається за результатами їхньої з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче звичайних цін, з урахуванням загальнодержавних податків і зборів (крім ПДВ та АП на спирт етиловий, що використовується виробниками – суб'єктами господарювання для виробництва лікарських засобів)</p> $BO_{\text{пдв}} = B_{\text{г}}$ <p>де $B_{\text{г}}$ – <i>вартість товарної продукції (послуг), що визначена за звичайними цінами, грн</i></p>
2	Операції з постачання товарів, ввезених на митну територію України	<p>Визначається за результатами їхньої договірної (контрактної) вартості, але не нижче митної вартості товарів, з урахуванням акцизного податку та ввізного мита.</p> $BO_{\text{пдв}} = (MB + M + AP),$ <p>де MB – <i>митна вартість товарів, грн;</i> VM – <i>сума митних нарахувань, грн;</i> AP – <i>сума нарахованого акцизного податку, грн</i></p> <p>Перерахунок іноземної валюти в національну валюту здійснюється за офіційним курсом НБУ, що діє на день подання митної декларації для митного оформлення, а в разі нарахування суми податкового зобов'язання митним органом – на день визначення податкового зобов'язання</p>

Продовження таблиці 3.1

3	Операції з постачання товарів/послуг за договорами фінансового лізингу	Визначається за результатами їхньої договірної (контрактно) вартості, але не нижче ціни придбання об'єкта лізингу БО_{пдв} = В_т , де V_m – вартість товарної продукції (послуг), що визначена за цінами не нижче ціни придбання об'єкта лізингу, грн
4	Операції з постачання товарів/послуг: – без оплати (з частковою оплатою); – у межах бартерних операцій; – у натуральному вигляді в рахунок оплати праці фізичним особам, що перебувають у трудових відносинах; – пов'язаний з постачальником особи; – суб'єкту господарювання, який не зареєстрований як платник податку, чи фізичній особі	Визначається за результатами їхньої фактичної ціни операції, але не нижче звичайних цін БО_{пдв} = В_т , де V_m – вартість товарної продукції (послуг), що визначена за звичайними цінами, грн

Таблиця 3.2

Терміни подання податкової декларації та сплати ПДВ

Звітний податковий період	Категорія платників	Термін подання податкової звітності	Термін сплати податку
Місячний	Усі платники податків без винятку	Щомісячно. Упродовж 20 днів після закінчення звітного кварталу	Щомісячно. Упродовж 30 днів після закінчення звітного кварталу
Квартальний (на період з 01.04.11 р. до 01.01.16 р.)	Виключно платники податків, що мають право на оподаткування за нульовою ставкою податку на прибуток, у яких упродовж трьох послідовних попередніх років, щорічний обсяг задекларованих доходів не перевищував 3 млн грн, та в яких середньооблікова кількість працівників упродовж цього періоду не перевищувала 20 осіб	Щоквартально. Упродовж 40 днів після закінчення звітного кварталу	Щоквартально. Упродовж 50 днів після закінчення звітного кварталу

Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті до Державного бюджету України, пов'язаний з визначенням суми доданої вартості для цілей оподаткування. У міжнародній податковій практиці застосовують два підходи для її ідентифікації. Перший ґрунтується на її визначенні як різниці між отриманою виручкою від реалізації товарів/послуг і понесеними матеріальними витратами на їх виготовлення (надання). За іншим – додана

вартість визначається шляхом додавання отриманого прибутку та виплаченої заробітної плати.

Згідно зі ст. 200 Податкового кодексу України сума податку, що підлягає сплаті до Державного бюджету України або бюджетному відшкодуванню, визначається як різниця між сумою податкового зобов'язання звітного податкового періоду та сумою податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду, що теоретично відповідає змісту першого методологічного підходу.

$$\text{ПДВ} = \text{ПЗ}_{\text{пдв}} - \text{ПК}_{\text{пдв}},$$

де ПДВ – сума ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету, грн;

$\text{ПЗ}_{\text{пдв}}$ – сума податкового зобов'язання з ПДВ звітного податкового періоду, грн;

$\text{ПК}_{\text{пдв}}$ – сума податкового кредиту з ПДВ звітного податкового періоду, грн.

Податкове зобов'язання – це загальна сума податку, одержана (нарахована) платником податку у звітному податковому періоді в складі ціни реалізації товарів (послуг).

Податковий кредит – сума, на яку платник податку має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду.

Якщо платник податку придбає (виготовляє) товари/послуги та необоротні активи, які призначаються для їх використання в операціях, що не є об'єктом оподаткування або звільнені від оподаткування, то суми податку, сплачені (нараховані) у зв'язку з таким придбанням (виготовленням), не належать до податкового кредиту зазначеного платника. Не належать також до податкового кредиту суми податку, сплаченого (нарахованого) у зв'язку з придбанням товарів/послуг, не підтверджені податковими накладними або не підтверджені митними деклараціями.

У разі, якщо платник податку не включив у відповідному звітному періоді до податкового кредиту суму ПДВ на підставі отриманих податкових накладних, таке право зберігається за ним протягом 365 календарних днів з дати виписки податкової накладної.

Якщо придбані або виготовлені товари/послуги частково використовуються в операціях, що підлягають оподаткуванню, а частково – ні, то до сум податкового кредиту включається та частка сплаченого (нарахованого) податку, яка відповідає частці використання таких товарів/послуг в оподатковуваних операціях.

Розмір цієї частки визначається у відсотках як відношення обсягів з постачання товарів (послуг) за оподатковуваними операціями (без урахування ПДВ) за попередній календарний рік до сукупних обсягів постачання оподатковуваних і неоподатковуваних операцій (без урахування ПДВ) за цей же попередній календарний рік. Визначена у відсотках величина застосовується протягом поточного календарного року.

$$Ч_{\dots} = \frac{\Sigma O_o}{\Sigma O_o + \Sigma O_n} \times 100\%,$$

де C – частка податкового кредиту, %;

ΣO_o – обсяг отриманих доходів за господарськими операціями, що підлягали оподаткуванню за попередній календарний рік, без ПДВ, грн;

ΣO_n – обсяг отриманих доходів за господарськими операціями, що не підлягали оподаткуванню за попередній календарний рік, без ПДВ, грн.

Сума ПДВ, розрахована як різниця між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту, може мати і від'ємне значення.

Від'ємне значення характеризує відсутність у платника податкових зобов'язань зі сплати ПДВ і виникає за умов значного зменшення у звітному податковому періоді оборотів з реалізації товарів (послуг) або взагалі їх відсутності, а також у зв'язку зі здійсненням експортних операцій.

Від'ємне значення враховується у зменшення суми податкового боргу з ПДВ, що виник за попередні звітні податкові періоди, а в разі відсутності податкового боргу – зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного періоду для зменшення податкових зобов'язань зі сплати ПДВ.

Якщо в разі такого зарахування у наступному податковому періоді виникає інше від'ємне значення, то:

а) бюджетному відшкодуванню підлягає частина такого від'ємного значення, яка дорівнює сумі ПДВ в розмірі що не перевищує сплачені суми податку в попередніх податкових періодах постачальникам сировини, матеріалів, товарів, послуг або до Державного бюджету України, а в разі отримання від нерезидента послуг на митній території України – сумі податкового зобов'язання, включеного до податкової декларації за попередній період за отримані від нерезидента послуги;

б) залишок від'ємного значення після такого бюджетного відшкодування включається до складу сум, що належать до податкового кредиту наступного податкового періоду.

Не мають права на отримання бюджетного відшкодування особи, які:

– були зареєстровані як платники цього податку менш ніж за 12 календарних місяців до місяця, за наслідками якого подається заява на бюджетне відшкодування (крім нарахування податкового кредиту внаслідок придбання або спорудження основних фондів);

– мали обсяги оподатковуваних операцій за останні 12 календарних місяців менші, ніж заявлена сума бюджетного відшкодування (крім нарахування податкового кредиту внаслідок придбання або спорудження основних фондів).

Згідно з Податковим кодексом України бюджетне відшкодування ПДВ може здійснюватись у звичайному та автоматичному режимах.

Запровадження автоматичної системи повернення ПДВ здійснено в інтересах платників податків, оскільки за такого порядку процедура відшкодування відбувається без контакту з податковою службою і в більш стислі терміни. Якщо максимальний термін отримання відшкодування за звичайної схеми складає 70 днів, то при автоматичному відшкодуванні – 26 днів.

Право на отримання автоматичного бюджетного відшкодування податку мають платники, які відповідають таким критеріям:

- не перебувають у судових процедурах банкрутства;
- здійснюють операції, до яких застосовується 0 ставка, питома вага яких упродовж попередніх 12 послідовних календарних місяців сукупно становить не менше 50 % загального обсягу поставок (для платників ПДВ із квартальним звітним періодом – упродовж попередніх чотирьох послідовних кварталів);

- загальна сума розбіжностей між податковим кредитом, сформованим платником ПДВ за придбаними товарами (послугами), та податковими зобов'язаннями його контрагентів, у частині постачання таких товарів (послуг) згідно з податковими накладними, не перевищує 10 % заявленої платником ПДВ суми бюджетного відшкодування;

- у яких середня заробітна плата не менше ніж у 2,5 раза перевищує мінімальний, встановлений законодавством рівень у кожному з чотирьох звітних кварталів;

- юридичні особи та фізичні особи – підприємці включені до Єдиного державного реєстру юридичних осіб і фізичних осіб – підприємців;

- не мають податкового боргу;

- мають один з таких критеріїв:

- а) або чисельність найманих працівників перевищує 20 осіб у кожному з останніх чотирьох звітних кварталів;

- б) або має основні фонди, залишкова балансова вартість яких на звітну дату за даними податкового обліку перевищує суму податку, заявлену до відшкодування за попередні 12 календарних місяців.

- в) або якщо відношення сплаченого податку на прибуток до обсягів отриманих доходів є вищим від середнього по галузі в кожному з останніх чотирьох звітних кварталів.

Для цілей розрахунку та сплати ПДВ Податковим кодексом України встановлюються ставки податку від бази оподаткування в таких розмірах:

- а) 20 % (основна ставка) – з 1 січня 2011 р. до 31 грудня 2013 р.;

- б) 17 % (основна ставка) – з 1 січня 2014 р.;

- в) 0 %.

За основною ставкою оподатковуються всі операції, які підпадають під визначення об'єкта оподаткування.

За нульовою ставкою оподатковуються операції з:

- 1) експорту товарів (супутніх послуг), якщо їх експорт підтверджений митною декларацією, оформленою відповідно до вимог митного законодавства;

- 2) постачання товарів для заправки або забезпечення морських суден, що використовуються для перевезення пасажирів або вантажів, використовуються для рятування або подання допомоги в нейтральних або територіальних водах інших країн, входять до складу ВМФ України.

3) постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським, річковим та авіаційним транспортом.

У податковій практиці зі сплати ПДВ платники зобов'язані використовувати податкову накладну, яка є звітним податковим документом, що підтверджує виникнення податкового зобов'язання платника податків у зв'язку з продажем товарів (робіт, послуг) і одночасно підтверджує право на податковий кредит у покупця – платника податків у зв'язку з придбанням таких товарів (послуг).

Виписана податкова накладна є підставою для нарахування податкового кредиту.

Платники ПДВ (продавці товарів/послуг) зобов'язані вести на підприємствах поточний реєстр виданих та отриманих податкових накладних в електронному вигляді і щомісяця упродовж 20 днів, що слідують за звітним періодом, подавати (в електронному вигляді) до органу ДПС копії записів виданих та отриманих податкових накладних.

Якщо сума нарахованого ПДВ в одній податковій накладній становить:

- з 1 січня 2011 р. – понад 1 мільйон гривень;
- з 1 квітня 2011 р. – понад 500 тисяч гривень;
- з 1 липня 2011 р. – понад 100 тисяч гривень;
- з 1 січня 2012 р. – понад 10 тисяч гривень, то такі податкові накладні

платники зобов'язані окремо заносити до Єдиного реєстру податкових накладних, що ведеться ДПАУ. Податкова накладна, в якій сума ПДВ не перевищує 10 тисяч гривень, реєстрації в Єдиному реєстрі не підлягає. Отриману інформацію податковий орган розміщує на офіційному веб-сайті і через відповідне програмне забезпечення надає можливість безкоштовного користування нею.

Податковий кодекс України передбачає два види пільг зі сплати ПДВ:

- операції, які не є об'єктами оподаткування;
- операції, що звільнені від оподаткування.

Не є об'єктом оподаткування операції з:

а) емісії та обміну цінних паперів, що випущені в обіг суб'єктами підприємницької діяльності, НБУ, Міністерством фінансів України, органами місцевого самоврядування, включаючи інвестиційні та іпотечні сертифікати, сертифікати фонду операцій з нерухомістю, деривативи, а також корпоративні права, виражені в інших, ніж цінні папери, формах;

б) розрахунково-клірингової, реєстраторської та депозитарної діяльності на ринку цінних паперів, а також діяльності з управління активами;

в) надання послуг зі страхування або перестрахування особами, які мають ліцензію на здійснення страхової діяльності;

г) обігу валютних цінностей, банківських металів, банкнот та монет НБУ, за винятком тих, що використовуються для нумізматичних цілей;

г) виплат у грошовій формі заробітної плати, а також пенсій, стипендій, субсидій, дотацій за рахунок бюджетів або Пенсійного фонду України та ін.

Звільняються від оподаткування операції з:

а) постачання продуктів дитячого харчування та товарів дитячого асортименту для немовлят за переліком, затвердженим КМУ;

б) безкоштовної передачі рухомого складу однією залізницею або підприємством залізничного транспорту загального користування іншим залізницям або підприємствам залізничного транспорту загального користування державної форми власності в разі виробничої потреби у зв'язку з єдиним технологічним процесом;

в) постачання послуг із здобуття вищої, середньої, професійно-технічної та дошкільної освіти навчальними закладами, у т. ч. навчання аспірантів і докторантів, навчальними закладами, що мають відповідну ліцензію;

г) постачання послуг з виховання та навчання дітей у будинках культури, дитячих музичних, художніх, спортивних школах і клубах, школах мистецтв і послуг з проживання учнів або студентів у гуртожитках.

Затитання для самоперевірки

1. За яких умов суб'єкти підприємницької діяльності набувають зобов'язань сплачувати ПДВ?

2. Що є об'єктом оподаткування при сплаті ПДВ?

3. Як визначається база оподаткування за різними господарськими операціями?

4. Які ви знаєте ставки при нарахуванні ПДВ, що діють в українському законодавстві?

5. В яких випадках ПДВ сплачують фізичні особи?

6. Назвіть податкові періоди для нарахування та сплати ПДВ.

7. За яких умов суб'єкти підприємницької діяльності набувають права подавати податкову декларацію зі сплати ПДВ щоквартально?

8. Що таке податкове зобов'язання та податковий кредит?

9. Охарактеризуйте порядок визначення суми податкового кредиту платника ПДВ за звітний період за умов проведення господарських операцій, що підлягають і не підлягають оподаткуванню.

10. Що таке бюджетне відшкодування? Назвіть його види та механізм дії.

11. Охарактеризуйте критерії автоматичного бюджетного відшкодування ПДВ.

12. Які існують ставки сплати ПДВ?

13. Що являє собою податкова накладна і для чого вона потрібна?

14. Що таке Єдиний реєстр податкових накладних?

15. Які суб'єкти податкових відносин звільняються від сплати ПДВ?

16. Охарактеризуйте спеціальний режим оподаткування ПДВ у сфері сільського господарства.

Тема 4. Акцизний податок

З 1 січня 2011 р. в Україні замість акцизного збору запроваджено акцизний податок, у зв'язку з чим втрачають чинність 14 законодавчих актів, що регулювали порядок його нарахування та сплати. Тепер усі норми, що визначають платників цього податку, об'єкт і базу оподаткування, будуть зосереджені в одному нормативному документі. Акцизний збір був запроваджений на Україні в 1992 р. Метою його введення було збільшення доходів бюджету за рахунок оподаткування високорентабельних товарів не першої необхідності.

Акцизний податок – непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції).

Його відносять до категорії специфічних акцизів, стягнення яких здійснюється за диференційованими за окремими групами товарів ставками. У відношенні до ПДВ, як до іншого непрямого податку, він має певні відмінності:

- АП оподатковуються виключно товари і не оподатковуються роботи та послуги;
- базу оподаткування АП є повна вартість товарів, у той час як при сплаті ПДВ податок нараховується на її частину – додану вартість;
- АП менше впливає на загальний рівень цін у країні, оскільки перелік підакцизних товарів є незначним, що зменшує його фіскальне значення;
- для оподаткування товарів (продукції) платники застосовують не універсальні, а диференційні ставки.

Відповідно до ст. 212 Податкового кодексу України основними платниками податку визнають:

- а) осіб, які виробляють підакцизні товари (продукцію) на митній території України, у т. ч. з давальницької сировини;
- б) осіб – суб'єктів господарювання, які ввозять підакцизні товари (продукцію) на митну територію України;
- в) фізичних осіб – резидентів або нерезидентів, які ввозять підакцизні товари (продукцію) на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню.

Виробники, імпортери підакцизних товарів, а також інші платники АП зобов'язані пройти відповідну реєстрацію в органах ДПС і стати на податковий облік як платник АП.

Головою умовою такої реєстрації є наявність у суб'єктів господарювання відповідної ліцензії, виданої уповноваженими державними органами.

До об'єктів оподаткування акцизним податком віднесено операції з:

- реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції), у т. ч. з метою власного споживання, промислової переробки, здійснення внесків до статутного капіталу, а також своїм працівникам;

- ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України;

- реалізації конфіскованих підакцизних товарів (продукції), у т. ч. визнаних безхазяйними;

- реалізації або передачі у володіння, користування чи розпорядження підакцизних товарів (продукції), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування до закінчення встановленого терміну;

- обсяги та вартість втрачених підакцизних товарів (продукції), що перевищують встановлені норми втрат.

Операції з підакцизними товарами, які не підлягають оподаткуванню:

- вивезення (експорту) підакцизних товарів (продукції) платником податку за межі митної території України на підставі оформленої митної декларації;

- ввезення на митну територію України раніше експортованих підакцизних товарів (продукції), у яких виявлено недоліки, що перешкоджають реалізації цих товарів на митній території країни імпортера, для їх повернення експортеру. Такі підакцизні товари (продукція) ввозяться їхнім продавцем (експортером) без подальшої реалізації на митній території України.

Операції з підакцизними товарами, які звільнюються від оподаткування:

- реалізації легкових автомобілів для інвалідів, у т. ч. дітей-інвалідів, оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, коштів фондів загальнообов'язкового державного страхування;

- реалізації легкових автомобілів спеціального призначення (швидка медична допомога та для потреб підрозділів центрального органу виконавчої влади з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи), оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів;

- ввезення фізичними особами на митну територію України підакцизних товарів (продукції) в обсягах, що не перевищують норм безмитного ввезення, встановлених законом;

- ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України, призначених для службового та особистого використання дипломатичними представництвами іноземних держав та їх консульськими установами та ін.

База оподаткування АП – це вартісний чи фізичний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який

використовується для визначення розміру податкового зобов'язання. Її визначення залежить від виду господарських операцій (табл. 4.1).

До підакцизних товарів належать:

- 1) спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
- 2) тютюнові вироби, тютюн і промислові замітники тютюну;
- 3) нафтопродукти, скраплений газ;
- 4) автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли.

мотоцикли.

Підакцизні товари оподатковуються за адвалорними, специфічними, або адвалорними та специфічними ставками одночасно.

Таблиця 4.1

Порядок визначення бази оподаткування для розрахунку АП

№ з/п	Ставки оподаткування	Характеристика бази оподаткування
1	Адвалорна	Вартість реалізованих товарів (продукції), вироблених на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами, без ПДВ та з урахуванням акцизного податку БО_{АП} = В_т, де <i>В_т</i> – вартість товарної продукції (послуг), що визначена за звичайними цінами, грн
		Митна вартість товарів (продукції), що імпортується за встановленими максимальними роздрібними цінами, без ПДВ та з урахуванням акцизного податку: БО_{АП} = МВ, де <i>МВ</i> – митна вартість товарів, грн Перерахунок іноземної валюти на національну валюту здійснюється за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим НБУ, що діє на дату подання до митного органу митної декларації
2	Специфічна	Величина виміру виробленої на території України або ввезеної товарної партії, що визначена в одиницях ваги, об'єму, кількості, об'єму циліндрів двигуна автомобіля або в інших натуральних показниках: БО_{АП} = Кт, де <i>К_т</i> – кількість товару, визначена у фізичних одиницях виміру
3	Адвалорна та специфічна	Базою оподаткування є база, визначена відповідно до пунктів 1 і 2

Платник, що здійснює розрахунок суми АП із застосуванням адвалорних ставок, зобов'язаний визначати максимальні роздрібні ціни на підакцизні товари (продукцію) шляхом їх узгодження з ДПАУ або ДМСУ.

Процедуру такого узгодження платник здійснює шляхом декларування роздрібних цін, яка здійснюється шляхом подання не пізніше ніж за 5 календарних днів до дати встановлення таких цін декларації про максимальні роздрібні ціни на підакцизні товари.

Порядок оподаткування алкогольних напоїв акцизним податком має свої особливості. Їхня сутність полягає в тому, що виробники такої продукції, на відміну від інших, зобов'язані:

- здійснювати господарську діяльність з переробки спирту та виробництва алкогольних напоїв виключно в спеціально відведених місцях.

- до отримання з акцизного складу спирту етилового неденатурованого, призначеного для переробки, сплатити акцизний податок, або надати податковому органу податковий вексель, авальований банком, з терміном погашення 90 днів, який є забезпеченням виконання податкового зобов'язання зі сплати АП;

- подавати органу ДПС за своїм місцем перебуванням до отримання з акцизного складу спирту етилового неденатурованого, призначеного для переробки на алкогольні напої, податковий вексель, який є забезпеченням виконання податкового зобов'язання зі сплати АП;

- проводити маркування кожної пляшки алкогольних напоїв у такий спосіб, щоб марка розривалась під час розкривання товару.

Контроль за правильністю обчислення і своєчасністю сплати до бюджету податку з підакцизних товарів (продукції), що виробляються на території України, здійснюється органами ДПС. А контроль за правильністю обчислення і своєчасністю сплати до бюджету податку з підакцизних товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, здійснюється митними органами, крім випадків ввезення маркованої підакцизної продукції, контроль за правильністю обчислення і сплати до бюджету якої покладається також на податкові органи.

Звітним податковим документом зі сплати АП є податкова декларація **(додаток 2)**. Терміни подання декларації та сплати АП наведені в табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Терміни подання податкової звітності та сплати акцизного податку

№ з/п	Платники	Звітний податковий період	Терміни сплати АП
1	Виробники підакцизних товарів	Місячний. Виробники та імпортери підакцизних товарів подають податкову декларацію з АП упродовж 20 днів в місяці, наступному за звітним	Упродовж 30 календарних днів, що настають за останнім днем звітного податкового періоду
2	Підприємства, що виготовляють алкогольні напої з додаванням спирту		Під час придбання марок акцизного податку
3	Підприємства, що виготовляють тютюнові вироби		Під час придбання марок акцизного податку
4	Власник підакцизної продукції, яка виготовлялась на давальницьких умовах, у т. ч. за дорученням		Сплачує податок виробнику (переробнику) не пізніше дати відвантаження готової продукції такому власнику
5	Платники, що ввозять		До або в день подання митної

обчислення і своєчасністю сплати до бюджету податку з підакцизних товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, здійснюється митними органами, крім випадків ввезення маркованої підакцизної продукції, контроль за правильністю обчислення і сплати до бюджету якої покладається також на податкові органи.

Звітним податковим документом зі сплати АП є податкова декларація (**додаток 2**). Терміни подання декларації та сплати АП наведені в табл. 4.2.

Запитання для самоперевірки

1. Які спільні та відмінні характеристики універсальних і специфічних акцизів, що справляються в Україні, ви знаєте?
2. Назвіть перелік товарів, які віднесені до складу підакцизних.
3. Що являється об'єктом оподаткування при сплаті АП?
4. Хто у відповідності до чинного законодавства є платниками АП в Україні?
5. Назвіть види податкових ставок, що застосовують для розрахунку суми акцизного податку.
6. Чи є платниками АП фізичні особи?
7. Чи існують пільги при сплаті АП?
8. Назвіть терміни сплати АП при здійсненні різних господарських операцій.
9. У чому полягають особливості оподаткування акцизним податком алкогольних виробів?
10. Яку функцію виконують марки акцизного податку?

Тема 5. Мито

Сучасний розвиток зовнішньоекономічних зв'язків характеризується чітко вираженою інтеграційною тенденцією національних економік до створення єдиного світогосподарського комплексу. Національні економіки стають більш відкритими, що дозволяє здійснювати широкий обмін товарами, послугами, технологіями та ін. Зовнішньоекономічна діяльність з кожним роком відіграє помітнішу роль у формуванні доходів державного бюджету.

Упровадження ефективної митної політики забезпечує не лише фіскальні потреби держави, а й формує раціональну структуру імпорту та експорту, стимулює розвиток національного товаровиробництва, сприяє поліпшенню міждержавних відносин.

Мито – це непрямий податок на товари та інші предмети, який стягується митними органами при їхньому перетині митного кордону України.

Порядок його нарахування та стягнення в Україні регулюється такими нормативними документами: Митним кодексом України (№ 92-IV від 11.07.02 р.) та Законом України «Про єдиний митний тариф» (№ 2097-XII від 05.02.92 р.).

Введення мита має на меті переслідувати передусім фіскальні та економічні цілі. На відміну від інших податків, політика у сфері митного обкладення спрямована здебільшого на формування раціональної структури імпорту і експорту в умовах відсутності прямого втручання держави в регулювання цих процесів. Введення мита – це також здійснення економічного тиску на політику інших держав чи надання їм режиму найбільшого сприяння з політичних мотивів.

В Україні застосовуються такі види мита:

1. За способом нарахування:

- *адвалерне*, що нараховується у відсотках до митної вартості товарів, які обкладаються митом;
- *специфічне*, що нараховується у встановленому грошовому розмірі на одиницю товарів, що обкладаються митом;
- *комбіноване*, що поєднує обидва ці види митного обкладення.

2. За напрямком переміщення товарів:

- *імпортне (ввізне)*, що стягується митницями при ввезенні іноземних товарів на внутрішній ринок України;
- *експортне (вивізне)*, що нараховується на товари при їх вивезенні за межі митної території України;
- *транзитне*, що стягується митницею при транзиті товару через митну територію України.

3. За календарним походженням:

- *сезонне ввізне*;
- *сезонне вивізне*.

Дані види мита встановлюються на окремі товари на термін, не більше чотирьох місяців з моменту його встановлення.

3. За призначенням:

- *антидемпінгове*, що використовується при ввезенні на митну територію України товарів за ціною, яка суттєво нижча їхньої конкурентної ціни на внутрішньому ринку, та при вивезенні товарів з України за ціною, яка суттєво нижча від ціни, що склались на зовнішніх ринках, якщо такі операції можуть нанести збиток загальнодержавним інтересам;
- *компенсаційне*, що використовується при ввезенні чи вивезенні товарів, під час виробництва яких використовувалась субсидія, якщо таке ввезення чи вивезення загрожує вітчизняним товаровиробникам або перешкоджає розширенню виробництва подібних в Україні;
- *спеціальне*, що використовується як захисний засіб, якщо товари ввозяться на митну територію України в кількостях та на умовах, які можуть нанести збиток вітчизняним виробникам подібних товарів.

4. За порядком встановлення:

- *автономне*, що встановлюється країною самостійно, незалежно від міжнародних договорів;

– *конвекційне*, що встановлюється на основі двосторонніх і багатосторонніх угод.

На відміну від більшості податків мито розраховують не самі платники, а органи митної служби. Нарахування мита на товари та інші предмети, що підлягають митному обкладанню, здійснюється на базі їхньої митної вартості. Якщо митна вартість задекларована в іноземній валюті, вона перераховується у валюту України за курсом НБУ, що діє на день подання митної декларації.

Нарахування мита здійснюється за такою формулою:

$$M = MB \times C,$$

де M – сума нарахованого (сплаченого) мита, грн;

MB – митна вартість задекларованих товарів і предметів, грн;

C – ставка мита (адвалорна, специфічна).

Основою для нарахування мита є *митна вартість*, яка виступає базою нарахування для визначення розміру мита.

Митна вартість товарів в обов'язковому порядку заявляється (декларується) декларантом під час їх переміщення через митний кордон України шляхом подання декларації митної вартості (**додаток 3**).

Заявлена митна вартість має базуватися на достовірній, документально підтвердженій інформації. У разі потреби в її підтвердженні декларант зобов'язаний на вимогу митного органу надати всі необхідні для цього відомості.

Для перевірки достовірності задекларованої вартості товарів під час їх ввезення на митну територію України митні органи застосовують такі методи (табл. 5.1).

Основним методом визначення митної вартості товарів у *митному режимі імпорту* є перший метод – за ціною договору щодо товарів, які імпортуються (вартість операції).

Якщо митна вартість не може бути визначена за методом 1, проводиться процедура консультацій між митним органом і декларантом з метою обґрунтованого вибору підстав для визначення митної вартості за методом 2, 3. У ході таких консультацій митний орган і декларант можуть здійснити обмін наявною у кожного з них інформацією за умови додержання вимог щодо її конфіденційності.

Кожний наступний метод із числа зазначених застосовується в тому разі, якщо митна вартість товарів із залученням попереднього методу визначена бути не може.

Для визначення митної вартості товарів у *митному режимі експорту* застосовується метод, що ґрунтується на договірній вартості. Дана вартість визначається договором купівлі-продажу, який подається митним органам одночасно з іншими необхідними декларативними документами під час перетину митного кордону України.

Таблиця 5.1

Методи визначення митної вартості в митному режимі імпорту

№ з/п	Найменування методу	Характеристика методу
1	За ціною договору щодо товарів, які імпортуються (вартість операції)	<p>Вартість визначається за ціною, що була фактично сплачена або підлягає сплаті, скориговану на додаткові витрати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – витрати на транспортування до аеропорту, порту або іншого місця; – витрати на завантаження, розвантаження та обробку оцінюваних товарів; – витрати на страхування цих товарів
2	За ціною договору щодо ідентичних товарів	<p>Вартість визначається на основі вартості операцій з ідентичними товарами. Ідентичні товари – це товари, однакові за всіма ознаками з оцінюваними товарами, у т. ч. за такими ознаками, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> – фізичні характеристики; – якість і репутація на ринку; – країна походження; – виробник
3	За ціною договору щодо аналогічних товарів	<p>Вартість визначається на основі вартості операцій з аналогічними товарами, які ввозяться в Україну і час ввозу яких збігається з часом ввозу оцінюваних товарів або є максимально наближеним до нього.</p> <p>Під аналогічними розуміють товари, які хоч і не є однаковими за всіма ознаками, але мають схожі характеристики і складаються зі схожих компонентів, виконують однакові функції та вважаються комерційно взаємозамінними.</p> <p>Аналогічними вважаються товарами, які є подібними за:</p> <ul style="list-style-type: none"> – характеристикою та місцем торгової марки, бренду на ринку; – країною походження; – найменуванням виробника. <p>Товари не вважаються аналогічними, якщо вони не вироблені в тій же країні, що й товари, які декларуються</p>
4	На основі віднімання вартості	<p>Вартість визначається виходячи з одиниці ціни товару, за якою найбільша партія оцінюваних, ідентичних чи аналогічних товарів продається на території України одночасно або у час, максимально наближений до дати ввезення оцінюваних товарів, за умови вирахування витрат у вигляді:</p> <ul style="list-style-type: none"> – торговельних надбавок, які робляться для одержання прибутку та покриття загальних витрат; – витрат на навантаження, вивантаження, транспортування, страхування та ін., понесених в Україні; – сум ввізного мита, податків, зборів та ін. обов'язкових платежів, що підлягають сплаті в Україні у зв'язку з імпортом товарів
5	На основі додавання вартості (обчислена вартість)	<p>Вартість визначається виходячи з інформації, що надається виробником товарів, про суми виробничих витрат, здійснених на їх виготовлення, а також запланованої норми прибутку.</p> <p>До складу сформованої таким чином вартості обов'язково додаються витрати на завантаження та розвантаження, транспортування, витрати на страхування та інші витрати, пов'язані з ввезенням цих товарів в Україну</p>
6	Резервний метод	<p>Вартість визначається з використанням способів, які не суперечать законам України і є сумісними з відповідними принципами і положеннями Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГУТТ)</p>

Таблиця 5.1

Методи визначення митної вартості в митному режимі імпорту

№ з/п	Найменування методу	Характеристика методу
1	За ціною договору щодо товарів, які імпортуються (вартість операції)	<p>Вартість визначається за ціною, що була фактично сплачена або підлягає сплаті, скориговану на додаткові витрати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – витрати на транспортування до аеропорту, порту або іншого місця; – витрати на завантаження, розвантаження та обробку оцінюваних товарів; – витрати на страхування цих товарів
2	За ціною договору щодо ідентичних товарів	<p>Вартість визначається на основі вартості операцій з ідентичними товарами. Ідентичні товари – це товари, однакові за всіма ознаками з оцінюваними товарами, у т. ч. за такими ознаками, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> – фізичні характеристики; – якість і репутація на ринку; – країна походження; – виробник
3	За ціною договору щодо аналогічних товарів	<p>Вартість визначається на основі вартості операцій з аналогічними товарами, які ввозяться в Україну і час ввозу яких збігається з часом ввозу оцінюваних товарів або є максимально наближеним до нього.</p> <p>Під аналогічними розуміють товари, які хоч і не є однаковими за всіма ознаками, але мають схожі характеристики і складаються зі схожих компонентів, виконують однакові функції та вважаються комерційно взаємозамінними.</p> <p>Аналогічними вважаються товарами, які є подібними за:</p> <ul style="list-style-type: none"> – характеристикою та місцем торгової марки, бренду на ринку; – країною походження; – найменуванням виробника. <p>Товари не вважаються аналогічними, якщо вони не вироблені в тій же країні, що й товари, які декларуються</p>
4	На основі віднімання вартості	<p>Вартість визначається виходячи з одиниці ціни товару, за якою найбільша партія оцінюваних, ідентичних чи аналогічних товарів продається на території України одночасно або у час, максимально наближений до дати ввезення оцінюваних товарів, за умови вирахування витрат у вигляді:</p> <ul style="list-style-type: none"> – торговельних надбавок, які робляться для одержання прибутку та покриття загальних витрат; – витрат на навантаження, вивантаження, транспортування, страхування та ін., понесених в Україні; – сум ввізного мита, податків, зборів та ін. обов'язкових платежів, що підлягають сплаті в Україні у зв'язку з імпортом товарів
5	На основі додавання вартості (обчислена вартість)	<p>Вартість визначається виходячи з інформації, що надається виробником товарів, про суми виробничих витрат, здійснених на їх виготовлення, а також запланованої норми прибутку.</p> <p>До складу сформованої таким чином вартості обов'язково додаються витрати на завантаження та розвантаження, транспортування, витрати на страхування та інші витрати, пов'язані з ввезенням цих товарів в Україну</p>
6	Резервний метод	<p>Вартість визначається з використанням способів, які не суперечать законам України і є сумісними з відповідними принципами і положеннями Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГУТТ)</p>

До митної вартості товарів, що вивозяться з України, платники податків у обов'язковому порядку зобов'язані також включити:

– витрати на навантаження, вивантаження, перевантаження, транспортування та страхування до пункту перетину митного кордону України;

– комісійні та брокерські винагороди;

– ліцензійні та інші платежі за використання об'єктів права інтелектуальної власності, які покупець повинен прямо чи побічно здійснити як умову продажу товарів.

Митна вартість товарів, що експортуються з України на підставі договору, відмінного від договорів купівлі-продажу, визначається на основі ціни, підтвердженої комерційними, транспортними, банківськими, бухгалтерськими та іншими документами, що містять відомості про вартість товарів. Урахування витрат на транспортування та страхування товарів при цьому є також обов'язковим.

Ставки мита для товарів та інших предметів, що ввозяться на митну територію України або вивозяться за її межі, нараховують згідно з Єдиним митним тарифом України, який для цілей такого нарахування виступає систематизованим зводом митних ставок, основу якого складає Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД).

УКТЗЕД – це національний класифікатор товарів, що забезпечує їх ідентифікацію за єдиними міжнародними класифікаційними принципами для учасників зовнішньоторговельних операцій.

Основними системними елементами УКТЗЕД є елементи класифікації та кодування товарів і предметів.

Система класифікації складається з шести ступенів поділу: розділи (21), групи (97), підгрупи (33), товарні позиції (1241), підпозиції (3553), субпозиції (5019). Відповідно з такою класифікацією вся товарна номенклатура сформована за такими ознаками:

а) походження товару (розділи I, II, V);

б) його функціональне призначення (розділи IV, XI, XII, XVII, XVIII, XIX, XX, XXI);

в) хімічний склад товару (розділи III, VI, VII);

г) вид матеріалу, з якого виготовлено товар (розділи VIII, IX, X, XIII, XIV, XV).

Узагальнені групи додатково також деталізуються:

– за призначенням: продовольчі товари і напої; промислова сировина; пальне і мастильні матеріали; машини і обладнання, включаючи інструменти; транспортні засоби (виробничого і особистого споживання); промислові товари широкого попиту;

Запитання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте сутність мита. У чому полягає його призначення?
2. Назвіть ознаки, за якими здійснюється класифікація мита.
3. Що таке антидемпінгове мито?
4. Охарактеризуйте загальний порядок нарахування мита.
5. У чому полягає відмінність при сплаті мита та акцизів?
6. Що таке митна вартість і за якими методами вона визначається для цілей її декларування?
7. Що таке Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД) і для чого він призначений?
8. Чим відрізняється поняття «мито» від «державного мита»?
9. Хто здійснює контроль за своєчасністю і повнотою надходження мита?
10. Які види митних ставок ви знаєте?
11. Наведіть приклади товарів і предметів, які під час їх митного оформлення звільняються від обов'язку нарахування та сплати мита.

Тема 6. Податок на прибуток підприємств

Справляння податку на прибуток підприємств є одним з видів прямого оподаткування. В Україні цей податок має вагомe фіскальне значення, що обумовлено пропорціями в розподілі ВВП, які склалися історично. У централізовано-плановій економіці основну масу доходів бюджету становили надходження від державних підприємств і досить незначну частку цих доходів складали податки з населення, оскільки держава штучно стримувала фонди споживання. У нинішніх умовах ситуація змінюється, наслідком чого є поступове зменшення бюджетного значення податку на прибуток підприємств і збільшення податків на споживання (ПДВ, АП, мито).

Платниками податку є:

- юридичні особи будь-якої організаційно-правової форми, у т. ч. їхні філії, представництва та інші відокремлені підрозділи, які провадять господарську діяльність на території України та за її межами;
- юридичні особи, що створені та отримують доходи в Україні;
- управління залізниць, підприємства залізничного транспорту та їхні структурні підрозділи, які отримують прибуток від основної та неосновної діяльності залізничного транспорту.

Податковим кодексом передбачене запровадження певних пільг при оподаткуванні прибутку підприємств та організацій, що здійснюють господарську діяльність. Реалізація пільгових режимів досягається шляхом *повного звільнення окремих суб'єктів господарювання від оподаткування, застосування ставки 0 % до об'єкта оподаткування та тимчасового звільнення суб'єктів господарювання від сплати податку.*

Від оподаткування податком на прибуток звільнюються:

1. Підприємства та організації, які засновані громадськими організаціями інвалідів і є їхньою повною власністю, в яких упродовж попереднього звітного (податкового) періоду кількість інвалідів, які мають там основне місце роботи, становить не менш як 50 % середньооблікової чисельності штатних працівників за умови, що фонд оплати праці таких інвалідів становить протягом звітного періоду не менш як 25 % суми загальних витрат на оплату праці.

2. Підприємства, що здійснюють на території України реалізацію продуктів дитячого харчування власного виробництва і спрямовують його на збільшення обсягів виробництва та зменшення роздрібних цін таких продуктів.

4. Дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади недержавної форми власності з надання освітніх послуг.

На період з 1 квітня 2011 р. до 1 січня 2016 р. застосовується *нульова ставка оподаткування* до суб'єктів господарювання, у яких:

а) розмір доходів кожного звітного податкового періоду наростаючим підсумком з початку року не перевищує 3 млн грн;

б) розмір нарахованої за кожний місяць звітного періоду заробітної плати (доходу) працівників, які перебувають з платником податку у трудових відносинах, є не меншим, ніж дві мінімальні заробітні плати;

в) відповідають одному із таких критеріїв:

– утворені в установленому законом порядку після 1 квітня 2011 р.;

– діючі, що перебувають на загальній системі оподаткування, у яких упродовж трьох послідовних попередніх років (або упродовж усіх попередніх періодів, якщо з моменту їх утворення пройшло менше трьох років), щорічний обсяг доходів задекларовано в сумі, що не перевищує

3 млн грн, та в яких середньооблікова кількість працівників протягом цього періоду не перевищувала 20 осіб;

– які були зареєстровані платниками єдиного податку в період до набрання чинності Податкового кодексу та в яких за останній календарний рік обсяг виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) становив до 1 млн грн., а середньооблікова кількість працівників становила до 50 осіб.

При цьому не набувають права оподаткування прибутку за 0 ставкою суб'єкти господарювання, які:

а) утворені в період після набрання чинності Податкового кодексу шляхом реорганізації (злиття, приєднання, поділу, виділення, перетворення), приватизації та корпоратизації;

б) здійснюють: діяльність у сфері розваг; виробництво, оптовий продаж, експорт, імпорт підакцизних товарів; виробництво, оптовий та роздрібний продаж пально-мастильних матеріалів; діяльність з обміну валют; операції з нерухомим майном, оренду (у т. ч. надання в оренду торгових місць

на ринках та/або у торговельних об'єктах); діяльність із надання послуг у сфері телебачення і радіомовлення; зовнішньоекономічну діяльність (крім діяльності у сфері інформатизації); оптову торгівлю і посередництво в оптовій торгівлі; діяльність у сферах права, бухгалтерського обліку, інжинірингу; надання послуг підприємцям та ін.

З метою стимулювання інвестиційної діяльності, розвитку науковомістких та енергозберігаючих технологій виробництва, прискореної модернізації та переоснащення матеріально-технічної бази вітчизняних підприємств чинним законодавством встановлюються *податкові канікули* для виробничих підприємств провідних галузей національної економіки (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Порядок тимчасового звільнення від оподаткування платників податків

№ з/п	Найменування платника податку	Термін дії податкових канікул
1	Підприємства, що виготовляють і реалізують на митній території України товарну продукцію для впровадження енергоефективних технологій (звільняється від оподаткування 80 % прибутку таких підприємств)	Упродовж 5 років з моменту отримання першого прибутку
2	Підприємства, що запроваджують і реалізують на митній території України енергоефективні заходи та енергоефективні проекти (звільняється від оподаткування 50 % прибутку таких підприємств)	отримання першого прибутку
3	Поліграфічні підприємства, видавництва та організації, що здійснюють діяльність і отримують прибуток з виготовлення книжкової продукції	до 01.01.15 р.
4	Суб'єкти кінематографії (виробники фільмів) та суб'єкти мультиплікації в частині доходів, що спрямовані на виробництво національних фільмів	до 01.01.16 р.
5	Підприємства, що здійснюють виробництво та отримують прибуток від реалізації біопалива	до 01.01.20 р.
7	Підприємства, що виготовляють техніку, обладнання та устаткування, у т. ч. самохідних сільськогосподарських машин та енергетичних установок, які споживають біологічні види палива та отримують прибуток від їх реалізації	
8	Підприємства, що здійснюють видобування та отримують прибуток від використання газу (метану) з вугільних родовищ	
9	Підприємства, що отримують прибуток з надання готельних послуг у готелях категорії «5 зірок», «4 зірки» і «3 зірки», у т. ч. новозбудованих чи реконструйованих або в яких проведено капітальний ремонт чи реставрацію	до 01.01.21 р.
10	Підприємства, що здійснюють діяльність і реалізують продукцію легкої промисловості, крім підприємств, які виробляють продукцію на давальницькій сировині	
11	Підприємства електроенергетики, що отримують прибуток від продажу електричної енергії, виробленої з відновлювальних джерел енергії	

При сплаті податку об'єктом оподаткування визнається прибуток, який визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг і суму інших витрат звітного податкового періоду.

$$П = Д_v - С_v.$$

де *П* – прибуток платника податків, отриманий у звітному податковому періоді;

Д_в – загальна сума доходу платника податку, отриманого від операційної та інших видів діяльності упродовж звітного податкового періоду;

С_в – сума операційних та інших витрат, матеріалізованих у собівартість товарів і послуг (виконаних робіт), понесених платником податку у звітному податковому періоді для забезпечення власної виробничої діяльності.

Якщо результатом розрахунку об'єкта оподаткування платника податку з числа резидентів за підсумками звітного періоду є від'ємне значення, то сума такого від'ємного значення підлягає включенню до витрат наступного кварталу. Розрахунок об'єкта оподаткування за наслідками півріччя, трьох кварталів і року здійснюється з урахуванням зазначеного від'ємного значення попереднього року у складі витрат таких податкових періодів наростаючим підсумком до повного погашення такого від'ємного значення.

У разі, якщо від'ємне значення декларується платником податку протягом чотирьох послідовних податкових періодів, орган ДПС має право провести позапланову перевірку правильності визначення об'єкта оподаткування. В інших випадках наявність значення такого від'ємного значення не є достатньою підставою для проведення такої позапланової перевірки.

До *доходів*, які платники податку зобов'язані враховувати при обчисленні об'єкта оподаткування, належать:

1) доходи від реалізації товарів, виконаних робіт, наданих послуг у розмірі договірної (контрактної) вартості;

2) інші доходи:

а) доходи у вигляді дивідендів, отриманих від нерезидентів, відсотків, роялті, від володіння борговими вимогами;

б) доходи від операцій оренди/лізингу;

в) суми штрафів та/або неустойки чи пені, фактично отримані за рішенням сторін договору або відповідних державних органів, суду;

г) вартість товарів, робіт, послуг, безоплатно отриманих платником податку у звітному періоді, та суми безповоротної фінансової допомоги та ін.

Доходи, що не враховуються для визначення об'єкта оподаткування:

– суми ПДВ, отримані платником податку від продажу товарів, виконаних робіт, наданих послуг, за винятком випадків, коли підприємство-продавець не є платником податку на додану вартість;

– сума попередньої оплати й авансів, отримана в рахунок оплати товарів, виконаних робіт, наданих послуг;

– суми коштів або вартість майна, отримані платником податку за рішенням суду як компенсація прямих витрат або збитків, понесених таким платником податку в результаті порушення його прав та інтересів;

– суми коштів або вартість майна у вигляді прямих інвестицій або реінвестицій, емітовані платником у збільшення корпоративних прав та ін.;

До числа витрат, які платник податку зобов'язаний враховувати при обчисленні об'єкта оподаткування, належать:

а) собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг, що прямо пов'язана з виробництвом таких товарів, виконанням робіт, наданням послуг, і формується з:

- прямих матеріальних витрат (вартість сировини, основних матеріалів, придбаних напівфабрикатів, комплектувальних виробів, допоміжних та інших матеріалів, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат);
- прямих витрат на оплату праці (заробітна плата та інші виплати робітникам, зайнятим у виробництві, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат);
- амортизації виробничих основних засобів і нематеріальних активів, безпосередньо пов'язаних із виробництвом товарів, виконанням робіт, наданням послуг;
- вартості придбаних послуг, прямо пов'язаних із виробництвом товарів, виконанням робіт, наданням послуг;
- інших прямих витрат, у тому числі витрат з придбання електричної енергії (інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені на конкретний об'єкт витрат).

Собівартість придбаних і реалізованих товарів формується відповідно до ціни їх придбання з урахуванням ввізного мита і витрат на доставку.

б) загальновиробничі витрати:

- витрати на управління виробництвом;
- витрати на обслуговування виробничого процесу;
- витрати на вдосконалення технології та організації;
- амортизація основних засобів і нематеріальних активів загальновиробничого призначення;
- витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інші послуги з утримання виробничих приміщень;

в) адміністративні витрати;

г) витрати на збут;

г) інші операційні витрати;

д) фінансові витрати.

Із числа зазначених вище витрат ті витрати, які мають офшорне походження, на зменшення суми оподаткованого прибутку дозволено відносити лише частину – в межах 85 % від їхньої загальної вартості.

Витрати, які враховуються для визначення об'єкта оподаткування, платники податків зобов'язані обліковувати виключно на підставі первинних документів обліку, що ідентифікують як самі витрати, так і того, хто їх здійснив.

Із числа загальних витрат, які платники податку мають право також враховувати при визначенні суми оподаткованого прибутку, Податковим

кодексом виділено окремі витрати, що отримали назву *витрати подвійного призначення*.

До їхнього складу належать:

– витрати на забезпечення найманих працівників спеціальним одягом, взуттям, мийними та знешкоджувальними засобами, засобами індивідуального захисту, що необхідні для виконання професійних обов'язків у межах норм, затверджених КМУ;

– витрати на навчання, професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації як своїх працівників, так і сторонніх осіб враховуються при розрахунку об'єкта оподаткування за умови, що між підприємством і такою особою укладено письмовий договір про зобов'язання відпрацювати на цьому підприємстві не менше трьох років після закінчення навчального закладу*;

– витрати у вигляді роялті, що виплачуються нерезиденту. До складу витрат дозволяється зараховувати суми в обсязі, що не перевищують 4 % доходу (виручки) від реалізації продукції (за вирахуванням ПДВ, АП) за рік, що передує звітному;

– будь-які витрати на гарантійний ремонт (обслуговування) у розмірі, що відповідає рівню гарантійних заміन, попередньо оприлюднених платником податку;

– витрати на проведення реклами;

– витрати на відрядження по Україні – до 0,2 мінімальної зарплати, що діє на 1 січня звітного року. Для відряджень за кордон – до 0,75 мінімальної зарплати, що діє на 1 січня звітного року. Кількість днів у відрядженні визначається не за відмітками на посвідченні про відрядження, а на підставі наказу про відрядження.

– витрати на проведення ремонту, реконструкції, модернізації та інших видів поліпшення основних засобів, у межах 10 % сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів, що підлягають амортизації, на початок звітного року та ін.

До складу витрат, що формують їхній загальний фонд, платник податків має право включити також суми витрат, що не були не віднесені до їхнього числа у минулих звітних податкових періодах у зв'язку з втратою, знищенням або зіпсуванням документів, що підтверджують здійснення таких витрат, а також суми витрат, не врахованих у минулих звітних періодах у зв'язку з допущенням помилок.

* У разі розірвання письмового договору з такою особою підприємство буде зобов'язане:

– збільшити доходи на суму фактичних витрат на навчання (підготовку), які були включені раніше до складу витрат;

– нарахувати додаткове зобов'язання з податком на прибуток;

– нарахувати пеню в розмірі 120 % облікової ставки НБУ, яка діяла на дату здійснення витрат на навчання, за кожний день недоплати.

Податковим кодексом України визначено перелік витрат, які заборонено враховувати при визначенні оподаткованого прибутку. Це:

- витрати, не пов'язані з провадженням господарської діяльності (організація та проведення прийомів, презентацій, свят, розваг і відпочинку, придбання та розповсюдження подарунків (крім благодійних внесків і пожертвувань неприбутковим організаціям);

- витрати, понесені у зв'язку із придбанням товарів (робіт, послуг) та інших матеріальних і нематеріальних активів у фізичної особи-підприємця, що сплачує єдиний податок (крім витрат, понесених у зв'язку з придбанням робіт, послуг у СПД – ФО, яка здійснює діяльність у сфері інформатизації);

- витрати, понесені у звітному періоді у зв'язку з придбанням у нерезидента послуг (робіт) з консалтингу, маркетингу, реклами у випадку, якщо особа, на користь якої здійснюються такі платежі, є нерезидентом, що має офшорний статус;*

- суми попередньої (авансової) оплати товарів, робіт, послуг;

- суми отриманих позик, кредитів банків (крім повернення поворотної фінансової допомоги, включеної до складу доходів);

- витрати на придбання, виготовлення, будівництво, реконструкцію, модернізацію та інше поліпшення основних засобів і витрати, пов'язані з видобутком корисних копалин, а також із придбанням (виготовленням) нематеріальних активів, які підлягають амортизації;

- суми податку на прибуток, податку на додану вартість, податків на доходи фізичних осіб, які відраховуються із сум виплат таких доходів;**

- дивіденди;

- роялті, які виплачуються на користь нерезидента, що: має офшорний статус; не підлягає оподаткуванню стосовно роялті у своїх країнах; не є бенефіціарним (фактичним) власником роялті;

- суми штрафів та/або неустойки чи пені за рішенням сторін договору або за рішенням відповідних державних органів, суду, які підлягають сплаті платником податку;

- витрати, не підтвержені відповідними розрахунковими, платіжними та іншими первинними документами та ін.

Амортизація, це – процес систематичного розподілу вартості основних засобів, інших необоротних і нематеріальних активів, протягом терміну їх корисного використання (експлуатації).

Для цілей визначення оподаткованого прибутку основними засобами визнають матеріальні активи, що призначені для використання у

* Для нерезидентів, які не мають офшорного статусу такі витрати враховуються в обсязі, що не перевищує 4 відсотки доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (за вирахуванням податку на додану вартість і акцизного податку) за рік, що передє звітному.

** Для платників податку, які не зареєстровані як платники ПДВ, до складу витрат входять суми ПДВ, сплачених у складі ціни придбання товарів, робіт, послуг, вартість яких належить до витрат такого платника податку.

господарській діяльності, вартість яких перевищує 2500 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний термін корисного використання яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Нематеріальні активи, це – право власності на результати інтелектуальної діяльності платника податку, а також право користування майном і майновими правами, у т. ч. права користування природними ресурсами.

Амортизації підлягають:

- витрати на придбання основних засобів, нематеріальних активів для використання в господарській діяльності;

- витрати на самостійне виготовлення основних засобів для використання в господарській діяльності, у т. ч. витрати на оплату заробітної плати працівникам, які були зайняті на виготовленні таких основних засобів;

- витрати на проведення ремонту, реконструкції, модернізації та інших видів поліпшення основних засобів, що перевищують 10 % сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів, що підлягають амортизації, на початок звітного року;

- витрати на капітальне поліпшення землі, не пов'язане з будівництвом, а саме іригацію, осушення та інше подібне капітальне поліпшення землі;

- сума переоцінки вартості основних засобів та ін.

Не підлягають амортизації та повністю належать до складу витрат за звітний період витрати платника податку на:

- утримання основних засобів, що перебувають на консервації;

- ліквідацію основних засобів;

- вартість гудвілу;

- витрати на придбання або самостійне виготовлення, ремонт, а також на реконструкцію, модернізацію або інші поліпшення невикористаних основних засобів (необоротних матеріальних активів, які не використовуються в господарській діяльності);

- витрати бюджетів на будівництво та утримання споруд благоустрою та житлових будинків, придбання і збереження бібліотечних і архівних фондів;

- витрати бюджетів на будівництво та утримання автомобільних доріг загального користування;

- витрати на придбання та збереження Національного архівного фонду України, а також бібліотечного фонду, що формується та утримується за рахунок бюджетів;

- придбання (виготовлення) сценічно-постановочних предметів вартістю до 5 тис. грн театральними підприємствами;

- витрати на виробництво національного фільму та придбання майнових прав інтелектуальної власності на національний фільм.

Амортизація основних засобів і нематеріальних активів розраховується із застосуванням п'яти методів: *прямолінійного, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного, виробничого.*

У табл. 6.2 наведено узагальнені дані стосовно методів нарахування амортизації об'єктів основних засобів для визначення оподаткованого прибутку.

Таблиця 6.2
Методи нарахування амортизації необоротних активів, що застосовуються для визначення оподаткованого прибутку

Назва методу	Суть методу	Порядок визначення річної норми амортизації	Примітки
Прямолінійний	Річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на термін корисного використання об'єкта основних засобів	$A_p = \frac{B_n - B_{л.}}{N}$	A_p – річна сума амортизаційних відрахувань; B_n – первісна вартість об'єкта; $B_{л.}$ – ліквідаційна вартість об'єкта, що визначається підприємством самостійно; N – очікуваний період корисного використання об'єкта
Зменшення залишкової вартості	Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації. Річна норма амортизації (у %) обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результатом від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість	$A_p = B_{n(t)} \times \left(1 - \sqrt[t]{\frac{B_{л.}}{B_n}}\right)$	A_p – річна сума амортизаційних відрахувань; B_n – ліквідаційна вартість об'єкта, що визначається підприємством самостійно; $B_{n(t)}$ – первісна (залишкова балансова) вартість об'єкта; N – термін корисного використання об'єкта
Прискореного зменшення залишкової вартості	Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється, виходячи із терміну корисного використання об'єкта, і повільноється	$A_p = 2 \times \frac{B_{n(3)}}{N}$	A_p – річна сума амортизаційних відрахувань; $B_{n(3)}$ – первісна (залишкова балансова) вартість об'єкта; N – очікуваний період корисного використання об'єкта
Кумулятивний	Річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця терміну корисного використання об'єкта основних засобів, на суму чисел років його корисного використання	$A_p = (B_n - B_{л.}) \times \frac{K_t}{C_n}$	A_p – річна сума амортизаційних відрахувань; B_n – первісна вартість об'єкта; $B_{л.}$ – ліквідаційна вартість об'єкта; K_t – кількість років, що залишилися до кінця очікуваного терміну використання об'єкта; C_n – сума чисел років корисного використання об'єкта
Виробничий	Місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг)	$A_m = O_{\phi} \times \frac{B_n - B_{л.}}{O_n}$	A_m – місячна сума амортизаційних відрахувань; O_{ϕ} – фактичний обсяг випущеної продукції, наданих послуг у звітному періоді, одиниць; O_n – загальний (потенційний) обсяг продукції (послуг), що може бути виготовлений об'єктом (наданий) за весь період його експлуатації; B_n – первісна вартість об'єкта; $B_{л.}$ – ліквідаційна вартість об'єкта

Для розрахунку амортизації в межах окремої амортизаційної групи підприємство може обирати будь-який із зазначених методів нарахування амортизації. Обраний метод визнається органами ДПС легітимним лише за умови існування наказу про затвердження відповідної облікової політики на підприємстві.

Нарахування амортизації здійснюється щомісячно. Амортизаційні відрахування розрахункового кварталу визначаються як сума амортизаційних відрахувань за три календарні місяці, обчислених із застосуванням обраного платником податку методу відповідно до кожної амортизаційної групи. Облік та амортизація основних засобів, нематеріальних активів, ведеться за кожним об'єктом, що входить до складу окремої групи.

Амортизація основних засобів провадиться до досягнення залишкової вартості об'єкта обліку рівня його ліквідаційної вартості. Платник податку зобов'язаний призупинити її нарахування на період виводу об'єкта з експлуатації (для реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання, консервації та інших причин).

Для нарахування амортизації, залежно від функціонального призначення й термінів фізичного та морального зносів, усі основні засоби, нематеріальні активи, які можуть потенційно обліковуватись на балансі підприємства, поділено на амортизаційні групи. Для основних засобів відповідно до ст. 141.1 Податкового кодексу визначено 16 груп, а для нематеріальних активів – 6.

Нарахування амортизації здійснюється протягом терміну експлуатації (корисного використання) об'єкта, який встановлюється при зарахуванні його на баланс наказом по підприємству. При його визначенні та затвердженні наказом по підприємству господарські підприємства зобов'язані враховувати:

- очікуване використання об'єкта з урахуванням його потужності або продуктивності;
- фізичний та моральний знос, що передбачається;
- правові або інші обмеження щодо термінів використання об'єкта та інші фактори.

Таблиця 6.3

Класифікація амортизаційних груп основних засобів платника податків за термінами їх корисного використання

Найменування групи амортизації ОЗ	Характеристика матеріальних активів	Мінімально допустимі терміни корисного використання, років
Група 1	Земельні ділянки	–
Група 2	Капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
Група 3	Будівлі	20
	Споруди	15
	Передавальні пристрої	10

Група 4	Машини та обладнання, з них:	5
	електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	2
Група 5	Транспортні засоби	5
Група 6	Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
Група 7	Тварини	6
Група 8	Багаторічні насадження	10
Група 9	Інші основні засоби	12
Група 10	Бібліотечні фонди	–
Група 11	Малоцінні необоротні матеріальні активи	–
Група 12	Тимчасові (нетитульні) споруди	5
Група 13	Природні ресурси	–
Група 14	Інвентарна тара	6
Група 15	Предмети прокату	5
Група 16	Довготермінові біологічні активи	7

Термін корисного використання об'єкта необоротних активів переглядається в разі зміни очікуваних економічних вигод від його використання, але він не може бути меншим, ніж зазначено в табл. 6.3, 6.4.

Амортизація об'єктів груп 9, 12, 14, 15 нараховується виключно за прямолінійним і виробничим методами. На основні засоби груп 1 і 13 амортизація не нараховується.

Таблиця 6.4

Класифікація амортизаційних груп нематеріальних активів платника податків за термінами їх корисного використання

Найменування групи амортизації НМА	Характеристика матеріальних активів	Мінімально допустимі терміни корисного використання, років
Група 1	Права користування природними ресурсами (право користування надрами, іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про природне середовище)	відповідно до правостановлюючого документа
Група 2	Права користування майном (право користування земельною ділянкою, крім права постійного користування земельною ділянкою, відповідно до закону, право користування будівлею, право на оренду приміщень тощо)	відповідно до правостановлюючого документа

Група 3	Права на комерційні позначення (право на торговельні марки (знаки для товарів і послуг), комерційні (фірмові) найменування тощо), крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті	відповідно до правостановлюючого документа
Група 4	Права на об'єкти промислової власності (право на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, сорти рослин, породи тварин, компоновання (топографії) інтегральних мікросхем, комерційні таємниці, в тому числі ноу-хау, захист від недобросовісної конкуренції тощо) крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті	відповідно до правостановлюючого документа, але не менш як 5 років
Група 5	Авторське право та суміжні з ним права (право на літературні, художні, музичні твори, комп'ютерні програми, програми для електронно-обчислювальних машин, компіляції даних (бази даних), фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення тощо) крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті	відповідно до правостановлюючого документа, але не менш як 2 роки
Група 6	Інші нематеріальні активи (право на ведення діяльності, використання економічних та інших привілеїв тощо)	відповідно до правостановлюючого документа

Амортизація об'єктів груп 10, 11 може нараховуватися за рішенням платника податків у першому місяці використання об'єкта в розмірі 50 % його вартості, а решта 50 % вартості – у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом або в першому місяці використання об'єкта в розмірі 100 % його вартості.

Платники податку всіх форм власності мають право проводити переоцінку об'єктів основних засобів, застосовуючи щорічну індексацію вартості основних засобів, що амортизується, та суми накопиченої амортизації на коефіцієнт індексації, який визначається за формулою:

$$K_i = [I_{(a-1)} - 10] : 100,$$

де $I_{(a-1)}$ – індекс інфляції року, за результатами якого проводиться індексація.

Якщо значення K_i не перевищує одиниці, індексація не проводиться.

Для оподаткування прибутку підприємств та організацій, залежно від джерел його походження, а також організаційно-правового статусу платника Податковим кодексом України встановлені такі ставки податку (табл. 6.5).

Декларацію з податку на прибуток (**додаток 4**) підприємства платники зобов'язані подавати до органів ДПС упродовж року наростаючим підсумком. Тому звітними податковими періодами для сплати податку є календарний квартал, перше півріччя, три квартали, календарний рік. Податкова декларація подається упродовж 40 днів, наступних за звітним кварталом. Сплата податку здійснюється упродовж 10 календарних днів, наступних за останнім днем для подання декларації.

Ставки оподаткування суб'єктів господарської діяльності в Україні

№ з/п	Ставки оподаткування	Платники податку
1	23 % (з 1.04.11 р. по 31.12.11 р.); 21 % (з 1.01.12 р. по 31.12.12 р.); 19 % (з 1.01.13 р. по 31.12.13 р.); 16 % (з 1.01.14 р.)	Юридичні особи (резиденти та нерезиденти), що оподатковуються за загальною системою оподаткування і здійснюють господарську діяльність на території України та за її межами
2	0 %	Страховики за договорами довготермінового страхування життя та пенсійного страхування в межах недержавного пенсійного забезпечення
3	0 %	Резиденти (страховики), що здійснюють на користь нерезидентів – фізичних осіб виплати у межах договорів із обов'язкових видів страхування
<i>Продовження табл.6.5</i>		
4	4 %	Резиденти (страховики), що здійснюють на користь нерезидентів виплати у межах договорів страхування ризиків за межами України
5	6 %	Резиденти, що здійснюють на користь нерезидентів виплати за договорами фрахту
6	12 %	Резиденти (страховики), що здійснюють на користь нерезидентів інші виплати
7	15 %	Резиденти, що здійснюють на користь нерезидентів будь-які виплати з отриманих доходів
8	20 %	Резиденти, що здійснюють на користь нерезидентів виплати за виробництво або розповсюдження реклами про резидента

Запитання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте відмінні риси прибуткового та непрямого оподаткування.

2. Назвіть критерії, за якими суб'єкти підприємницької діяльності набувають права оподаткування за нульовою ставкою.

3. Як визначається сума прибутку господарського підприємства, що підлягає оподаткуванню?

4. Наведіть приклади доходів платника податку, що підлягають та не підлягають оподаткуванню.

5. Наведіть приклади витрат платника податку, що зменшують суму оподаткованого прибутку господарського підприємства.

6. Охарактеризуйте порядок зарахування ремонтних витрат на поліпшення основних засобів на зменшення суми оподаткованого прибутку.

7. Який порядок врахування витрат господарського підприємства, що мають офшорне походження?

8. Який порядок врахування витрат господарського підприємства на навчання, професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації працівників?

9. Поясніть економічну сутність амортизації. Які об'єкти обліку підлягають амортизації для цілей розрахунку суми оподаткованого прибутку?

10. Охарактеризуйте методи нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів.

11. Назвіть обмеження щодо застосування методів прискореного зменшення залишкової вартості.

12. Чи впливає переоцінка основних засобів на розміри амортизаційних відрахувань?

13. В які терміни подається податкова декларація до податкових органів і сплачується податок на прибуток?

14. Назвіть, як буде змінюватися загальна ставка оподаткування прибутку господарських підприємств до 2014 року.

Тема 7. Фіксований сільськогосподарський податок

Податковим кодексом України даний податок визначено таким, порядок нарахування та сплати якого здійснюється за спеціальним режимом. Це означає, що порядок нарахування та сплати такого податку може передбачати особливий порядок визначення його елементів, податкової бази, механізмів нарахування, термінів сплати, пільгового забезпечення та ін.

Мета його запровадження обумовлена необхідністю державної підтримки галузі сільськогосподарського виробництва, подолання його потенційної збитковості, а також забезпечення сільськогосподарських підприємств фінансовими ресурсами за принципом самофінансування, спрощення податкового обліку та ін.

Фіксований сільськогосподарський податок (ФСП) – податок, який стягується з одиниці земельної площі у відсотках її нормативної грошової оцінки.

Право сплати ФСП звільняє сільськогосподарські підприємства від сплати таких податків і зборів:

- а) податку на прибуток підприємств;
- б) земельного податку (крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються для ведення сільськогосподарського товаровиробництва);
- в) збору за спеціальне використання води;
- г) збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності (у частині провадження торговельної діяльності).

Інші податки і збори, у т. ч. єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, сплачуються платником податку в порядку і розмірах, визначених Податковим кодексом, законами України.

Платниками ФСП можуть бути сільськогосподарські підприємства, у яких частка виробництва сільськогосподарської продукції за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 %.

Право на отримання сплати ФСП надано також сільгосппідприємствам, які на дату подання відповідної заяви до органів ДПС утворені шляхом реорганізації, злиття або приєднання, поділу або виділення. Головною умовою набуття такого права при цьому залишається та ж сама вимога – частка виробництва сільськогосподарської продукції за попередній податковий рік має дорівнювати, або перевищувати 75 % від її загальної кількості.

Новоутворені сільськогосподарські товаровиробники отримують право сплати ФСП з наступного року за аналогічним порядком.

У разі якщо у податковому (звітному) році частка сільськогосподарського товаровиробництва становить менш як 75%, такий сільськогосподарський товаровиробник зобов'язаний сплачувати податки на умовах загального режиму оподаткування.

Якщо платники податку не можуть виконати вимогу щодо 75 % критерію частки сільськогосподарського товаровиробництва у зв'язку із виникненням обставин непереборної сили, до таких платників ФСП в наступному податковому році не застосовується вимога, згідно з якою частка сільськогосподарського товаровиробництва має дорівнювати або перевищувати 75 %.

Такі сільгоспвиробники для підтвердження статусу платника ФСП подають податкову звітність разом із рішенням ВР АПК, обласних рад про наявність обставин непереборної сили та перелік суб'єктів господарювання, що постраждали внаслідок таких обставин.

Для набуття і підтвердження статусу платника ФСП сільськогосподарські підприємства до 1 лютого зобов'язані надати:

- загальну податкову декларацію з податку на поточний рік щодо всієї площі земельних ділянок, з яких стягується податок, і земель водного фонду внутрішніх водойм;
- звітну податкову декларацію з податку на поточний рік окремо щодо кожної земельної ділянки;
- розрахунок частки сільськогосподарського товаровиробництва;
- відомості (довідку) про наявність земельних ділянок.

Якщо сільськогосподарські товаровиробники утворені упродовж року шляхом злиття, приєднання або перетворення, то для набуття статусу платника ФСП вони зобов'язані надати на адресу податкового органу упродовж 20 календарних днів місяця, що настає за місяцем його утворення, декларацію з податку за період від дати утворення до кінця поточного року.

Довідка про набуття або підтвердження статусу платника ФСП видається податковим органом упродовж 10 робочих днів з дати подання відповідної заяви.

Реєстрація платника ФСП скасовується за ініціативою самого платника, або за рішенням органу ДПС у разі встановлення за результатами документальної перевірки недотримання критеріальних вимог.

Не може бути зареєстрований як платник податку:

– суб'єкт господарювання, у якого понад 50 % доходу, отриманого від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, становить дохід від реалізації декоративних рослин, диких тварин і птахів, хутряних виробів і хутра;

– суб'єкт господарювання, що провадить діяльність із виробництва та реалізації підакцизних товарів, крім виноматеріалів виноградних, вироблених на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції;

– суб'єкт господарювання, який на день подання документів для набуття статусу платника податку має податковий борг, за винятком безнадійного податкового боргу, який виник унаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорні обставини).

Об'єктом оподаткування податку є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у сільськогосподарського підприємства на умовах власності, користування або оренди.

У разі якщо платник ФСП за господарськими операціями виступає орендодавцем таких сільськогосподарських земель, передача їх в орендне користування не змінює розміру об'єкта оподаткування такого платника ФСП.

А якщо платник податку орендує сільськогосподарські угіддя або землі водного фонду, то площа орендованих земельних ділянок не змінює розмір об'єкта оподаткування.

Базою оподаткування податком для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), проведена за станом на 1 липня 1995 р., для земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ) – нормативна грошова оцінка одного гектара ріллі в АПК або в області, проведена за станом на 1 липня 1995 р.

Розмір ставок податку з одного гектара сільськогосподарських угідь або земель водного фонду визначається залежно від категорії (типу) земель, їх розташування та нараховується за відносними (адвалорними) ставками:

а) для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на вирощуванні та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті) – 0,15 %;

б) для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях – 0,09 %;

в) для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах і на поліських територіях) – 0,09 %;

г) для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,03 %;

г) для земель водного фонду – 0,45 %;

д) для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на вирощуванні та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті – 1,0 %.

Базовим звітним податковим періодом для ФСП визначено календарний рік, який починається з 1 січня і закінчується 31 грудня того ж року.

Для розрахунку річної суми податку платники використовують формулу:

$$ФСП = S_{га} \times B_{з.д.} \times C_n,$$

де ФСП – річна сума земельного податку, що підлягає сплаті до бюджету;

$S_{га}$ – площа земельної ділянки, га;

C_n – ставка податку, %.

Такий розрахунок платники зобов'язані здійснювати щорічно станом на 1 січня, а отримані результати відобразити в податковій декларації на поточний рік (**додаток 5**). Таку податкову декларацію платники ФСП зобов'язані подавати податковому органу до 1 лютого поточного року за місцем перебування платника та місцем розташування земельної ділянки.

Сплата податку проводиться щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця, у розмірі третини суми податку, визначеної на кожний квартал від річної суми податку, у таких розмірах: а) у I кварталі – 10 %; б) у II кварталі – 10 %; в) у III кварталі – 50 %; г) у IV кварталі – 30 %.

Платники податку, утворені протягом року шляхом злиття, приєднання або перетворення, уперше сплачують податок упродовж 30 календарних днів місяця, що настає за місяцем їх утворення, а надалі – у загальному порядку. Зазначені перерахування платники ФСП здійснюють на відповідні казначейські рахунки за місцем розташування земельної ділянки.

Запитання для самоперевірки

1. Назвіть податкові платежі, в рахунок яких сплачується ФСП.
2. Які умови переходу на спрощену систему оподаткування суб'єктів господарювання, зайнятих у сільському господарстві?
3. Що являється об'єктом оподаткування при сплаті ФСП?
4. Розкрийте механізм розрахунку ФСП.
5. Від чого залежить диференціація податкових ставок при сплаті ФСП?
6. Які існують особливості сплати ФСП упродовж календарного року?

Тема 8. Податок із доходів фізичних осіб

Одним з ефективних фіскальних важелів для різних податкових систем є оподаткування фізичних осіб. Основною метою введення податку з доходів фізичних осіб є забезпечення бюджетних надходжень і створення рівнонапруженого податкового тиску на основі прямого визначення доходів платника податків.

В останні роки бюджетне значення прибуткового податку з громадян зростає. Разом з тим, із фіскальної точки зору цей податок не є стабільним джерелом формування доходів бюджету, оскільки циклічні коливання економіки істотно впливають на базу оподаткування – доходи фізичних осіб. Крім того, розподіл податкових надходжень є нерівномірним за регіональною географією і залежить від макроекономічної стабільності, рівня підприємницької активності, професійної підготовки тощо.

Платниками податку є:

- фізична особа – резидент, яка отримує доходи як із джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;
- фізична особа – нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні;
- податковий агент.

Податковим агентом визнають юридичну особу (у т. ч. філію, відділення та ін.), самозайняту особу, представництво нерезидента – юридичної особи, які незалежно від організаційно-правового статусу та способу оподаткування іншими податками та зборами зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати податок до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи, вести податковий облік, подавати податкову звітність податковим органам і нести відповідальність за порушення податкового законодавства.

Для оподаткування доходів фізичних осіб об'єктом оподаткування визначено *загальний місячний оподаткований доход*, сформований за рахунок доходів отриманих як в Україні (тільки для нерезидентів), так і за її межами.

Базою оподаткування для цілей розрахунку податку є чистий *річний оподатковуваний доход*, який визначається шляхом зменшення загального річного оподаткованого доходу на суму податкової знижки.

Загальний оподатковуваний доход складається з доходів, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати), а також доходів, які оподатковуються у складі загального річного оподаткованого доходу.

Загальний річний оподатковуваний доход складається з:

- а) загальних місячних оподатковуваних доходів;
- б) іноземних доходів;
- в) доходів, отриманих фізичною особою-підприємцем від провадження господарської діяльності;
- г) доходів, отриманих фізичною особою, яка провадить незалежну професійну діяльність як самозайнята особа.

До загального місячного оподаткованого доходу платника податку включаються:

- доходи у вигляді заробітної плати, нараховані платнику податку відповідно до умов трудового договору;
- суми винагород та інших виплат, нарахованих платнику податку відповідно до умов цивільно-правового договору;
- доходи від продажу об'єктів майнових і немайнових прав;
- частина доходів від операцій з майном;
- доход від надання майна в лізинг, оренду або суборенду;
- оподатковуваний доход (прибуток), не включений до розрахунку загальних оподатковуваних доходів минулих податкових періодів та самостійно виявлений у звітному періоді платником податку або нарахований органом ДПС;
- доход у вигляді дивідендів, вигащів, призів, відсотків;³
- інвестиційний прибуток від проведення платником податку операцій з цінними паперами, деривативами та корпоративними правами, випущеними в інших, ніж цінні папери, формах;
- доход у вигляді вартості успадкованого чи отриманого у дарунок майна;
- сума страхових виплат, страхових відшкодувань, що сплачуються платнику податку за договорами довготермінового страхування життя;
- доход у вигляді неустойки (штрафів, пені), відшкодування матеріальної або немайнової (моральної) шкоди, крім сум, що за рішенням суду спрямовуються на відшкодування збитків, завданих платнику податку внаслідок заподіяння йому матеріальної шкоди, а також шкоди життю та здоров'ю;
- сума пенсійних внесків у межах недержавного пенсійного забезпечення, сплачена будь-якою особою резидентом за платника податку чи на його користь.

Податковим кодексом України визначено перелік доходів, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподаткованого доходу. До їхнього числа належать такі доходи:

- сума державної та соціальної матеріальної допомоги у вигляді адресних житлових та інших субсидій або дотацій, компенсацій, винагород, які отримує платник податку з бюджетів і фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- сума, сплачена роботодавцем на користь вітчизняних вищих і професійно-технічних навчальних закладів за фізичну особу, але не вище розміру, що дає право фізичній особі на застосування податкової соціальної пільги;

³ Дохід у вигляді відсотків на поточний або депозитний рахунок банків, або інших небанківських фінансових установ оподатковується з 1 січня 2015 р. (ставка 5 %).

- сума стипендії, яка виплачується з бюджету учню, студенту, курсанту військових навчальних закладів, ординатору, аспіранту або ад'юнкту;
- сума доходів, отриманих платником податку у вигляді відсотків, що нараховані на цінні папери, емітовані Міністерством фінансів України;
- сума єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування платника податку, що вносяться за рахунок його роботодавця та ін.

Ставка податку становить 15 % відсотків бази оподаткування щодо доходів, одержаних у формі:

- а) заробітної плати;
- б) інших виплат і винагород, у т. ч. роялті⁴, які виплачуються платнику у зв'язку з трудовими відносинами або за цивільно-правовими договорами;
- в) виграшу в державну або недержавну грошову лотерею.

У разі якщо загальна сума отриманих платником податку у звітному податковому місяці доходів перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного податкового року, ставка податку становить 17 % суми перевищення.

Заробітна плата шахтарів, працівників шахтобудівних підприємств, а також працівників державних воєнізованих аварійно-рятувальних служб (формувань) оподатковується за ставкою 10 %.

Ставка податку 5 % встановлена стосовно таких доходів (набирає чинності з 01.01.15 р.):

- відсоток на поточний або депозитний банківський рахунок;
- відсотковий або дисконтний доход за іменним ощадним сертифікатом;
- відсоток на вклад члена кредитної спілки у кредитній спілці.

За ставкою 5 % оподатковуються також доходи:

- які виплачуються компанії, що управляє активами інституту спільного інвестування;
- за іпотечними цінними паперами;
- у вигляді відсотків (дисконту), отримані власником облігацій від їх емітента;
- за сертифікатом фонду операцій з нерухомістю та доходи, отримані платником податку внаслідок погашення управителем сертифікатів фонду операцій з нерухомістю в порядку, визначеному в проспекті емісії сертифікатів;
- у вигляді дивідендів.

Ставка податку 30 % застосовується стосовно доходів, нарахованих як виграш чи приз, отриманий від організатора азартної гри, за винятком винагород, що виплачуються спортсменам – учасникам спортивних змагань.

⁴ Роялті – будь-який платіж, отриманий як винагорода за користування або за надання права на користування будь-яким авторським та суміжним правом на літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації та ін.

Відповідно норм діючого Податкового кодексу України сума податку з доходів фізичних осіб, отриманих у вигляді заробітної плати, визначається як добуток різниці між сумою нарахованої заробітної плати, зменшеної на суму утриманих соціальних внесків і податкової соціальної пільги (за умов її застосування), та ставки прибуткового податку:

$$P_{з/п} = (З / П - ЄСВ - ПСП) \times C_n,$$

де $P_{з/п}$ – сума податку з доходів фізичних осіб, отриманих у вигляді заробітної плати у звітному періоді, грн;

$З/П$ – фактична сума нарахованої (отриманої) заробітної плати платнику податку у звітному періоді, грн;

$ЄСВ$ – розмір утримань до фондів соціального страхування у вигляді Єдиного соціального внеску, грн;

$ПСП$ – розмір податкової соціальної пільги платника податку на зменшення оподаткованого доходу, грн;

C_n – ставка податку, грн.

Загальний фонд заробітної плати платника, що утворюється на підприємстві для розрахунку податку, формується з фонду основної заробітної плати, фонду додаткової заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат.

Фонд основної заробітної плати включає нарахування за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (часу, тарифних і посадових окладів, посадових обов'язків), а саме:

- винагороди за виконану роботу відповідно до тарифних ставок (окладів), включаючи в повному обсязі внутрішнє сумісництво;
- оплату за час перебування у відрядженні (за винятком добових, вартості проїзду, витрат на наймання житлового приміщення);
- оплату висококваліфікованих працівників, залучених для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників;
- вартість продукції, виданої працівникам при натуральній формі оплати праці.

Фонд додаткової заробітної плати формується за рахунок доплат, надбавок, гарантійних і компенсаційних виплат, премій, пов'язаних із виконанням виробничих завдань і функцій (доплати за суміщення професій, інтенсивність праці, науковий ступінь, вислугу років, роботу в нічний і надурочний час, високу професійну майстерність, допуск до державної таємниці, шкідливі умови праці, виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника та ін.).

До інших заохочувальних та компенсаційних виплат належать винагороди і премії, які мають одноразовий характер, інші грошові й матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства і провадяться понад встановлені законодавчі норми: винагороди за підсумками роботи за рік і стаж роботи; одноразові заохочення, присвячені ювілейним і пам'ятним датам; матеріальна допомога на оздоровлення, у т. ч. необхідність якої викликана шкідливим докільям; оплата або дотації на харчування

працівників; вартість путівок працівникам і членам їхніх сімей на лікування і відпочинок; премії за виконання особливо важливих завдань та ін.

Відповідно до закону України № 2464 від 08.07.2010 р. «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – це консолідований внесок до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування, який здійснюється в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту прав застрахованих осіб і членів їхніх сімей на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) здійснюється як агрегований платіж до Пенсійного фонду і формується за рахунок декількох окремих внесків на соціальне та пенсійне страхування. Якщо раніше соціальні внески сплачувались до чотирьох державних соціальних фондів (пенсійного фонду, фондів: зайнятості, тимчасової втрати працездатності, від нещасних випадків на виробництві), то з 1 січня 2011 р. такі платежі роботодавці зобов'язані здійснювати одноразово.

В залежності від їхнього правового та соціального статусу, а також бази нарахування, платники сплачують за власний рахунок ЄСВ за ставками, що представлені в табл. 6.1.

Таблиця 8.1

Ставки єдиного соціального внеску для застрахованих осіб

№ з/п	Найменування платника ЄСВ	База нарахування ЄСВ	Розмір ЄСВ, що утримується з платника
1	Фізичні особи, у т. ч. іноземні, що працюють на підприємствах, в установах та організаціях, а також у фізичних осіб на умовах найму. Фізичні особи, які працюють у розташованих за межами України дипломатичних представництвах і консульських установах України, філіях, представництвах та інших міжнародних організаціях, у т. ч. іноземних	Сума нарахованої заробітної плати	3,60
2	Фізичні особи, які працюють на посадах, робота на яких зараховується до стажу, що дає право на одержання пенсії відповідно до законів України «Про державну службу», «Про прокуратуру», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про статус народного депутата України», «Про Національний банк України», «Про службу в органах місцевого самоврядування», Митного кодексу України, Положення про помічника-консультанта народного депутата України	Сума нарахованої заробітної плати	6,10

Продовження таблиці 8.1

3	Фізичні особи - інваліди, які працюють на підприємствах УТОГ, УТОС	Сума нарахованої заробітної плати	2,85
4	Фізичні особи, які виконують роботи (надають послуги) на підприємствах, в установах та організаціях, або у фізичних осіб – підприємців, або осіб, які займаються незалежною професійною діяльністю за цивільно-правовими договорами	Винагорода за виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовим договором	2,60
5	Фізичні особи, які отримують допомогу по тимчасовій непрацездатності	Сума допомоги по тимчасовій непрацездатності	2,00

Відповідно до закону для утримання ЄСВ визначені певні вартісні обмеження. Так, зокрема, максимальний розмір доходу платника податку з якої розраховується сума ЄСВ визначається 15 прожитковими мінімумами, встановлених для працездатних осіб, а мінімальний – рівнем мінімальної заробітної плати на дату такого нарахування (табл. 6.2).

Податкова соціальна пільга (ПСП) – сума, на яку платник податку з доходів фізичних осіб має право зменшити суму свого загального місячного оподаткованого доходу, отриманого з джерел на території України від одного працедавця у вигляді заробітної плати.

Таблиця 8.2

Діапазон бази нарахування єдиного соціального внеску для застрахованих осіб на 2011 рік

№ з/п	Календарний період	Максимальна база нарахування ЄСВ	Мінімальна база нарахування ЄСВ
1	з 1 січня 2011 р.	14 115,00 грн	941,00 грн
2	з 1 квітня 2011 р.	14 400,00 грн	960,00 грн
3	з 1 жовтня 2011 р.	14 775,00 грн	985,00 грн
4	з 1 грудня 2011 р.	15 060,00 грн	1004,00 грн

ПСП застосовується до доходу, нарахованого на користь платника податку упродовж звітного податкового місяця як заробітна плата, якщо його розмір не перевищує суми, що дорівнює розміру місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень.

Визначений поріг застосування ПСП є обов'язковим для використання в розрахунку прибуткового податку всіма платниками. Як виняток, він може бути збільшеним за умов, коли платник утримує двох і більше дітей віком до 18 років. Розмір граничного доходу за таких умов є кратним кількості дітей.

До 31 грудня 2014 р. для будь-якого платника податку її розмір визначається в сумі, що дорівнює половині прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1

січня звітного податкового року. З 1 січня 2015 р. ПСП збільшується вдвічі і дорівнюватиме 100 % такого прожиткового мінімуму.

Залежно від соціального статусу платника розмір ПСП визначається окремо для кожної категорії громадян.

Для платників, які утримують двох або більше дітей віком до 18 років, застосовується пільга, що визначається добутком загальної суми ПСП на кількість дітей. Тобто, якщо платник податку утримує двох таких дітей, розмір ПСП такого платника у 2011 р. складатиме: $470,5 \text{ грн} \times 2 = 941 \text{ грн}$, а якщо трьох дітей – $470,5 \text{ грн} \times 3 = 1411,5 \text{ грн}$.

Дозволяється збільшення розміру податкової соціальної пільги на користь платника податку в 1,5 раза (150 % суми ПСП), який:

а) є одинокою матір'ю (батьком), вдовою (вдівцем) або опікуном – у розрахунку на кожну дитину віком до 18 років;

б) утримує дитину-інваліда – у розрахунку на кожну таку дитину віком до 18 років;

в) є особою, віднесеною законом до першої або другої категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, включаючи осіб, нагороджених грамотами Президії Верховної Ради УРСР у зв'язку з їхньою участю в ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи;

г) є учнем, студентом, аспірантом, ординатором, ад'юнктом та ін.

Податкова соціальна пільга може бути збільшена також у два рази (200 % суми ПСП), якщо платник податку є:

а) Героєм України, Героєм Радянського Союзу, Героєм Соціалістичної Праці або повним кавалером ордена Слави чи ордена Трудової Слави, особою, нагородженою чотирма і більше медалями «За відвагу»;

б) учасником бойових дій під час Другої світової війни або особою, яка у той час працювала в тилу, та інвалідом I і II групи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

в) колишнім в'язнем концтаборів, гетто та інших місць примусового утримання під час Другої світової війни або особою, визнаною репресованою чи реабілітованою та ін.

ПСП застосовують за одним місцем роботи на підставі поданої платником податку заяви разом з необхідними підтверджуючими документами.

Приклад 1.

Визначити розмір податку з отриманого доходу найманої особи за умов, коли сума нарахованої та виплаченої заробітної плати за січень становила 1 000 грн, а за лютий 2011 року – 1 800 грн. Визначити терміни перерахування податку до бюджету.

З метою задоволення соціальних потреб громадян, а також враховуючи вимоги ст. 115 Кодексу законів про працю України та ст. 24 Закону України «Про оплату праці» №108/95-ВР від 24.03.95 р. заробітна плата повинна виплачуватись працівникам через проміжок часу, що не перевищує 16

Розрахунок суми податку з доходів фізичної особи, отриманих у вигляді заробітної плати

Заробітна плата найманого працівника (нарахована), грн	Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	Розрахункова сума, грн	Податкова соціальна пільга, грн	Сума нарахованого податку, грн	Заробітна плата, що виплачується найманому працівнику, грн
	3,6%			15%	
1 000	36,0	964,0	470,5	74,03	889,97
1 800	64,8	1 735,20	–	260,28	1 474,4

календарних днів, та не пізніше семи днів після закінчення періоду, за який здійснюється виплата. Тобто, заробітна плата упродовж місяця повинна виплачуватись двічі: за першу половину місяця (15 календарних днів) – в період з 16 по 22 число поточного місяця, а за другу – з 1 по 7 число наступного місяця.

Це зобов'язує здійснювати розрахунок та сплату податку з отриманої (нарахованої) заробітної плати також двічі на місяць.

Нарахування заробітної плати за першу половину місяця (авансова виплата).

Припустимо, що за умовами попереднього прикладу у підприємства звичайний графік роботи – п'ять днів у тижні. Отже, до 15 числа включно працівник відпрацював 4, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14 = 8 робочих днів.

Нарахована заробітна плата за 8 відпрацьованих днів складає: 1000 грн / 12 (кількість робочих днів у січні) × 8 = 421,05 грн.

Утримання єдиного соціального внеску: 421,05 × 3,6% = 15,16 грн.

Визначаємо базу оподаткування податком на доходи фізичних осіб:

421,05 – 15,16 = 405,89 грн.

Податок на доходи фізичних осіб: 405,89 × 15% = 60,88 грн.

Заробітна плата, що отримує працівник на руки:

421,05 – 15,16 (ЄСВ) – 60,88 (ПДФО) = 345,01 грн.

Нарахування заробітної плати за другу половину місяця.

Нарахована заробітна плата за другу половину місяця складає 1000 – 421,05 = 578,95 грн.

Утримуємо єдиний соціальний внесок: 578,95 × 3,6% = 20,84 грн.

База оподаткування податком на доходи фізичних осіб: 578,95 – 20,84 = 558,11 грн.

Податок на доходи фізичних осіб (застосовуємо податкову соціальну пільгу):
(558,11 – 470,5) × 15% = 13,14 грн.

Заробітна плата за другу половину місяця, що працівник отримує на руки, складає:
578,95 – 20,84 (ЄСВ) – 13,14 (ПДФО) = 544,97 грн.

Особою, відповідальною за нарахування, утримання та сплату (перерахування) до бюджету податку з доходів у вигляді заробітної плати, є роботодавець. Податок сплачується до бюджету такими податковими агентами упродовж банківського дня, що настає за днем нарахування (виплати) заробітної плати.

Беручи до уваги дані нашого прикладу, підприємство має сплатити до бюджету суму податку на доходи фізичних осіб:

а) 60,88 грн. – 16.01.11 р.;

б) 13,14 грн. – 01.02.11 р.

Для зменшення загального податкового навантаження на доходи платників податків – фізичних осіб, отриманих у вигляді заробітної плати, податковим законодавством запроваджено застосування *податкової знижки*.

Податкова знижка, це – документально підтверджена сума витрат платника податку – резидента – у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг) протягом звітного року, на яку дозволяється зменшення його загального річного оподаткованого доходу, одержаного у вигляді заробітної плати.

До податкової знижки платник податку має право включити фактично здійснені протягом звітного податкового року витрати, підтвержені відповідними платіжними та розрахунковими документами: квитанціями, фіскальними або товарними чеками, прибутковими касовими ордерами, договорами, що ідентифікують продавця товарів (робіт, послуг) і їхнього покупця, оригінали яких повинні зберігатися платником до моменту надання їх органу ДПС.

До числа видів витрат, що зменшують суму річного оподаткованого доходу платника податку, віднесено такі витрати фізичної особи (табл. 6.4).

ому податковому році, не може перевищувати суми річного загального оподаткованого доходу платника податку, нарахованого як заробітна плата.

Таблиця 8.4

Витрати платника податку на формування суми податкової знижки

Перелік витрат платника податку	Обмеження щодо включення витрат до податкової знижки
Частина суми відсотків за іпотечним кредитом, сплачених платником податку, у рахунок його погашення	Право на включення надається платнику за одним іпотечним кредитом протягом 10 послідовних календарних років, починаючи з року, в якому збудований об'єкт житлової іпотеки переходить у власність платника податку та починає використовуватися як основне місце проживання
Пожертвування або благодійні внески неприбутковим організаціям	Внески у розмірі, що не перевищують 4 % від суми загального оподаткованого доходу за звітний рік
Компенсація вартості навчання	Витрати на оплату середньої професійної або вищої форми навчання платника податку, іншого члена його сім'ї 1-го ступеня споріднення у розмірі, що не перевищують суму доходів, що дає право на застосування податкової соціальної пільги в розрахунку на кожну особу, яка навчається, за кожний повний або неповний місяць навчання протягом звітного податкового року

Компенсація вартості платних послуг з лікування (набирає чинності з 1 січня року, наступного за роком, у якому набере чинності закон про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування)	Витрати на користь закладів охорони здоров'я у розмірі, що не покриваються виплатами з фонду загальнообов'язкового медичного страхування, крім: витрат на косметичне лікування, протезування зубів з використанням дорожочінних металів, абортів, лікування тютюнової чи алкогольної залежності та ін.
Страхові платежі (внески, премії) за договорами довготермінового страхування життя та пенсійні внески в рамках недержавного пенсійного забезпечення	Внески у розмірі, що не перевищують суму доходів, що дає право на застосування податкової соціальної пільги: – при особистому страхуванні в розмірі 100 %; – при страхуванні члена сім'ї 1-го ступеня споріднення в розмірі 50 %
Суми витрат на оплату вартості державних послуг, пов'язаних з усиновленням дитини, включаючи сплату державного мита	Без обмежень
Суми коштів, сплачених у зв'язку із переобладнанням транспортного засобу	Включаються витрати, пов'язані з переобладнанням транспортних засобів на використання у якості палива біоетанолу, біодизелю, стиснутого або скрапленого газу, інших видів біопалива

Якщо платник податку не скористався правом на нарахування податкової знижки за наслідками звітного податкового року, таке право на наступні податкові роки не переноситься.

Загальна сума податкової знижки, нарахована платнику податку у звітні роки, не може перевищувати суму доходів, які підлягають оподаткуванню. Крім доходів фізичних осіб у вигляді заробітної плати оподаткуванню підлягають також *доходи від надання об'єктів нерухомості в оренду, від продажу об'єктів рухомих і нерухомих об'єктів, спадщини, дарунків* та ін.

Доход від надання об'єктів нерухомості (земельні ділянки, будівлі, господарсько-побутові споруди тощо) в оренду оподатковуються за ставкою 15 %.

Порядок оподаткування таких доходів залежить від того, кому – юридичній чи фізичній особі, вони надаються.

Якщо фізична особа – орендодавець надає такі об'єкти в орендне користування юридичним особам, або фізичним особам – суб'єктам підприємницької діяльності, відповідальним за сплату податку (податковим агентом) є орендар. Оподаткування доходів за таких правовідносин здійснює податковий агент під час їхньої виплати та за їхній рахунок.

За умов надання нерухомості в оренду громадянам, які не є суб'єктами господарювання, особою, відповідальною за нарахування та сплату податку до бюджету, є – орендодавець, тобто та фізична особа, яка передає об'єкт в орендне користування.

Об'єкт оподаткування для розрахунку податку визначається виходячи з розміру орендної плати, зазначеної в договорі оренди, але не менше ніж мінімальна сума орендного платежу за повний чи неповний місяць оренди. Мінімальна сума орендного платежу визначається за методикою, що затверджується КМУ. Якщо мінімальну вартість до початку звітного

(податкового) року не встановлено, об'єкт оподаткування визначається виходячи з розміру орендної плати, зазначеного в договорі оренди.

Порядок оподаткування об'єкта нерухомості (житлового будинку, квартири або їхньої частини, кімнати, садового будинку, включаючи земельну ділянку, на якій вони розташовані, господарсько-побутових споруд, будівель), а також земельної ділянки (що не перевищує норми безоплатної передачі), залежно від її призначення, залежить від терміну їх перебування у власності фізичної особи, а також від частоти продажу таких об'єктів упродовж року.

Якщо продаж об'єкта нерухомості здійснюється не частіше одного разу упродовж звітного податкового року, а також за умов, коли такий об'єкт перебуває у власності фізичної особи понад три роки, доход за такою операцією не оподатковується. При цьому доход від відчуження господарсько-побутових споруд, що розташовані на одній ділянці з житловим або садовим (дачним) будинком та продаються разом з ним, для цілей оподаткування окремо не визначається.

Доход, отриманий платником податку від продажу упродовж звітного податкового року більш як одного із зазначених об'єктів нерухомості та з недотриманням граничного терміну перебування у власності, підлягає оподаткуванню за ставкою 5 %. Оподаткуванню за ставкою 5 % підлягає також доход з продажу земельних ділянок, розмір яких перевищує норми їх безоплатної передачі громадянам.

Доход платника податку від продажу об'єктів рухомого майна оподатковується за ставкою 5 %.

Якщо із загального числа об'єктів рухомого майна реалізуються легкові автомобілі, мотоцикли, моторолери, доход фізичної особи від реалізації таких об'єктів дозволяється оподатковувати за ставкою 1 %. Головною умовою набуття такого права є дотримання законодавчого обмеження – такі операції повинні здійснюватися платником податку не частіше одного разу на рік.

Доход, отриманий платником податку від продажу упродовж звітного податкового року другого, третього та наступних таких об'єктів підлягає оподаткуванню за загальною ставкою, передбаченою для таких операцій – 5 %.

Вартість об'єктів рухомого майна для розрахунку податку визначається за результатами ціни, зазначеної в договорі купівлі-продажу, але не нижче оціночної вартості такого об'єкта. Для легкового автомобіля, мотоцикла, моторолера її гранична межа обмежується 25 % вартості такого самого нового об'єкта рухомого майна.

Оподаткування об'єктів спадщини здійснюється:

- а) за нульовою ставкою:
 - вартість власності, що успадковується членами сім'ї спадкодавця першого ступеня споріднення. Членами сім'ї фізичної особи першого ступеня споріднення вважаються її батьки, чоловік або дружина, діти, у т. ч.

усиновлені. Інші члени сім'ї фізичної особи вважаються такими, що мають другий ступінь споріднення.

– вартість об'єктів нерухомості, рухомого майна, грошових коштів, що успадковується особою, яка є інвалідом I групи або має статус дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, та вартість власності, зазначеної в підпунктах «а», «б», що успадковуються дитиною-інвалідом.

б) за ставкою 5 % – стосовно вартості будь-якого об'єкта спадщини, що успадковується спадкоємцями, які не є членами сім'ї спадкодавця першого ступеня споріднення;

в) за ставкою 15 % – стосовно вартості будь-якого об'єкта спадщини, що успадковується спадкоємцем від спадкодавця-нерезидента, та для будь-якого об'єкта спадщини, що успадковується спадкоємцем-нерезидентом від спадкодавця-резидента.

Майно, майнові чи немайнові права, вартість робіт, послуг, подаровані платнику податку, оподатковуються згідно з правилами, встановленими для оподаткування спадщини. Подарунками, що підлягають оподаткуванню, вважаються ті з них, вартість яких перевищує 50 % однієї мінімальної заробітної плати (у розрахунку на місяць) встановленої на 1 січня звітного податкового року. Подарунок у вигляді грошових виплат оподатковується незалежно від його розміру.

Об'єктом оподаткування за операціями фізичних осіб на фондовому ринку виступає інвестиційний прибуток. Він розраховується як позитивна різниця між доходом, отриманим платником податку від продажу окремого інвестиційного активу, та витрат з його придбання і вказується платником у річній податковій декларації. Подання податкової декларації в даному випадку для фізичної особи є обов'язковою процедурою незалежно від згоди професійного торговця цінними паперами, включаючи банк, виконувати функції податкового агента.

Інвестиційний прибуток оподатковується за ставкою 5 %.

Згідно з абз. «д» пп. 176.2 Податкового кодексу України для податкових агентів, з метою контролю за порядком нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб, запроваджена нова податкова звітність – податкова декларація з податку на доходи фізичних осіб (**додаток 6**), яка подається до органів ДПС щомісячно упродовж 20 днів незалежно від того, виплачує податковий агент чи ні доходи платнику податку протягом звітного періоду.

Крім цього, податкові агенти зобов'язані також подавати податковий розрахунок за формою № 1-ДФ (**додаток 7**). Такий податковий розрахунок подається окремо за кожний квартал (податковий період) протягом 40 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного кварталу.

За умов отримання фізичною особою окремих доходів останні підлягають декларуванню. Декларування доходів фізичних осіб пов'язане з виконанням законодавчих вимог, стосовно яких платники податку у

відповідних випадках зобов'язані подавати в термін до 1 травня року, наступного за звітним, річну податкову декларацію (*додаток 8*).

Так, фізична особа зобов'язана декларувати власні доходи, якщо протягом звітного року вона отримувала:

а) доходи (прибутки), які не підлягали оподаткуванню при їх нарахуванні чи виплаті;

б) іноземні доходи;

в) доходи від особи, яка не мала статусу податкового агента (тобто доходи, отримані від нерезидента, фізичної особи, яка не є СПД, або особи, яка здійснює незалежну професійну діяльність). До таких доходів, зокрема, належать:

– вартість подарунків, одержаних від особи, яка не є податковим агентом;

– доходи, одержані від надання майна в оренду або в суборенду особі, яка не є податковим агентом;

– доходи, які раніше не були обкладені ПДФО (самостійно виявлені, нараховані органами ДПС тощо);

– доходи у вигляді неустойки, штрафів або пені, фактично одержаних як відшкодування матеріальної або моральної шкоди від особи, яка не є податковим агентом;

– сума заборгованості платника податку, за якою минув термін позовної давності, за умови що з цієї суми не було утримано ПДФО;

– інвестиційні прибутки;

– доход у вигляді вартості успадкованого майна;

– кошти або майно, отримані як хабар (викрадені чи знайдені як скарб, не зданий державі), підтверджені в судовому порядку;

– сума заборгованості платника податку, за якою минув термін позовної давності та яка перевищує суму, що становить 50% місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року;

– доходи від виграшів у азартні ігри.

Затитання для самоперевірки

1. Що являється об'єктом оподаткування доходів фізичних осіб?
2. Що являється базою оподаткування доходів фізичних осіб?
3. Що таке податкова знижка?
4. Охарактеризуйте порядок розрахунку податку з доходів, отриманих фізичною особою у вигляді заробітної плати.
5. З яких складових формується загальний фонд заробітної плати найманого працівника?
6. Що таке податкова соціальна пільга і який порядок її визначення та застосування?

7. Що таке Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування?

8. Назвіть обмеження щодо застосування 15 % ставки на доходи платника, отриманих у вигляді заробітної плати.

9. Які особливості оподаткування доходів громадян, отриманих від продажу об'єктів рухомого та нерухомого майна?

10. Як оподатковуються доходи платника податків, отримані у вигляді спадщини та об'єктів дарування?

11. За яких умов фізичні особи зобов'язані подавати річну податкову декларацію?

Тема 9. Плата за ресурси

Україна володіє значним природним потенціалом, який містить у собі земельні, водні, лісові, мінеральні та інші ресурси. В умовах обмеженості ресурсів їх раціональне використання є запорукою цивільної та моральної відповідальності перед нащадками за збереження навколишнього природного середовища у належному стані.

Для забезпечення ефективного використання природних ресурсів в Україні запроваджено стягнення відповідних платежів, які потрібні державі для фінансування природоохоронної діяльності. У зв'язку з тим, що ресурсні платежі в Україні є самостійним джерелом доходів державного бюджету, вони одночасно виступають складовою частиною податкової системи держави. Ефективне використання інституту ресурсних платежів є важливим елементом зміцнення її фінансової системи.

Податковим Кодексом України визначені такі види платежів за використання природних ресурсів:

- а) плата за землю;
- б) збір за спеціальне використання лісових ресурсів;
- в) збір за спеціальне використання води;
- г) плата за користування надрами;
- г) збір за користування радіочастотним ресурсом України.

У системі платежів за природні ресурси важливе місце належить платі за землю.

Плата за землю

Плата за землю – це загальнодержавний податок, який стягується у формі земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної і комунальної власності.

Платниками земельного податку або орендної плати за землю виступають громадяни України, іноземні громадяни, підприємства, об'єднання, організації та установи незалежно від їх організаційноправових форм і форм власності, тобто всі платники податків, які є власниками земельних ділянок, земельних паїв, землекористувачами та орендарями.

Об'єктом плати за землю є земельна ділянка, яка перебуває у власності або користуванні, у т. ч. на умовах оренди. Розмір земельного податку, орендних платежів не залежить від результатів господарської діяльності землевласників і землекористувачів і обчислюється, виходячи з розміру земельної ділянки, її вартості, ставок земельного податку та індексів споживчих цін за попередній рік.

$$\text{ЗП} = S \times V_{з.д.} \times C,$$

де ЗП – загальна сума земельного податку, грн;

S – площа земельної ділянки, га;

$V_{з.д.}$ – вартість одиниці площі земельної ділянки, грн;

C – розрахункова ставка, %.

Підставою для нарахування земельного податку та орендної плати є дані державного земельного кадастру, який включає інформаційні дані стосовно реєстрації права власності, права користування землею та договорів на оренду землі, обліку кількості та якості земель, бонітування ґрунтів, зонувannya території населених пунктів, економічної та грошової оцінки земель.

Вартість одиниці площі земельної ділянки є другим елементом податкової бази, яка для цілей розрахунку земельного податку визначається добутком нормативної грошової оцінки одиниці площі такої земельної ділянки на коефіцієнт індексації.

Нормативна грошова оцінка здійснюється окремо:

- а) за сільськогосподарськими землями (орними, природними сіножатями і пасовищами, під багаторічні насадження);
- б) за землями населених пунктів;
- в) за землями промисловості, транспорту, зв'язку та енергетики;
- г) за землями запасу;
- г) за землями природно-заповідного, природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення;
- д) за землями лісового та водного фондів.

Величина нормативної грошової оцінки є добутком річного рентного доходу і терміну його капіталізації упродовж 33 років.

У зв'язку з тим, що в Україні нормативна грошова оцінка, як базова розрахункова вартість, для сільськогосподарських угідь визначена станом на 01.07.95 р., для земель населених пунктів – на 01.04.96 р., а для земель несільськогосподарського призначення за межами населених пунктів – на 01.01.97 р., податковим законодавством передбачене проведення її щорічної індексації за формулою:

$$K_i = [I - 10]: 100,$$

де I – індекс споживчих цін за попередній рік.

Якщо значення K_i не перевищує одиниці, індексація не проводиться.

Відповідно до положень Податкового кодексу розмір земельного податку за один гектар земельної ділянки диференціюється залежно від функціональної категорії земельної ділянки, а також наявності проведеної чи не проведеної нормативної грошової оцінки такої земельної ділянки.

Класифікація земельних ділянок за функціональним призначенням:

- землі сільськогосподарського та несільськогосподарського призначення;
- землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики та оборони;
- земельні ділянки незалежно від їх місця;
- землі населених пунктів, у т.ч. зайняті житловим фондом та автостоянками;
- землі населених пунктів, надані для потреб сільськогосподарського виробництва;
- землі природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення;
- землі водного та лісового фондів.

Якщо використання земельної ділянки здійснюється не на правах власності або постійного користування, а на умовах оренди, то порядок визначення сум податкових платежів повинен враховувати певні законодавчі обмеження. Їх сутність полягає у встановленні граничного розміру орендної плати за мінімальним і максимальним значеннями.

Так, зокрема, мінімальна річна сума орендного платежу для земель сільськогосподарського призначення не може бути меншою за розмір земельного податку, а для інших категорій земель – його трикратного розміру. А максимальна сума орендної плати не може перевищувати 3 % від нормативної грошової оцінки для земельних ділянок, наданих для розміщення, будівництва, обслуговування та експлуатації об'єктів енергетики та 12 % від нормативної грошової оцінки для інших земельних ділянок. Орендна плата за укладеними договорами оренди може бути більшою зазначеного граничного обмеження, за умов визначення орендаря на конкурентних засадах.

Базовим податковим (звітним) періодом для плати за землю є календарний рік, який починається 1 січня і закінчується 31 грудня поточного року. Для новостворених підприємств та організацій, а також у зв'язку із набуттям права власності (або користування) на нові земельні ділянки він може бути меншим.

Платники земельного податку, або орендної плати (крім громадян) самостійно обчислюють суму податкового платежу і щорічно станом на 1 січня до 1 лютого подають відповідному органу ДПС за місцем земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік за встановленою формою, з розбивкою річної суми рівними частинами на 12 календарних місяців (**додаток 9**). Плата здійснюється щомісячно рівними частинами, протягом 30 календарних днів, наступним за звітним місяцем.

Нарахування громадянам сум земельного податку, орендної плати податкові органи проводять до 1 травня, після чого надсилають платнику відповідне податкове повідомлення про необхідність внесення платежу. Податок громадяни зобов'язані сплатити упродовж 60 днів з дня отримання такого повідомлення. У сільській місцевості земельний податок (орендну плату) громадяни можуть сплачувати через каси сільських рад за прибутковим ордером встановленого зразка.

Чинним законодавством України передбачені пільги стосовно сплати земельного податку. Із числа фізичних осіб земельний податок не сплачують:

- а) інваліди I і II групи;
- б) фізичні особи, які виховують трьох і більше дітей віком до 18 років;
- в) пенсіонери (за віком);
- г) фізичні особи, визнані законом особами, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Звільнення від сплати податку зазначених осіб поширюється на одну земельну ділянку за кожним видом використання у межах граничних норм:

- для ведення особистого селянського господарства – у розмірі не більш як 2 гектари;
- для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка): у селах – не більш як 0,25 гектара, в селищах – не більш як 0,15 гектара, у містах – не більш як 0,10 гектара;
- для індивідуального дачного будівництва – не більш як 0,10 гектара;
- для будівництва індивідуальних гаражів – не більш як 0,01 гектара;
- для ведення садівництва – не більш як 0,12 гектара.

Із числа юридичних осіб земельний податок не сплачують:

а) заповідники, у тому числі історико-культурні, національні природні парки, заказники (крім мисливських), парки державної та комунальної власності, регіональні ландшафтні парки, ботанічні сади, дендрологічні та зоологічні парки, пам'ятки природи, заповідні урочища та парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва;

б) дослідні господарства науково-дослідних установ і навчальних закладів сільськогосподарського профілю та професійно-технічних училищ;

в) органи державної влади та органи місцевого самоврядування, органи прокуратури, спеціалізовані санаторії України для реабілітації, лікування та оздоровлення хворих, військові формування, Державна прикордонна служба України, які перебувають на бюджетному утриманні;

г) дитячі санаторно-курортні та оздоровчі заклади України незалежно від їх підпорядкованості, у т. ч. дитячі санаторно-курортні та оздоровчі заклади України, які перебувають на балансі підприємств, установ та організацій;

г) релігійні організації України – за земельні ділянки, надані для будівництва й обслуговування культових та інших будівель, а також благодійні організації, діяльність яких не передбачає одержання прибутків та ін.

Збір за спеціальне використання лісових ресурсів

Ліси України, як і її земля, є також національним багатством і належать українському народу. Як національне надбання ліси України потребують дбайливого ставлення, захисту і контролю за їх використанням. Використання лісових ресурсів в Україні здійснюють у загальному і спеціальному режимах.

До загального використання лісових ресурсів відносять вільне і безоплатне перебування громадян на території лісових фондів з метою збирання для власного споживання дикорослих трав'яних рослин, квітів, ягід, горіхів, грибів та ін. Зазначене право громадяни реалізують у лісах державної та комунальної власності, а також за згодою власника в лісах приватної власності.

До спеціального використання лісових ресурсів належить:

- заготівля деревини під час рубок головного користування;
- заготівля живиці;
- заготівля другорядних лісових матеріалів (пень, луб, кора та ін.);
- побічні лісові користування (випасання худоби, розміщення пасік, заготівля сіна, деревних соків, збирання і заготівля дикорослих плодів, горіхів, грибів, ягід, лікарських рослин, лісової підстилки та очерету).

Спеціальне використання лісових ресурсів і користування земельними ділянками лісового фонду є платним. Основним його призначенням є мобілізація коштів для відтворення лісового фонду, поліпшення якісного складу лісів і забезпечення правильної їх експлуатації.

Платниками збору є лісокористувачі – юридичні особи, їхні філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, фізичні особи-підприємці, які здійснюють спеціальне використання лісових ресурсів на підставі спеціального дозволу (*лісорубного квитка* або *лісового квитка*) або відповідно до умов договору довготермінового тимчасового користування лісами.

Лісорубний квиток видається на вирубки головного користування, вирубки, пов'язані з веденням лісового господарства, інші вирубки та заготівлю живиці. У ньому зазначаються обсяги (кількість) дозволеної для заготівлі деревини і живиці, таксова вартість, терміни її заготівлі та вивезення.

Лісорубні квитки на вирубки головного користування і заготівлю живиці видають державні органи лісового господарства на підставі встановлених лімітів (у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також рослин, занесених до Червоної книги України – за погодженням з органами Мінекобезпеки України). Лісорубні квитки на вирубки, пов'язані з веденням лісового господарства, та інші вирубки видають лісогосподарські підприємства.

Лісовий квиток видається на заготівлю другорядних лісових матеріалів, здійснення побічних лісових користувань, використання корисних

властивостей лісу в культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних і туристичних цілях. Його видача здійснюється лісогосподарськими підприємствами за рішенням відповідних органів місцевого самоврядування.

Використання лісових ресурсів без зазначених дозволів є порушенням природоохоронного законодавства, за що до порушників застосовують відповідні санкції.

Об'єктом оподаткування збором є:

- деревина, заготовлена в порядку вирубок головного користування;
- деревина, заготовлена під час проведення розчищення лісових ділянок, санітарних і лісовідводних рубок.
- другорядні лісові матеріали (заготівля живиці, пнів, лубу та кори, деревної зелені, деревних соків та інших другорядних лісових матеріалів, передбачених нормативно-правовими актами з ведення лісового господарства).

Розрахунок збору здійснюється так:

$$ЛЗ = V \times C,$$

де *ЛЗ* – загальна сума збору за спеціальне використання лісових ресурсів, грн;

V – обсяг заготівлі деревини, другорядних лісових матеріалів, куб. м, л, т;

C – розрахункова ставка, грн / куб. м, л, т.

Залежно від спеціального використання лісових ресурсів об'єктами оподаткування можуть бути також побічні лісові користування (заготівля сіна, випасання худоби, заготівля дикорослих плодів, горіхів, грибів, ягід, лікарських рослин, збирання лісової підстилки, заготівля очерету та ін.), а також використання корисних властивостей лісів для культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних цілей та науково-дослідних робіт.

Для розрахунку збору застосовуються *лісові ставки*, які визначаються залежно від місця розташування лісової ділянки та функціональних характеристик деревини (лісових матеріалів).

За місцем розташування лісової ділянки ставки на деревину лісових порід диференціюють з урахуванням розподілу лісів за *лісотаксовими поясами і розрядами*.

За лісотаксовими поясами лісовий фонд України поділяють на два пояси: перший та другий. До першого поясу віднесено всі ліси, за винятком лісів Закарпатської, Івано-Франківської, Чернівецької областей та лісів гірської зони Львівської області. До другого поясу – ліси Закарпатської, Івано-Франківської, Чернівецької областей та ліси гірської зони Львівської області.

За лісотаксовими розрядами ліси класифікують залежно від відстані між центром лісового кварталу і найближчим нижнім складом лісозаготівельника, до якого деревина вивозиться безпосередньо з лісосіки, або пункту відвантаження деревини залізницею (табл. 9.1).

Класифікація лісів України за лісотаксовими розрядами

Лісотаксові розряди	1	2	3	4	5
Відстань, км	до 10 км	10,1 – 25	25,1 – 40	40,1 – 60	60,1 і більше

Відстань (пряма) від центру кварталу (урочища) до нижнього складу або пункту відвантаження деревини залізницею визначається за картографічними матеріалами і може коригуватися залежно від геоморфологічних умов місцевості за такими коефіцієнтами:

- у лісах з рівнинним рельєфом – 1,10;
- у лісах з горбистим рельєфом або у лісах, понад 30 % площі яких зайнято болотами – 1,25;
- у лісах з гірським рельєфом – 1,50.

За функціональними ознаками ставки на деревину лісових порід визначають окремо для *ділової та дров'яної* деревини.

Ставки на ділову деревину лісових порід диференціюють залежно від товщини стовбура, який для цілей стягнення збору класифікується за трьома розмірами. До великої деревини віднесено лісові породи дерев з діаметром стовбура від 25 см і більше, до середньої деревини – лісові породи дерев з діаметром стовбура від 13 см до 24 см; до дрібної деревини – лісові породи дерев з діаметром стовбура від 3 см до 12 см.

Ставки на дров'яну деревину за розмірами стовбура не диференціюються. До дров'яної деревини належать сортименти, які можна використовувати для технологічних потреб, а також непридатні для промислової переробки (дрова паливні). На дров'яну деревину, використану для технологічних потреб, донараховується плата за результатами фактичної заготівлі з урахуванням того, що загальна сума такої плати має становити 70 % такси на ділову дрібну деревину відповідної лісової породи.

Для компенсації можливих бюджетних втрат із надходжень лісового збору до державного бюджету, КМУ зобов'язаний щорічно до 1 червня поточного року вносити до Верховної Ради України проект закону про збільшення абсолютних ставок збору з метою приведення їх до реальних значень, що унеможливило б їх знецінення під впливом інфляції.

Сума збору, що підлягає сплаті, обчислюється не самими платниками (лісокористувачами), а уповноваженими державними органами та підприємствами, які видали спеціальні дозволи. При цьому визначена сума такого збору обов'язково зазначається у лісорубному або лісовому квитку.

Звітний податковий період для подання податкового розрахунку (**додаток 10**) лісокористувачами визначено в межах календарного кварталу. Платники збору зобов'язані подавати розрахунок збору щоквартально упродовж 40 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного кварталу на адресу того органу ДПС, де розташована лісова ділянка.

Збір лісокористувачі сплачують на відповідні бюджетні (за бюджетною класифікацією) рахунки щоквартально рівними частинами від загальної суми

збору, зазначеної в спеціальних дозволах, упродовж 10 календарних днів після подання податкового розрахунку.

Якщо лісокористувачами є фізичні особи, у т. ч. фізичні особи-підприємці, а також юридичні особи, у яких сума збору в лісорубному чи лісовому квитках не перевищує 50 % однієї мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня поточного року, то в такому разі вся сума, зазначена в спеціальних дозволах вноситься на рахунки державних лісогосподарських підприємств. При цьому такі лісокористувачі звільнені від зобов'язань подавати податкову звітність.

Інші підприємства, установи та організації перераховують збір до бюджетів самостійно.

Збір за спеціальне використання води

Не менш важливим природним ресурсом для розвитку національної економіки, ніж земля та ліси, є водні ресурси, які в Україні сформовані поверхневими водами (річками, каналами, озерами, водосховищами), внутрішніми морськими і підземними водами, джерелами.

Як активна ланка національної економіки України, водний фонд є основним джерелом води для господарських і побутових потреб суб'єктів господарювання, громадян, він забезпечує транспортні сполучення і є основою енергетичної безпеки держави.

Використання водних ресурсів в Україні здійснюють шляхом загального і спеціального водовикористання.

Загальне водокористування здійснюється громадянами для задоволення їх потреб (купання, плавання на човнах, аматорське і спортивне рибальство, водопій тварин, забір води з водних об'єктів без застосування споруд або технічних пристроїв і з криниць) безкоштовно, без закріплення водних об'єктів за окремими особами і без надання відповідних дозволів.

Спеціальне водокористування – це забір води з водних об'єктів за допомогою споруд і технічних пристроїв, використання та скидання у водні об'єкти забруднюючих речовин. Воно здійснюється юридичними і фізичними особами для задоволення питних потреб населення, а також господарсько-побутових, промислових, транспортних, енергетичних, сільськогосподарських та інших потреб. Спеціальне водокористування здійснюється на підставі спеціальних дозволів.

Такі дозволи видаються у разі використання води водних об'єктів:

а) загальнодержавного значення – республіканським комітетом екології та природних ресурсів АР Крим, державними управліннями екології та природних ресурсів в областях, містах Києві і Севастополі, державними інспекціями охорони Чорного і Азовського морів;

б) місцевого значення – Верховною Радою АР Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими радами за погодженням з відповідними територіальними органами Міністерства охорони навколишнього природного середовища України.

Платниками збору є водокористувачі – суб'єкти господарювання незалежно від форми власності: юридичні особи, їхні філії, відділення, представництва, а також фізичні особи-підприємці, які використовують воду, отриману шляхом забору з водних об'єктів, та використовують її для потреб гідроенергетики, водного транспорту і рибництва.

Об'єктом оподаткування збором за спеціальне використання води:

– для промислових та побутових потреб є обсяг води, який використовують водокористувачі, з урахуванням обсягу втрат води в системах водопостачання;

– для потреб гідроенергетики – обсяг води, що пропускається через турбіни гідроелектростанцій для вироблення електроенергії.

Розрахунок збору за таких умов здійснюється так:

$$BЗ = V \times C,$$

де $BЗ$ – загальна сума збору за спеціальне використання води, грн;

V – фактичний обсяг спожитої води або пропущеної через турбіни ГЕС, куб. м;

C – розрахункова ставка, грн / 100 куб. м.

За умов використання водних ресурсів України для потреб водного транспорту об'єктом оподаткування збором визнають час використання поверхневих вод вантажним самохідним і несамохідним флотом, що експлуатується (залежно від тоннажності), та пасажирським флотом (залежно від кількості місць). А за спеціальне використання води для потреб рибництва об'єктом оподаткування збором є фактичний обсяг води, необхідної для поповнення водних об'єктів під час розведення риби та інших живих водних ресурсів.

У зв'язку зі значним соціальним і народногосподарським значенням водних ресурсів для забезпечення життєвих потреб громадян і функціонування суб'єктів господарювання Податковим кодексом запроваджені певні обмеження стосовно нарахування збору. Так, збір не стягується:

– за воду, що використовується для задоволення питних і санітарно-гігієнічних потреб населення в межах їх житлового фонду та присадибних ділянок;

– за воду, що використовується для протипожежних потреб;

– за воду, що використовується для потреб зовнішнього благоустрою територій міст та інших населених пунктів;

– за воду, що використовується для пілозаглушення у шахтах і кар'єрах;

– за воду, що втрачена в магістральних і міжгосподарських каналах зрошувальних систем і магістральних водогонях;

– за морську воду (крім води з лиманів);

– за воду, що забирається для забезпечення випуску у водні об'єкти молоді цінних промислових видів риб та інших водних живих ресурсів;

– за воду, що використовується садівницькими та городницькими товариствами (кооперативами) та ін.

Для розрахунку збору застосовуються ставки, розмір і порядок застосування яких визначається залежно від характеру використання водних ресурсів. Податковим законодавством окремо визначені розміри ставок за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики, за спеціальне використання поверхневих вод для потреб водного транспорту, а також за спеціальне використання води для потреб рибиництва.

Для компенсації можливих бюджетних втрат із надходжень даного збору до державного бюджету КМУ зобов'язаний щорічно до 1 червня поточного року вносити до Верховної Ради України проект закону про збільшення абсолютних ставок збору з метою приведення їх до реальних значень, що унеможливило б їх знецінення під впливом інфляції.

Базовий податковий період для розрахунку збору та його сплати дорівнює календарному кварталу. Платники збору самостійно обчислюють суму збору наростаючим підсумком з початку року та подають відповідні податкові декларації:

– податкову декларацію збору: за спеціальне використання поверхневих і підземних вод; за спеціальне використання поверхневої води теплоелектростанціями з прямою системою водопостачання; за спеціальне використання поверхневих і підземних вод житлово-комунальними підприємствами; за спеціальне використання води, яка входить виключно до складу напоїв; за спеціальне використання поверхневих і підземних вод для потреб рибиництва; за спеціальне використання кар'єрної, шахтної, дренажної води (*додаток II*);

– податкову декларацію збору за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики;

– податкову декларацію збору за спеціальне використання поверхневих вод для потреб водного транспорту (крім стоянкових та службово-допоміжних суден).

Зазначені декларації подаються до органів ДПС за місцем перебування платника збору щоквартально наростаючим підсумком упродовж 40 днів після закінчення звітного кварталу. Податкова декларація за спеціальне використання води для потреб водного транспорту за перший квартал не подається, а збір за цей період не сплачується.

Сплата збору за спеціальне водокористування здійснюється платниками в 10-денний термін після закінчення граничних термінів подання розрахунку.

Збір за користування надрами

Надра – це частина земної кори, що розташована під поверхнею суші та водним басейном і простягається до глибин, доступних для її вивчення та геологічного освоєння.

Україна входить у число провідних мінерально-сировинних держав світу. За запасами і видобутком залізних, марганцевих, титано-цирконієвих

руд, багатьох видів неметалічної сировини Україна на початок XXI ст. займала провідне місце серед європейських країн і країн СНД.

За своїм призначенням і функціональними характеристиками всі корисні копалини, що територіально розташовані в межах державного кордону України, поділяються на загальнодержавні і місцеві корисні копалини.

Надра України є виключною власністю її народу і надаються суб'єктам господарювання тільки в користування, яке може бути постійним або тимчасовим. Постійним визнається користування надрами без заздалегідь установленого терміну. Тимчасове користування надрами може бути короткотерміновим (до 5 років) і довготерміновим (до 20 років). У разі необхідності терміни тимчасового користування надрами можуть бути продовжені.

Користування надрами є платним і дозволяється на підставі спеціального дозволу, який видається уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення і забезпечення раціонального використання надр за погодженням з Міністерством екології та природних ресурсів України.

Плата за користування надрами – це загальнодержавний платіж, який стягується у вигляді плати за видобування корисних копалин, а також плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з їх видобуванням.

За користування надрами для видобування корисних копалин платниками визнають суб'єкти господарювання, у т. ч. фізичних осіб-підприємців, які набули права користування надрами на підставі отриманих спеціальних дозволів з метою видобування корисних копалин у межах визначених нормативів.

Для цілей оподаткування платники зобов'язані здійснювати окремі (від інших видів операційної діяльності) облік витрат і доходів за кожним видом корисних копалин, на видобування яких надано спеціальний дозвіл.

Об'єктом оподаткування плати за користування надрами для видобування корисних копалин є обсяги видобутих, у т. ч. з відходів гірничодобувного виробництва, та погашених у звітному податковому періоді запасів корисних копалин⁵.

Базою оподаткування є вартість обсягів видобутих і погашених у звітному податковому періоді корисних копалин, яка обчислюється платником для кожної ділянки надр на базових умовах поставки (склад готової продукції гірничодобувного підприємства) за більшою з таких її величин:

– за фактичними цінами реалізації відповідного виду видобутої корисної копалини (мінеральної сировини);

⁵ Обсяг погашених запасів корисних копалин визначають як суму обсягів видобутих корисних копалин і фактичних їхніх втрат у надрах під час видобування.

– за розрахунковою вартістю відповідного виду видобутої корисної копалини (мінеральної сировини).

У разі обчислення вартості видобутих корисних копалин за фактичними цінами реалізації ціну одиниці видобутих корисних копалин платники зобов'язані визначати з урахуванням суми доходу, отриманого від реалізації таких корисних копалин за звітний період.

$$P = \frac{D}{Q},$$

де P – ціна реалізації одиниці корисних копалин, грн;

D – загальна сума доходу від реалізації корисних копалин, грн;

Q – обсяг (кількість) корисних копалин, видобутих за звітний податковий період, що визначається за даними бухгалтерського обліку запасів готової продукції платника, куб. м, т.

Сума доходу, отримана від реалізації корисних копалин в іноземній валюті, обраховується в національній валюті за офіційним курсом НБУ, встановленим на дату реалізації таких корисних копалин.

При цьому, платникам дозволено зменшувати суму доходу від реалізації видобутих корисних копалин на суму витрат платника, пов'язаних із доставкою (перевезенням, транспортуванням) корисних копалин споживачу, а саме:

а) витрат, пов'язаних із доставкою корисних копалин зі складу готової продукції платника магістральними трубопроводами, залізничним, водним та іншим транспортом;

б) витрат з обов'язкового страхування вантажів;

в) митних платежів (зборів) під час реалізації за межі митної території України.

Обсяг (кількість) відповідного виду видобутої корисної копалини визначається платником плати самостійно відповідно до вимог затверджених схем руху видобутої корисної копалини на виробничих дільницях, місцях зберігання, умов конкретного виробництва, особливостей технологічного процесу та вимог до кінцевої продукції.

Залежно від відповідного виду видобутої корисної копалини (мінеральної сировини) її кількість визначається в одиницях маси або об'єму.

У разі обчислення вартості видобутих корисних копалин за їх розрахунковою вартістю ціну реалізації одиниці видобутих корисних копалин платники зобов'язані обчислювати за такою формулою:

$$P = \frac{B_{mn} + (B_{mn} \times K_R)}{Q},$$

де P – ціна реалізації одиниці корисних копалин, грн;

B_{mn} – витрати, пов'язані з видобуванням корисних копалин, грн;

Q – обсяг (кількість) корисних копалин, видобутих за звітний податковий період, що визначається за даними бухгалтерського обліку запасів готової продукції платника, куб. м, т;

K_R – коефіцієнт рентабельності гірничодобувного підприємства, обчислений у матеріалах геолого-економічної оцінки запасів корисних копалин ділянки надр, затверджених Державною комісією України по запасах корисних копалин.

За таких розрахунків платникам також дозволено зменшувати суму доходу від реалізації видобутих корисних копалин на суму витрат платника. До складу таких витрат відносять:

– матеріальні витрати, що належать до складу валових, за винятком витрат, пов'язаних зі зберіганням, транспортуванням і пакуванням корисних копалин;

– витрати на оплату праці, крім витрат з оплати праці працівників, які не зайняті на видобутку відповідного виду корисних копалин;

– витрати з ремонту основних засобів, крім витрат на ремонт основних засобів, не пов'язаних технічно та технологічно з видобутком корисних копалин;

– суми нарахованої амортизації на основні фонди, нематеріальні активи, а також на витрати, що пов'язані з їхнім поліпшенням, крім суми нарахованої амортизації, яка технічно та технологічно не пов'язана з видобутком відповідного виду корисних копалин.

Вартість руд урану та золота, видобутих із корінних родовищ, обчислюється з урахуванням ціни реалізації хімічно чистого металу (без ПДВ) за мінусом витрат, пов'язаних зі збагаченням корисних копалин і транспортуванням їх споживачу. Вартість одиниці видобутих корисних копалин визначається з урахуванням частки (в натуральному вимірі) вмісту хімічно чистого металу в одиниці видобутих корисних копалин.

Для забезпечення достовірних розрахунків податкових зобов'язань за користування надрами із застосування абсолютних ставок платники зобов'язані обчислювати за такою формулою:

$$P_{к.л.} = Q \times P \times C_a \times K_m,$$

де $P_{к.л.}$ – сума податкового платежу за користування надрами, грн;

Q – обсяг (кількість) корисних копалин, видобутих за звітний податковий період, що визначається за даними бухгалтерського обліку запасів готової продукції платника, куб. м, т;

P – вартість одиниці видобутих корисних копалин, грн;

C_a – величина визначеної в абсолютних значеннях ставки плати за користування надрами для видобування корисних копалин, %;

K_m – коригувальний коефіцієнт.

У разі застосування відносних ставок, податкові зобов'язання за користування надрами платники зобов'язані обчислювати за такою формулою:

$$P_{к.л.} = Q \times C_a \times K_m,$$

де $P_{к.л.}$ – сума податкового платежу за користування надрами, грн;

Q – обсяг (кількість) корисних копалин, видобутих за звітний податковий період, що визначається за даними бухгалтерського обліку запасів готової продукції платника, куб. м, т;

C_a – величина визначеної в абсолютних значеннях ставки плати за користування надрами для видобування корисних копалин, грн / т; грн / куб. м;

$K_{\text{пр}}$ – коригувальний коефіцієнт.

Коригувальний коефіцієнт, що присутній в цих розрахунках, призначений для збалансування податкового навантаження на платників залежно від геологічних особливостей родовищ корисних копалин, а також умов їх видобування.

З метою компенсації можливих бюджетних втрат із надходжень платежів за користування надрами до державного бюджету, КМУ зобов'язаний щорічно до 1 червня поточного року вносити до Верховної Ради України проект закону про збільшення абсолютних ставок з метою приведення їх до реальних значень, що унеможлиблювало б їх знецінення під впливом інфляції.

Базовий податковий період для розрахунку плати за користування надрами дорівнює календарному кварталу. Звітним податковим документом, який платники зобов'язані подавати щоквартально до податкових органів є розрахунок податкового зобов'язання з плати за користування надрами для видобування корисних копалин (**додаток 12**). Розрахунок подається за місцем ділянки надр, з якої видобуті корисні копалини упродовж 40 днів після закінчення звітного кварталу. У разі, якщо місце обліку платника не збігається з місцем ділянки надр, копія податкового розрахунку подається також до органу ДПС за місцем обліку платника.

Сплата податкового платежу здійснюється в 10-денний термін після закінчення граничних термінів подання розрахунку.

Плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, є новим видом податкового платежу, який запроваджено з прийняттям Податкового кодексу. Введення його в податкову практику здійснено з метою додаткової мобілізації грошових ресурсів до бюджетів, а також забезпечення більш раціонального та ефективного використання корисних копалин.

Платниками плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, є юридичні та фізичні особи – суб'єкти господарської діяльності, які використовують у межах території України ділянки надр для:

- а) зберігання природного газу, нафти, газоподібних та інших рідких нафтопродуктів;
- б) витримування виноматеріалів, виробництва і зберігання винопродукції;
- в) вирощування грибів, овочів, квітів та інших рослин;
- г) зберігання харчових продуктів, промислових та інших товарів, речовин і матеріалів;

г) провадження інших видів господарської діяльності.

Об'єктом оподаткування є обсяг підземного простору (ділянки) надр:

– для зберігання природного газу та газоподібних продуктів – об'єм пористих чи тріщинуватих геологічних утворень (пласти-колектори);

– для зберігання нафти й інших рідких нафтопродуктів – об'єм спеціально створених та існуючих гірничих виробок, а також природних порожнин (печер);

– для витримування виноматеріалів, виробництва і зберігання винопродукції, вирощування грибів, овочів, квітів та інших рослин, зберігання харчових продуктів, промислових та інших товарів, речовин і матеріалів, провадження інших видів господарської діяльності – площа підземного простору, що надана у користування в спеціально створених та існуючих гірничих виробках, а також природних порожнинах (печерах).

Розрахунок податкових зобов'язань платники проводять за такою формулою:

$$P_{\text{к.л.}} = V (S) \times C ,$$

де $P_{\text{к.л.}}$ – сума податкового платежу за користування надрами, грн;

V – об'єм природно-геологічних утворень або спеціально створених порожнин, куб. м;

S – площа підземного простору, кв. м;

C – ставка плати за користування надрами, грн/куб. м, грн/кв. м.

Ставки плати встановлюються окремо для кожного виду користування надрами у гривнях до одиниці виміру залежно від корисних властивостей надр і ступеня екологічної безпеки під час їх використання.

Плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, не стягується:

– з військових частин, закладів, установ і організацій Збройних сил України та інших військових формувань, що фінансуються за рахунок державного бюджету;

– за використання транспортних тунелів та інших підземних комунікацій, колекторно-дренажних систем і об'єктів міського комунального господарства;

– за використання підземних споруд на глибині не більш як 20 метрів, збудованих відкритим способом без засипання або з подальшим ґрунтовим засипанням.

Порядок подання податкової звітності та сплата платежу здійснюється за аналогічним порядком як для адміністрування платежів за користування надрами для видобування корисних копалин.

Збір за користування радіочастотним ресурсом

Відповідно до норм міжнародного права радіочастоти є обмеженими природними ресурсами, що належать усім народам. Радіочастотний ресурс України є об'єктом власності українського народу. Правові, організаційні та економічні засади управління і використання радіочастотного ресурсу

визначаються Законом України № 1770-III від 01.06.00 р. «Про радіочастотний ресурс України».

Радіочастотний ресурс – це частина радіочастотного спектра, придатна для передавання та приймання електромагнітної енергії радіоелектронними засобами і яку можливо використовувати для поширення будь-якої інформації на території України та за її межами, ефективність використання якого впливає на економічне становище країни та на стан довкілля.

Радіочастотний ресурс в Україні використовується на платній основі у вигляді зборів, які зараховуються до Державного бюджету.

Платниками збору є загальні користувачі радіочастотного ресурсу України, які користуються радіочастотним ресурсом у межах виділеної частини смуг радіочастот загального користування на підставі:

- ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України;
- ліцензії на мовлення та дозволу на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою;
- дозволу на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою, отриманого на підставі договору з власником ліцензії на мовлення;
- дозволу на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою.

Не є платниками збору спеціальні користувачі, перелік яких визначений законодавством про радіочастотний ресурс, і радіоаматори.

Об'єктом оподаткування збором є ширина смуги радіочастот, що визначається як частина смуги радіочастот загального користування у відповідному регіоні та зазначена в ліцензії на користування радіочастотним ресурсом або дозволі на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою.

Розрахунок збору платники здійснюють виходячи з виду радіозв'язку, розміру встановлених ставок і ширини смуги радіочастот по кожному регіону окремо за формулою:

$$P_{p.p.} = DP \times C ,$$

де $P_{p.p.}$ – сума податкового зобов'язання за користування радіочастотним ресурсом, грн;

DP – характеристика використання діапазону радіочастот;

C – ставка збору за користування радіочастотним ресурсом, грн / міс.

Ставки збору за користування радіочастотним ресурсом диференціюють залежно від діапазону використаних радіочастот у абсолютних значеннях.

Для компенсації можливих бюджетних втрат із надходжень даного збору до державного бюджету КМУ зобов'язаний щорічно до 1 червня поточного року вносити до Верховної Ради України проект закону про збільшення абсолютних ставок збору з метою приведення їх до реальних значень, що унеможливило б їх знецінення під впливом інфляції.

Базовий звітний податковий період для збору дорівнює календарному місяцю. Звітним податковим документом є податковий розрахунок збору за користування радіочастотним ресурсом України (*додаток 13*), який платники зобов'язані подавати до органів ДПС упродовж 20 календарних днів, наступних за звітним місяцем. Одночасно з податковим розрахунком платники збору подають також копії ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України, ліцензій на мовлення та дозволів на експлуатацію радіоелектронних засобів і випромінювальних пристроїв.

Сплата збору здійснюється в 10-денний термін після закінчення граничних термінів подання розрахунку.

Для забезпечення контролю за повнотою і своєчасністю сплати збору двічі на рік: до 1 березня та до 1 вересня поточного року, станом на 1 січня та 1 липня відповідно, центральний орган з регулювання діяльності у сфері використання радіочастотного ресурсу подає до органів ДПС перелік користувачів радіочастотного ресурсу – платників збору. Податкові органи, отримавши таку інформацію, мають можливість оперативного реагувати на дотримання податкової дисципліни.

У разі несплати збору або сплати його в неповному обсязі упродовж 6 місяців органи ДПС інформують про таких платників збору центральний орган з регулювання діяльності у сфері використання радіочастотного ресурсу для вжиття до них заходів згідно із законодавством.

Запитання для самоперевірки

1. Що є об'єктом оподаткування при розрахунку земельного податку?
2. Охарактеризуйте відмінності в порядку розрахунку і сплати земельного податку та фіксованого сільськогосподарського податку.
3. Як диференціюються ставки земельного податку?
4. Які відмінності між загальним і спеціальним використанням водних і лісових ресурсів.
5. Якими документами регламентується право на спеціальне використання лісових ресурсів?
6. Від чого залежить розмір ставок за справляння збору за спеціальне використання лісових ресурсів?
7. Охарактеризуйте структуру збору за спеціальне водокористування. Назвіть об'єкти оподаткування для кожного окремого збору.
8. Який порядок визначення ставок для розрахунку збору за спеціальне використання води.
9. Що є базою оподаткування збору за користування надр?
10. Що розуміють під платою за користування надрами в цілях, не пов'язаних із видобуванням корисних копалин? Який порядок розрахунку даного платежу?
11. Як формуються ставки збору за користування радіочастотним ресурсом України?

Тема 10. Місцеві податки і збори

Для забезпечення прискороного соціально-економічного розвитку держави чинна бюджетна система України потребує більшої регіональної та місцевої децентралізації.

Розширення прав (функцій, компетенції) місцевої влади одночасно підвищить її відповідальність за надання якісних суспільних послуг, необхідних для забезпечення належних умов життєдіяльності громадян, а саме: з початкової та середньої освіти, медичного обслуговування, утримання та ремонту об'єктів житлово-комунального господарства й дорожнього покриття, соціального захисту, пасажирських перевезень та ін.

Однак реалізація права на таку самостійність неможлива без наявності власного бюджету і права на його складання. Це означає, що кожен місцевий орган влади повинен володіти своїми фінансовими джерелами, достатніми для управління економікою і соціальною сферою на своїй території.

Важлива роль у формуванні місцевих бюджетів і реалізації функцій місцевих органів влади належить місцевим податкам та зборам. Чинним законодавством визначені такі податки і збори (рис. 10.1).

Для забезпечення ефективного самоврядування органи місцевої влади в обов'язковому порядку запроваджують податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, єдиний податок і збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності. Доцільність введення в дію механізмів стягнення збору за місця для паркування транспортних засобів і туристичного збору віднесена до виключної компетенції місцевих рад.

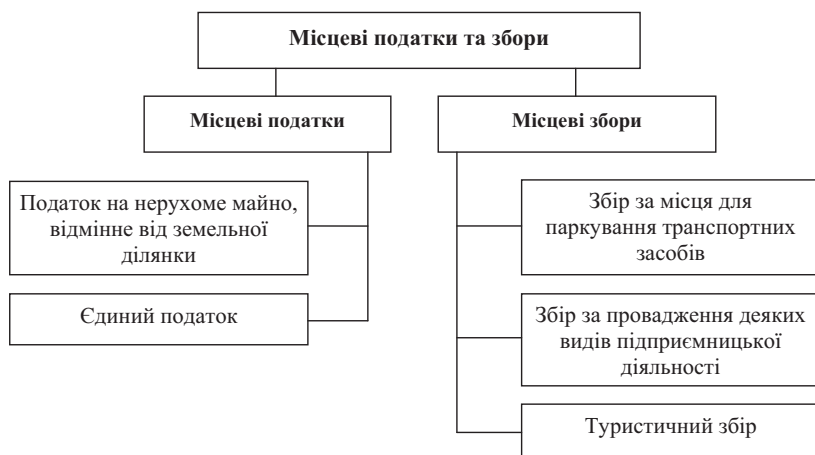

Рис. 10.1. Місцеві податки та збори, що нараховуються в Україні

Запроваджувати інші місцеві податки та збори, які не передбачені чинним податковим законодавством, заборонено.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, є новим у вітчизняній податковій практиці, оскільки запроваджений з прийняттям Податкового кодексу.

Платниками податку є фізичні та юридичні особи, у т. ч. нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової нерухомості. Якщо об'єкт житлової нерухомості перебуває у спільній частковій власності кількох осіб, платником податку є кожна з цих осіб за належну їй частку.

Об'єктом оподаткування цього податку є об'єкт житлової нерухомості у вигляді квартир і житлових будинків.

Не підлягають оподаткуванню і не сплачують податок платники, у власності яких перебувають такі об'єкти житлової нерухомості:

- а) об'єкти державної та комунальної власності;
- б) об'єкти житлової нерухомості, які розташовані в зонах відчуження та обов'язкового відселення;
- в) будівлі дитячих будинків сімейного типу;
- г) садовий або дачний будинок, але не більше одного такого об'єкта на одного платника податку;
- г) об'єкти житлової нерухомості, які належать багатодітним сім'ям і прийомним сім'ям, у яких виховується троє та більше дітей, але не більше одного такого об'єкта на сім'ю;
- д) гуртожитки.

Для цілей розрахунку податку базою оподаткування виступає житлова площа квартири або житлового будинку.

База оподаткування об'єктів житлової нерухомості, які перебувають у власності фізичних осіб, обчислюється органом ДПС на підставі даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. А база оподаткування об'єктів житлової нерухомості, що перебувають у власності юридичних осіб, обчислюється такими особами самостійно виходячи з житлової площі об'єкта оподаткування.

За наявності у платника податку кількох об'єктів оподаткування база оподаткування обчислюється окремо за кожним із таких об'єктів.

Сума податку визначається із застосуванням ставок, які затверджуються місцевими радами в межах норм граничного податкового навантаження.

Так, для квартир, житлова площа яких не перевищує 240 кв. м, та житлових будинків, житлова площа яких не перевищує 500 кв. м, ставки податку не можуть перевищувати за 1 кв. м житлової площі 1 % розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року. А для квартир, житлова площа яких перевищує 240 кв. м, і житлових будинків, житлова площа яких перевищує 500 кв. м, така ставка збільшується до 2,7 %.

При цьому з метою мінімізації податкового навантаження на платників податків – фізичних осіб, забезпечення їхніх соціальних прав і свобод Податковим кодексом запроваджено певні пільги зі сплати податку. Таке пільгове оподаткування реалізується в тому, що база оподаткування об'єкта

житлової нерухомості, що перебуває у власності фізичної особи – платника податку, зменшується:

- а) для квартири – на 120 кв. м;
- б) для житлового будинку – на 250 кв. м.

Це означає, що якщо площа житлової квартири складає до 120 кв. м, а житлового будинку до 250 кв. м, громадяни – власники таких об'єктів нерухомості податок не сплачують. Таке зменшення надається один раз за базовий податковий період і застосовується до об'єкта житлової нерухомості, у якій фізична особа – платник податку зареєстрована в установленому законом порядку, або за вибором такого платника до будь-якого іншого об'єкта житлової нерухомості, який перебуває в його власності.

З урахуванням викладеного суму податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, можна розрахувати:

- а) для фізичних осіб – власників житлової нерухомості:

$$P_{н.м.} = (S - S_{мін}) \times C ,$$

де $P_{н.м.}$ – сума податку за володіння квартирою або житловим будинком, грн;

S – площа житлової нерухомості, що підлягає оподаткуванню, кв. м;

$S_{мін}$ – мінімальна площа житлової нерухомості, що не підлягає оподаткуванню (для житлових квартир – 120 кв. м, для житлових будинків – 250 кв. м);

C – ставка податку, %.

- б) для юридичних осіб – власників житлової нерухомості:

$$P_{н.м.} = S \times C ,$$

де $P_{н.м.}$ – сума податку за володіння квартирою або житловим будинком, грн;

S – площа житлової нерухомості, що підлягає оподаткуванню, кв. м;

C – ставка податку, %.

Базовий податковий (звітний) період, визначений для цілей розрахунку та сплати податку дорівнює календарному року.

Обчислення суми податку з об'єктів житлової нерухомості, які перебувають у власності фізичних осіб, проводиться органом ДПС за місцем об'єкта житлової нерухомості. Податкове повідомлення-рішення про суму податку, що підлягає сплаті, та необхідні платіжні реквізити податкові органи надсилають платникам у поточному році до 1 липня.

Щодо новоствореного об'єкта житлової нерухомості, податок сплачується фізичною особою-платником, починаючи з місяця, в якому виникло право власності на такий об'єкт. Орган ДПС надсилає податкове повідомлення-рішення зазначеному власнику після отримання інформації про виникнення права власності на такий об'єкт.

Для того, щоб податкові органи мали можливість у повному обсязі та своєчасно надсилати такі податкові повідомлення громадянам, місцеві органи БТІ зобов'язані інформувати податкові органи про наявні та набуті права громадян на об'єкти житлової нерухомості. Періодичність такого

інформування визначається календарним кварталом у 15-денний термін, що настає за звітним.

Податкове зобов'язання за звітний рік з податку сплачується фізичними особами – упродовж 60 днів з дня вручення податкового повідомлення.

Обчислення суми податку з об'єктів житлової нерухомості, які перебувають у власності юридичних осіб, проводиться юридичною особою самостійно виходячи з наявної площі станом на 1 січня звітного року. Даний розрахунок з розбивкою річної суми рівними частками поквартально відображається у податковій декларації, яка юридичними особами подається податковому органу за місцем об'єкта оподаткування в термін до 1 лютого. У разі набуття права власності на об'єкт житлової нерухомості протягом року податок нараховується з дня виникнення права власності на такий об'єкт.

Податкове зобов'язання за звітний рік з податку юридичними особами сплачується авансовими внесками щоквартально до 30 числа місяця, що наступає за звітним.

У разі переходу права власності на об'єкт оподаткування від одного власника до іншого протягом календарного року податок обчислюється для попереднього власника за період з 1 січня цього року до початку того місяця, в якому він втратив право власності на зазначений об'єкт оподаткування, а для нового власника – починаючи з місяця, в якому виникло право власності.

Узагальнений порядок адміністрування податку представлений у табл. 10.1.

З метою реалізації державної політики з питань формування та підтримки малого підприємництва, ефективного використання його можливостей у розвитку національної економіки з 1 січня 1999 р. Указом

Таблиця 10.1

Порядок адміністрування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

База оподаткування		Гранична ставка податку за 1 кв. м	Відповідальні за нарахування	Терміни сплати
площа квартири, кв. м	площа житлового будинку, кв. м			
Для фізичних осіб				
площа в межах від 120 до 240 кв. м	площа в межах від 250 до 500 кв. м	1 % від розміру МЗП*	Податкові органи	Упродовж 60 днів з дня отримання податкового повідомлення
площа від 240 кв. м і більше	площа від 500 кв. м і більше	2,7 % від розміру МЗП		
Для юридичних осіб				
площа в межах до 240 кв. м	площа в межах до 500 кв. м	1 % від розміру МЗП	Юридичні особи на підставі документів про право власності станом на 1 січня поточного року	Щоквартально авансовими внесками до 30 числа місяця, наступного за звітним
площа від 240 кв. м і більше	площа від 500 кв. м і більше	2,7 % від розміру МЗП		

*МЗП – мінімальна заробітна плата, законодавчо визначена на 1 січня календарного року.

Президента № 746/99 від 28.06.1999 р. «Про спрощену систему оподаткування, обліку та

звітності суб'єктів малого підприємництва» було запроваджено відмінну від загальної систему оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

Її привабливість полягала в тому, що така система надавала змогу запровадити прості і прозорі правила нарахування й сплати податків, істотно спростити облік і оформлення податкової звітності, звузити сферу податкового контролю за підприємницькою діяльністю з боку податкових органів.

Однією з головних проблем на той час, яку розв'язувала спрощена система оподаткування, було питання зайнятості, вирішення якого в умовах подолання кризових явищ в економіці забезпечувало стабільність у суспільстві.

Спрощена система оподаткування отримала широке ствердження в практиці господарської діяльності. За статистичними даними станом на 01.07.2011 р. на спрощеній системі оподаткування перебувало 1 млн фізичних і юридичних осіб, результати діяльності яких щорічно забезпечують 14 – 15 % загальної кількості реалізованої продукції та послуг в Україні.

З метою вдосконалення спрощеної системи оподаткування, підвищення її ролі в забезпеченні соціального захисту населення ВРУ прийнято Закон № 4014 р. від 04.11.2011 р. «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності», який розширив фінансові можливості «спрощенців», упорядкував їх господарські права залежно від обраного юридичного статусу, додатково спростив податкову звітність. Згідно із законом, єдиний податок, який зобов'язані сплачувати «спрощенці», віднесено до числа місцевих податків.

За законом юридична особа чи фізична особа – підприємець – може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає необхідним вимогам, та реєструється платником єдиного податку в органах ДПС. Право перебувати на спрощеній системі оподаткування набувають такі суб'єкти малого підприємництва:

1) перша група – фізичні особи – підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів із торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність із надання побутових послуг населенню і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 150 тис. грн;

2) друга група – фізичні особи – підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у т. ч. побутових, платникам єдиного податку або населенню, виробництво та продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, за умови, що впродовж календарного року вони відповідають сукупності таких критеріїв:

– не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб;

– обсяг доходу не перевищує 1 млн грн;

3) третя група – фізичні особи – підприємці, які впродовж календарного року відповідають сукупності таких критеріїв:

– не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 20 осіб;

– обсяг доходу не перевищує 3 млн грн;

4) четверта група – юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, які впродовж календарного року відповідають сукупності таких критеріїв:

– середньооблікова кількість працівників не перевищує 50 осіб;

– обсяг доходу не перевищує 5 млн грн.

Законодавством визначені певні обмеження стосовно отримання права перебування на спрощеній системі оподаткування. Не можуть бути суб'єктами малого підприємництва:

– суб'єкти господарювання (юридичні особи і фізичні особи – підприємці), які здійснюють діяльність з організації, проведення азартних ігор і обмін іноземної валюти;

– виробництво, експорт, імпорт, продаж підакцизних товарів;

– видобуток, виробництво, реалізація дорогоцінних металів і коштовного каміння;

– видобуток, реалізація корисних копалин;

– діяльність у сфері фінансового посередництва, крім діяльності у сфері страхування;

– діяльність з управління підприємствами;

– діяльність з надання послуг пошти та зв'язку;

– діяльність з продажу предметів мистецтва й антикваріату, у т. ч. діяльність з організації торгів (аукціонів) виробами мистецтва;

– діяльність з організації, проведення гастрольних заходів;

– фізичні особи – підприємці, які здійснюють діяльність у сфері аудиту;

– фізичні особи – підприємці, які надають в оренду земельні ділянки, загальна площа яких перевищує 0,2 га, житлові приміщення, загальна площа яких перевищує 100 кв. м, а також нежитлові приміщення (споруди, будівлі), загальна площа яких перевищує 300 кв. м;

– суб'єкти господарювання, які на день подання заяви про реєстрацію платником єдиного податку мають податковий борг.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності – це особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податкових платежів на сплату єдиного податку, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності. До числа таких платежів, від яких платники

звільнені при одночасній сплаті єдиного податку, чинним законодавством віднесено:

- податок на прибуток підприємств;
- податок на доходи фізичних осіб у частині доходів, що отримані в результаті господарської діяльності фізичної особи;
- ПДВ з операцій з постачання товарів, робіт і послуг на митній території України, крім ПДВ, що зобов'язані сплачувати фізичні та юридичні особи, які обрали ставку єдиного податку, що передбачає додаткову сплату ПДВ;
- земельний податок, крім земельного податку за земельні ділянки, які платники єдиного податку не використовують для провадження підприємницької діяльності;
- збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності;
- збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.

Для розрахунку суми єдиного податку застосовують фіксовані та відсоткові ставки.

Фіксовані ставки встановлюються для фізичних осіб – підприємців, і визначаються сільськими, селищними та міськими радами у відношенні до розміру мінімальної заробітної плати (МЗП) на 1 січня поточного року з розрахунку на один календарний місяць:

- для першої групи платників – у межах від 1 до 10 % розміру МЗП;
- для другої групи платників – у межах від 2 до 20 % розміру МЗП.

У разі здійснення платниками зазначених груп кількох видів господарської діяльності, або якщо таку діяльність вони здійснюють на територіях більш як однієї сільської, селищної або міської ради, необхідно обирати максимальний розмір ставки, визначеної для кожної з груп.

При цьому платники першої і другої груп, які не використовують працю найманих осіб, мають право не сплачувати єдиний податок упродовж одного календарного місяця на рік на час відпустки, а також на період хвороби, підтвердженої копією листка непрацездатності, якщо вона триває 30 і більше календарних днів.

На відміну від фіксованих ставок, відсоткові ставки застосовують незалежно від територіального розташування суб'єкта підприємництва і є єдиними на всій території України. Вони встановлюються для третьої та четвертої груп платників у розмірі:

- 3 % доходу – у разі сплати ПДВ;
- 5 % доходу – у разі несплати ПДВ.

За результатами господарської діяльності за звітний період суб'єкти малого підприємництва зобов'язані подавати звітність і сплачувати податок. Базовим податковим періодом для платників єдиного податку першої групи

визначено календарний рік, а для платників другої – четвертої груп – календарний квартал.

Платники єдиного податку першої та другої груп зобов'язані сплачувати податок авансовими внесками щомісячно, розмір яких не лімітується одним календарним місяцем. Платники єдиного податку третьої і четвертої груп зобов'язані сплачувати єдиний податок упродовж 10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за звітний квартал.

Податкові декларації платники зобов'язані подавати за таким регламентом: платники першої групи – упродовж кварталу, наступного за роком, що минув; платники другої – четвертої груп – упродовж 40 днів, наступних за звітним кварталом (*додатки 14, 15*).

Загальний порядок адміністрування нарахування і сплати єдиного податку суб'єктами малого підприємництва, які обрали спрощену систему оподаткування, наведено в табл. 10.2.

Таблиця 10.2

Порядок адміністрування єдиного податку за спрощеною системою оподаткування, обліку та звітності

Найменування критеріальних ознак	Платники єдиного податку			4 група
	1 група	2 група	3 група	
Можливість використання найманих працівників	права найму відсутні	мають право найму не більше 10 осіб	мають право найму не більше 10 осіб	мають право найму не більше 50 осіб
Граничний обсяг доходів за рік	150 тис. грн	1 млн грн	3 млн грн	5 млн грн
Податкова ставка на доходи	1 – 10 % від мінімальної заробітної плати	2 – 20 % від мінімальної заробітної плати	5 %; 3% – для платників ПДВ	5 %; 3% – для платників ПДВ
Види підприємницької діяльності	– роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках; – діяльність із надання побутових послуг	– виробництво і продаж товарів; – надання послуг, у т. ч. побутових; – ресторанна діяльність	усі види діяльності, крім заборонених	усі види діяльності, крім заборонених
Порядок ведення обліку	за книгою обліку доходів	за книгою обліку доходів	за книгою обліку доходів і витрат (для платників ПДВ)	за спрощеним порядком бухгалтерського обліку
Строки подання податкової декларації	звітність щорічна. Подається впродовж 60 днів, наступних за звітним періодом	звітність щоквартальна. Подається впродовж 40 днів, наступних за звітним кварталом	звітність щоквартальна. Подається впродовж 40 днів, наступних за звітним кварталом	звітність щоквартальна. Подається впродовж 40 днів, наступних за звітним кварталом
Строки сплати єдиного податку	авансові внески до 20 числа поточного місяця, у т. ч. за цілий рік	авансові внески до 20 числа поточного місяця, у т. ч. за цілий рік	впродовж 10 днів після граничного терміну подання декларації	впродовж 10 днів після граничного терміну подання декларації

Відповідно до ст. 10 «Місцеві податки та збори» Податкового кодексу до місцевих зборів віднесено *збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності*. У податкову практику його введено замість «плати за торговий патент», порядок адміністрування якого регулював Закон України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності»⁶.

Платниками збору є юридичні особи та фізичні особи – підприємці (їх відокремлені підрозділи), які здійснюють підприємницьку діяльність у сфері торгівлі, надання платних послуг і розваг. До переліку видів такої діяльності належать:

- а) торговельна діяльність у пунктах продажу товарів;
- б) діяльність з надання платних побутових послуг (за переліком КМУ);
- в) торгівля валютними цінностями у пунктах обміну іноземної валюти;
- г) діяльність у сфері розваг (крім проведення державних грошових лотерей).

Для організації будь-якого із зазначених видів діяльності суб'єкти підприємництва зобов'язані отримати в податковому органі спеціальний дозвільний документ – патент.

Ст. 267 Податкового кодексу розрізняє 3 види патентів, на підставі яких суб'єкти підприємництва мають право здійснювати вищезазначені види господарської діяльності:

- короткотерміновий торговий патент;
- пільговий торговий патент;
- торговий патент.

Короткотерміновий торговий патент є дозвільним документом недовготривалої дії, так як видається на термін від 1 до 15 днів. Сферою його застосування можуть бути проведення ярмарків, виставок-продажів та інших короткотермінових заходів, пов'язаних із демонстрацією та продажем товарів.

Пільговий торговий патент видається виключно для реалізації господарських операцій, які є соціально необхідними. До числа таких видів діяльності можна віднести:

- реалізацію товарів повсякденного вжитку, продуктів харчування, а також виробів медичного призначення через торговельні установи, утворені громадськими організаціями інвалідів;
- реалізацію лікарських препаратів, ліків, медикаментів, предметів догляду, перев'язувальних матеріалів, вітамінів, технічних засобів для індивідуального користування та реабілітації інвалідів;
- реалізацію зубної пасти та порошків, косметичних серветок, дитячих пелюшок, господарського мила;
- реалізацію термометрів, індивідуальних діагностичних приладів та ін.

⁶⁶ З 1 січня 2011 р. цей закон втратив чинність.

З придбанням пільгового торгового патенту провадиться також торговельна діяльність із реалізації періодичних видань друкованих засобів масової інформації вітчизняного виробництва, а також книг, брошур, альбомів, нотних видань, буклетів та іншої продукції.

Пільговий торговий патент видається терміном на 5 років.

Торговий патент видається в усіх інших випадках проведення господарських операцій, що підлягають патентуванню, терміном на 5 років.

До числа суб'єктів підприємництва, які звільнені від обов'язку сплачувати збір, віднесені:

- а) аптеки, що перебувають у державній та комунальній власності;
- б) фізичні особи – підприємці, які провадять торговельну діяльність у межах ринків усіх форм власності;
- в) фізичні особи – підприємці, які здійснюють продаж вирощених в особистому підсобному господарстві, на присадибній, дачній, садовій ділянках продукції рослинництва і тваринництва, свійської худоби та птиці, продукції власного бджільництва;
- г) суб'єкти господарювання, утворені громадськими організаціями інвалідів, які мають податкові пільги згідно із законодавством та здійснюють торгівлю виключно продовольчими товарами вітчизняного виробництва та продукцією, виготовленою на підприємствах «Українське товариство сліпих», «Українське товариство глухих» та ін.
- г) підприємства, установи та організації, які провадять діяльність у торговельно-виробничій сфері (ресторанне господарство), у т. ч. навчальних закладах, із обслуговування виключно працівників таких підприємств, установ та організацій, а також учнів і студентів у навчальних закладах та ін.

Сума збору визначається із застосуванням ставок, які затверджуються органами місцевого самоврядування в межах норм граничного податкового навантаження, з урахуванням місця розташування пункту продажу товарів та асортименту товарів, пункту з надання платних послуг і виду платних послуг (табл. 10.3).

Платники збору мають право здійснювати сплату збору авансовими внесками до кінця календарного року. Суми збору, не сплачені в установлені терміни, вважаються податковим боргом і стягуються до місцевого бюджету з накладанням відповідних санкцій.

У разі, якщо суб'єкти підприємництва здійснюють реалізацію товарів і надання послуг в курортній місцевості або на території, прилеглої до митниці, органи місцевого самоврядування мають право збільшити ставки збору для таких суб'єктів, але не більш як 0,4 розміру мінімальної заробітної плати.

Запровадження збору за паркування транспортних засобів органи місцевого самоврядування здійснюють з метою отримання додаткових грошових ресурсів для впорядкування та благоустрою місцевої транспортної інфраструктури, зручної для користування та композиційно інтегрованої в місцеву архітектуру.

Платниками збору є юридичні особи, їхні філії (відділення, представництва), фізичні особи – підприємці, які з дозволу сільських, селищних або міських рад організують та провадять діяльність із надання місць паркування для транспортних засобів.

Об'єктом оподаткування є земельна ділянка, відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах, а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги (будівлі, споруди, їхні частини), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету. Виняток складають площі земельної ділянки, відведені для безоплатного паркування транспортних засобів, передбачених Законом України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні».

Таблиця 10.3

Порядок адміністрування збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності

№ з/п	Найменування видів діяльності	Тарифна ставка	Термін дії патенту	Терміни сплати збору
1	Торговельна діяльність (крім торгівлі нафтопродуктами, скрапленням і стиснутим газом на АЗС)	від 0,08 до 0,4 розміру МЗП* на місяць (м. Київ, обласні центри)	5 років	щомісяця не пізніше 15 числа місяця, який передує звітному
		від 0,04 до 0,2 розміру МЗП на місяць (м. Севастополь, районні центри)		
		до 0,1 розміру МЗП на місяць (інші населені пункти)		
2	Торговля нафтопродуктами, скрапленням і стиснутим газом на АЗС	від 0,08 до 0,4 розміру МЗП на місяць		
3	Торговельна діяльність із придбанням пільгового торгового патенту	0,05 розміру МЗП на рік		
4	Торговельна діяльність із придбанням короткотермінового торгового патенту	0,02 розміру МЗП на 1 день	від 1 до 15 календарних днів	не пізніше як за один календарний день до початку діяльності
5	Надання платних послуг (за переліком КМУ)	від 0,08 до 0,4 розміру МЗП (м. Київ, обласні центри)	5 років	щомісяця не пізніше 15 числа місяця, який передує звітному
		від 0,04 до 0,2 розміру МЗП (м. Севастополь, районні центри)		
		до 0,1 розміру МЗП (інші населені пункти)		
6	Торговля валютними цінностями	1,2 розміру МЗП на місяць	5 років	щомісяця не пізніше 15 числа місяця, який передує звітному
7	Діяльність у сфері розваг із використанням грального автомата	розмір МЗП на квартал		
8	Діяльність у сфері розваг із використанням кегельбана, боулінга	дві МЗП за кожний гральний жолоб (доріжку) на квартал	2 роки	щоквартально не пізніше 15 числа місяця, який передує звітному кварталу
		одна МЗП за кожний стіл для більярда на квартал		
9	Діяльність у сфері розваг із використанням столів більярда	одна МЗП за кожне окреме гральне місце на квартал		
10	Інші розважальні ігри			

*МЗП – мінімальна заробітна плата, законодавчо визначена на 1 січня календарного року.

Базою оподаткування є площа земельної ділянки, відведена для паркування.

При визначенні суми збору органи місцевого самоврядування зобов'язані враховувати місце розташування ділянки, її площу, кількість місць для паркування, спосіб поставлення транспортних засобів на стоянку, режим роботи та ін. Залежно від зазначених обставин вони самостійно визначають *ставку збору* в граничних межах від 0,03 до 0,15 % мінімальної заробітної плати, установленої на 1 січня звітного року за 1 кв. м площі земельної ділянки.

Джерелами сплати збору є кошти власників транспортних засобів, вартість яких частково сформована: сумою збору та платою за послуги паркування. Плата за послуги паркування включає такі витрати:

- утримання персоналу;
- установлення та експлуатація дорожніх та інформаційних знаків;
- нанесення дорожньої розмітки;
- охорона транспортних засобів;
- прибирання, догляд території та ін.

Послуги паркування оплачуються водіями на місцях паркування одночасно зі збором за паркування автотранспорту в розрахунок за кожну годину паркування транспортного засобу. На руки водії одержують платіжний документ про сплату – касовий чек.

Базовий податковий період дорівнює календарному кварталу. Звітним податковим документом є податкова декларація за місця для паркування транспортних засобів (*додаток 16*). Збір сплачується особою, що надає послуги паркування, до місцевих бюджетів авансовими внесками до 30 числа (включно) кожного місяця. Остаточна сума збору, обчислена відповідно до податкової декларації за звітний квартал, сплачується упродовж 50 днів після закінчення звітного квартального періоду.

Відповідно до ст. 10 «Місцеві податки та збори» Податкового кодексу до місцевих зборів віднесено також *туристичний збір*. У податкову практику його введено замість курортного збору, порядок адміністрування якого регулював Закон України «Про систему оподаткування в Україні». З 1 січня 2011 р. цей закон втратив чинність.

Запровадження туристичного збору розширило географію його застосування, оскільки право на його застосування поширюється не тільки на курортні зони, а й на інші місця відпочинку громадян.

Метою запровадження збору є мобілізація необхідних фінансових ресурсів органами місцевої влади для поліпшення якості надаваних оздоровчих, пізнавальних і професійно-ділових послуг у місцях, відмінних від постійного проживання громадян.

Платниками збору є громадяни, що перебувають на території України, у т. ч. іноземці та особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної та міської ради про встановлення туристичного збору, та

отримують послуги з тимчасового проживання із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений термін.

Від сплати збору звільняються громадяни, які:

- а) постійно проживають у населених пунктах, у т. ч. на умовах договорів найму;
- б) особи, які прибули у відрядження;
- в) інваліди, діти-інваліди та особи, що супроводжують інвалідів I групи або дітей-інвалідів (не більше одного супроводжуючого);
- г) ветерани війни;
- г) учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;
- д) особи, які прибули за путівками та курсовками в санаторії та пансіонати.

Зобов'язання щодо нарахування туристичного збору та сплати його до місцевого бюджету покладено на адміністрації готелів, кемпінгів, мотелів, гуртожитків для приїжджих, а також санаторно-курортні установи та установи готельного типу. Крім того, таку відповідальність покладено також на квартирно-посередницькі організації, які направляють постояльців на поселення в будинки (квартири), що належать фізичним особам на правах власності або користування.

Туристичний збір стягується зазначеними податковими агентами під час надання послуг із тимчасового проживання (ночівлі). При цьому суму нарахованого збору такі організації зобов'язані відобразити окремим рядком у відповідній квитанції або рахунку.

Ставка встановлюється у розмірі від 0,5 до 1 % до бази справляння збору, яка визначена як вартість усього періоду проживання (ночівлі), за вирахуванням суми ПДВ.

До вартості проживання не включаються витрати на харчування чи побутові послуги (прання, чистка, лагодження та прасування одягу, взуття чи білизни), телефонні рахунки, оформлення закордонних паспортів, дозволів на в'їзд, обов'язкове страхування та ін.

Базовий податковий період дорівнює календарному кварталу. Звітним податковим документом є податкова декларація туристичного збору (**додаток 17**). Збір сплачується авансовими внесками до 30 числа (включно) кожного місяця (у лютому до 28 (29)). Остаточна сума збору, обчислена відповідно до податкової декларації за звітний квартал, сплачується упродовж 50 днів після закінчення звітного квартального періоду.

Запитання для самоперевірки

1. Які види податків і зборів належать до складу місцевих?
3. Охарактеризуйте преференції, що визначені податковим законодавством при сплаті податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

4. Назвіть умови переходу на сплату єдиного податку суб'єктів малого підприємництва фізичних і юридичних осіб.
5. Які податкові платежі відміняє сплата єдиного податку?
6. Який порядок визначення ставок за сплату збору за провадження деяких видів діяльності?
7. Що являється базою оподаткування при сплаті туристичного збору?
8. Хто є платниками збору за паркування транспортних засобів?

Тема 11. Інші податки і збори

До числа інших податків і зборів податковим законодавством України віднесено збір за першу реєстрацію транспортного засобу, збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства, екологічний податок.

Збір за першу реєстрацію транспортного засобу є новим загальнодержавним податковим платежем, який вперше запроваджено з прийняттям Податкового кодексу. Збір введено в дію з 1 січня 2011 р. на заміну податку з власників транспортних засобів, що справлявся раніше з метою формування фінансового фонду для будівництва та ремонту доріг державного і місцевого значення. У зв'язку зі зміною джерел наповнення фонду, а саме збільшенням ставок акцизного податку на нафтопродукти, відпала необхідність його справляння в повному обсязі.

Таким чином, податок із власників транспортних засобів трансформувався в збір за першу реєстрацію транспортного засобу.

Збір стягується з юридичних і фізичних осіб, які на правах власності або користування транспортним засобом проводять в Україні його першу державну реєстрацію. Тобто, даний збір стягується одноразово, що звільняє платників сплачувати його повторно під час перереєстрації транспортних засобів, пов'язаної зі зміною, наприклад: державного номерного знака, власника транспортного засобу, кольору автомобіля тощо.

Об'єктами оподаткування для розрахунку суми збору є:

- а) колісні транспортні засоби, крім:
 - транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, що закріплені на праві оперативного управління за військовими частинами, військовими навчальними закладами, установами та організаціями Збройних сил України, які повністю утримуються за рахунок бюджету;
 - транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, що закріплені на праві оперативного управління за військовими формуваннями у сфері охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, безпеки дорожнього руху, які повністю утримуються за рахунок бюджету;
 - транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, що закріплені на праві оперативного управління за підрозділами служби цивільного захисту, які повністю утримуються за рахунок бюджету;

– транспортних засобів вантажних, самохідних, що використовуються на заводах, складах, у портах і аеропортах для перевезення вантажів на короткі відстані;

- транспортних засобів швидкої медичної допомоги;
- машин і механізмів для сільськогосподарських робіт;
- причепів (напівпричепів);
- мопедів;
- велосипедів;

б) судна, зареєстровані у Державному судновому реєстрі України або у Судновій книзі України;

в) літаки і вертольоти, зареєстровані у Державному реєстрі цивільних повітряних суден України або у Реєстрі державних повітряних суден України, крім літаків і вертольотів Збройних сил України, органів управління та сил цивільного захисту.

Для цілей визначення суми податкового зобов'язання зі сплати збору база оподаткування встановлюється диференційно для кожного об'єкта оподаткування окремо (табл. 11.1).

Таблиця 11.1

Порядок визначення бази оподаткування для розрахунку збору за першу реєстрацію транспортного засобу

№	Об'єкти оподаткування	Характеристика бази оподаткування
1	Колісні транспортні засоби (мотоцикли, легкові та вантажні автомобілі, трактори, автобуси)	обладнані двигуном внутрішнього згоряння
		легкові автомобілі, обладнані електродвигуном
2	Судна	обладнані двигуном
		не обладнані двигуном
3	Літаки, вертольоти	

Розмір збору обчислюється щодо кожного транспортного засобу як добуток відповідної бази оподаткування, ставки збору та відповідного коефіцієнта за формулою:

$$Z_{n.p.} = V(P, L, M) \times C \times K_k,$$

де $Z_{n.p.}$ – сума збору за першу реєстрацію транспортних засобів;

V, P, L, M – об'єм циліндрів двигуна (куб. см) у розрізі кожної марки і моделі транспортного засобу, потужність електродвигуна (кВт), довжина корпусу судна (см), максимальна злітна маса (кг);

C – абсолютна ставка з кожних 100 куб. см об'єму циліндрів двигуна, з 1 кВт потужності електродвигуна, з 100 см довжини плавзасобу, з 1 кг максимальної злітної маси, визначена для кожної моделі і марки транспортного засобу;

K_k – коригуючий коефіцієнт для транспортних засобів з терміном попередньої експлуатації більше 8 років.

Збір сплачується за місцем реєстрації транспортних засобів за ставками, які діють на день сплати.

Ставки збору для його розрахунку визначені в абсолютних значеннях. Для компенсації можливих бюджетних втрат із надходжень збору до державного бюджету, КМУ зобов'язаний щорічно до 1 червня поточного року вносити до Верховної Ради України проект закону про збільшення абсолютних ставок збору з метою приведення їх до реальних значень, що унеможливило б їх знецінення під впливом інфляції.

З метою забезпечення безпеки руху транспортних засобів, зменшення пригод під час їх експлуатації, скорочення випадків травматизму, у т. ч. з летальними наслідками, для транспортних засобів, які ввозяться в Україну з терміном їх попереднього використання більше 8 років вводяться підвищуючі коефіцієнти. Так, для транспортних засобів, обладнаних двигунами внутрішнього згорання (крім тракторів) застосовується коефіцієнт 2. Для всіх типів суден, літаків і вертольотів – коефіцієнт 3. А для транспортних засобів, обладнаних електродвигуном, і тракторів – коефіцієнт 40.

Від сплати збору звільняються легкові автомобілі для інвалідів з об'ємом циліндрів двигуна до 1500 куб. см, що придбані за рахунок коштів державного чи місцевих бюджетів та/або безоплатно передані інвалідам відповідно до законодавства України, транспортні засоби будинків-інтернатів для громадян похилого віку та інвалідів, дитячих будинків-інтернатів, пансіонатів для ветеранів війни і праці, геріатричних пансіонатів, реабілітаційних установ для інвалідів і дітей-інвалідів, що фінансуються з державного та місцевого бюджетів. У разі відчуження таких транспортних засобів, особи, які їх отримали, зобов'язані сплатити збір на загальних підставах.

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року. Звітним податковим документом є Розрахунок суми збору за першу реєстрацію транспортних засобів (**додаток 18**).

Збір сплачується фізичними та юридичними особами перед проведенням першої реєстрації в Україні транспортних засобів. При цьому, платники збору зобов'язані пред'являти квитанції або платіжні доручення про сплату збору з відміткою банку, а платники, звільнені від сплати збору, – відповідний документ, що дає право на користування такими пільгами.

У разі відсутності документів про сплату збору або документів, що дають право на користування пільгами, реєстрація транспортних засобів не проводиться.

Платники збору юридичні особи після здійснення відповідних реєстраційних процедур в Реєстраційно-екзаменаційних підрозділах Державтоінспекції (РЕП ДАІ) МВС України зобов'язані в десятиденний термін подати органу ДПС за місцем перебування та за місцем реєстрації транспортного засобу розрахунок суми збору за такі транспортні засоби та копії реєстраційних документів.

РЕП ДАІ МВС України зобов'язані повідомляти податкові органи про зареєстровані транспортні засоби, а також про осіб, на яких вони

зареєстровані. Форма та порядок подання такої інформації затверджуються ДПА України за погодженням з МВС України.

Збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства є також загальнодержавним збором.

Порядок його справляння та використання на період до 1 січня 2015 р. реалізується згідно п. 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України за нормами Закону України № 587-XIV від 09.04.99 р. «Про збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства», прийняття якого і започаткувало цей збір.

Збір запроваджено з метою відтворення та розвитку плодкових садів, виноградників, ягідників, посівів хмелю для забезпечення потреб агропромислового комплексу. Обчислені суми збору перераховуються на спеціальний рахунок Державного казначейства України і розподіляються таким чином:

- 85 % спрямовується на розвиток виноградарства і садівництва;
- 15 % – на розвиток хмелярства.

Платниками збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства є суб'єкти підприємницької діяльності незалежно від форм власності та підпорядкування, які реалізують в оптово-роздрібній торговельній мережі й мережі громадського харчування алкогольні напої та пиво.

Виробники алкогольних напоїв і пива є платниками збору лише за умови реалізації ними цієї продукції в роздрібній торгівлі безпосередньо споживачам. У разі постачання такої продукції суб'єктам оптової та роздрібної торгівлі виробники алкогольних напоїв і пива збір не сплачують.

Об'єктом оподаткування збором є виручка – товарообіг, одержаний на всіх етапах реалізації в оптово-роздрібній торговельній мережі та мережі громадського харчування алкогольних напоїв і пива, у т. ч. за операціями, що не передбачають оплати у грошовій формі.

Сума збору розраховується платниками як добуток отриманої виручки та ставки збору за формулою:

$$Z_{n.p.} = B_p \times C,$$

де $Z_{n.p.}$ – сума збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства;

B_p – обсяг виручки, отриманої за реалізацію в оптово-роздрібній торговельній мережі та мережі громадського харчування алкогольних напоїв і пива;

C – розрахункова ставка збору.

Обсяг виручки визначається платникам за результатами торговельної діяльності за звітний податковий місяць. Ставка збору згідно із законом становить 1 % від отриманої виручки.

Звітний податковий період для справляння збору є календарний місяць. Податкову звітність у вигляді розрахунку суми збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства (**додаток 19**) платники зобов'язані подавати щомісяця до 20 числа місяця, наступного за звітним.

Суму збору, зазначену в розрахунку, платник зобов'язаний сплатити упродовж 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного терміну подання розрахунку.

Екологічний податок – загальнодержавний обов'язковий платіж, що стягується з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками.

Податок запроваджено з метою посилення регулюючої та стимулюючої функцій збору за забруднення навколишнього середовища, що справлявся раніше, а також встановлення відповідності існуючих екологічних платежів витратам, призначеним для усунення наслідків забруднення навколишнього природного середовища.

Платниками податку є суб'єкти господарювання, а також юридичні особи, що не провадять підприємницьку діяльність, бюджетні установи, установи та організації та ін., під час провадження діяльності яких на території України і в межах її континентального шельфу здійснюються:

- викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення;
- викиди забруднюючих речовин у атмосферу пересувними джерелами забруднення у разі використання ними палива;
- скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти;
- розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах, крім розміщення окремих видів відходів як вторинної сировини;
- утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені);
- тимчасове зберігання радіоактивних відходів їхнім виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії термін.

На відміну від інших платників екологічного податку, податок, що стягується за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення (транспортними засобами, що споживають паливо), утримується і сплачується до бюджету не власниками таких транспортних засобів, а податковими агентами під час реалізації палива. До таких податкових агентів належать суб'єкти господарювання, які здійснюють оптову або роздрібну торгівлю паливом.

Об'єктом оподаткування для розрахунку податку визначені:

- а) обсяги та види:
 - забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря стаціонарними джерелами;
 - забруднюючих речовин, які скидаються безпосередньо у водні об'єкти;
 - відходів, що розміщуються у спеціально відведених для цього місцях протягом звітного кварталу, крім обсягів і видів окремих відходів у вигляді вторинної сировини, що розміщуються на власних територіях суб'єктів господарювання, які мають ліцензію на їх збирання і заготівлю;
 - палива, реалізованого податковими агентами;

- б) обсяги та категорія радіоактивних відходів, що утворюються внаслідок діяльності суб'єктів господарювання та/або тимчасово зберігаються їхніми виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії термін;
- в) обсяги електричної енергії, виробленої експлуатуючими організаціями ядерних установок (атомних електростанцій).

Для цілей визначення суми податкового зобов'язання зі сплати екологічного податку, у разі якщо під час провадження господарської діяльності платником здійснюються різні види забруднення навколишнього природного середовища, база оподаткування встановлюється диференційовано за кожним видом забруднення та/або за кожним видом забруднюючої речовини (табл. 11.2).

Екологічний податок сплачується за ставками, що визначені в абсолютних значеннях. Для компенсації можливих бюджетних втрат із надходжень податку до державного бюджету, КМУ зобов'язаний щорічно до 1 червня поточного року вносити до Верховної Ради України проект закону про їх збільшення з метою приведення до реальних значень, що унеможливило б їх знецінення під впливом інфляції.

Таблиця 11.2

Порядок визначення бази оподаткування для розрахунку екологічного податку

№ з/п	Види забруднень навколишнього середовища	База оподаткування
1	Забруднення речовинами, які викидають в атмосферне повітря стаціонарні джерела	<p>Визначається сумарною величиною добутку фактичного обсягу викиду кожної окремої забруднюючої речовини та ставки податку:</p> $P_{вс} = \sum_{i=1}^n (M_i \times H_{ni}),$ <p>де $P_{вс}$ – сума екологічного податку за забруднення навколишнього середовища стаціонарними джерелами, грн; M_i – фактичний обсяг викиду i-ї забруднюючої речовини, т; H_{ni} – ставки податку в поточному році за тону i-ї забруднюючої речовини, грн</p>
2	Забруднення речовинами, які викидають в атмосферне повітря пересувні джерела	<p>Визначається сумарною величиною добутку кількості фактично реалізованого палива та ставки податку:</p> $P_{вп} = \sum_{i=1}^n (M_i \times H_{pi}),$ <p>де $P_{вп}$ – сума екологічного податку за забруднення навколишнього середовища пересувними джерелами, грн; M_i – кількість фактично реалізованого палива i-го виду, т; H_{pi} – ставки податку в поточному році за тону i-го виду палива, грн</p>

3	Забруднення речовинами, які скидаються безпосередньо у водні об'єкти	<p>Визначається сумарною величиною добутку обсягів скиду забруднюючої речовини, ставки податку та коригуючого коефіцієнта:</p> $P_c = \sum_{i=1}^n (M_{li} \times H_{ni} \times K_{oc}),$ <p>де P_c – сума екологічного податку за забруднення навколишнього середовища речовинами, що скидаються у водні об'єкти, грн; M_{li} – обсяг скиду i-ї забруднюючої речовини, т; H_{ni} – ставки податку в поточному році за тонну i-го виду забруднюючої речовини, грн; K_{oc} – коефіцієнт, що дорівнює 1,5 і застосовується у разі скидання забруднюючих речовин у ставки і озера (в іншому випадку коефіцієнт дорівнює 1)</p>
4	Забруднення радіоактивними відходами	<p>Визначається сумарною величиною добутку обсягів радіоактивних відходів, ставки податку та коригуючих коефіцієнтів, які визначають місце відходів та їх розміщення:</p> $P_{pa} = \sum_{i=1}^n (H_{ni} \times M_{li} \times K_m \times K_o),$ <p>де P_{pa} – сума екологічного податку за забруднення навколишнього середовища радіоактивними відходами, грн; H_{ni} – ставки податку в поточному році за тонну i-го виду відходів, грн; M_{li} – обсяг відходів i-го виду, т; K_m – коригуючий коефіцієнт, який враховує розташування місця розміщення відходів: – в межах населеного пункту або на відстані менш як 3 км – 3; – на відстані від 3 км і більше від меж населеного пункту – 1; K_o – коригуючий коефіцієнт, що дорівнює 3 і застосовується у разі розміщення відходів на звалищах, які не забезпечують повного виключення забруднення атмосферного повітря або водних об'єктів</p>
4		<p>K_m – коригуючий коефіцієнт, який враховує розташування місця розміщення відходів: – в межах населеного пункту або на відстані менш як 3 км – 3; – на відстані від 3 км і більше від меж населеного пункту – 1; K_o – коригуючий коефіцієнт, що дорівнює 3 і застосовується у разі розміщення відходів на звалищах, які не забезпечують повного виключення забруднення атмосферного повітря або водних об'єктів</p>
5	Тимчасове зберігання радіоактивних відходів понад установлений термін	<p>Визначається добутком обсягів радіоактивних відходів, які зберігаються у виробника, ставки податку, а також кількість повних календарних кварталів, протягом яких радіоактивні відходи зберігаються понад установлений термін:</p> $S = H \times V \times N,$ <p>де S – сума податку, який стягується за тимчасове зберігання радіоактивних відходів їхніми виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії термін, грн; N – ставка податку, який стягується за тимчасове зберігання радіоактивних відходів їхніми виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії термін, грн; V – фактичний об'єм радіоактивних відходів, які зберігаються у виробника таких відходів понад установлений особливими умовами ліцензії термін, куб. м (куб. см – для радіоактивних відходів, представлених у вигляді джерел іонізуючого випромінювання); T – кількість повних календарних кварталів, протягом яких радіоактивні відходи зберігаються понад установлений особливими умовами ліцензії термін</p>

Базовий податковий період дорівнює календарному кварталу, згідно з яким подання податкової декларації здійснюється упродовж 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного періоду, а сплата податку – протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного терміну подання податкової декларації. Подавати декларацію та сплачувати податок платники зобов'язані за таким порядком:

– за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення, скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти, розміщення протягом звітного кварталу відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах – за місцем розміщення стаціонарних джерел забруднення, спеціально відведених для цього місць чи об'єктів;

– за паливо, реалізоване податковими агентами, – за місцем розташування пунктів продажу палива;

– за утворення радіоактивних відходів та їх тимчасове зберігання понад установлений особливими умовами ліцензії термін – за місцем перебування платника на податковому обліку в органах ДПС.

Якщо місце подання податкових декларацій не збігається з місцем перебування платника на податковому обліку, до органу ДПС, в якому такий платник перебуває на обліку, подаються в аналогічні терміни копії відповідних податкових декларацій.

У разі, якщо платник податку має декілька стаціонарних джерел забруднення, то він зобов'язаний подавати податкову декларацію до відповідного органу ДПС за місцем розташування кожного такого окремого стаціонарного джерела забруднення.

Якщо платник податку з початку звітного року не планує здійснення викидів, скидів забруднюючих речовин, розміщення відходів, утворення радіоактивних відходів протягом звітного року, то він повинен повідомити про це відповідний податковий орган за місцем розташування джерел забруднення та скласти заяву про відсутність у нього у звітному році об'єкта обчислення екологічного податку.

Затитання для самоперевірки

1. Чи нараховується збір за першу реєстрацію транспортного засобу під час перереєстрації транспортного засобу?

2. Що є об'єктом розрахунку збору за першу реєстрацію транспортного засобу під час проходження реєстраційних процедур легкового автомобіля та судноплавного засобу?

3. Охарактеризуйте призначення збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства. Який порядок використання сум отриманого збору?

4. Як визначається сума збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства, що підлягає сплаті до бюджету?

5. Назвіть об'єкти оподаткування, що визначені для розрахунку екологічного податку.

6. Який порядок визначення суми екологічного податку за скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти?

7. В які терміни подається податкова звітність з екологічного податку та здійснюється його сплата?

Тема 12. Державна податкова служба

Становлення податкової служби України розпочалось у 1991 р. з прийняттям закону «Про державну податкову службу в Україні», що було спричинено переходом від системи цільових платежів у бюджет до системи оподаткування. До цього часу державної податкової служби, як окремої структури не існувало. У складі Міністерства фінансів та його підрозділів на місцях виділялись відповідні управління, відділи та інспекції державних доходів. Саме вони і несли відповідальність за дотримання діючого порядку справляння бюджетних платежів і виконання плану надходжень.

У 1996 р. на базі Державної податкової інспекції України та підрозділів МВС було створено Державну податкову адміністрацію, якій надано статус центрального органу виконавчої влади з питань організації та контролю за справлянням податкових платежів. Сучасна організаційна структура ДПА України представлена схематично на рис. 12.1.

Рис.12.1. Адміністративна структура ДПАУ на 01.01.11 р.

Державна податкова адміністрація України є центральним органом виконавчої влади.

Державні податкові адміністрації в АРК, областях, містах Києві та Севастополі підпорядковуються ДПАУ.

Спеціалізовані державні податкові інспекції можуть бути підпорядковані ДПАУ за її рішенням.

Державні податкові інспекції у районах, містах (крім міст Києва та Севастополя), районах у містах, міжрайонні, спеціалізовані та об'єднані державні податкові інспекції підпорядковуються відповідним державним податковим адміністраціям в АРК, областях, містах Києві та Севастополі.

Органи ДПС координують свою діяльність із фінансовими органами, органами Державного казначейства України, органами служби безпеки, внутрішніх справ, прокуратури, статистики, державними митною та контрольно-ревізійною службами, іншими контролюючими органами, установами банків, а також із податковими службами інших держав.

Видатки на утримання ДПАУ визначаються КМУ і фінансуються за рахунок державного бюджету.

Органи ДПС у своїй діяльності керуються Конституцією України, законами, іншими нормативно-правовими актами органів державної влади, а також рішеннями ВР АРК, Ради Міністрів АРК, органів місцевого самоврядування з питань оподаткування, виданими у межах їхніх повноважень.

Основні завдання державної податкової служби:

- здійснення контролю за додержанням податкового законодавства, правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю сплати до бюджетів, державних цільових фондів податків і зборів, а також неподаткових доходів, установлених законодавством;

- внесення у встановленому порядку пропозицій щодо вдосконалення податкового законодавства;

- прийняття у випадках, передбачених законом, нормативно-правових актів і методичних рекомендацій з питань оподаткування;

- формування та ведення Державного реєстру фізичних осіб – платників податків та Єдиного банку даних про платників податків – юридичних осіб;

- надання податкових консультацій;

- запобігання злочинам та правопорушенням, віднесеним законом до компетенції податкової міліції, їх розкриття, припинення, розслідування та провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Державна податкова адміністрація України на загальнодержавному рівні здійснює такі функції:

а) виконує безпосередньо, а також організовує роботу обласних державних податкових адміністрацій та державних податкових інспекцій на місцях, пов'язану із:

- здійсненням контролю за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування та сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), контролю за валютними операціями;

- обліком платників податків, інших платежів;

- виявленням і веденням обліку надходжень податків, інших платежів, супроводженням Єдиного реєстру податкових накладних;

- проведенням роботи по боротьбі з незаконним обігом алкогольних напоїв і тютюнових виробів, веденням реєстрів імпортерів, експортерів, оптових і роздрібних торговців, місць зберігання алкогольних напоїв і тютюнових виробів та ін.

б) видає нормативно-правові акти й методичні рекомендації з питань оподаткування, а також вносить в установленому порядку пропозиції щодо вдосконалення податкового законодавства;

в) затверджує форми податкових розрахунків, звітів, декларацій та інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків, декларацій про валютні цінності, зразок картки фізичної особи – платника податків та інших обов'язкових платежів, форму повідомлення про відкриття або закриття юридичними особами, фізичними особами – суб'єктами підприємницької діяльності банківських рахунків, а також форми звітів про роботу, проведену органами ДПС;

г) надає податкові консультації, організовує виконання цієї роботи органами державної податкової служби;

г) здійснює заходи щодо добору, розстановки, професійної підготовки та перепідготовки кадрів для органів державної податкової служби;

д) організовує роботу зі створення інформаційної системи автоматизованих робочих місць та інших засобів автоматизації і комп'ютеризації робіт органів державної податкової служби;

е) подає Міністерству фінансів України та Головному управлінню Державного казначейства України звіт про надходження податків, інших платежів;

е) прогнозує, аналізує надходження податків, інших платежів, джерела податкових надходжень, вивчає вплив макроекономічних показників і податкового законодавства на надходження податків, інших платежів, розробляє пропозиції щодо їх збільшення та зменшення втрат бюджету;

ж) здійснює заходи щодо запобігання, виявлення та припинення корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією та ін.

Основним, базовим рівнем, що забезпечує реалізацію фіскальної та регулюючої функції податків, є державні податкові інспекції. Ефективність функціонування ДПІ забезпечує:

- облік платників податків і податкових платежів;
- належний контроль за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування та сплатою податків і зборів;
- належний контроль за своєчасністю подання платниками податків бухгалтерських звітів і балансів, податкових декларацій, розрахунків та інших документів, пов'язаних з обчисленням податкових платежів;
- своєчасне застосування до порушників податкового законодавства фінансових санкцій та адміністративних штрафів;
- подання до судових органів позовів до підприємств, установ, організацій та громадян про стягнення заборгованості перед бюджетом і державними цільовими фондами за рахунок їхнього майна;
- проведення перевірок фактів приховування і заниження сум податків і зборів;

– розгляд звернень громадян, підприємств, установ і організацій з питань оподаткування, а також скарг на дії посадових осіб державних податкових інспекцій;

– аналіз причин порушень податкового законодавства;

– контроль за наявністю марок акцизного збору на пляшках (упаковках) алкогольних напоїв і на пачках (упаковках) тютюнових виробів під час їх транспортування, зберігання і реалізації та ін.

З метою ведення ефективної боротьби з податковими правопорушеннями із застосуванням оперативно-розшукової, кримінально-процесуальної та охоронної функцій, в структурі ДПАУ створено окремих воєнізований підрозділ – податкову міліцію.

Головними завданнями податкової міліції є:

– запобігання злочинам та іншим правопорушенням у сфері оподаткування, їх розкриття, розслідування та провадження у справах про адміністративні правопорушення;

– розшук платників, які ухиляються від сплати податків, інших платежів;

– запобігання корупції в органах державної податкової служби та виявлення її фактів;

– забезпечення безпеки діяльності працівників органів державної податкової служби, захисту їх від протиправних посягань, пов'язаних із виконанням службових обов'язків.

Структуру податкової міліції складають відповідні функціональні управління, слідче управління, управління внутрішньої безпеки, спеціальний структурний підрозділ по боротьбі з незаконним обігом алкогольних напоїв і тютюнових виробів.

Податкова міліція для виконання покладених на неї завдань має такі повноваження:

а) приймає і реєструє заяви, повідомлення та іншу інформацію про злочини і правопорушення, здійснює в установленому порядку їх перевірку і приймає щодо них відповідні рішення;

б) здійснює відповідно до закону оперативно-розшукову діяльність, досудову підготовку матеріалів за протокольною формою, а також проводить дізнання та досудове слідство, вживає заходів до відшкодування заподіяних державі збитків;

в) виявляє причини і умови, що сприяли вчиненню злочинів та інших правопорушень у сфері оподаткування, вживає заходів щодо їх усунення;

г) забезпечує безпеку діяльності органів ДПС та її працівників, а також захист працівників від протиправних посягань, пов'язаних із виконанням ними службових обов'язків;

г) запобігає, виявляє, припиняє корупційні діяння або інші правопорушення, пов'язані з корупцією, працівників органів ДПС;

д) складає протокол про вчинення корупційного діяння або іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, відповідно до закону;

е) збирає, аналізує, узагальнює інформацію щодо порушень податкового законодавства, прогнозує тенденції розвитку негативних процесів кримінального характеру, пов'язаних з оподаткуванням.

Запитання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте структуру державної податкової служби в Україні.
2. Назвіть основні завдання державної податкової служби України.
3. Охарактеризуйте функції ДПА України.
3. Охарактеризуйте основні функції державної податкової інспекції, як базового рівня ДПС України.
4. З якою метою в структурі ДПС України створені підрозділи податкової міліції?
5. Які функції виконує податкова міліція?

Тема 13. Податковий менеджмент

Управління оподаткуванням є частиною загальної теорії і практики управління економікою. Вона базується на фундаментальному пізнанні політичних, економічних, юридичних та інших наук, збагачених сучасною практикою.

Недоліки менеджменту справляння податків призводять до зменшення обсягу їх бюджетних надходжень, зростання податкових злочинів, порушень балансу бюджетних відносин між регіонами та центром, соціальної нестабільності.

Головні завдання податкового менеджменту:

- 1) забезпечення мобілізації грошових надходжень для виконання доходної частини бюджету;
- 2) планування обсягів податкових надходжень на прогнозний період;
- 3) аналіз ефективності чинної системи оподаткування;
- 4) розроблення та впровадження новітніх концепцій оподаткування;
- 5) оперативний та аналітичний контроль за нарахуванням і стягненням податкових платежів та ін.

У структурі податкового менеджменту можна виділити три рівні:

- на макрорівні (держава) – державний податковий менеджмент;
- на мікрорівні (підприємство, організація) – корпоративний менеджмент;
- на субмікрорівні (конкретна фізична особа) – персональний менеджмент.

Головною метою державного податкового менеджменту, як складової загальної системи фінансового моніторингу, є формування ефективної податкової політики і забезпечення збалансованого перерозподілу національного доходу в інтересах держави, платників податків для стимулювання соціально-економічного розвитку. Ефективність податкового

менеджменту залежить від рівня його відповідності можливостям економіки та інтересам громадянського суспільства.

Отже, *податковий менеджмент* – це: сукупність прийомів і методів організації податкових відносин, що забезпечують мобілізацію податкових платежів до бюджету, державних цільових фондів, та сприяють оптимізації виробничої діяльності суб'єктів підприємництва в умовах ринкової конкуренції.

Кожна система управління, у т. ч. і податковий менеджмент, включає дві взаємопов'язані складові – суб'єкт і об'єкт управління. На якості управління позначаються як знання об'єкта, так і його суб'єкта.

Суб'єктом податкового менеджменту є держава в особі її уповноважених органів з адміністрування податків і зборів.

Об'єктом управління у широкому розумінні визнається економічна категорія, на яку спрямовується вплив суб'єкта управління. Якщо метою загального державного управління визнати забезпечення суспільного розвитку, то об'єктами такого управління виступають виключно економічні відносини, вдосконалення яких сприятиме оптимізації даного процесу. У податковому менеджменті такими відносинами є податкові відносини, які виникають у ході адміністрування податкових платежів. Отже, *об'єктом податкового менеджменту* є сукупність економічних відносин, які виникають у податковій практиці з приводу організації, прогнозування, аналізу, регулювання і контролю за стягненням податків і зборів.

Згідно з основними положеннями теорії управління будь-який об'єкт, явище або процес треба розглядати як систему, що складається із сукупності взаємопов'язаних у одне ціле елементів. Ефективне управління системою оподаткування неможливе без використання певного набору економічного інструментарію, конкретизація якого забезпечує реалізацію головної мети та призначення податкового менеджменту. До числа таких елементів належать:

- *оперативна робота* (забезпечує прийом від платників податків податкової звітності, занесення її показників у інформаційну базу даних, оброблення, аналіз і визначення дієвих заходів контрольної роботи);

- *інформаційно-аналітичне забезпечення* (повнота, своєчасність і достовірність вихідних даних забезпечує прийняття оперативних і ефективних управлінських рішень для виконання органами ДПС покладених на них функцій та завдань. Розкриває закономірності й тенденції розвитку економічних процесів, визначає фактори позитивного чи негативного впливу на показники ефективності функціонування податкової системи. Податковий аналіз виявляє приховані резерви податкових надходжень, оцінює продуктивність адміністративної роботи органів ДПС, визначає напрями поліпшення діяльності інших органів державного управління);

- *прогнозування* (дає можливість визначити ймовірність виникнення тих чи інших непередбачуваних подій, оцінити ризик настання негативних фінансових і податкових ситуацій, дослідити розбіжності між цілями платників податків і фіскальними цілями держави і звести до мінімуму

фінансові витрати. Перебуває в синергетичному зв'язку з тактикою і стратегією податкового регулювання і контролю, оскільки одночасно з визначенням фіскальних потреб держави даний елемент конкретизує форми та методи адміністративної практики податкових органів);

– *інспектування* (як обов'язковий елемент будь-якої галузі державного управління, виступає гарантією додержання податкової дисципліни всіма учасниками податкових відносин. Сприяє задоволенню публічних майнових інтересів і є важливим чинником соціально-економічної стабільності держави, її фінансової безпеки);

– *упорядкування* (система економічних і організаційних заходів оперативного втручання в хід податкової роботи, що забезпечує досягнення збалансованості впливу фіскальної та регулюючої функції податків, що досягається шляхом регулювання економічної кон'юнктури, секторної, галузевої та регіональної структури економіки, інвестиційної та зовнішньоекономічної активності платників та ін.);

– *координація діяльності* (забезпечує діяльність органів ДПС в органічному поєднанні завдань з іншими органами державного управління, сприяє оптимізації організаційної структури органів ДПС і концентрації матеріальних і нематеріальних ресурсів на відповідальних напрямках соціально-економічного розвитку);

– *адаптаційне забезпечення* (запровадження спеціальних режимів оподаткування сприяє оптимізації податкового навантаження в рамках легальної діяльності суб'єктів підприємництва).

Використання зазначених елементів у податковій практиці надає можливість ствердження ефективних форм і методів управління у сфері оподаткування. З інституційної точки зору, відсутність хоча б одного елемента з даного набору погіршить керованість процесом та уособлюватиме використання недосконалих технологій управління.

Забезпечення синергетичного взаємозв'язку між цими елементами досягається в процесі реалізації функцій податкового менеджменту, які призначені для забезпечення своєчасної та адекватної реакції керуючої системи (суб'єкта управління) на будь-які зміни керованої системи (об'єкта управління).

Функції податкового менеджменту – це напрями діяльності органів ДПС з управління податковою системою для мобілізації податків і зборів до державного бюджету і стимулювання соціально-економічного розвитку. До числа основних функцій державного податкового менеджменту належать такі: *організація, аналіз, планування, регулювання, облік і контроль*.

Організація оподаткування, як функція податкового менеджменту виражається у виборі та формуванні органів податкового адміністрування і контролю, діяльність яких регламентується положеннями, інструкціями, правами, повноваженнями, обов'язками та іншими нормативними актами, а також забезпеченні їх необхідними кадровими, інформаційними та матеріальними ресурсами.

До числа таких органів податкового управління відносять передусім ДПАУ, Державне казначейство, Міністерство фінансів, Митну службу.

Державна податкова адміністрація України – головний адміністративний орган, що забезпечує управління у сфері оподаткування і представляє собою сукупність державних органів, які організують процес надходження податків і зборів і контроль за їх сплатою.

Управління у сфері оподаткування неможливе також без організації правового забезпечення процесу оподаткування та контролю. Його сутність полягає в розробці та прийнятті відповідних нормативних актів, що регулюють податкові відносини, сукупність яких становлять податкове право.

Правові відносини у сфері податкового менеджменту регулюються Конституцією України і прийнятими нормативно-правовими актами з питань оподаткування.

У податковому праві виділяють *загальну (базову), спеціальну та міжнародну частини* правового забезпечення.

До загальної частини законодавства з питань оподаткування відносять: Конституцію України, Податковий кодекс, Закон України «Про державну податкову службу в Україні». Дані законодавчі акти визначають принципи побудови системи оподаткування в Україні, організаційно-правові основи діяльності податкової служби, її статус, функції тощо.

Спеціальна частина податкового законодавства сформована нормативно-правовими актами, що регламентують основні засади визначення податкових відносин, у т. ч. права та обов'язки сторін, порядок справляння та зарахування податків, надання податкових пільг, ведення податкового обліку, забезпечення виконання податкових зобов'язань та порядок і умови притягнення до відповідальності за податкові порушення.

Міжнародна частина податкового законодавства України охоплює міжнародні конвенції, договори України про уникнення подвійного оподаткування та попередження ухилень від сплати податків на доход і капітал.

При справлянні податків усі суб'єкти податкового права керуються правовим регламентуванням нормативних актів, тобто, керуються ієрархією податкового законодавства, яка схематично представлена на рис.13.1.

Податковий аналіз призначений для дослідження економічних явищ і процесів, сутність якого в діалектичному розумінні базується на деталізації об'єкта оподаткування, податкових відносин на окремі частини (ознаки, властивості, риси, стадії, ступені тощо) та їх відокремленому вивченні, а відтак з'ясуванні окремих зв'язків між ними. У податковій практиці застосовується з метою виявлення закономірностей і тенденцій розвитку економічних процесів, встановлення та оцінки основних факторів, що позитивно чи негативно впливають на показники ефективності функціонування податкової системи.

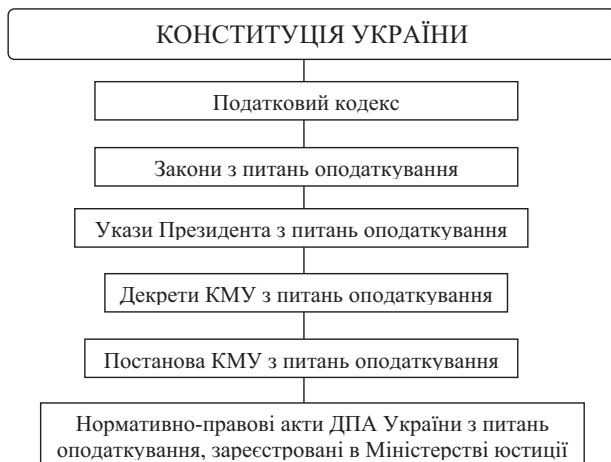

Рис. 13.1. Ієрархія податкового законодавства України

На макроекономічному рівні корисність податкового аналізу полягає у визначенні структури бюджету країни та частки в ньому податкових платежів, дослідження їхньої динаміки та загальних тенденцій впливу податкового навантаження на суб'єктів господарювання, виявленні негативних рис державної податкової політики.

На мікроекономічному рівні змістом податкового аналізу є визначення динаміки податкових платежів за звітний податковий період, дослідження рівня податкової дисципліни, тенденцій, що спричиняють ухилення від оподаткування, структури та складу податкових платежів, можливостей їх зміни з метою оптимізації податкового навантаження на реальний сектор економіки.

У практичній роботі органів ДПС податковий аналіз отримав поширення в таких формах (рис. 13.2).

Рис. 13.2. Класифікація видів податкового аналізу

1. Ретроспективний аналіз. Здійснюється з метою дослідження в минулих періодах структури доходної частини бюджету, загальних

економічних тенденцій, динаміки податкових платежів та ін. Головним його завданням є конкретизація негативного впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на систему оподаткування і пошук ефективних механізмів протидії. Він забезпечує проведення аналітичних досліджень усієї сукупності податкових платежів. Для отримання остаточного висновку даний аналіз охоплює всю податкову систему.

2. *Прогнозний аналіз.* Проводиться на стадії розробки плану податкових надходжень і дозволяє визначити рівень впливу на доходи бюджетів різних варіантів запропонованих змін, як-то: ставок оподаткування, звітних податкових періодів, спеціальних і пільгових режимів оподаткування та ін. При цьому напрацьовуються економіко-математичні моделі цих зв'язків, які в подальшому застосовуються при розрахунку планових показників і визначенні економічної чи податкової стратегії.

3. *Об'єктний аналіз.* Залежно від вибору для дослідження окремих систем управління процесом оподаткування даний аналіз реалізується в таких напрямках:

- дослідження податкових платежів з точки зору бюджетного забезпечення, а також в розрізі економічних галузей, регіонів, соціальних груп тощо;

- дослідження податкових надходжень за структурою прямих і непрямих податків;

- визначення рівня ефективності податкового законодавства та його відповідності вимогам реалізації обраної соціально-економічної доктрини;

- пошуку взаємозв'язку між чинною системою оподаткування та можливостями забезпечення високих соціальних стандартів;

- аналізу впливу системи оподаткування на динаміку дебіторської та кредиторської заборгованості суб'єктів підприємства та ін.

4. *Факторний аналіз.* Його зміст полягає у визначенні чинників, які прямо та опосередковано впливають на мобілізацію податкових надходжень. На макрорівні до числа таких взаємозалежних факторів відносять вплив інфляції, коливання валютних курсів, динаміку облікової ставки НБУ, рівень безробіття, рівень сукупного попиту, динаміку промислового виробництва та ін. Його сутність базується на пошуку причинно-наслідкового взаємозв'язку між зазначеними факторами та податковими надходженнями. У податковому менеджменті проведення факторного аналізу можна вважати початком бюджетного процесу на наступний бюджетний період.

5. *Тематичний аналіз.* Проводиться на підставі фінансової, статистичної або бухгалтерської звітності стосовно окремого податку або групи, тобто якоїсь частини податкових платежів (прямих і непрямих податків тощо). На рівні держави це може бути аналіз сплати податків юридичними та фізичними особами, а на рівні підприємства – аналіз податкових платежів, які зраховують у собівартість продукції або сплачуються з прибутку підприємства.

Податковий аналіз проводиться у певній послідовності в кілька етапів.

На першому етапі аналізують первинну інформацію, що надійшла до районних ДПС. Предметом таких досліджень є стан податкової дисципліни, динаміка платників податків тощо. Співставлення поточного стану платежів з доведеними плановими завданнями виявляє недоліки податкової роботи і конкретизує напрями її вдосконалення. За кожний звітний податковий період з районної ДПС до обласної ДПА надходить первинна аналітична інформація для подальшого опрацювання.

На другому етапі регіональні органи ДПС виявляють характерні тенденції в системі оподаткування та проблемні моменти у динаміці виконання доведених податкових завдань у розрізі адміністративно-територіальних одиниць, соціальних груп, галузей економіки, окремих податків і зборів. На основі виявлених залежностей формуються прогнози на наступні податкові періоди.

На третьому, завершальному етапі, проводиться узагальнення на державному рівні отриманої з регіональних джерел інформації. На її основі ДПАУ, інші органи державної влади та управління оцінюють перспективи виконання доходної частини державного бюджету, досліджують рівень продуктивності того чи іншого податку, здійснюють висновки про діяльність органів ДПС на місцях, розробляють концепції реформування чинної податкової системи для поліпшення її ефективності та ін.

При цьому податкові фахівці здійснюють розрахунок різних економіко-математичних залежностей, які характеризують взаємозв'язок між податковими показниками та факторами, що впливають на загальний стан податкової дисципліни. У результаті напрацьовуються відповідні економіко-математичні моделі, які застосовуються в подальшій податковій практиці.

Основне завдання *податкового планування* полягає в необхідності економічно обґрунтовано забезпечити якісні і кількісні параметри бюджетних завдань і перспективних програм соціально-економічного розвитку країни, виходячи із розробленої і прийнятої у законодавчому порядку соціально-економічної доктрини. У податковому менеджменті об'єктом планування є обсяги податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів.

Актуальність даного функціонального напрямку податкового менеджменту не викликає сумнівів з точки зору аналізу доходів державного бюджету. За існуючою бюджетною класифікацією, починаючи з 2005 р., частка податкових надходжень у загальних доходах держави визначається на рівні 70 %. Дослідження показників виконання державного бюджету України за період 2007 – 2011 рр. доводить посилення їхньої ролі у формуванні доходних статей бюджету країни (табл. 13.1).

Отже, *податкове планування* – це один з напрямів державного планування доходів державного бюджету, що ґрунтується на результатах наукових досліджень звітних і аналітичних даних, отриманих у ході виконання поточних податкових завдань.

Таблиця 13.1

Показники виконання державного бюджету України за 2007–2011 рр.

Класифікація доходів державного бюджету	2007 рік		2008 рік		2009 рік		2010 рік		2011 рік (план)	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Податкові надходження	116 670,8	70,2	167 883,4	72,5	148 915,6	66,1	161989,9	69,5	234 288,8	83,2
Неподаткові надходження	42 114,7	25,4	52 817,6	22,8	66 296,4	29,4	62929,6	27,0	42 965,1	15,3
Доходи від операцій із капіталом	1 769,9	1,1	2 125,3	0,9	1 060,1	0,5	590,1	0,3	636,2	0,2
Доходи від урядів зарубіжних країн і міжнародних організацій	104,5	0,1	135,2	0,1	645,3	0,3	171,7	0,1	898,3	0,3
Цільові фонди	930,5	0,6	1 022,7	0,4	633,6	0,3	1199,3	0,5	167,8	0,1
Офіційні трансферти	4 351,7	2,6	7 702,0	3,3	7 769,0	3,4	6335,9	2,7	2 508,8	0,9
Усього доходів:	165 942,1	100	231 686,3	100	225 19,9	100	233216,5	100	281 464,9	100

Процес державного податкового планування реалізується за двома основними напрямками.

По-перше. Планування сум податкових платежів на основі змінних макроекономічних величин (обсяг ВВП, темпи економічного зростання, індекс споживчих цін, обмінний курс гривні до 1 дол. США, рівень безробіття, рівень відсоткових ставок, рівень реальної заробітної плати робітників і службовців).

Обов'язок стосовно забезпечення державного податкового планування покладено на ДПАУ, її регіональні структури, а також Мінфін України. Оприлюднення макроекономічних прогнозів – є першим кроком бюджетного процесу і фактично є його початком.

По-друге. Розподіл регульованих доходів за рівнями бюджетної системи з метою формування доходної частини бюджетів територій.

Для забезпечення збалансованого регіонального розвитку значна частина доходів місцевих бюджетів формується за рахунок відрахувань від регульованих доходів. Конкретне виконання місцевих бюджетів залежить не тільки від встановлених пропорцій розподілу загальнодержавних податків, а й від реальних податкових надходжень, що сплачують суб'єкти підприємницької діяльності на відповідній території. Прогнозування цих надходжень здійснюють територіальні фінансові управління разом із територіальними податковими органами.

Під час ухвалення державного бюджету надзвичайно гостро постає проблема планування величини податкових надходжень на наступний рік. Процес прийняття нового бюджету вимагає обґрунтованої оцінки можливих джерел його фінансування, зокрема, визначення податкового навантаження окремих видів економічної діяльності. При розробці конкретних завдань стосовно податкових надходжень можна виділити декілька груп кількісних

методів, які застосовуються в податковій роботі для визначення прогнозу надходжень податків.

Більшість методів планування потребують наявності значної кількості даних і при їх відсутності просто не працюють. Інші, навпаки, розробляються за відсутності достовірної кількісної інформації. Існуючі методи можна поділити на дві групи: аналітичні (методи статистичного, кореляційного, економіко-математичного аналізу) та суб'єктивні (методи індивідуальних і групових оцінок).

Застосування аналітичних методів планування податкових надходжень вимагають високого рівня достовірності статистичних даних, фахового забезпечення, часових термінів. Вищезазначені методи впливають з правил або моделей, в яких взаємовідносини між змінними, що досліджуються, є формалізованими. Тобто, податкова величина, що прогнозується, завжди є функцією ретроспективного масиву даних. Основу таких аналітичних досліджень складають припущення стосовно збереження в майбутньому тенденцій минулого.

За умов стабільного соціально-економічного розвитку застосування таких методів забезпечує високу ефективність прогнозних розрахунків.

Суб'єктивні методи планування ґрунтуються на здогадках, професійному досвіді, інтуїції та неформальних міркуваннях експерта. Цілком можливо, що на основі ідентичної інформації два різних експерта, або групи експертів дадуть відмінні прогнози. Тому, одним із найбільш відповідальних моментів застосування даних методів є формування групи експертів, підготовка і проведення експертизи, обробка експертних оцінок. Від чисельності та професіоналізму учасників такого процесу залежить точність і обґрунтованість прогнозу. З метою усунення однобічності й тенденційності під час прогнозування податкових надходжень склад експертних груп може формуватись із числа представників різних служб та організацій: Державної податкової адміністрації, Міністерства фінансів, Митної служби, наукових установ, вищих навчальних закладів, а за необхідності – і правоохоронних органів.

Суб'єктивні методи планування потребують дуже мало додаткової інформації, оскільки респонденти використовують свої власні методи побудови прогнозів. Тому ці методи доцільно використовувати у випадку, коли немає можливості використовувати більш точні, засновані на математичних розрахунках методи та у випадку, коли об'єкт прогнозування дуже простий або дуже складний і його прогнозу динаміку можна визначити інтуїтивним шляхом з певною долею ймовірності.

Застосування зазначених методів планування дає можливість не тільки підвищити рівень точності фактичних податкових надходжень, а й забезпечити комплексність прогнозів економічного та соціального розвитку країни.

Податкове регулювання – є одним з напрямів державного податкового менеджменту, що базується на зміні податків, податкових ставок, податкових

пільг, зниження чи підвищення загального рівня оподаткування тощо і спрямованого на забезпечення та підтримку збалансованого економічного зростання, ефективного використання ресурсів, стимулювання інвестиційної і підприємницької діяльності.

Важливою рисою податкового регулювання є його залежність від інтенсивності державного регулювання економіки в цілому. Різний рівень економічного втручання на окремих етапах суспільного розвитку обумовлює відмінну динаміку співвідношення фіскальної та регулюючої функції податків. Значення регулюючої функції податків підвищується в економіках транзитивного типу та економіках, де реалізується інноваційна модель соціально-економічного розвитку.

За масштабом втручання в економіку розрізняють податкове регулювання економічних процесів на макро- і мікрорівні.

До найважливіших завдань, що вирішуються за допомогою податкового регулювання на макрорівні, відносять:

– *регулювання структури попиту та пропозиції*. Вирішення цього завдання забезпечується зміною співвідношення прямих і непрямих податків, збільшення в бюджетних надходженнях питомої ваги акцизних зборів і мита;

– *формування раціонального співвідношення між накопиченням і споживанням*. Додаткове підвищення податкового навантаження стримує процеси накопичення капіталу;

– *регулювання інфляційної динаміки*. Головним регулятором у цьому процесі виступають непрямі податки, механізм економічного впливу яких закладено в основу їх адміністрування. Непряме оподаткування, з точки зору впливу на зростання цін у країні, містить більший інфляційний потенціал порівняно з іншими податковими платежами;

– *формування раціональної галузевої структури*. Диференціація податкового навантаження на різні господарські сектори приводить до зменшення фінансових вилучень у підприємств певної галузевої групи, що забезпечує підвищення рентабельності виробництва та прискорений розвиток галузі;

– *стимулювання інвестиційних процесів та інноваційної діяльності*. До податкового інструментарію, що забезпечує реалізацію даної економічної парадигми, слід віднести: державну підтримку у вигляді прямих пільг інноваційним підприємствам; запровадження спеціальних режимів оподаткування конкретних інвестиційних проектів; застосування норм прискореної амортизації тощо.

– *прискорений розвиток депресивних регіонів*. Реалізується за рахунок запровадження спеціальних (вільних) економічних зон, посилення ролі органів місцевого самоврядування в реалізації податкової політики.

Реалізація податкового регулювання на мікрорівні відбувається через регулювання податкового навантаження на конкретних платників з метою вирішення певних економічних завдань, наприклад: розвиток підприємництва в напрямі наукової та науково-технічної діяльності; розвиток конкурентного

середовища; перерозподіл структури споживання; стимулювання раціонального використання ресурсів та ін.

Дія механізму податкового регулювання реалізується через певний набір методів і способів, який можна відобразити таким чином (рис. 13.3).

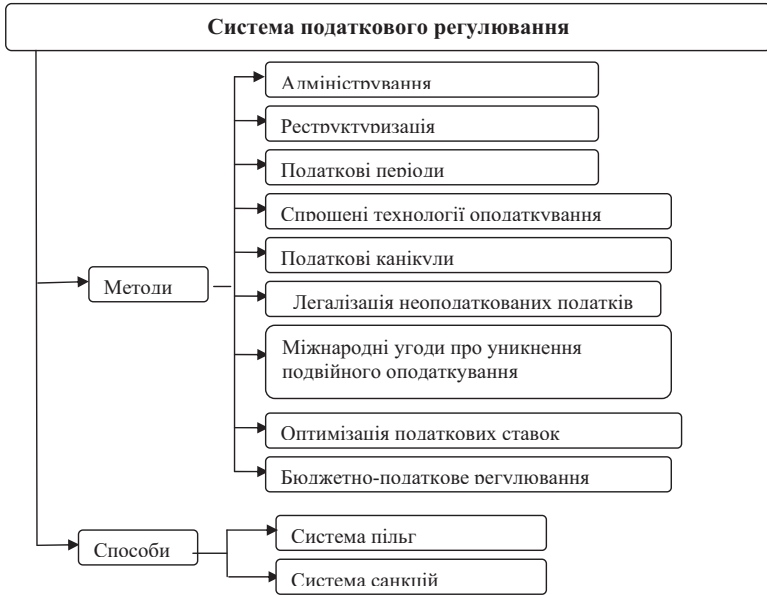

Рис. 13.3. Механізми податкового регулювання

Податковий контроль зумовлений необхідністю перевірки виконання платниками своїх зобов'язань, які безпосередньо встановлені ст. 67 Конституції України, якою визначено, що суб'єкти господарювання, а також фізичні особи зобов'язані сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, установлених законом. Напрями та форми його проведення визначаються економічною політикою держави.

Податковий контроль – система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань проведення розрахункових і касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Контролюючий орган – це державний орган, який у межах своєї компетенції, визначеної законодавством, здійснює контроль за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування податків, зборів, інших обов'язкових платежів і погашенням податкових зобов'язань чи податкового боргу.

Об'єктами податкового контролю виступають:

- порядок нарахування та сплати податків і зборів юридичними та фізичними особами;
- порядок подання податкової звітності;
- порядок придбання та реалізації майна юридичних і фізичних осіб;
- доходи громадян України, іноземців та осіб без громадянства у тій частині, в якій вони виступають платниками податків і зборів.

В Україні податковий контроль реалізується у таких формах (рис. 13.4).

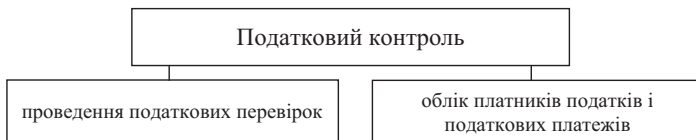

Рис. 13.4. Форми податкового контролю

Застосування в податковій практиці вищезазначених форм контрольної роботи податкових органів унеможливорює приховування об'єктів оподаткування та спонукає суб'єктів підприємництва до легальної діяльності.

Однією з основних форм контрольної роботи органів ДПС є проведення *перевірок*. Перевірки проводяться як з виходом на підприємство, так і безпосередньо в податкових інспекціях, використовуючи всю наявну інформаційну базу.

Відповідно до ст. 75.1 Податкового кодексу податкові органи мають право проводити *камеральні, документальні* (планові або позапланові; виїзні або невиїзні) та *фактичні* перевірки (рис. 13.5).

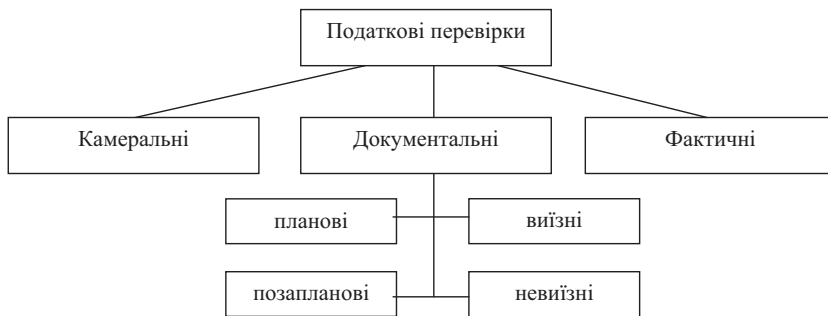

Рис. 13.5. Класифікація податкових перевірок

Камеральні перевірки – це перевірки, які проводяться в приміщенні органу ДПС виключно на підставі поданих даних, зазначених у податкових деклараціях (розрахунках) платника податків, незалежно від способу їх подання. Метою проведення камеральної перевірки податкової звітності є виявлення та упередження на якомога ранній стадії можливих порушень

податкового законодавства за рахунок застосування окремих методів контролю та аналізу діяльності суб'єктів господарювання.

Документальною перевіркою вважається перевірка, предметом якої є:

– своєчасність, достовірність, повнота нарахування та сплати усіх передбачених Податковим кодексом податків і зборів;

– дотримання валютного та іншого законодавства;

– дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору;

– оформлення трудових відносин з найманими працівниками, яка проводиться на підставі податкових декларацій (розрахунків), фінансової, статистичної та іншої звітності, реєстрів податкового та бухгалтерського обліку, первинних документів обліку, а також отриманих інших документів і податкової інформації, у т. ч. за результатами перевірок інших платників податків.

Документальні перевірки бувають виїзними або невиїзними. Документальна виїзна перевірка проводиться за місцем перебування платника податків чи місцем розташування об'єкта права власності, стосовно якого проводиться така перевірка. А невиїзна – у приміщенні податкового органу.

Документальна планова перевірка проводиться відповідно до плану-графіка перевірок податкового органу.

Періодичність проведення документальних планових перевірок платників податків визначається залежно від ступеня ризику в діяльності платників податків, який поділяється на високий, середній та незначний. Платники податків з незначним ступенем ризику включаються до плану-графіка не частіше, ніж раз на три календарних роки, середнім – не частіше ніж раз на два календарних роки, високим – не частіше одного разу на календарний рік.

Платники податків – юридичні особи, що оподатковуються за ставкою 0 % зі сплати податку на прибуток та у яких сума сплаченого до бюджету ПДВ становить не менше 5 % від задекларованого доходу за звітний податковий період, а також самозайняті особи, сума сплачених податків яких становить не менше 5 % від задекларованого доходу за звітний податковий період, включаються до плану-графіка не частіше, ніж раз на три календарних роки.

Про проведення документальної планової перевірки керівником податкового органу приймається окреме рішення, яке оформляється наказом.

Тривалість документальної планової перевірки не повинна перевищувати 30 робочих днів для великих платників податків, щодо суб'єктів малого підприємництва – 10 робочих днів, інших платників податків – 20 робочих днів. Продовження термінів проведення перевірок можливе за рішенням керівника органу ДПС не більш як на 15 робочих днів для великих платників податків, щодо суб'єктів малого підприємництва – не

більш як на 5 робочих днів, інших платників податків – не більш як на 10 робочих днів.

Документальна позапланова перевірка є перевіркою, яка не передбачається у плані роботи податкового органу і проводиться за наявності хоча б однієї з таких обставин:

- виявлено недостовірність даних, що містяться у податкових деклараціях, поданих платником податків, якщо платник податків не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на обов'язковий письмовий запит упродовж 10 робочих днів з дня отримання запиту;

- за наслідками перевірок інших платників податків або отримання податкової інформації виявлено факти, що свідчать про можливі порушення платником податків податкового, валютного та іншого законодавства, якщо платник податків не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на обов'язковий письмовий запит упродовж 10 робочих днів з дня отримання запиту;

- платником податків не подано в установленій законом термін податкову декларацію (розрахунок);

- платником податків подано уточнюючий розрахунок з податку за період, що попередньо перевірявся;

- платником податків подано декларацію, в якій заявлено до відшкодування з бюджету ПДВ, або з від'ємним значенням, яке становить більше 100 тис. грн;

- щодо платника податку подано скаргу про ненадання ним податкової накладної покупцю або про порушення правил її заповнення у разі ненадання таким платником пояснень і документального підтвердження на письмовий запит органу ДПС упродовж 10 робочих днів з дня його отримання та ін.

Про проведення документальної позапланової перевірки керівник податкового органу ухвалює рішення, яке оформляється наказом.

Тривалість документальної позапланової перевірки не повинна перевищувати 15 робочих днів для великих платників податків, щодо суб'єктів малого підприємництва – 5 робочих днів, інших платників податків – 10 робочих днів. Продовження термінів проведення перевірок можливе за рішенням керівника органу ДПС не більш як на 10 робочих днів для великих платників податків, щодо суб'єктів малого підприємництва – не більш як на 2 робочих дні, інших платників податків – не більш як на 5 робочих днів.

У разі проведення *документальної невиїзної* перевірки податковий орган зобов'язаний також видати наказ із зазначенням підстав для її проведення, повідомити про прийняте рішення платника податків шляхом надання йому копії наказу та письмового повідомлення про дату початку та місце проведення такої перевірки. Присутність платника податків при цьому не обов'язкова.

Фактичною вважається перевірка, що здійснюється за місцем фактичного провадження платником податків діяльності, розташування господарських або інших об'єктів права власності такого платника. Така

перевірка здійснюється органом ДПС щодо дотримання порядку здійснення платниками податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності ліцензій, патентів, свідоцтв, у т. ч. свідоцтв про державну реєстрацію, виробництва та обігу підакцизних товарів, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, а також оформлення трудових відносин з найманими працівниками.

На відміну від документальних перевірок фактична перевірка здійснюється без попередження платника податків.

Фактична перевірка може проводитися на підставі рішення керівника податкового органу, оформленого наказом, копія якого вручається платнику податків або його уповноваженому представнику під розписку до початку проведення такої перевірки.

Підставою для проведення фактичної перевірки є:

- підозра щодо можливих порушень податкового законодавства за наслідками виробництва та обігу підакцизних товарів, здійснення платником податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, використання патентів, ліцензій, свідоцтв про державну реєстрацію та інших документів, що виникла за результатами перевірок інших платників податків;

- отримана інформація від державних органів або органів місцевого самоврядування, яка свідчить про можливі порушення платником податкового законодавства;

- письмове звернення покупця (споживача) про порушення платником податків встановленого порядку проведення розрахункових операцій, касових операцій, патентування або ліцензування;

- неподання суб'єктом господарювання в установлений термін обов'язкової звітності про використання реєстраторів розрахункових операцій, розрахункових книжок та книг обліку розрахункових операцій, подання їх із нульовими показниками;

- отримання інформації про порушення вимог законодавства в частині виробництва, обліку, зберігання і транспортування спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів та цільового використання спирту;

- отримана інформація про використання праці найманих осіб без належного оформлення трудових відносин і виплати роботодавцями доходів у вигляді заробітної плати без сплати податків до бюджету, а також здійснення фізичною особою підприємницької діяльності без державної реєстрації та ін.

Під час проведення фактичної перевірки може проводитися хронометраж господарських операцій. За результатами хронометражу складається довідка, яка підписується сторонами (особою яка перевіряє та особою яку перевіряють).

Частота проведення фактичних перевірок не повинна перевищувати 12 місяців з дати складання акта за результатами попередньої перевірки.

Тривалість фактичної перевірки не повинна перевищувати 10 діб. Продовження терміну таких перевірок здійснюється за рішенням керівника

органу ДПС, але не більш як на 5 діб. Підставами для подовження терміну перевірки можуть бути або заява суб'єкта господарювання (у разі необхідності подання ним документів, які стосуються питань перевірки), або змінний режим роботи суб'єкта господарювання.

Результати перевірок оформляються у формі *довідки* або *акта*, які підписуються посадовими особами органу державної податкової служби та платниками податків або їхніми законними представниками. У разі встановлення під час перевірки порушень складається акт. Якщо такі порушення відсутні, складається довідка (крім проведення камеральних перевірок).

Акт – це службовий документ, який стверджує факт проведення перевірки фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання і є носієм доказової інформації про виявлені порушення вимог податкового, валютного та іншого законодавства суб'єктами господарювання. Термін зберігання актів податкових перевірок – 3 роки.

Облік платників податків є одним із способів податкового контролю, який ведеться з метою створення умов для здійснення контролюючими органами контролю за правильністю нарахування, своєчасністю і повнотою сплати податків, нарахованих фінансових санкцій, дотримання податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на органи ДПС.

Платник податків зобов'язаний стати на облік у відповідних органах ДПС за основним і неосновним місцем обліку, повідомляти про всі об'єкти оподаткування і об'єкти, пов'язані з оподаткуванням.

Для цілей реалізації облікової політики податкові органи здійснюють такі облікові процедури:

- реєстрацію платників у податковому органі (постановка на облік);
- перереєстрацію платників у зв'язку зі зміною організаційно-правової форми діяльності, форми власності тощо;
- реєстрацію змін в установчих документах: місцем перебування, повноважень керівних органів тощо;
- зняття з обліку платників;
- розшук платників податків, що ухиляються від сплати податків.

Облік платників податків органи ДПС здійснюють за принципом організаційної єдності реєстраційних процедур, що проводять державні реєстратори. Процедури та умови обміну відомостями про проведення державної реєстрації та взяття на облік (зняття з обліку) юридичних осіб і фізичних осіб – підприємців визначені Порядком взаємодії суб'єктів інформаційного обміну щодо надання та використання відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, затвердженого наказом Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, Державної податкової адміністрації України, Державного комітету статистики України № 121/560/406 від 07.12.05 р.

Станом на 1 березня 2011 р. на податковому обліку в Україні перебувало більш ніж 1,3 млн платників (табл. 13.2).

Податковий облік платників податків здійснюється шляхом формування відповідної *облікової справи*, яка зберігається в органах ДПС до моменту ліквідації такого платника податків або перереєстрації за іншим місцем перебування. Облікова справа платника податків складається з:

а) реєстраційної частини – переліку документів, представленого платником з метою реєстрації в органах ДПС, а також інших документів, що можуть надходити від органів державної статистики, центральних органів виконавчої влади, банків тощо.

б) звітної частини – переліку документів, що формується з числа звітних фінансових і податкових документів, наданих платником у період його діяльності.

Таблиця 13.2

Кількість суб'єктів ЄДРПОУ за видами економічної діяльності на 1 березня 2011 р.

Найменування видів економічної діяльності	Суб'єктів ЄДРПОУ			
	усього	частка, %	у т. ч.:	
			із статусом юридичної особи	без статусу юридичної особи
Усього, у т. ч.:	1 301 495,00	×	1 245 321,00	56 174,00
а) сільське господарство, мисливство, лісове господарство	85 380,00	6,60	84 063,00	1 317,00
б) рибальство, рибництво	2 147,00	0,20	2 101,00	46,00
в) промисловість:	128 103,00	9,80	122 327,00	5 776,00
– добувна	5 100,00	0,40	4 753,00	347,00
– переробна	117 281,00	9,00	112 865,00	4 416,00
– виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	5 722,00	0,40	4 709,00	1 013,00
г) будівництво	91 675,00	7,00	88 957,00	2 718,00
г) торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	326 196,00	25,10	312 239,00	13 957,00
д) діяльність готелів та ресторанів	22 989,00	1,80	21 755,00	1 234,00
е) діяльність транспорту та зв'язку	43 279,00	3,30	39 141,00	4 138,00
є) фінансова діяльність	18 372,00	1,40	13 292,00	5 080,00
ж) операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	178 863,00	13,70	170 157,00	8 706,00
з) державне управління	52 333,00	4,00	49 390,00	2 943,00
и) освіта	46 470,00	3,60	44 129,00	2 341,00
і) охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	34 904,00	2,70	32 906,00	1 998,00
ї) надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	179 746,00	13,80	175 979,00	3 767,00

Облік платників податків в органах ДПС ведеться за податковими номерами.

Податковим номером платника податків є:

а) код за Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України (ЄДРПОУ) – для юридичних осіб і відокремлених підрозділів юридичних осіб – резидентів і нерезидентів;

б) ідентифікаційний номер платника податків – для фізичних осіб, крім осіб, які через свої релігійні переконання відмовились від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків і повідомили про це відповідний орган державної податкової служби й мають відповідну відмітку в паспорті;

в) реєстраційний (обліковий) номер платника податків, що присвоюється органами ДПС.

Структура реєстраційного (облікового) номера платника податків, який присвоюється органом ДПС є такою:

0000000K,

де 0...0 – значення податкового номера платника податків (8 розрядів) з діапазону номерів, який визначає ДПАУ;

K – контрольний розряд, який формується за алгоритмом, визначеним ДПАУ.

Податковий номер не змінюється протягом усього періоду перебування на обліку в органах ДПС платника податків, за винятком випадків зміни коду за ЄДРПОУ або реєстраційного номера облікової картки платника податків.

Після зняття з обліку платника податків податковий номер, який надавався органом ДПС, закривається та надалі не використовується.

З метою забезпечення належного податкового контролю за сплатою податків та унеможливлення проявів ухилення від оподаткування в Україні сформовано Єдиний автоматизований банк даних, що складається з персоніфікованих Реєстрів обліку платників податків (табл. 13.3).

У податковому менеджменті облік податкових платежів представлений системою правил, які дозволяють податковій службі володіти повною та достовірною інформацією про стан податкової дисципліни кожного платника податків на певний період часу. Саме в системі обліку формується та інформація, на підставі якої органи ДПС, разом з іншими державними установами, здійснюють оперативний контроль за податковими надходженнями, реалізують бюджетне прогнозування і планування, виступають авторами законодавчих ініціатив, визначають ефективні форми контрольної роботи, упроваджують результативні заходи адміністративно-правового примусу тощо.

В Україні облік податкових платежів здійснюється податковими органами з використанням автоматизованої інформаційної системи (АІС), що призначена забезпечити в єдиному технологічному процесі введення, обробку, пошук і систематизацію великих за складністю та відмінних за структурою масивів податкової інформації.

АІС ДПС представляє сітьову комп'ютерну мережу, що складається з автоматизованих робочих місць (АРМ) податкових інспекторів різних функціональних підрозділів, до числа яких входять:

- підрозділ обробки і введення податкової звітності;
- підрозділ, що здійснює розрахунок сум податкових зобов'язань і штрафів;
- підрозділ із адміністрування облікових показників і звітності;
- підрозділ автоматизації процесів оподаткування та ін.

Автоматизоване робоче місце фахівця податкової служби – це сукупність програмно-технічних засобів, які забезпечують взаємодію працівника з комп'ютером і використовуються з метою суттєвого підвищення ефективності процесу інформаційного забезпечення діяльності конкретного податкового інспектора. Як правило, АРМ являється частиною будь-якої АСУ.

Сучасна автоматизована інформаційна система ДПС України побудована за трирівневою ієрархічною структурою: район, область, центр.

На районному рівні формується *оперативна* інформація, яка є первинною в даній інформаційній побудові. Обробка первинної інформації здійснюється районними ДПІ і являє собою роботу, пов'язану з контролем за своєчасністю, правильністю та повнотою надходження звітної податкової документації суб'єктів податкових відносин. Використання при цьому спеціального програмного забезпечення сприяє підвищенню продуктивності та якості роботи. У результаті з ДПІ до обласної ДПА надходять структуровані відповідним чином електронні файли для подальшої їх регламентної обробки з інформацією про кількість платників податків, стан платежів, дотримання податкової дисципліни та ін.

Перелік реєстрів обліку платників податків в Україні

№ з/п	Найменування реєстру	Призначення	Примітка
1	Єдиний банк даних про платників податків – юридичних осіб	автоматизована система збору, накопичення та обробки даних про платників податків	формується з районних рівнів банку даних юридичних осіб державних податкових інспекцій у районах, містах і районах у містах, а також міжрайонними та об'єднаними інспекціями і ведеється ДПАУ
1.1	Реєстр платників податків нерезидентів (складова частина Єдиного банку даних юридичних осіб)	автоматизована система збору, накопичення та обробки даних про платників податків нерезидентів	формування та ведення реєстру здійснюється органами ДПАУ
1.2	Реєстр договорів про спільну діяльність (складова частина Єдиного банку даних юридичних осіб)	автоматизований банк даних, створений для забезпечення єдиного обліку платників податків, які здійснюють свою діяльність за договорами про спільну діяльність	формування та ведення реєстру здійснюється органами ДПАУ
1.3	Реєстр договорів управління майном та угод про розподіл продукції (складова частина Єдиного банку даних юридичних осіб)	автоматизована система збору, накопичення та обробки даних про укладені договори управління майном та угоди про розподіл продукції	формування та ведення реєстру здійснюється органами ДПАУ
2	Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України (ЄДРПОУ)	автоматизована система збирання, накопичення та опрацювання даних про юридичних осіб усіх форм власності й організаційно-правових форм господарювання, їхні відокремлені структурні підрозділи, що перебувають на території України, а також за її межами	формування та ведення реєстру здійснюється органами Держкомстат України
3	Державний реєстр фізичних осіб – платників податків (ДРФО)	автоматизований банк даних, створений для забезпечення Єдиного державного обліку фізичних осіб, які зобов'язані сплачувати податки і збори (обов'язкові платежі) до бюджетів і до державних цільових фондів	формування та ведення реєстру здійснюється органами ДПАУ

Продовження табл. 13.3

3.1	Реєстр самозайнятих осіб (складова частина ДРФО)	Призначений для забезпечення єдиного податкового обліку фізичних осіб – суб'єктів підприємництва, а також фізичних осіб, що здійснюють незалежну професійну діяльність у науковій, літературній, артистичній, художній, викладацькій, медичній, адвокатській та інших сферах	формування та ведення реєстру здійснюється органами ДПАУ
4	Реєстр неприбуткових організацій і установ	автоматизована система збору, накопичення та обробки даних про неприбуткові організації та установи	формування та ведення реєстру здійснюється органами ДПАУ
5	Реєстр платників податків постійних представництв нерезидентів в Україні	автоматизований банк даних, створений для забезпечення обліку платників податків – постійних представництв нерезидентів в Україні	формування та ведення реєстру здійснюється органами ДПАУ
6	Реєстр великих платників податків	автоматизована система збору, накопичення та обробки даних про великих платників податків – юридичних осіб, у яких обсяг доходу від усіх видів діяльності за останні чотири послідовні податкові (звітні) квартали перевищує 500 млн грн або загальна сума сплачених до Державного бюджету України податків за платежами, що контролюються органами ДПС, за такий самий період перевищує 12 млн грн	формування та ведення реєстру здійснюється органами ДПАУ
7	Реєстр платників податку на додану вартість	автоматизований банк даних – створений для забезпечення Єдиного обліку платників ПДВ	формування та ведення реєстру здійснюється органами ДПАУ

На обласному рівні шляхом опрацювання оперативної інформації формується *тактична* інформація стосовно адміністративно-територіального регіону, яка узагальнюється з виявленням характерних тенденцій, проблемних моментів у динаміці виконання доведених податкових завдань.

Стратегічну інформацію систематизують після опрацювання в ДПАУ оперативної і тактичної інформації, що містить зведення, звіти та прогнози. На її основі державні органи влади можуть оцінити в цілому виконання доходної частини державного бюджету, дослідити рівень продуктивності того чи іншого податку, зробити висновки про діяльність органів ДПС на місцях, розробити концепції реформування чинної податкової системи для поліпшення її ефективності.

З метою забезпечення оперативного податкового контролю в межах національної економіки ДПАУ була розроблена і впроваджена на практиці система автоматизованого обліку податкової інформації на всіх зазначених ієрархічних рівнях, яка містить обов'язковий для всіх порядок класифікації та кодування податкових платежів, єдині інструкції та правила обробки інформації, структуровану електронну базу даних, системи їх архівації та захисту.

Автоматизована обробка податкової інформації здійснюється органами ДПС із застосуванням відповідних електронних реєстрів надходжень (повернень) платежів за єдиними державними класифікаторами, які представляють собою зібрання цифрових кодів, присвоєних для об'єктів оподаткування, їх агрегованих масивів, податкової звітності. Наявність зазначених класифікаторів сприяє швидкісному введенню та опрацюванню всієї інформації, пов'язаної з оподаткуванням суб'єктів (рис. 13.6).

На практиці зазначені коди являють собою розрахункові рахунки, на які платники перераховують суми податкових платежів. Інформація про той чи інший податковий класифікатор доводиться до суб'єктів через податкові оголошення.

З метою забезпечення податкового контролю за оподаткуванням суб'єктів господарювання кожен з них зобов'язаний стати на податковий облік у районній ДПП. Після проведення реєстрації в податковій інспекції платник податку відкриває рахунок у банку. Упродовж трьох робочих днів до ДПП на паперових носіях, електронною поштою мають надійти відомості про відкриття розрахункового рахунка. Після цього кожному платнику в районній ДПП відкриваються картки особових рахунків, які представляють собою форму електронного документа платника податку, що зберігається в межах єдиної інформаційної системи та містить таку інформацію про:

- нараховані та донараховані суми податкових зобов'язань платника і штрафних санкцій;
- фактично сплачені суми податку, збору (обов'язкового платежу) і штрафних санкцій;
- нараховані та погашені суми пені;

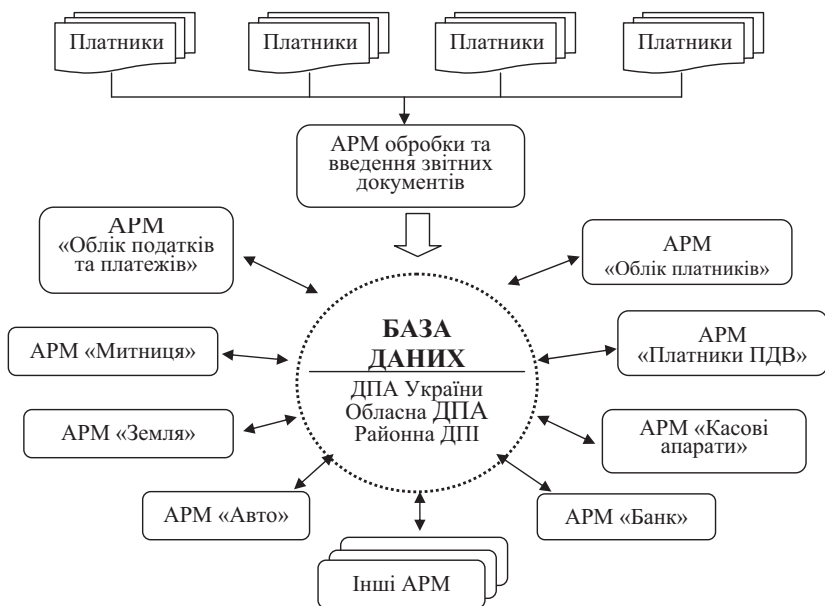

Рис. 13.6. Інформаційні зв'язки при здійсненні податкового контролю

- факти порушення термінів подачі звітних документів;
- факти порушення термінів сплати податкових зобов'язань платника.

Особові рахунки платників відкриваються щорічно як для тих суб'єктів, що перебувають на податковому обліку, так і для тих, хто стає на податковий облік протягом поточного року. З відкриттям картки особового рахунка платник податків зобов'язаний регулярно звітуватись перед податковою інспекцією про свої прибутки, обороти, а також нараховані податки та збори незалежно від того чи була діяльність у звітному періоді, чи ні.

Номери карток особових рахунків юридичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності повинні відповідати ідентифікаційним кодам, які присвоюються платникам згідно з Положенням про ЄДРПОУ, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України № 118 від 22.01.96 р.

Номери карток особових рахунків фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, мають відповідати ідентифікаційним номерам, які присвоюються платникам згідно із Законом України «Про Державний реєстр фізичних осіб – платників податків та інших обов'язкових платежів» № 320/94-ВР від 22.12.94 р.

Номери карток особових рахунків інвесторам (резидентам і нерезидентам), які уклали угоди про розподіл продукції, управителів майна, виконавців (нерезидентів) проектів (програм) міжнародної технічної допомоги, уповноваженим особам договорів про спільну діяльність повинні

відповідати реєстраційним (обліковим) номерам, які присвоюються органами ДПС відповідно до Порядку обліку платників податків і зборів, затвердженого наказом ДПАУ № 979 від 22.12.10 р

Залежно від призначення платежів відкриваються такі особові рахунки (табл. 13.4).

Форми карток особових рахунків мають лицевий та зворотний боки.

Таблиця 13.4

Класифікація особових рахунків платників податків

№ з/п	Найменування форми	Призначення
1	Форма № 5	для здійснення обліку ПДВ для платників податків – юридичних і фізичних осіб
2	Форма № 6	для здійснення обліку платежів, за якими передбачене подання платником податкових декларацій
3	Форма № 15	для здійснення обліку платежів, за якими не передбачене подання платником податкових декларацій (розрахунків)
4	Форма № 1Р	для здійснення обліку реструктуризованих сум

На лицевому боці картки відображаються дані про платника податків і вид бюджету, код бюджетної класифікації України за доходами. Зворотний бік картки відображає стан розрахунків платників із бюджетом: суми нарахованого та сплаченого платежу, пені, штрафних (фінансових) санкцій, плати за кредит щодо розстрочених (відстрочених) податкових зобов'язань, суми податкового боргу, надміру та/або помилково сплачені, суми, заявлені до відшкодування та ін.

У разі, якщо платник переходить на облік з одного органу ДПС до іншого, новий особовий рахунок не відкривається. Облік платежів ведеться у тому самому особовому рахунку, що був переданий до нового органу ДПС за попереднім місцем реєстрації платника.

Акумуляування сум податкових платежів на особових рахунках платників податків здійснюється таким чином.

На першому етапі, платник податку зобов'язаний подати до органів ДПС, у визначені законодавством терміни, податкові декларації та розрахунки, які обробляються на момент подання підрозділом обробки, ведення та захисту податкової звітності. При цьому суми нарахованих платежів розносять по файлах електронної бази податкової звітності і формують відповідні електронні та паперові реєстри. На другому етапі, здійснюється автоматизоване занесення введених облікових даних з електронних реєстрів до карток особових рахунків платників.

Податковий контроль за правильністю відображення в особових рахунках платників облікових даних, а також повнотою та своєчасністю сплати податків, здійснюють інші підрозділи ДПП – підрозділи адміністрування облікових

показників і звітності (відділ прямих і непрямих податків, відділ податків із фізичних осіб, відділ неподаткових платежів, відділ справляння місцевих податків і зборів, відділ ресурсних і рентних платежів та ін.), для чого проводять такі операції.

По-перше, щомісячно у картках особових рахунків платників підбивають підсумки за всіма графами, що фіксують податкові платежі. При цьому проводиться звірка сум нарахованих і сплачених платежів у інших агрегованих масивах: платники, бюджет, сума тощо. Одночасно здійснюється вибіркова перевірка на предмет правильності проведених операцій. Першочерговому відбору підлягають особові рахунки тих платників, які, на дату такого відбору, містять значні суми нарахувань/зменшень податкових зобов'язань. Головна увага приділяється таким питанням: чи за всіма термінами сплати відображено суми податкових зобов'язань, штрафних (фінансових) санкцій, а також суми, донараховані за результатами документальних перевірок; чи правильно розраховане сальдо розрахунків платника з бюджетом (додатне чи від'ємне); чи правильно нарахована пеня тощо.

По-друге, станом на 31 грудня підбивають підсумки за звітний рік, які також заносять до карток особових рахунків платників податків.

За результатами виявлених порушень у сумах нарахованих і сплачених податків у автоматичному режимі формуються їхні розбіжності, які оформляють актом, що подається на розгляд керівнику цього підрозділу для вирішення питання з усунення причин їх виникнення.

У разі виявлення помилкових записів, які неможливо віднести до реєстру платників відповідного податку, останні обліковуються в окремому особовому рахунку за спеціальним кодом «умовний платник» та у реєстрі надходжень і повернень платежів. Форма картки особового рахунка за кодом «умовний платник» відповідає формі стандартної картки особового рахунка. Упродовж 10 робочих днів від дня одержання електронного реєстру ці суми мають бути уточнені.

За умов надходження неідентифікованих податкових платежів не пізніше 4 робочих днів від дати їхнього надходження підрозділ ДПП, що відповідає за їхній облік, передає до відповідних служб інформацію для подальшого з'ясування.

Вияткова увага при адмініструванні особових рахунків платників податків приділяється податковому боргу, облік якого здійснюється у вигляді відповідних зведених електронних реєстрів, як окремо по кожному боржнику, так і в цілому по ДПП. На підставі їх даних податкові органи вчиняють заходи з його усунення: направляють податкові вимоги, застосовують механізми примусового стягнення. Коригування або повне анулювання реєстрового запису можливе лише за умов повного погашення податкового боргу, що має бути підтверджене платіжним документом, або в разі визнання даного боргу безнадійним та укладення податкового компромісу.

Запитання для самоперевірки

1. Дайте визначення податковому менеджменту та назвіть його основні завдання.
2. Охарактеризуйте функції податкового менеджменту.
3. Назвіть за рівнем пріоритетності види нормативно-правових документів, що регламентують податкові відносини.
4. Які види податкового аналізу ви знаєте?
5. Які основні напрями податкового планування? Назвіть фактори впливу на якість податкового планування.
6. Наведіть приклади методів податкового регулювання.
7. Які завдання покладаються на податковий контроль і за якими формами він реалізується?
8. Які види податкових перевірок ви знаєте?
9. Чим відрізняється камеральна перевірка від документальної невізної перевірки?
10. Охарактеризуйте особливості проведення фактичної перевірки.
11. Як реалізується система обліку платників податків в Україні?
12. Що таке облікова справа платника податків?

Тема 14. Ухилення від сплати та перекладання податків

Згідно зі ст. 67 Конституції України сплата податкових платежів є конституційним обов'язком кожного громадянина України. Разом з тим, дедалі більшого значення в українському економічному просторі набуває проблема ухилення від сплати податків. Це призводить до розвитку ряду негативних тенденцій в економіці і соціальній сфері – порушення правил чесної конкуренції, росту корупції, недостатнього фінансування суспільного сектора господарства, відтоку капіталів за кордон та ін.

Дана проблема не є виключно українським надбанням. Але масштаби порушень податкового законодавства не можуть не визивати тривогу. За оцінками фахівців, рівень тінізації економіки України залишається дуже високим. Так, за офіційними даними Міністерства економіки України в 2008 р. рівень тіньової економіки становив 31,1 % від офіційного ВВП і збільшився порівняно з 2007 р. на 2,3 %, а в 2009 р. досяг рівня – 36 %. За оцінками інших фінансових установ, як вітчизняних, так і зарубіжних, даний показник є ще більшим. На думку Рахункової палати України, частка тіньового обігу на кінець 2009 р. перевищила 40 %, а за розрахунками Світового банку, рівень тінізації української економіки перевищив межу в 50 %. Отже, за найменшими оцінками, державний бюджет недоотримує понад 100 млрд грн.

У сучасних умовах найбільшої уваги потребує попередження податкових правопорушень у таких сферах національної економіки: кредитно-фінансовій, паливно-енергетичній, зовнішньоекономічній, діяльності суб'єктів

господарювання, пов'язаною з виробництвом і реалізацією підакцизних товарів, на іпотечному, торговельному ринках та ін.

Способи ухилення від оподаткування:

– нелегальна діяльність із виробництва товарів і надання послуг, яка передбачає повну несплату податків і зборів і може провадитись у таких формах: заняття підприємницькою діяльністю без відповідної державної реєстрації, імітація зупинення діяльності підприємства, здійснення діяльності, що підлягає ліцензуванню без відповідної ліцензії, нелегальне виробництво товарів і надання послуг у межах легальної діяльності та ін.;

– приховування об'єктів оподаткування в межах легальної діяльності, що передбачає: неподання податкових декларацій, або подання їх із перекручуванням, приховування виручки, заниження сум фактично виплаченої заробітної плати, завищення виробничої собівартості тощо;

– фальсифікація обліку, що передбачає ведення податкового обліку з порушенням чинного законодавства, наприклад: відображення підприємцем своїх особистих витрат як загальних витрат підприємства, невідображення у податковому обліку деяких операцій – товари продаються фактично, але продовжують обліковуватись на складах продавця і навпаки;

– маскуванню дійсних ситуацій іншими фіктивними юридичними ситуаціями, що може здійснюватися шляхом створення фіктивних фірм, оформлення операцій з продажу як дарунків, оформлення оплати праці як участі у прибутках або відносин позики тощо;

Таблиця 14.1

Фактори, що сприяють ухиленню від оподаткування

Найменування фактора	Способи мінімізації впливу
<p>ЕКОНОМІЧНІ:</p> <ul style="list-style-type: none"> – недостатність вільних обігових коштів у суб'єктів господарювання; – небажання скористатися системою кредитування через великі % ставки; – бажання отримати максимальну фінансову вигоду, для чого господарські розрахунки проводяться готівкою 	<p>Максимальна відкритість уряду щодо шляхів витрачення податкових платежів та існування суспільного консенсусу стосовно напрямів використання бюджетних надходжень.</p> <p>Виховання патріотичних почуттів стосовно почесного статусу сумлінного платника податків</p>
<p>ОРГАНІЗАЦІЙНІ:</p> <ul style="list-style-type: none"> – недосконалість системи обліку платників податку та контролю за їхньою діяльністю; – низький рівень кадрового забезпечення органів ДПС, відсутність професійного досвіду 	<p>Формування ефективної і компетентної податкової служби</p>
<p>ПРАВОВІ:</p> <ul style="list-style-type: none"> – незбалансованість податкового навантаження на суб'єктів підприємництва; – складна система нарахування та сплати податкових платежів 	<p>Оптимізація податкового навантаження на платників податків</p>

– псевдоекспорт, що передбачає незаконне відшкодування ПДВ;

– неумисні правопорушення і помилки, які виникають унаслідок складності чинного законодавства, частой зміни податкових норм, необізнаності платників через причини недостатнього інформування та роз'яснення податковими органами та ін.

Стимулювати процеси ухилення від оподаткування можуть макроекономічні фактори (табл. 14.1).

Варто зазначити, що можливості ухилення для сплати податків є різними, і залежать від порядку визначення елементів оподаткування: платників, податкових ставок, об'єктів оподаткування тощо. У практичній діяльності податкових органів спостерігається така залежність:

а) у процесі визначення суб'єкта оподаткування менша зацікавленість в ухиленні виникає у тому разі, коли платник податку і носій податкового зобов'язання – не одна й та сама особа;

б) під час визначення ставок оподаткування важче ухилитись від податків, ставки за якими установлені в абсолютних, а не у відносних значеннях. Стосовно відсоткових ставок найбільше випадків ухилення спостерігається під час адміністрування податків і зборів, де нарахування здійснюється за диференційованими прогресивними ставками, у той час як універсальні ставки не демонструють такої тенденції;

в) за умов визначення об'єкта оподаткування у фізичному вимірі ухилитись від оподаткування досить складно. У той час, коли об'єкт представлений у вартісному вимірі, то чим складніший механізм підрахунку його вартості, тим легше незаконно мінімізувати суму податкового зобов'язання.

г) найменше податкових порушень спостерігається у процесі адміністрування майнових податків і зборів (земельний податок, фіксований сільськогосподарський податок, збір за першу реєстрацію транспортного засобу, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки), що пов'язане з неможливістю приховування об'єктів оподаткування.

Лідером щодо можливостей ухилення від сплати податків є прибуткові податки, в яких складніші, порівняно з іншими податковими платежами, механізмами визначення бази оподаткування та розрахунками суми податку. До останнього часу відчутних бюджетних втрат держава потерпала також від порушень зі сплати акцизів через контрабанду підакцизних товарів, незаконним виготовленням і реалізацією алкогольних виробів, неправомірним відшкодуванням ПДВ.

Мінімізація податкового навантаження з метою отримання фінансових вигод може здійснюватись як нелегально, тобто з порушенням норм закону, так і легально, з використанням особливостей чинного податкового законодавства.

Процес легального зменшення податкового навантаження називається *податковою оптимізацією*, яка є процесом зменшення розміру податкового зобов'язання шляхом цілеспрямованих правомірних дій платника податку, що

включають в себе повне використання всіх наданих законодавством пільг, податкових звільнень та інших законних переваг.

Головною відмінністю податкової оптимізації від прямих ухилень є використання платником податків дозволених чи незаборонених законодавством способів зменшення суми податкових платежів. У зв'язку з цим, такі дії платника податку не вважаються податковим правопорушенням чи злочином і, відповідно, не призводять до накладення фінансових санкцій, нарахувань додаткових податкових зобов'язань, пені.

У країнах з розвинутою ринковою економікою законодавча дозволеність такого вибору регламентується метою та масштабами діяльності суб'єкта, його галузевою приналежністю, державними інвестиційними пріоритетами, необхідністю вирішення проблем зайнятості та ін. Функціонування суб'єктів підприємництва за таких умов не завдає шкоди національній економіці, а навпаки, допомагає подолати окремі негативні в ній явища.

У зв'язку з тим, що в українському податковому законодавстві не закріплено критеріїв, які б дозволяли провести чітке розмежування між законним зменшенням податкового навантаження (податковою оптимізацією) та ухиленням від сплати податків, податкова оптимізація національного зразка набула спотворених форм. Її сутність передусім характеризується використанням у практиці оподаткування так званих «сірих схем», коли платник податків, формально не порушуючи жодну статтю податкового законодавства, але застосовуючи певні схеми, суттєво зменшує свої податкові зобов'язання порівняно з такими ж аналогічними (за організаційно-правовим статусом, напрямом діяльності тощо) платниками податків, які такі схеми не використовують.

З точки зору забезпечення фіскальних потреб держави, її соціально-економічного розвитку таку податкову оптимізацію слід вважати негативним явищем у національній економіці. Більше того, можливість застосування такої практики через недосконалість чинної податкової системи розглядається окремими фінансовими фахівцями, аудиторськими, консалтинговими компаніями в Україні в якості самостійного напряму підприємницької діяльності.

Із числа «сірих» схем, що використовують у податковій практиці українські оптимізатори, можна виділити такі найбільш поширені їхні види.

1) *Застосування спрощених технологій оподаткування.* Оподаткування за спрощеною системою суттєво зменшує обсяги податкового навантаження та подання податкової звітності. Згідно з чинним законодавством, в Україні спрощена система оподаткування для юридичних осіб реалізується за двома ставками – 6 % та 10 % від отриманого доходу. При виборі меншої ставки додатково сплачується ПДВ. Для фізичних осіб – підприємців діапазон податкового навантаження визначений в розмірі від 20 до 200 грн.

Використання спрощених систем оподаткування є поширеним явищем для зменшення податкового навантаження і відрахувань на

загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Здійснюється шляхом застосування так званого *аутсорсингу*, при якому велике за масштабами операційної діяльності підприємство передає притаманні їй функції (торговельні, постачальні тощо) іншій юридичній або фізичній особі для реалізації цих же функцій. Як правило, залучений ззовні «партнер» переводиться на спрощену систему оподаткування. Частіше за все таким суб'єктом податкових відносин виступає суб'єкт підприємницької діяльності – фізична особа, максимальна ставка оподаткування якого за нормами діючого законодавства складає 200 грн. За рахунок цього досягається мінімізація податкового навантаження головного підприємства.

Іншим прикладом застосування спрощених систем оподаткування для мінімізації податкових зобов'язань є здійснення операцій з передачі громадянами в оперативну оренду власного нерухомого майна. Відповідно до закону України «Про податок з доходів фізичних осіб» такі операції оподатковуються за ставкою 15%. За умов коли власну нерухомість передає в оренду не пересічний громадянин, а суб'єкт підприємницької діяльності – фізична особа, його податкове навантаження складає 200 грн.

2) *Використання в господарській практиці неприбуткових організацій.* Для створення стратегічної схеми зменшення податкового навантаження податкова практика фіксує непоодинокі випадки використання неприбуткових організацій. Здійснюється шляхом передавання неприбутковій організації вільних фінансових ресурсів головного підприємства для проведення необхідних депозитних чи інших операцій.

Для досягнення поставленої мети в господарській практиці використовують такі типи неприбуткових організацій:

- а) благодійні фонди та благодійні організації;
- б) пенсійні фонди та кредитні спілки;
- в) спілки, асоціації та інші об'єднання юридичних осіб, що створені для представлення інтересів засновників і утримуються лише за рахунок їх внесків;
- г) інші юридичні особи, діяльність яких непередбачає одержання прибутку.

Згідно з нормами чинного законодавства, такі організації звільняються від оподаткування доходів, отриманих у вигляді:

- коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;
- пасивних доходів (відсотків, дивідендів, страхових виплат і відшкодувань, роялті);
- коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям, від проведення їх основної діяльності;
- дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевого бюджетів.

Залучення неприбуткових організацій для мінімізації податкових зобов'язань за сценарієм «сірих» схем можна продемонструвати на такому прикладі.

Неприбуткова організація розробила й володіє технологією, що дозволяє зменшити шкідливі викиди у навколишнє середовище на 10 % при виробництві ліків. Усі науково-технічні роботи та дослідне виробництво фінансувалося бізнесом, а технологія зареєстрована, як інтелектуальна власність організації.

Неприбуткова організація надає право фармацевтичним фабрикам на використання даної технології, за що фабрики сплачують останній роялті, що не обкладається податком на прибуток. При цьому бізнес бере на себе виконання всіх підрядних робіт, пов'язаних із виготовленням, монтажем і налагодженням виробництва.

3) *Використання в господарській практиці офшорних зон.* Податкова оптимізація за допомогою офшорних компаній обумовлена відмінними умовами оподаткування в національних економіках різних країн. І поки світова економіка не досягне універсалізації в цій сфері, суб'єкти підприємницької діяльності будуть використовувати ці відмінності для мінімізації податкового навантаження.

Офшорною зоною може виступати держава або її частина, у межах якої для компаній-нерезидентів визначається особливий режим їх реєстрації та функціонування.

Привабливість офшорних зон для суб'єктів підприємництва зумовлена:

- дією спрощеної системи реєстрації нерезидентів, за якої сплачується чисто символічна сума. Частіше за все дана реєстрація здійснюється за відсутності необхідності зазначення засновників компанії;
- дією пільгових ставок податків на прибуток і доходи фізичних осіб;
- гарантованою конфіденційністю діяльності компанії;
- звільненням від державного валютного контролю;
- мінімізованими обсягами фінансової та податкової звітності;
- уникнення подвійного оподаткування в рамках зовнішньоекономічної діяльності тощо.

Механізм зменшення податкового навантаження за рахунок створення офшорних компаній є загрозливим для національної економіки і є неприйнятним з точки зору реалізації національних інвестиційних пріоритетів. З метою запобігання вивезенню капіталів за кордон, відмивання коштів через офшорні зони КМУ прийнято ряд заходів щодо упередження таких тенденцій (розпорядження КМУ № 271-р від 18.07.05 р. «Про заходи щодо недопущення мінімізації податкових зобов'язань, вивезення капіталів за кордон, а також відмивання коштів через офшорні зони»).

Наведені та інші відомі оптимізаційні схеми завдають шкоди національній економіці. Хоча за нормами чинного податкового законодавства їх не можна класифікувати як незаконні, разом з тим легітимність таких механізмів зменшення податкових зобов'язань викликає сумнів і вимагає

комплексного вдосконалення чинної системи оподаткування. При цьому можна стверджувати, що податковий аналіз, податковий контроль, як функції податкового менеджменту, реалізуються в державній системі управління фінансами неефективно і містять невикористані можливості.

Розглянуті вище приклади податкової оптимізації не вичерпують їхній повний перелік. До числа тих, які не належать до «сумнівних» і не створюють додаткових проблем у національній економіці можна віднести *реєстрацію суб'єктів господарської діяльності в спеціальних (вільних) економічних зонах і зонах пріоритетного розвитку*.

Вільні економічні зони – це обмежені території з пільговими митними, валютно-фінансовими, податковими та іншими умовами економічної діяльності для функціонування національних та іноземних юридичних і фізичних осіб.

Метою їх створення є залучення іноземних інвестицій та сприяння їм, активізація спільно з іноземними інвесторами підприємницької діяльності для нарощування експорту товарів і послуг, поставок на внутрішній ринок високоякісної продукції та послуг, залучення і впровадження нових технологій, ринкових методів господарювання, розвитку інфраструктури ринку, поліпшення використання природних і трудових ресурсів та ін.

Якщо вільні економічні зони, як механізми зменшення податкового навантаження, платниками податків використовуються для:

- стимулювання економічного розвитку якоїсь території чи конкретної галузі виробництва;

- прискореного впровадження у виробництво вітчизняних і іноземних науково-технічних розробок з подальшим використанням їхніх результатів у межах національної економіки;

- насичення внутрішнього ринку високоякісною продукцією, у першу чергу імпортозамінюючими товарами;

- збільшення випуску конкурентоздатної експортної продукції і забезпеченні таким чином зростання валютних надходжень;

- навчання і підготовки висококваліфікованих управлінських кадрів, то така податкова оптимізація є бажаною, оскільки здійснюється в інтересах держави, а діяльність такого суб'єкта господарювання заслуговує всілякого схвалення.

Іншим способом зменшення податкових зобов'язань може застосовуватись *диференціація напрямів господарської діяльності*. У теоретичному плані даний спосіб реалізується в податкових системах із «шедулярною» формою прибуткового оподаткування, яка передбачає оподаткування доходів підприємства за різними податковими ставками. Відмінність податкового навантаження диференціюється залежно від походження доходу (характеру отримання, джерела отримання та ін.).

Податковими правопорушеннями вважають протиправні дії (чи бездіяльність) платників податків, податкових агентів, а також посадових осіб

контролюючих органів, що призвели до невиконання або неналежного виконання податкових вимог.

За порушення податкового законодавства встановлені такі види відповідальності: *фінансова, адміністративна, кримінальна*.

Фінансова відповідальність застосовується у вигляді штрафних (фінансових) санкцій та пені. Вона не звільняє платників податків від обов'язку сплатити до бюджету належних сум податків і зборів.

У разі вчинення платником податків двох або більше податкових порушень штрафні санкції застосовуються за кожне вчинене разове порушення окремо. Граничні терміни застосування штрафних санкцій обмежуються терміном у три роки з моменту подання податкової звітності.

Стягнення штрафних санкцій органи ДПС здійснюють на підставі податкових повідомлень – рішень. Суми нарахованих штрафних санкцій зараховуються до бюджетів, до яких зараховуються відповідні податки та збори.

Одночасно з нарахуванням штрафних санкцій на суму заниженого податкового зобов'язання, виявленого самостійно або податковими органами в ході перевірки, нараховується пеня за весь період заниження (у т. ч. за період адміністративного або судового оскарження).

Пеня нараховується на суму податкового боргу (включаючи суму штрафних санкцій за їх наявності) із розрахунку 120 % річних облікової ставки НБУ, діючої на день виникнення такого податкового боргу або на день його погашення, залежно від того, яка з величин таких ставок є більшою, за кожний календарний день прострочення. Зазначений розмір пені застосовується щодо всіх видів податків, зборів та інших грошових зобов'язань, крім пені, яка нараховується за порушення терміну розрахунку у сфері зовнішньоекономічної діяльності, що встановлюється відповідним законодавством.

При погашенні суми податкового боргу, штрафних санкцій та пені платник податку повинен керуватись таким порядком черговості задоволення податкових вимог. У першу чергу сплачені грошові кошти платники повинні зараховувати на погашення податкового боргу, в наступну чергу – на погашення штрафних санкцій, і на кінцевому етапі – погашення пені.

Якщо платник податків не виконує такий порядок черговості платежів або не визначає її у платіжному документі (чи визначає з порушенням зазначеного порядку), орган ДПС самостійно здійснює розподіл сплачених коштів згідно із зазначеним порядком.

Притягнення до фінансової відповідальності платників податків за порушення законів з питань оподаткування, не звільняє їхніх посадових осіб від притягнення до адміністративної або кримінальної відповідальності.

Адміністративна відповідальність, що застосовується податковими органами, має деякі особливості. Підставою для її застосування є вчинення адміністративного правопорушення. Адміністративні штрафи накладаються на фізичних осіб – окремих платників податків, керівників і бухгалтерів

підприємств та інших громадян, винних у порушенні податкового законодавства.

Факт здійснення адміністративного правопорушення в частині оподаткування встановлюється у процесі або за наслідками перевірки підприємства чи фізичної особи, про що складається відповідний протокол у двох примірниках.

Справа про адміністративне правопорушення податкового законодавства розглядається керівництвом ДПП у 15-денний термін від дня складання протоколу. Розмір штрафу залежить від сукупності обставин, що пом'якшують або обтяжують відповідальність порушника, а також від особи, ступеня його вини та майнового стану.

Кримінальній відповідальності і покаранню підлягає особа, винна у вчиненні злочину, тобто така, що умисно або з необережності вчинила передбачене кримінальним законодавством суспільно небезпечне діяння.

Основні статті Кримінального кодексу, які належать до компетенції органів податкової служби, – це:

- ст. 204. Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів (алкоголь, тютюн);
- ст. 205. Фіктивне підприємництво;
- ст. 207. Ухилення від повернення виручки в іноземній валюті;
- ст. 208. Незаконне відкриття або використання за межами України валютних рахунків;
- ст. 209. Легалізація (відмивання) грошових коштів та іншого майна;
- ст. 212. Ухилення від сплати податків;
- ст. 216. Незаконне виготовлення, підроблення, використання та збут незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених марок АЗ;
- ст. 218. Фіктивне банкрутство.

Перекладання податків – це процес такої зміни цін на товари та послуги, за якого платник отримує можливість повністю або частково перекласти податковий тягар на інших осіб (покупців або постачальників).

Існують податки, перекладання яких закладено законодавством у самому механізмі їх стягнення. До числа таких податків відносять непрямі податки: ПДВ, акцизний податок, мито. Складніше перекласти прямі податки, що пов'язане з формуванням ціни реалізації товарів (робіт, послуг), основу якої складає виробнича собівартість.

За законами ринкової економіки загальне підвищення цін на товарну продукцію скорочує суспільний попит, а її зменшення – збільшує. Динаміка попиту не залежить від того, за рахунок яких факторів впливу змінюються цінові параметри. Зростання податкового навантаження може бути одним із таких факторів. Отже, ціна є головним чинником, що визначає можливості перекладання податків.

Із формуванням ринкової ціни на конкурентному ринку тісно пов'язане поняття еластичності попиту, що виражає залежність між параметрами приросту ціни та обсягів реалізації продукції.

За еластичного попиту незначне збільшення ціни реалізації товарної продукції, спричинене збільшенням податкового навантаження, обумовлює значні зміни в обсягах реалізації продукції (рис. 14.1).

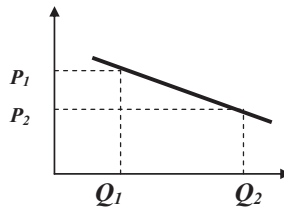

Рис. 14.1. Характеристика еластичного попиту

Таким чином, перекладання додаткового податкового навантаження за умов еластичного попиту на товарну продукцію, коли $\Delta P / \Delta Q =$ менше 1 – утруднено, у зв'язку із значними втратами можливих доходів. У даному випадку продавцю стає більш вигідним змінити ціну товару (робіт, послуг) не на всю суму податку, а лише на її частину, щоб забезпечити обсяги реалізації на рівні близьких до попередніх. Або частково перекласти податок на своїх постачальників (за рахунок зменшення ціни поставки), і таким чином частково перекласти податковий тягар на себе, а частково – на постачальника.

За нееластичного попиту збільшення ціни реалізації товарної продукції, спричинене зростанням податкового навантаження, в меншій мірі впливає на споживчий попит на дану товарну продукцію (рис. 14.2).

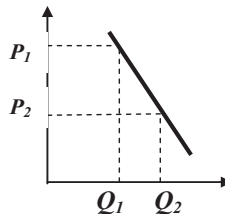

Рис. 14.2. Характеристика не еластичного попиту

Перекладання додаткового податкового навантаження в разі не еластичного попиту на товарну продукцію, коли $\Delta P / \Delta Q =$ більше 1 – більш можливе, оскільки не спричинює суттєвого скорочення обсягів споживання, а тому продавець має можливість повністю перенести податковий тягар на покупця.

Існує також поняття *перехресна еластичність попиту* – залежність цін на продукцію від цін на аналогічні чи подібні товари. Якщо ціни на аналогічні або подібні товари не змінюються, у той час як ціни конкретної товарної групи збільшуються, покупець починає споживати дешевші товари

аналогічної групи, а отже, перекласти податок у цьому разі майже неможливо.

Податки неможливо також перекласти і в разі відсутності споживчого попиту, як такого. У даному разі перекладання можна здійснити лише в напрямку постачальника, шляхом закупівлі сировини та матеріалів по дешевшій ціні.

Істотне значення має також рівень монополізації виробництва та збуту тих чи інших товарів. Якщо виробник є абсолютним монополістом, це означає, що рівень цін на цю продукцію і до введення податку був максимально високим, а отже, збільшити його важко без втрати обсягів споживання. Саме тому монополісту вигідно не додавати до ціни суму всього податку або збільшити її частково, заплативши податок за рахунок власного прибутку, який і після додаткового оподаткування залишиться достатньо високим. Це дасть змогу не втратити обсяги реалізації на ринку.

Крім вищеназваних факторів, на процеси перекладання податків завдають впливають такі загальноекономічні чинники, як: рівень інфляції, сезонність продаж, маркетингова політика підприємства та ін.

Затитання для самоперевірки

1. Які причини породжують практику приховування податків?
2. Назвіть форми ухилення від оподаткування.
3. Які ви знаєте форми відповідальності за несплату податків?
4. Які види податків є лідерами щодо можливостей ухилення від їх сплати?
5. Охарактеризуйте систему кримінальної відповідальності за податкові зловживання.
6. Що таке податкова оптимізація і для чого вона застосовується?
8. Охарактеризуйте сутність процесу перекладання податків.
9. Назвіть відмінності в можливостях перекладання прямих і непрямих податків.
10. Які існують залежності впливу споживчого попиту на перекладання податків?
11. Які існують можливості перекладання податків у разі існування перехресної еластичності споживчого попиту?

Частина III. Методичні рекомендації щодо практичних занять

Практичні заняття є однією з основних форм навчання, оскільки активізують пізнавальну діяльність студентів, закріплюють отримані теоретичні знання, учать критично підходити до власних поглядів. Організація практичних занять сприяє формуванню у студентів умінь і навичок щодо практичного застосування сучасних методів податкової роботи.

Питання, що обговорюються на практичних заняттях, дають можливість студентам отримати узагальнені уявлення щодо досконалості національної податкової системи, визначити напрями її вдосконалення, ознайомитись із напрямками контрольної діяльності органів ДПА України та найтиповішими порушеннями, які зустрічаються в практиці оподаткування платників податків.

Під час підготовки до практичного заняття студенти повинні використовувати конспект лекцій, рекомендовану літературу та нормативні джерела, а також попередньо опрацювати питання, які виносяться на практичне заняття.

Практичне заняття № 1

План за темою 1. «Сутність і види податків»

1. Сутність та інституційне призначення податків.
 2. Функції податків.
 3. Елементи системи оподаткування та їхня характеристика.
 4. Структурна класифікація податків.
 5. Прямі та непрямі податки в системі державного регулювання економіки.
 6. Вплив непрямих податків на процеси ціноутворення.
- Література: 1, 7, 8, 43 – 49, 53, 54.

Контрольні запитання

1. Наведіть приклади загальнодержавних і місцевих податків і зборів.
2. Що таке податкові періоди?
3. Назвіть об'єкти оподаткування, визначені Податковим кодексом.
4. У чому полягають відмінності між об'єктом оподаткування та базою оподаткування?
5. В яких випадках для розрахунку податків і зборів застосовують абсолютні та відносні ставки?
6. За якими ознаками класифікуються податки та збори?
7. Дайте характеристику та наведіть приклади прямих і непрямих податків.
8. Які універсальні акцизи отримали поширення в міжнародній податковій практиці?

Практичне заняття № 2

План за темою 2. «Податкова система і податкова політика»

1. Місце податків у системі державних доходів.
 2. Інституційна побудова податкової системи.
 3. Види податкових систем.
 4. Податкова політика та характеристика її ефективності.
 5. Проблемні питання інтеграції податкової системи України до Європейського економічного простору.
- Література: 1, 7, 8, 43 – 49, 53, 54.

Контрольні запитання

1. За якими статтями доходів формується державний бюджет України?
2. Що таке еластична податкова система?
3. Назвіть показники, за якими визначається ефективність податкової політики держави.
4. Назвіть принципи, за якими побудована податкова система України.
5. Охарактеризуйте проблемні питання інтеграції чинної податкової системи України до європейських стандартів.

Практичне заняття № 3

План за темою 3. «Податок на додану вартість»

1. ПДВ у системі непрямого оподаткування України. Сутність і призначення.
 2. Суб'єкт, об'єкт і база оподаткування ПДВ.
 3. Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті до Державного бюджету України. Податкове зобов'язання. Податковий кредит.
 4. Сутність і порядок бюджетного відшкодування ПДВ. Критерії автоматичного відшкодування ПДВ.
 5. Ставки ПДВ.
 6. Звітні податкові періоди зі сплати ПДВ. Податкова декларація зі сплати ПДВ.
 7. Податкова накладна як базовий документ для розрахунку суми ПДВ.
 8. Пільги зі сплати ПДВ.
 9. Спеціальний режим оподаткування ПДВ.
- Література: 1, 28, 28, 43, 44, 45, 53, 54.

Контрольні запитання

1. Чи належить ПДВ до універсальних акцизів? Якщо так, то чому?
2. Які податкові періоди для сплати ПДВ визначені Податковим кодексом?
3. За якою формулою визначається сума ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету?
4. Чи є платниками ПДВ фізичні особи?
5. Назвіть ставки оподаткування при нарахуванні ПДВ.

6. Для чого потрібна податкова накладна при розрахунку ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету?
7. Які операції звільнені від оподаткування ПДВ?
8. Що таке бюджетне відшкодування та за яких умов воно виникає.
9. Охарактеризуйте критерії автоматичного бюджетного відшкодування ПДВ.
10. З якою метою запроваджено Єдиний реєстр податкових накладних?

Практичне заняття № 4

План за темою 4. «Акцизний податок»

1. АП у системі непрямого оподаткування України. Сутність і призначення.
 2. Суб'єкт, об'єкт і база оподаткування АП.
 3. Підакцизні товари та ставки податку.
 4. Особливості оподаткування алкогольних виробів акцизним податком.
 5. Порядок подання звітності та сплата АП.
- Література: 1, 31, 43 – 45, 53, 54.

Контрольні запитання

1. Хто сплачує акцизний податок в Україні?
2. Які товари віднесені до групи підакцизних відповідно до діючого податкового законодавства?
3. Чи належить АП до специфічних акцизів? Якщо так, то чому?
4. Чи підлягають оподаткуванню підакцизні товари, що експортуються за межі митної території України?
5. Які підакцизні товари потрібно маркувати підакцизними марками?
6. Які операції з підакцизними товарами звільнюються від оподаткування?
7. Чи використовуються адвалерні ставки для розрахунку акцизного податку?

Практичне заняття № 5

План за темою 5. «Мито»

1. Мито в системі непрямого оподаткування України. Сутність і призначення.
 2. Класифікація мита.
 3. Суб'єкт, об'єкт і база оподаткування мита.
 4. Порядок нарахування та сплати мита.
 5. Митна вартість і методи її визначення для цілей декларування.
 6. Система кодування та класифікації товарів (предметів). Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД).
 7. Пільги зі сплати мита.
- Література: 1, 6, 12, 25, 26, 46, 47, 53, 54, 56.

Контрольні запитання

1. Які види мита ви знаєте?
2. Для чого призначене сезонне та антидемпінгове мито?
3. Що таке митна вартість і за яким порядком вона визначається для цілей розрахунку суми мита?
4. Для чого призначений Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД)?
5. У чому полягає відмінність «мита» від «державного мита»?
6. За якими митними ставка розраховується мито?
7. Назвіть пільги при сплаті мита.

Практичне заняття № 6

План за темою 6. «Податок на прибуток підприємств»

1. Податок на прибуток у системі прямого оподаткування України. Сутність і призначення.
2. Пільгові режими оподаткування податком на прибуток суб'єктів господарювання.
3. Суб'єкт і об'єкт оподаткування.
4. Доходи та витрати платника податку.
5. Амортизація основних засобів і нематеріальних активів.
6. Методи нарахування амортизації.
7. Ставки податку.
8. Звітний податковий період. Порядок подання звітності та сплати податку.

Література: 1, 30, 43 – 45, 53, 54.

Контрольні запитання

1. Назвіть податки які належать до категорії прямих.
2. За якими ставками оподатковується прибуток господарських підприємств?
3. Чому амортизацію вважають одним із джерел формування власних фінансових ресурсів?
4. Назвіть методи нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів, визначених Податковим кодексом.
5. Охарактеризуйте порядок зарахування витрат платника податку на зменшення суми оподаткованого прибутку, здійснених на користь суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб.
6. Охарактеризуйте порядок зарахування господарського підприємства, що має офшорний статус.
7. Охарактеризуйте порядок зарахування витрат господарського підприємства, понесених на навчання, професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації працівників.
8. Назвіть податковий період, за яким подається податкова звітність і здійснюється сплата податку на прибуток.

9. Наведіть приклади доходів платника податку, що підлягають і не підлягають оподаткуванню.

10. Наведіть приклади витрат платника податку, що зменшують суму оподаткованого прибутку господарського підприємства.

Практичне заняття № 7

План за темою 7. «Фіксований сільськогосподарський податок»

1. Сутність і призначення ФСП.
2. Суб'єкт, об'єкт і база оподаткування.
3. Порядок нарахування і сплати ФСП.
4. Ставки ФСП.

Література: 1, 32, 43 – 45, 53, 54.

Контрольні запитання

1. Назвіть подібні та відмінні особливості нарахування і сплати ФСП і земельного податку.
2. Що є об'єктом оподаткування при сплаті ФСП?
3. Від чого залежить диференціація податкових ставок при сплаті ФСП?
4. Чи зобов'язані платники ФСП одночасно сплачувати податок на прибуток?
5. Охарактеризуйте порядок сплати ФСП.

Практичне заняття № 8

План за темою 8. «Податок із доходів фізичних осіб»

1. Податок із доходів громадян у системі прямого оподаткування України. Сутність у призначення.
2. Суб'єкт, об'єкт і база оподаткування.
3. Порядок розрахунку податку з доходів фізичної особи, отриманих у вигляді заробітної плати.
4. Фонд заробітної плати. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Податкова соціальна пільга.
5. Ставки податку.
6. Податкова знижка.
7. Інші доходи громадян і порядок їх оподаткування.
8. Порядок подання податкової декларації.

Література: 1, 9, 35, 43 – 45, 53, 54.

Контрольні запитання

1. Що таке загальний річний оподаткований доход?
2. Чим відрізняється загальний річний оподаткований доход від чистого загального річного оподаткованого доходу?
3. Що таке податкова знижка?
4. Які доходи платника включаються та не включаються до складу загального фонду заробітної плати найманого працівника?

5. Що таке податкова соціальна пільга і для чого вона призначена?
6. Як визначається розмір податкової соціальної пільги для категорій найманих працівників, що мають пільговий статус?
7. Що таке Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування?
8. Які особливості оподаткування доходів громадян, отриманих від продажу об'єктів рухомого та нерухомого майна?
9. Як оподатковуються доходи платника податків, отримані у вигляді спадщини та об'єктів дарування?
10. У яких категорій громадян виникає зобов'язання подавати податкову декларацію?

Практичне заняття № 9 **План за темою 9. «Плата за ресурси»**

1. Сутність і призначення ресурсних платежів.
2. Порядок нарахування та сплати земельного податку.
3. Порядок нарахування та сплати збору за спеціальне використання лісових ресурсів.
4. Порядок нарахування та сплати збору за спеціальне використання води.
5. Порядок нарахування та сплати збору за користування надрами.
6. Порядок нарахування та сплати збору за користування радіочастотним ресурсом.

Література: 1 – 6, 13 – 24, 27, 36 – 40, 48, 53, 54.

Контрольні запитання

1. Охарактеризуйте відмінності в порядку розрахунку та сплати земельного податку та фіксованого сільськогосподарського податку.
2. Від чого залежить розмір ставок земельного податку?
3. Що означає спеціальне використання водних ресурсів?
4. Що означає спеціальне використання лісових ресурсів?
5. Від чого залежить розмір ставок за справляння збору за спеціальне використання водних і лісових ресурсів?
6. Що являється базою оподаткування збору за використання надр?
7. Що означає використання надр, не пов'язаних із видобуванням корисних копалин? Який порядок розрахунку даного платежу?
8. Який порядок розрахунку збору за користування радіочастотним ресурсом України?

Практичне заняття № 10 **План за темою 10. «Місцеві податки і збори»**

1. Місцеві податки та збори в структурі доходів місцевих бюджетів.
2. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Порядок нарахування та сплати.

3. Єдиний податок. Порядок нарахування та сплати.
4. Збір за місця для паркування транспортних засобів.
5. Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності. Порядок нарахування та сплати.

6. Туристичний збір. Порядок нарахування та сплати.

Література: 1, 11, 33, 34, 43, 49, 53, 54.

Контрольні запитання

1. Які податки та збори належать до складу місцевих?
2. Охарактеризуйте пільгові режими оподаткування при сплаті податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, громадянами – власниками об'єктів житлової нерухомості.
3. Які податкові платежі відміняє сплата єдиного податку?
4. Який порядок сплати єдиного податку суб'єктами підприємницької діяльності – фізичними особами?
5. Який порядок сплати єдиного податку суб'єктами підприємницької діяльності – юридичними особами?
6. Який порядок визначення ставок за сплату збору за провадження деяких видів діяльності?
7. Що є базою оподаткування при сплаті туристичного збору?
8. Хто є платниками збору за паркування транспортних засобів?

Практичне заняття № 11

План за темою 11. «Інші податки і збори»

1. Збір за першу реєстрацію транспортного засобу. Порядок нарахування та сплати.
 2. Збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства. Порядок нарахування та сплати.
 3. Екологічний податок. Порядок нарахування та сплати.
- Література: 1, 41, 42, 53, 54.

Контрольні запитання

1. Чи нараховується збір за першу реєстрацію транспортного засобу під час перереєстрації транспортного засобу?
2. Що являється об'єктом оподаткування при сплаті збору за першу реєстрацію транспортного засобу?
3. Назвіть ставки збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства?
4. Який порядок визначення суми екологічного податку за скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти?
5. В які терміни подається податкова звітність з екологічного податку та здійснюється його сплата.

Практичне заняття № 12

План за темою 12. «Державна податкова служба»

1. Призначення та структура ДПС України.
2. Основні завдання та функції.
3. Податкова міліція в системі боротьби з податковими правопорушеннями.

Література: 1, 7, 43, 49.

Контрольні запитання

1. Охарактеризуйте структуру державної податкової служби в Україні.
2. Назвіть основні завдання державної податкової служби України.
3. Охарактеризуйте функції ДПА України.
3. Охарактеризуйте основні функції державної податкової інспекції, як базового рівня ДПС України.
4. З якою метою в структурі ДПС України створені підрозділи податкової міліції?
5. Які функції виконує податкова міліція?

Практичне заняття № 13

План за темою 13. «Податковий менеджмент»

1. Сутність і призначення управління системою оподаткування.
2. Елементи та функції податкового менеджменту.
3. Організація в системі оподаткування.
4. Податковий аналіз.
5. Податкове планування.
6. Податкове регулювання.
7. Податковий облік.
8. Податковий контроль.

Література: 1, 44, 54.

Контрольні запитання

1. Для чого призначений податковий менеджмент?
2. Які функції податкового менеджменту ви знаєте?
3. Охарактеризуйте макроекономічні фактори, що впливають на якість податкового планування.
4. За допомогою яких механізмів здійснюється податкове регулювання?
5. Які види податкових перевірок ви знаєте?
6. За яким порядком проводиться документальна планова виїзна перевірка?
7. Чим відрізняється камеральна від документальної невиїзної перевірки?
8. Для виявлення яких порушень призначена фактична перевірка?
9. Які облікові реєстри платників податків в Україні ви знаєте?

Практичне заняття № 14

План за темою 14. «Ухилення від сплати та перекладання податків»

1. Ухилення від оподаткування. Факторна ідентифікація причин.
 2. Податкова оптимізація.
 3. Відповідальність за порушення податкового законодавства: фінансова, адміністративна, кримінальна.
 4. Перекладання податків.
- Література: 1, 43 – 45, 49, 51, 53, 54.

Контрольні запитання

1. Назвіть найпоширеніші способи ухилення від оподаткування?
2. Які форми відповідальності за податкові порушення передбачені чинним законодавством?
3. Наведіть приклади фінансової відповідальності за несплату податків і зборів.
4. Охарактеризуйте систему кримінальної відповідальності за податкові зловживання.
5. Наведіть приклади легального зменшення суми податкового навантаження.
6. Охарактеризуйте основні привабливі риси офшорних зон.
7. Які існують залежності впливу споживчого попиту на перекладання податків?

Частина IV. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів підвищує ефективність навчального процесу шляхом позааудиторного вивчення дисципліни «Податкова система». Вона спрямована на забезпечення загальноосвітньої та практичної підготовки студентів із питань нарахування та сплати податків.

Самопідготовка спонукає студентів до поглибленого засвоєння учбового матеріалу з навчальних посібників (підручники, конспект лекцій) та нормативно-правових джерел, які складають основу дисципліни.

Формами самостійної роботи студентів є домашнє вивчення теоретичного матеріалу по кожній темі дисципліни та розв'язання практичних завдань. Запропоновані практичні завдання є відображенням конкретної ситуації, що можуть виникнути в практиці оподаткування. Виконання цих завдань сприятиме набуттю студентами навичок податкової роботи.

У складі напрямів самостійної підготовки студентів рекомендується також написання рефератів. Реферат, як форма індивідуально-самостійної роботи, у скороченому обсязі (5 – 8 сторінок), повинен розкривати головні питання заданої теми, відображати її проблематику, містити обґрунтовані висновки та елементи дослідження.

Контроль за результативністю самостійної роботи студентів здійснюється шляхом відповідного опитування на практичних заняттях, а також шляхом проведення аудиторних контрольних робіт.

Тема 1. «Сутність і види податків»

Завдання для самостійної роботи (теми рефератів)

1. Економічна природа податків і їхня класифікація.
2. Податки у фінансовій системі держави.
3. Реалізація регулюючої функції податків для забезпечення суспільного розвитку.
4. Непряме оподаткування та ціноутворення на споживчому ринку.

Література: 1, 7, 8, 43 – 49, 53, 54.

Тема 2. «Податкова система і податкова політика»

Завдання для самостійної роботи (теми рефератів)

1. Податкова система держави як показник її соціально-економічного розвитку.
2. Місце та роль податків у формуванні державних доходів.
3. Етапи становлення податкової системи України.
4. Податковий Кодекс – економічна конституція держави.

Література: 1, 7, 8, 43 – 49, 53, 54.

Тема 3. «Податок на додану вартість»

Завдання для самостійної роботи (теми рефератів)

1. ПДВ у системі універсальних акцизів.
2. Порядок формування податкового кредиту для визначення доданої вартості при сплаті ПДВ.
3. База оподаткування ПДВ.
4. Бюджетне відшкодування ПДВ.
5. Спеціальні режими оподаткування ПДВ.

Практичні завдання

1. Господарське підприємство спеціалізується на виготовленні товарів народного споживання упродовж останніх чотирьох років. Підприємство перебуває на загальній системі оподаткування (ставка 23 % податку на прибуток), щорічна середньооблікова чисельність його працівників складає 12 осіб. У лютому поточного року підприємство уклало контракт і реалізувало продукцію на загальну суму 40 тис. грн (без ПДВ). Загальна сума придбаних сировини, матеріалів, комплектуючих виробів, потрібних для виготовлення даної продукції, у звітному податковому періоді склала 30 тис. грн (з ПДВ).

Визначити суму ПДВ, що підлягає перерахуванню до бюджету за звітний період, а також терміни її сплати.

2. Господарське підприємство 5 квітня поточного року ввозить на митну територію України обладнання (устаткування) для швейного виробництва, задекларована вартість яких становить 2,5 тис. дол. США. Підприємство перебуває на загальній системі оподаткування (ставка 23 % податку на прибуток), щорічна середньооблікова чисельність його працівників складає 12 осіб. Сума витрат імпортера на доукомплектування та налагодження ввезеного обладнання (устаткування) з метою підготовки його до продажу на митній території України в травні склала 6 тис. грн (з ПДВ).

Визначити порядок нарахування сум ПДВ, що підлягають перерахуванню до бюджету, а також терміни сплати.

3. Господарське підприємство спеціалізується на виготовленні товарів народного споживання упродовж останніх чотирьох років. Підприємство оподатковується за нульовою ставкою податку на прибуток, щорічна середньооблікова чисельність його працівників складає 22 особи. Загальний обсяг реалізації продукції такого підприємства у травні поточного року становив 440 тис. грн (з ПДВ). Частина цієї продукції обсягом 180 тис. грн була придбана нерезидентом, що має офшорний статус, з метою її вивезення за межі митної території України. Загальна вартість виробничих витрат вітчизняного товаровиробника на виготовлення цієї продукції за травень склала 80 тис. грн (без ПДВ).

Визначити суму ПДВ, що підлягає перерахуванню до бюджету за звітний податковий період, а також терміни її сплати.

4. Автотранспортне підприємство, на балансі якого обліковуються автобуси, мікроавтобуси та легкові автомобілі, надає в м. Києві послуги з перевезення пасажирів міським пасажирським транспортом за регульованими державними тарифами, а також послуги таксі. У березні поточного року за результатами діяльності підприємство отримало загальну суму доходів у розмірі 600 тис. грн, з них 240 тис. грн за надання послуг таксомоторним транспортом. При цьому загальні виробничі витрати на забезпечення роботи пасажирського транспорту підприємства (вартість пально-мастильних матеріалів, запасних частин, спожитої електроенергії, водопостачання та ін.) за березень склала 240 тис. грн (з ПДВ).

Визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету за звітний податковий період, якщо річна сума доходів за попередній рік: 7500 тис. грн отримано за перевезення пасажирів громадським транспортом, а 3000 тис. грн – з надання послуг таксі.

5. Національний вищий навчальний заклад, що має відповідну ліцензію Міністерства освіти України, надає послуги із здобуття вищої освіти. Загальна сума отриманих доходів за контрактною формою навчання за вересень поточного року склала 1800 тис. грн. Сума витрат за аналогічний період на забезпечення навчального процесу (вартість електроенергії, придбання підручників і навчальних посібників, лабораторних матеріалів та ін.) склала 300 тис. грн (без ПДВ).

Визначити суму ПДВ, що підлягає перерахуванню до бюджету за звітний податковий період, а також терміни її сплати.

Література: 1, 28, 43 – 45, 53, 54.

Тема 4. «Акцизний податок»

Завдання для самостійної роботи (теми рефератів)

1. Місце та роль акцизного податку в доходах державного бюджету.
2. Універсальні та специфічні акцизи в системі непрямого оподаткування: спільні та відмінні характеристики.
3. Порядок справляння специфічних акцизів в Україні.
4. Особливості оподаткування акцизним податком алкогольних виробів.

Практичні завдання:

1. У березні поточного року ВАТ «Фабрика тютюнових виробів» виготовило та реалізувало сигарет без фільтра (код УКТЗЕД 2402 20 90 10) у кількості 30 млн шт., а сигарет з фільтром (код УКТЗЕД 2402 20 90 20) у кількості 50 млн шт.

Визначити суму АП, що підлягає сплаті до державного бюджету, а також суму податкового зобов'язання з ПДВ, якщо собівартість виробництва сигарет без фільтра склала 3050 тис. грн, а сигарет із фільтром – 6250 тис. грн. Рівень економічної рентабельності за даними операціями досягнуто на рівні 25 та 30 % відповідно.

Ставки АП: код УКТЗЕД 2402 20 90 10 – 43,03 грн за 1 тис. шт.;
код УКТЗЕД 2402 20 90 20 – 96,21 грн за 1 тис. шт.

2. Підприємство-імпортер ввозить на митну територію України сигарети з фільтром торговельної марки «Marlboro» не марковані акцизними марками у кількості 2,5 млн. шт., задекларована вартість яких становить 55 тис. €. Кількість сигарет в одній пачці – 20 шт.

Визначити суму акцизного податку, що підлягає сплаті до бюджету, якщо ставка АП за кодом УКТЗЕД 2402 20 90 20 – 96,21 грн за 1 тис. шт. За курсом НБУ на дату подання митної декларації 1€ = 10,73 грн.

3. Собівартість виробництва пляшки горілки (0,5 л, 40 %) для господарського підприємства – виробника алкогольної продукції, становить 8 грн. Розрахунковий прибуток на пляшку – 3 грн.

Визначити ціну реалізації пляшки горілки (без урахувань вартості акцизних марок), суму АП і ПДВ. Ставки АП: код УКТЗЕД 2207– 42,12 грн за 1 л 100 % спирту.

Література: 1, 31, 43 – 45, 53, 54.

Тема 5. «Мито»

Завдання для самостійної роботи (теми рефератів)

1. Мито та його роль у регулюванні економіки.
2. Антидемпінгове мито, як захисний засіб економічних інтересів національного товаровиробника.
3. Митна вартість і методи її визначення.
4. Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), як систематизований класифікатор митних ставок.

Практичні завдання

1. Господарське підприємство ввозить на митну територію України каву та чай на загальну суму 350 тис. €, з них кави за кодом УКТЗЕД 0901 22 00 00 – 200 тис. €, чай за кодом УКТЗЕД 0902 10 00 10 – 150 тис. €.

Ставка мита за кодами товарної продукції: код 0901 22 00 00 – 5% від митної вартості; код 0901 10 00 10 – 10 % від митної вартості. Офіційний курс НБУ: 1€ = 10,73 грн. Визначити загальну суму мита, що підлягає сплаті до бюджету.

2. Підприємство-імпортер ввозить на митну територію України сигарети з фільтром торговельної марки «Marlboro» не марковані акцизними марками у кількості 2,5 млн шт., задекларована вартість яких становить 55 тис. €. Кількість сигарет в одній пачці – 20 шт.

Визначити економічно обґрунтовану ціну реалізації однієї пачки сигарет, якщо за курсом НБУ на дату подання митної декларації 1€ = 10,73 грн.

Ставка АП за кодом УКТЗЕД 2402 20 90 20 – 96,21 грн за 1 тис. шт.

Ставка мита за кодом УКТЗЕД 2402 – 30 % від митної вартості.

3. Автотранспортне підприємство ввозить на митну територію України два легкових автомобілі з об'ємом двигуна 3000 куб. см вартістю 40 тис. € кожний. Визначити суму нарахувань АП, мита та ПДВ. Офіційний курс НБУ: 1 € = 10,73 грн.

Ставка АП за кодом УКТЗЕД 8703 23 11 30 – 0,6 € за 1 куб. см об'єму циліндрів двигуна. Ставка мита за кодом УКТЗЕД 8703 23 11 30 – 10 % від митної вартості.

Література: 1, 6, 12, 25, 26, 46, 47, 53, 54, 56.

Тема 6. «Податок на прибуток підприємств»

Завдання для самостійної роботи (теми рефератів)

1. Прибуткове оподаткування підприємств у системі прямих податків.
2. Порядок визначення об'єкта оподаткування при сплаті податку на прибуток підприємств.
3. Місце та роль податку на прибуток підприємств у доходах державного бюджету.
4. Пільгові режими оподаткування податком на прибуток підприємств: призначення та види.
5. Вплив прибуткового оподаткування на стимулювання інноваційно-інвестиційної активності в практиці господарської діяльності.
6. Амортизація основних засобів і нематеріальних активів: економічна сутність і порядок застосування.
7. Відмінні характеристики методів нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів.

Практичні завдання

1. В звітному податковому періоді господарське підприємство отримало доходи:

- від реалізації товарної продукції у розмірі 120 тис. грн (з ПДВ);
- у вигляді штрафу, одержаного за рішенням суду у зв'язку з невиконанням контрагентом своїх контрактних зобов'язань, у розмірі 25 тис. грн;
- у вигляді дивідендів, отриманих від резидентів, у розмірі 45 тис. грн;
- у вигляді безповоротної фінансової допомоги у розмірі 18 тис. грн;
- у вигляді доходів від реалізації необоротних активів у розмірі 20 тис. грн.

Загальні витрати підприємства склали 163,41 тис. грн (з ПДВ), з них:

- витрати на придбання сировини та інших матеріалів – 90 тис. грн (з ПДВ);
- витрати на оплату праці – 25 тис. грн;
- єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – 9,41 тис. грн;

- нараховані відсотки за погашення банківського кредиту – 5,5 тис. грн;
- сума штрафу, сплаченого за рішенням сторін договору платником за недопоставку товарної продукції – 20 тис. грн;
- витрати на організацію презентації – 8,5 тис. грн;
- від’ємне значення курсових різниць – 5 тис. грн.

Визначити суму оподаткованого прибутку господарського підприємства.

2. У звітному періоді сума отриманих доходів господарського підприємства склала 60 тис. грн (з ПДВ), сума виробничих витрат на придбання сировини, матеріалів та інших комплектуючих виробів – 24 тис. грн (з ПДВ), сума нарахованих амортизаційних відрахувань – 10 тис. грн. Крім того, на ремонт основних засобів підприємство витратило 15 тис. грн (без ПДВ). Балансова вартість основних засобів на початок звітного податкового року становила 60 тис. грн. Визначити суму податку на прибуток, що підлягає сплаті до бюджету.

3. Визначити суму податку на прибуток господарського підприємства у звітному періоді, якщо сума оподатковуваного прибутку за перший квартал складає 30 тис. грн, за другий квартал отримано збиток у розмірі 20 тис. грн, за третій квартал оподатковуваний прибуток становить 10 тис. грн, за четвертий – 20 тис. грн.

4. Сума оподатковуваного прибутку за перший квартал звітного року господарського підприємства становить 100 тис. грн. За результатами роботи за минулий рік підприємство нарахувало дивідендів у розмірі 50 тис. грн і 20 березня виплатило дивіденди його власникам. За другий квартал поточного року підприємство отримало прибуток у розмірі 45 тис. грн, за третій квартал – 30 тис. грн, за четвертий – 50 тис. грн.

Визначити суми податку на прибуток, що підлягають сплаті до бюджету у звітних податкових періодах.

5. У звітному кварталному періоді сума отриманих доходів господарського підприємства, що працює у сфері виробництва та реалізації побутових електроприладів, склала 180 тис. грн (з ПДВ), сума виробничих витрат на придбання сировини, матеріалів та інших комплектуючих виробів – 48 тис. грн (з ПДВ), сума нарахованих амортизаційних відрахувань – 15 тис. грн, витрати на оплату праці 30 тис. грн. Визначити суму податку на прибуток, що підлягає сплаті до бюджету.

6. Підприємство придбало об’єкт основних засобів, вартість якого складає 80000 грн. Період корисного використання визначено в межах 10 років. Очікується, що цей об’єкт буде мати ліквідаційну вартість, що дорівнює 5000 грн.

Здійснити розрахунок амортизаційних відрахувань за період експлуатації об'єкта прямолінійним і кумулятивним методами.

Література: 1, 30, 43 – 45, 53, 54.

Тема 7. «Фіксований сільськогосподарський податок»

Завдання для самостійної роботи (теми рефератів)

1. ФСП як економічний інструментарій стимулювання сільськогосподарського виробництва.
2. Порядок розрахунку та сплати фіксованого сільськогосподарського податку в Україні.
3. Спільні та відмінні характеристики нарахування і сплати ФСП і земельного податку.

Практичні завдання

1. Сільськогосподарське підприємство для виробництва продукції тваринництва орендує в поточному році 2 тис. га ріллі. Грошова оцінка ріллі в даному регіоні становить 12 000 грн / га. Визначити суму ФСП на наступний податковий рік та порядок її сплати до бюджету.

Література: 1, 32, 43 – 45, 53, 54.

Тема 8. «Податок із доходів фізичних осіб»

Завдання для самостійної роботи (теми рефератів)

1. Податок із доходів фізичних осіб: бюджетне та соціальне значення.
2. Чистий річний оподаткований доход фізичних осіб: сутність і порядок формування.
3. Оподаткування доходів громадян, отриманих у вигляді заробітної плати.
4. Оподаткування інших доходів громадян.
5. Декларування доходів фізичних осіб як запобіжний засіб порушень податкового законодавства.

Практичні завдання

1. Визначити розмір податку з виплаченої заробітної плати найманому працівнику, що є особою, віднесеною законом України до другої категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, якщо сума його заробітної плати за лютий поточного року склала 1 280 грн, за березень – 1 800 грн.

2. Визначити розмір податку з виплаченої заробітної плати найманому працівнику за основним і неосновним місцем роботи. За основним місцем роботи платник податку отримав 1100 грн, за сумісництвом – 850 грн.

3. Заробітна плата найманого працівника упродовж поточного року становила за: січень – 3000 грн; лютий – 2900 грн; березень – 3100 грн; квітень – 3200 грн; травень – 3150 грн; червень – 3300 грн; липень – 3400

грн; серпень – 3500 грн; вересень – 3450 грн; жовтень – 3 400 грн; листопад – 3 450 грн; грудень – 3500 грн. У вересні звітнього року платник податку заплатив за умовами контракту за навчання у національному вищому навчальному закладі грошові кошти в розмірі 16 000 грн. Здійснити перерахунок загального річного оподаткованого доходу платника податку та визначити суму податкової знижки за наслідками зазначених витрат.

4. Визначити суму податку з доходів фізичної особи, отриманих від продажу житлової квартири загальною площею 110,5 кв. м. та легкового автомобіля «Toyota Corola». Вартість житлової квартири за умовами нотаріально посвідченого договору склала 1,3 млн грн, а автомобіля – 115,0 тис. грн. Квартира перебувала у власності фізичної особи упродовж 2 років 8 місяців. За останні 5 років автомобіль реалізується вперше.

5. У квітні поточного року платник податку отримав доходи у вигляді заробітної плати в розмірі 4,5 тис. грн, а також подарунок у вигляді легкового автомобіля від близького родича. Визначити суму податку фізичної особи з отриманих доходів за звітний період.

Література: 1, 9, 35, 43 – 45, 53, 54.

Тема 9. «Плата за ресурси»

Завдання для самостійної роботи (теми рефератів)

1. Ресурсні платежі як економічний інструментарій їх ефективного використання.
2. Порядок нарахування та сплати земельного податку.
3. Порядок нарахування та сплати збору за спеціальне використання лісових ресурсів.
4. Порядок нарахування та сплати збору за спеціальне використання води.
5. Порядок нарахування та сплати збору за користування надрами.
6. Порядок нарахування та сплати збору за користування радіочастотним ресурсом України.

Практичні завдання

1. Господарське підприємство, що розташоване на земельній ділянці в Київській області загальною площею 8,1 га, здійснює виробництво та реалізацію промислової продукції. Визначити суму земельного податку підприємства, що підлягає сплаті в 2011 р., якщо нормативна грошова оцінка 1 га ріллі по області станом на 1 липня 1995 р. складає 2900 грн.

2. Господарське підприємство, що розташоване на земельній ділянці в м. Києві загальною площею 0,5 га, здійснює комерційну діяльність по вул. Лукашевича, 2. Визначити суму земельного податку підприємства, що підлягає сплаті в 2011 р., якщо середня вартість 1 кв. м даної ділянки станом на 26.07.07 р. складає 1755,40 грн. Ділянка облаштована каналізацією,

централізованим опаленням, водопостачанням, але не забезпечена централізованим газопостачанням.

3. Господарське підприємство здійснює заготівлю ялини для промислових потреб у Закарпатській області на території гірської місцевості, що віднесена до другого лісотаксового розряду. Відповідно до виданого лісорубного квитка обсяги заготівлі великої та середньої деревини визначені в межах 80 та 90 куб. м відповідно. Визначити суму збору за спеціальне використання лісових ресурсів.

4. Господарському підприємству, розташованому в м. Києві доведено річний ліміт використання води в обсязі 1000 куб. м, із щоквартальним споживанням

250 куб. м. У першому кварталі підприємство спожило 300 куб. м води, у II – 300 куб. м, у III – 300 куб. м, а в IV кварталі у зв'язку з призупиненням виробничої діяльності використало всього 20 куб. м. Визначити річну суму збору за спеціальне використання води, якщо ставка збору складає 26,97 грн / 100 куб. м.

5. Господарське підприємство здійснює видобуток гіпсу для потреб будівельної галузі з ділянки надр, що не обліковується на державному балансі запасів корисних копалин. Визначити суму плати за користування надрами у звітному періоді, якщо обсяг видобутку гіпсу за 2 квартал склав 2 тис. т.

6. Недержавна радіостанція здійснює мовлення на території України в діапазоні частот 92,4 МГц з потужністю передавання радіосигналу 1 Квт. Визначити суму плати за використання радіочастотного ресурсу у звітному періоді, якщо ставка збору за 1 МГц смуги радіочастот становить 416,86 грн за місяць.

Література: 1 – 6, 13 – 24, 27, 36 – 40, 48, 53, 54.

Тема 10. «Місцеві податки та збори»

Завдання для самостійної роботи (теми рефератів)

1. Місце та роль загальнодержавних і місцевих податків і зборів у формуванні доходів бюджетів територій.

2. Порядок нарахування та сплати єдиного податку юридичними особами та фізичними особами – підприємцями.

3. Проблемні питання функціонування спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу в Україні.

4. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки: призначення та порядок нарахування.

Практичні завдання

1. Визначити суму податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, фізичної особи, громадянина України, у власності якого перебуває житлова квартира площею 125,5 кв. м та заміський житловий будинок площею 270,3 кв. м.

2. Визначити суму єдиного податку, що підлягає сплаті до місцевого бюджету, а також розмір єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, якщо за результатами господарської діяльності в квітні 2011 р. суб'єкт малого підприємництва – платник єдиного податку (ставка 10 %) за укладеними контрактами отримав виручку в розмірі 100 тис. грн.

3. Визначити суму єдиного податку, що підлягає сплаті до місцевого бюджету, а також розмір єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування суб'єкта підприємницької діяльності – фізичної особи за лютий 2011 р. Ставка єдиного податку складає 200 грн.

Література: 1, 11, 33, 34, 43, 49, 53, 54.

Тема 11. «Інші податки та збори»

Завдання для самостійної роботи (теми рефератів)

1. Порядок нарахування та сплати збору за першу реєстрацію транспортного засобу.

2. Порядок нарахування та сплати збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.

3. Порядок нарахування та сплати екологічного податку.

Практичні завдання

1. Здійснити Розрахунок суми збору за першу реєстрацію транспортного засобу, якщо господарське підприємство в поточному місяці придбало три транспортних засоби, з них у заводу-виробника два автомобілі марки КамАЗ – 5320 (об'єм двигуна 10,85 л), у іншого господарського підприємства – один автомобіль марки МАЗ – 5551 (об'єм двигуна 11,15 л).

2. Визначити суму збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства торговельного підприємства, якщо його загальний місячний обсяг реалізації продовольчих товарів склав 540 тис. грн, з них алкогольних напоїв і пива – 150 тис. грн.

3. Визначити суму екологічного податку, який зобов'язане сплатити промислове підприємство, що займається виробництвом азотних мінеральних добрив і виробів із полімерів, за скиди забруднюючої речовини (нітрати) у річку, якщо їх обсяг складає 10 т за місяць.

Література: 1, 41, 42, 53, 54.

Тема 12. «Державна податкова служба»

Завдання для самостійної роботи (теми рефератів)

1. Історія формування та розвиток державної податкової служби в Україні.

2. Організаційна структура та функції ДПА України.

3. Функціонування підрозділів податкової міліції для попередження податкових правопорушень.

Література: 1, 7, 43, 49.

Тема 13. «Податковий менеджмент»

Завдання для самостійної роботи (теми рефератів):

1. Податковий менеджмент у системі управління фінансами.
2. Функції податкового менеджменту та їхня характеристика.
3. Контрольна діяльність податкових органів для мобілізації податкових платежів до бюджетів.
4. Система обліку платників податків в Україні.

Література: 1, 44, 54.

Тема 14. «Ухилення від податків та перекладання податків»

Завдання для самостійної роботи (теми рефератів)

1. Подолання тіньової економіки – гарантія прискореного соціально-економічного розвитку держави.
2. Ухилення від сплати податків і зборів: причини та способи.
3. Відповідальність за порушення податкового законодавства.
4. Податкова оптимізація: сутність і напрями.
5. Перекладання податків в умовах еластичного споживчого попиту.

Література: 1, 43 – 45, 49, 51, 53, 54.

Частина V. Тематика контрольних робіт

Підготовка контрольної роботи є одним з напрямів індивідуальної роботи студентів з курсу «Податкова система», під час якої студенту необхідно показати вміння досліджувати та аналізувати порушені питання згідно із заданою темою.

Метою написання контрольної роботи є поглиблення та розширення теоретичних і практичних знань за заданою тематикою.

Контрольна робота дає змогу виявити ступінь підготовки студента до самостійної роботи. Під час її написання студент зобов'язаний продемонструвати здатність оперувати засвоєним теоретичним матеріалом, уміння керуватися законодавчими матеріалами, спеціальною літературою і зробити обґрунтовані висновки та запропонувати конкретні пропозиції.

Теми рефератів призначаються викладачем згідно з тематичним планом вивчення курсу. Обсяг контрольної роботи має містити 20 – 25 сторінок тексту (міжрядковий інтервал – 1,5).

За змістом структура роботи повинна включати вступ, змістовну частину, висновки та використані учбову літературу та нормативні документи.

Рекомендований перелік контрольних робіт:

1. Тіньова економіка в Україні: причини, соціально-економічні наслідки та шляхи подолання.
2. Податковий кодекс – економічна Конституція держави.
3. Етапи становлення та формування податкової системи України.
4. Податкова політика та оцінка її ефективності.
5. Система оподаткування юридичних осіб в Україні.
6. Непрямі податки: місце та роль у формуванні доходів державного бюджету України.
7. Універсальні та специфічні акцизи: відмінні характеристики нарахування та сплати.
8. ПДВ, як бюджетоформуючий податок.
9. Проблемні питання бюджетного відшкодування ПДВ.
10. Акцизний податок у системі непрямого оподаткування в Україні.
11. Особливості оподаткування алкогольних виробів в Україні.
12. Мито як економічний інструментарій регулювання розвитку національної економіки.
13. Митна вартість – мобілізаційний ресурс митних платежів.
14. Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД): призначення та порядок використання в митній практиці.
15. Оптимізація прибуткового оподаткування як гарантія стимулювання інноваційно-інвестиційної активності суб'єктів підприємницької діяльності.
16. Амортизація основних засобів і нематеріальних активів господарських підприємств: ретроспективний аналіз.

17. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: призначення, порядок нарахування та сплати.
18. Доходи громадян: види та порядок оподаткування.
19. Декларування доходів фізичних осіб в Україні.
20. Податкова оптимізація: сутність і особливості реалізації в Україні.
21. Земельний податок і фіксований сільськогосподарський податок: спільні та відмінні характеристики нарахування та сплати.
22. Збір за спеціальне використання лісових ресурсів: призначення, порядок нарахування та сплати.
23. Збір за спеціальне використання води: призначення, порядок нарахування та сплати.
24. Проблемні питання адміністрування єдиного податку.
25. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки: призначення, порядок нарахування та сплати.
26. Місцеві податки та збори, як основа розвитку місцевого самоврядування в Україні.
27. Податковий менеджмент у системі управління фінансами.
28. Державна податкова служба України: головні завдання та функції.
29. Податковий борг: сутність і порядок адміністрування.
30. Організація податкового контролю в Україні.
31. Документальна планова виїзна перевірка правильності нарахування та сплати податків і зборів.
32. Камеральна перевірка правильності нарахування та сплати податків і зборів.
33. Система обліку платників податків і податкових платежів в Україні.
34. Відповідальність за порушення податкового законодавства.

Частина VI. Додатки

Додаток № 1

Відмітка про одержання
(штамп органу державної податкової
служби, дата, вхідний N)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державної податкової адміністрації
України
25.01.2011 N 41

01	ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ З ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	011	Звітня
		012	Звітня нова
02	Звітний (податковий) період	<input type="text"/>	<input type="text"/>
		(рік)	(квартал)
03	Звітний (податковий) період, за який виправляються помилки	<input type="text"/>	<input type="text"/>
		(рік)	(квартал)
031	відмітка про те, що помилки цього звітного (податкового) періоду вже виправлялися раніше		
04	Платник		

(найменування - для юридичної особи та представництва нерезидента; прізвище, ім'я, по батькові - для фізичної особи; для спільної діяльності та управління майном - найменування, дата та номер договору)

041	юридична особа	<input type="text"/>	Код за ЄДРПОУ
042	фізична особа	<input type="text"/>	Рестраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорту
043	спільна діяльність	<input type="text"/>	Податковий номер, який надають органи державної податкової
	Договір про спільну діяльність від <input type="text"/> N <input type="text"/>		
044	управління майном	<input type="text"/>	Податковий номер, який надають органи державної податкової
	Договір про управління майном від <input type="text"/> N <input type="text"/>		
045	представництво нерезидента, що не має статусу юридичної особи	<input type="text"/>	Податковий номер, який надають органи державної податкової
05	Індивідуальний податковий номер платника податку на додану вартість	<input type="text"/>	<input type="text"/>

(номер свідоцтва про
реєстрацію платника
податку на додану

06	Податкова адреса	Почтовий індекс	<input type="text"/>
		Телефон	<input type="text"/>
		Факс	<input type="text"/>
		E-mail	<input type="text"/>

Декларація подається до органу державної податкової служби в

(район, місто)

07	ознака підприємства суцільного будівництва	08	ознака підприємства літакобудівництва
09	ознака постачання в межах угод про розподіл продукції	10	ознака підприємства (організації) інвалідів

(грн.)

Код рядка	Код додатка	I. ПОДАТКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	Обсяги постачання (без податку на додану вартість) колонка А	Сума податку на додану вартість колонка Б
1	Д5	Операції на митній території України, що оподатковуються за основною ставкою, крім		
2		Операції, що оподатковуються за нульовою ставкою:	x	x
2.1		експортні операції		0
2.2		інші операції, що оподатковуються за нульовою ставкою		0
3	Д6	Операції, що не є об'єктом оподаткування (стаття 196 розділу V Кодексу)		x
4	Д6	Операції з постачання послуг за межами митної території України та послуг, місце постачання яких визначено відповідно до пунктів 186.2, 186.3 статті 186 розділу V Кодексу за межами митної території України		x
5	Д6	Операції, які звільнені від оподаткування (стаття 197 розділу V Кодексу, підрозділ 2 розділу XX Кодексу, міжнародні договори (угоди))		x
6		Загальний обсяг постачання (сума значень з 1-го до 5-го рядка колонки А)		x
6.1		з рядка 6 - загальний обсяг операцій звітного періоду, що є об'єктом оподаткування (рядок 1 + рядок 2.1 + рядок 2.2 + рядок 5) колонки А		x
7		Послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких визначено на митній території		
8		Коригування податкових зобов'язань (рядок 8.1 (+ чи -) + рядок 8.2 (+ чи -))		
8.1	Д1	коригування згідно зі статтею 192 розділу V Кодексу обсягів постачання та податкових		
8.1.1	Д1	коригування згідно зі статтею 192 розділу V Кодексу обсягів постачання, по яких не нараховувався податок на додану вартість		x
8.2		коригування податкових зобов'язань у зв'язку з нецільовим використанням товарів, ввезених із застосуванням звільнення від податку на додану вартість (стаття 197 розділу V Кодексу, підрозділ 2 розділу XX Кодексу, міжнародні договори (угоди)) (+)		
9		Усього податкових зобов'язань (сума значень рядків (1 + 7 + 8 (- чи +)) колонки Б)	x	

Код рядка	Код додатка	II. ПОДАТКОВИЙ КРЕДИТ	Обсяги придбання (без податку на додану вартість)	Дозволений податковий кредит
			колонка А	колонка Б
10	Д5	Придбання (виготовлення, будівництво, спорудження, створення) з податком на додану вартість на митній території України товарів/послуг та необоротних активів з метою їх використання виключно у межах господарської діяльності платника податку для здійснення	x	x
10.1		підлягають оподаткуванню за основною ставкою та нульовою ставкою		
10.2		не є об'єктом оподаткування (стаття 196 розділу V Кодексу), та/або звільнені від оподаткування (стаття 197 розділу V Кодексу, підрозділ 2 розділу XX Кодексу, міжнародні договори (угоди)), та/або не оподатковуються (постачання послуг за межами митної території України та послуг, місце постачання яких визначено відповідно до пунктів 186.2, 186.3 статті 186 розділу V Кодексу за межами митної території України)		x
11		Придбання (виготовлення, будівництво, спорудження, створення) без податку на додану вартість на митній території України товарів/послуг та необоротних активів з метою їх використання у межах господарської діяльності платника податку для здійснення операцій.	x	x
11.1		підлягають оподаткуванню за основною ставкою та нульовою ставкою		x
11.2		не є об'єктом оподаткування (стаття 196 розділу V Кодексу), та/або звільнені від оподаткування (стаття 197 розділу V Кодексу, підрозділ 2 розділу XX Кодексу, міжнародні договори (угоди)), та/або не оподатковуються (постачання послуг за межами митної території України та послуг, місце постачання яких визначено відповідно до пунктів 186.2, 186.3 статті 186 розділу V Кодексу за межами митної території України)		x
12		Імпортовані товари, необоротні активи та отримані від нерезидента на митній території України послуги з метою їх використання у межах господарської діяльності платника податку для здійснення операцій.	x	x
12.1		обсяг придбання, податок на додану вартість, сплачений митним органам		
12.2		погашені податкові векселі (для підприємств суднобудування)		
12.3		обсяг придбання товару, ввезеного із застосуванням звільнення від податку на додану вартість (стаття		x
12.4		послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких знаходиться на митній території		
13		Імпортовані товари, необоротні активи та отримані від нерезидента на митній території України послуги з метою їх використання у межах господарської діяльності платника податку для здійснення операцій, які не є об'єктом оподаткування (стаття 196 розділу V Кодексу), та/або звільнені від оподаткування (стаття 197 розділу V Кодексу, підрозділ 2 розділу XX Кодексу, міжнародні договори (угоди)), та/або	x	x
13.1		не оподатковуються (постачання послуг за межами митної території України та послуг, місце обсяг придбання товару, податок на додану вартість по якому сплачений митним органам		x
13.2		обсяг придбання товару, ввезеного із застосуванням звільнення від податку на додану вартість (стаття		x
13.3		послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких знаходиться на митній території		x
14		Придбання (виготовлення, будівництво, спорудження, створення) товарів/послуг та необоротних активів на митній території України, імпорт товарів, необоротних активів та отримання від	x	x
14.1	Д5	з податком на додану вартість		x
14.2		без податку на додану вартість		x
15	Д5, Д7	Придбання (виготовлення, будівництво, спорудження, створення, ввезення) з податком на додану вартість товарів/послуг та необоротних активів, які частково використовуються в оподатковуваних операціях, а частково в операціях, які не є об'єктом оподаткування (стаття 196 розділу V Кодексу), та/або звільнені від оподаткування (стаття 197 розділу V Кодексу, підрозділ 2 розділу XX Кодексу, міжнародні договори (угоди)), та/або не оподатковуються (постачання послуг за межами митної території		x
15.1		частина*, що включається до складу податкового кредиту	ЧВ - значення колонки 5 таблиці 1 Д7	
15.2		частина*, що не включається до складу податкового кредиту		x
16		Коригування податкового кредиту (сума значень рядків (16.1 (+ чи -) + 16.1.2 (+ чи -) + 16.2 + 16.3 +		
16.1	Д1	коригування згідно зі статтею 192 розділу V Кодексу обсягів придбання та податкового кредиту, який було включено у рядок 10.1		
16.1.1	Д1	коригування згідно зі статтею 192 розділу V Кодексу обсягів придбання, по яких не нараховувався податок на додану вартість		x
16.1.2	Д1	коригування згідно зі статтею 192 розділу V Кодексу обсягів придбання та податкового кредиту, який було включено у рядок 15.1		
16.1.3	Д1	коригування згідно зі статтею 192 розділу V Кодексу обсягів придбання, які було включено у рядок 15.2		x
16.2		коригування податкового кредиту внаслідок часткового використання товарів/послуг, необоротних активів в операціях сільськогосподарського або переробного виробництва (-)		
16.3		коригування податкового кредиту по постачанню сільськогосподарської продукції у митному режимі експорту (переноситься з рядка 12.3 декларації (скороченої)(+)	x	
16.4	Д7	коригування податкового кредиту у зв'язку з перерахунком частки використання товарів/послуг та/або необоротних активів в оподатковуваних операціях		
17		Усього податкового кредиту (сума значень рядків (10.1 + 12.1 + 12.2 + 12.4 + 15.1 + 16 (- чи +)) колонки Б)	x	

III. РОЗРАХУНКИ З БЮДЖЕТОМ ЗА ЗВІТНИЙ ПЕРІОД			Сума податку на подану
18		Позитивне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту поточного звітного (податкового) періоду (рядок 9 - рядок 17) (позитивне значення)	
19		Від'ємне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту поточного звітного (податкового) періоду (рядок 17 - рядок 9) (позитивне значення)	
20		Зарухування від'ємного значення різниці поточного звітного (податкового) періоду:	x
20.1		у зменшення суми податкового боргу з податку на подану вартість	
20.2		до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду (рядок 19 - рядок 20.1) (значення цього рядка переносяться до рядка 21.1 декларації наступного звітного (податкового) періоду**)	
21		Залишок від'ємного значення попереднього звітного (податкового) періоду, що включається до складу податкового кредиту поточного звітного (податкового) періоду (рядок 21.1 + рядок 21.2 + рядок 21.3):	
21.1		значення рядка 20.2 декларації попереднього звітного (податкового) періоду	
21.2		значення рядка 24 декларації попереднього звітного (податкового) періоду	
21.3		зменшено/збільшено залишок від'ємного значення за результатами перевірки податкового органу	
22	Д2	Залишок від'ємного значення попереднього звітного (податкового) періоду, за вирахуванням суми податку, яка підлягає сплаті до бюджету за підсумками поточного звітного (податкового) періоду (рядок 21 - рядок 18)	
23	Д3	Сума, що підлягає бюджетному відшкодуванню (рядок 3 Д3) (рядок 23.1 + рядок 23.2):	
23.1	Д4	на рахунок платника у банку	
23.2		у зменшення податкових зобов'язань з податку на подану вартість наступних звітних (податкових) періодів	
24		Залишок від'ємного значення, який після бюджетного відшкодування включається до складу податкового кредиту наступного податкового періоду (рядок 22 - рядок 23) (значення цього рядка переносяться до рядка 21.2 декларації наступного звітного (податкового) періоду)	
25		Сума податку на подану вартість, яка підлягає нарахуванню та сплаті в бюджет за підсумками поточного звітного (податкового) періоду з урахуванням залишку від'ємного значення попереднього звітного періоду (рядок 18 - рядок 21)	

* Визначається виходячи з частки, розрахованої у таблиці 1 додатка 7 до декларації, і застосовується протягом поточного року.

** Для підприємств суднобудування і літакобудування - декларації поточного звітного (податкового) періоду.

Відмітка про перехід на місячний податковий період з поточного звітного (податкового) періоду	
Відмітка про одночасне подання до декларації:	
декларації (скороченої) (стаття 209 розділу V Кодексу)	
декларації (спеціальної) (пункт 209.18 статті 209 розділу V Кодексу)	
декларації (неробочого підприємства) (пункт 1 підрозділу 2 розділу XX Кодексу)	
уточнюючого розрахунку	
копії записів у реєстрах виданих та отриманих податкових накладних в електронному вигляді	
заяви про вибір квартального звітного (податкового) періоду (додаток 1 до Порядку)	
заяви про відмову постачальника надати податкову накладну (порушення ним порядку заповнення та/або порядку реєстрації в Єдиному	
шт.	оригіналів п'ятих основних аркушів (примірників декларації) вантажних митних декларацій у разі наявності експортних доповнення (за довільною формою) відповідно до пункту 46.4 статті 46 розділу II Кодексу

Дата подання декларації

Наведена інформація є повною і достовірною.

Керівник

(підпис)

(ініціали та прізвище)

(реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта керівника)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали та прізвище)

(реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта головного бухгалтера)

Платник податку на подану

(для фізичної особи - платника

(підпис)

(ініціали та прізвище)

IV. Ця частина податкової декларації заповнюється посадовими особами органу державної податкової служби

Дата винесення даних до електронної бази податкової звітності	
(посадова особа органу державної податкової служби (підпис, ініціали та прізвище))	
N	Номер та дата письмового повідомлення про відмову у прийнятті декларації
(посадова особа органу державної податкової служби (підпис, ініціали та прізвище))	
За результатами камеральної перевірки цієї декларації	
порушень (помилки) не виявлено (дата)	
N	складено акт (номер, дата) камеральної перевірки
N	надано висновок (номер, дата) до підрозділу податкового контролю
(потрібне зазначити)	
" " 20__ року	
(посадова особа органу державної податкової служби (підпис, ініціали та прізвище))	

(грн)

Код операції	Розділ А. Податкові зобов'язання із спирту етилового та інших спиртових дистилатів, алкогольних напоїв та пива	Код показника додатка	Сума акцизного податку
A1	Операції з реалізації вироблених в Україні спирту етилового та інших спиртових дистилатів, алкогольних напоїв, в тому числі:	Д.1 (к.13) Д.3 (к.16)	
A1.1	по виданих податкових векселях, що підлягають погашенню у звітному (податковому) періоді (стаття 225 розділу VI Кодексу) (додати перелік податкових векселів)	Д.3 (к.10)	
A2	Операції з реалізації виробленого в Україні пива	Д.1 (к.13)	
A3	Операції з ввезення алкогольних напоїв на митну територію України	Д.1 (к.13) Д.3 (к.16)	
A4	Інші операції з реалізації (передачі) спирту етилового та інших спиртових дистилатів, алкогольних напоїв та пива, в тому числі:	Д.1 (к.13) Д.3 (к.16)	
A4.1	з метою власного споживання	x	
A4.2	для промислової переробки	x	
A4.3	реалізації (передачі) своїм працівникам	x	
A5	Операції з реалізації спирту етилового та інших спиртових дистилатів, алкогольних напоїв та пива, в тому числі:	Д.1 (к.13) Д.3 (к.16)	
A5.1	конфіскованих	x	
A5.2	таких, за якими не звернувся власник до кінця терміну зберігання	x	
A5.3	що за правом усаджування чи з інших підстав переходять у власність держави	x	
A6	Обсяги втрачених спирту етилового та інших спиртових дистилатів, алкогольних напоїв та пива, що перевизують встановлені норми втрат	Д.1 (к.13) Д.3 (к.16)	
A7	Обсяги спирту етилового та інших спиртових дистилатів алкогольних напоїв та пива, що ввезені із звільненням від оподаткування згідно з підпунктами 213.3.3, 213.3.8 пункту 213.3 статті 213 розділу VI Кодексу, у разі недотримання вимог митних режимів	Д.1 (к.13) Д.3 (к.16)	
A8	Обсяги спирту, на які встановлено ставку податку 0 гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту, у разі порушення умов їх цільового використання	Д.1 (к.13)	
A9	Обсяги спирту етилового та інших спиртових дистилатів, алкогольних напоїв, що отримані або ввезені із звільненням від оподаткування як сировина для виробництва підакцизних товарів, у разі нецільового використання (підпункти 213.3.5 та 213.3.6 пункту 213.3 статті 213 розділу VI Кодексу)	Д.1 (к.13) Д.3 (к.16)	
A10	Обсяги алкогольних напоїв, для маркування яких придбавалися марки акцизного податку, які були отримані та втрачені платником податку	Д.1 (к.13) Д.3 (к.16)	
A11	Коригування податкового зобов'язання, в тому числі:		
A11.1	на суму акцизного податку з повернених спирту етилового та інших спиртових дистилатів, алкогольних напоїв та пива платнику податку згідно з пунктом 217.5 статті 217 та пунктом 218.4 статті 218 розділу VI Кодексу	Д.1 (к.13) Д.3 (к.16)	
A11.2	інші випадки	Д.1 (к.13) Д.3 (к.16)	
A12	Сума пільг з операцій, які не підлягають оподаткуванню згідно з пунктом 213.2 статті 213 розділу VI Кодексу	Д.1 (к.12) Д.4 (к.8)	
A13	Сума пільг з операцій, які звільнюються від оподаткування згідно з пунктом 213.3 статті 213 розділу VI Кодексу	Д.1 (к.12) Д.4 (к.7)	
A14	Сума пільг за податковими векселями, виданими при отриманні спирту етилового за нульовою ставкою (пункт 229.1 статті 229 розділу VI Кодексу) (додати перелік податкових векселів)	Д.7 (к.11)	
A15	Усього податкових зобов'язань (сума значень рядків А1 – А10, за вирахуванням рядка А11), в т. ч. з:	x	
A15.1	спирту етилового	x	
A15.2	лікєро-горілчаній продукції	x	
A15.3	виноробної продукції, інших спиртових дистилатів	x	
A15.4	пива	x	

Керівник

(ресстраційний номер облікової картки платника)

Особа, яка відповідає за ведення бухгалтерського обліку

Платник податку (для фізичної особи – платника податку)

(підпис) (ініціали та прізвище)

(підпис) (ініціали та прізвище)

(підпис) (ініціали та прізвище)

М. П.

(грн)

Код операції	Розділ Б. Податкові зобов'язання з тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну	Код показника додатка	Сума акцизного податку
Б1	Операції з реалізації вироблених в Україні тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну	Д.1 (к.13) Д.2 (к.17)	
Б2	Операції з ввезених тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну на митну територію України	Д.1 (к.13) Д.2 (к.17)	
Б3	Інші операції з реалізації (передачі) тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну, в тому числі:	Д.1 (к.13) Д.2 (к.17)	
Б3.1	з метою власного споживання	х	
Б3.2	для промислової переробки	х	
Б3.3	реалізації (передачі) своїм працівникам	х	
Б4	Операції з реалізації тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну, в тому числі:	Д.1 (к.13) Д.2 (к.17)	
Б4.1	таких, за якими не звернувся власник до кінця терміну зберігання	х	
Б4.2	що за правом успадкування чи з інших підстав переходять у власність держави	х	
Б5	Обсяги та вартість втрачених тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну, що перевищують встановлені норми втрат	Д.1 (к.13) Д.2 (к.17)	
Б6	Обсяги та вартість тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну, що ввезені із звільненням від оподаткування згідно з підпунктами 213.3.3, 213.3.10 пункту 213.3 статті 213 розділу VI Кодексу, у разі недотримання вимог митних режимів	Д.1 (к.13) Д.2 (к.17)	
Б7	Обсяги тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну, що отримані або ввезені без сплати податку як сировина для виробництва підакцизних товарів, у разі нецільового використання (підпункти 213.3.5, 213.3.6 пункту 213.3 статті 213 розділу VI Кодексу)	Д.1 (к.13) Д.2 (к.17)	
Б8	Обсяги та вартість тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну, для маркування яких придбалися марки акцизного податку, які були втрачені платником податку	Д.5 (к.8)	
Б9	Коригування податкового зобов'язання, в тому числі:		
Б9.1	на суму акцизного податку з повернутих тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну платнику податку згідно з пунктом 217.5 статті 217 та пунктом 218.4 статті 218 розділу VI Кодексу	Д.1 (к.13) Д.2 (к.17)	
Б9.2	інші випадки	Д.1 (к.13) Д.2 (к.17)	
Б10	Сума пільг з операцій, які не підлягають оподаткуванню акцизним податком (пункт 213.2 статті 213 розділу VI Кодексу)	Д.1 (к.12) Д.2 (к.17) Д.4 (к. 8)	
Б11	Сума пільг з операцій, які звільняються від оподаткування (пункт 213.3 статті 213 розділу VI Кодексу)	Д.1 (к.12) Д.2 (к.17) Д.4 (к. 7)	
Б12	Усього податкових зобов'язань (сума значень рядків Б1-Б8, за вирахуванням рядка Б9), в тому числі:	х	
Б12.1	за специфічними ставками	х	
Б12.2	за адвалорними ставками	х	

Керівник	_____	(підпис)	(ініціали та прізвище)
<input type="text"/>			
(ресстраційний номер облікової картки платника податків)			М. П.
Особа, яка відповідає за ведення бухгалтерського обліку	_____	(підпис)	(ініціали та прізвище)
Платник податку (для фізичної особи – платника податку)	_____	(підпис)	(ініціали та прізвище)

(грн)

Код операції	Розділ В. Податкові зобов'язання з нафтопродуктів, скрапленого газу	Код показника додатка	Сума акцизного податку
B1	Операції з реалізації вироблених в Україні нафтопродуктів, скрапленого газу	Д.1 (к.13)	
B2	Операції з реалізації (передачі) нафтопродуктів, скрапленого газу, в тому числі:	Д.1 (к.13)	
B2.1	з метою власного споживання	x	
B2.2	для промислової переробки	x	
B2.3	для здійснення внесків до статутного капіталу	x	
B2.4	реалізації (передачі) своїм працівникам	x	
B3	Операції з реалізації нафтопродуктів, скрапленого газу, в тому числі:	Д.1 (к.13)	
B3.1	конфіскованих	x	
B3.2	визнаних беззаяйними	x	
B3.3	таких, за якими не звернувся власник до кінця терміну зберігання	x	
B3.4	що за правом успадкування чи інших підстав переходять у власність держави	x	
B4	Обсяги втрачених нафтопродуктів, скрапленого газу, що перевищують встановлені норми втрат	Д.1 (к.13)	
B5	Обсяги нафтопродуктів, скрапленого газу, що ввезені із звільненням від оподаткування згідно з підпунктами 213.3.3, 213.3.9 пункту 213.3 статті 213 розділу VI Кодексу, у разі недотримання вимог митних режимів	Д.1 (к.13)	
B6	Обсяги нафтопродуктів, на які встановлено ставку податку 0 євро за 1000 кг нафтопродуктів, у разі порушення умов їх цільового використання як сировини для виробництва етилену	Д.1 (к.13)	
B7	Обсяги нафтопродуктів, скрапленого газу, що ввезені без сплати податку як сировина для виробництва етилену або реалізовані на спеціалізованих аукціонах для потреб населення, у разі нецільового їх використання (підпункти 213.3.6, 213.3.11 пункту 213.3 статті 213 розділу VI Кодексу)	Д.1 (к.13)	
B8	Коригування податкового зобов'язання, в тому числі:	Д.1 (к.13)	
B8.1	на суму акцизного податку з повернутих нафтопродуктів, скрапленого газу платнику податку згідно з пунктом 217.5 статті 217 та пунктом 218.4 статті 218 розділу VI Кодексу	x	
B8.2	інші випадки	x	
B9	Сума пільг з операцій, які не підлягають оподаткуванню (пункт 213.2 статті 213 розділу VI Кодексу)	Д.1 (к.12) Д.4 (к.8)	
B10	Сума пільг з операцій, які звільняються від оподаткування (пункт 213.3 статті 213 розділу VI Кодексу)	Д.1 (к.12) Д.4 (к.7)	
B11	Сума пільг за податковими векселями, виданими при отриманні нафтопродуктів за нульовою ставкою (пункт 229.2 статті 229 розділу VI Кодексу) (додати перелік податкових векселів)	Д.8 (к.9)	
B12	Сума пільг за податковими векселями, виданими при ввезенні нафтопродуктів за нульовою ставкою (пункт 229.3 статті 229 розділу VI Кодексу) (додати перелік податкових векселів)	Д.8 (к.9)	
B13	Усього податкових зобов'язань	x	
	(сума значень рядків B1 – B7, за вирахуванням рядка B8), в тому числі		
B13.1	бензинів моторних	x	
B13.2	інших нафтопродуктів (легких, середніх та важких дистилатів)	x	
B13.3	скрапленого газу	x	

Керівник

_____ (підпис) (ініціали та прізвище)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(ресстраційний номер облікової картки платника податків)

М. П.

Особа, яка відповідає за ведення бухгалтерського обліку

_____ (підпис) (ініціали та прізвище)

Платник податку (для фізичної особи – платника податку)

_____ (підпис) (ініціали та прізвище)

(грн)

Код операції	Розділ Г. Податкові зобов'язання з автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів	Код показника додатка	Сума акцизного податку
Г1	Операції з реалізації вироблених в Україні автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів	Д.1 (к.13)	
Г2	Операції з реалізації (передачі) автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів, в тому числі:	Д.1 (к.13)	
Г2.1	з метою власного споживання	x	
Г2.2	для промислової переробки	x	
Г2.3	для здійснення внесків до статутного капіталу	x	
Г2.4	реалізації (передачі) своїм працівникам	x	
Г3	Операції з реалізації автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів, в тому числі:	Д.1 (к.13)	
Г3.1	конфіскованих	x	
Г3.2	визнаних беззастійними	x	
Г3.3	таких, за якими не звернувся власник до кінця терміну зберігання	x	
Г3.4	що за правом успадкування чи з інших підстав переходять у власність держави	x	
Г4	Обсяги отриманих або ввезених автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів, які не підлягають оподаткуванню або звільнюються від оподаткування, у разі невиконання умов щодо їх цільового використання для виробництва підкацизних товарів	Д.1 (к.13)	
Г5	Обсяги автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів, що ввезені із звільненням від оподаткування згідно з підпунктами 213.3.3, 213.3.9 пункту 213.3 статті 213 розділу VI Кодексу, у разі недотримання вимог митних режимів	Д.1 (к.13)	
Г6	Обсяги втрачених автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів	Д.1 (к.13)	
Г7	Обсяги автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів до закінчення терміну, визначеного законодавством, що були ввезені із звільненням від оподаткування згідно з пунктом 213.3 статті 213 розділу VI Кодексу, у разі їх нецільового використання	Д.1 (к.13)	
Г8	Коригування податкового зобов'язання, в тому числі:		
Г8.1	на суму акцизного податку з повернутих автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів платнику податку згідно з пунктом 217.5 статті 217 та пунктом 218.4 статті 218 розділу VI Кодексу	Д.1 (к.13)	
Г8.2	інші випадки	Д.1 (к.13)	
Г9	Сума пільг з операцій, які не підлягають оподаткуванню (пункт 213.2 статті 213 розділу VI Кодексу)	Д.1 (к.12) Д.4 (к.8)	
Г10	Сума пільг з операцій, які звільнюються від оподаткування (пункт 213.3 статті 213 розділу VI Кодексу)	Д.1 (к.12) Д.4 (к.7)	
Г11	Усього податкових зобов'язань (сума значень рядків Г1 – Г7, за вирахуванням рядка Г8), в тому числі:	x	
Г11.1	автомобілі легкові та інші моторні транспортні засоби, призначені головним чином для перевезення людей (крім моторних транспортних засобів, зазначених у товарній позиції згідно з УКТ ЗЕД 8702), включаючи вантажопасажи́рські автомобілі-фургони та гоночні автомобілі	x	
Г11.2	кузови для автомобілів, зазначених у товарній позиції 8703 згідно з УКТ ЗЕД	x	
Г11.3	мотоцикли (включаючи мопеди) та велосипеди з допоміжним мотором, з колясками або без них	x	
Г11.4	причепа́ та напівпричепа́ для тимчасового проживання у кемпінгах типу причіпних будиночків		

Керівник

(реєстраційний номер облікової картки платника податків)

(підпис) (ініціали та прізвище)

М. П.

Особа, яка відповідає за ведення

бухгалтерського обліку

Платник податку (для фізичної

особи – платника податку)

(підпис) (ініціали та прізвище)_____
(підпис) (ініціали та прізвище)

ДЕКЛАРАЦІЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ

(форма ДМВ-1)

Основний аркуш

1. Продавець	Для відміток митного органу
2(а). Покупець	
2(б). Декларант	
Увага!	
Згідно із законодавством декларант несе відповідальність за достовірність усіх відомостей, зазначених у цій декларації та в документах, поданих для підтвердження правильності визначення митної вартості товарів. У процесі митного оформлення товарів декларант зобов'язаний у терміни, передбачені законодавством, подати додаткові відомості, що підтверджують правильність визначення заявленої митної вартості.	3. Умови поставки
	4. Номер і дата рахунка
	5. Номер і дата укладення договору (контракту)
6. Номер і дата прийняття митним органом рішень щодо відомостей, зазначених у графах 7 - 9 ДМВ-1	
7(а). Чи пов'язані між собою продавець та покупець?*	☐ так ☐ ні
7(б). Чи вплинула взаємозалежність продавця та покупця на ціну товару?*	☐ так ☐ ні
8(а). Чи є обмеження для покупця щодо користування товаром, за винятком обмежень: установлених законом чи запроваджених органами державної влади географічного регіону, в якому товари можуть бути перепродані що не впливають значною мірою на вартість товарів	☐ так ☐ ні
8(б). Чи є будь-які умови договору або застереження стосовно продажу оцінюваних товарів або їх ціни, що унеможливають визначення митної вартості?	☐ так ☐ ні
Якщо "так", то зазначте конкретні умови. Якщо умову кількісно визначено, то заповніть графу 11(б).	
9(а). Чи передбачено роялті та ліцензійні платежі, які покупець повинен вносити прямо чи опосередковано як умову продажу оцінюваних товарів?	☐ так ☐ ні
9(б). Чи є умова, за якої відповідна частина виручки від будь-якого подальшого перепродажу, передачі або використання оцінюваних товарів на митній території України прямо чи опосередковано йде на користь продавця?	☐ так ☐ ні
Якщо в графах 9(а) і 9(б) дано відповідь "так", то деталізуйте її, а в графах 15 і 16 цієї декларації зазначте відповідну суму.	
* Особи вважаються такими, що пов'язані між собою, тільки в разі, коли: вони є посадовими особами або керівниками підприємств один в одного; вони є партнерами у спільній підприємницькій або іншій діяльності, яку не заборонено законодавством; вони є роботодавцем і найманим працівником; будь-яка особа прямо чи опосередковано володіє, контролює або утримує 5 чи більше відсотків випущених акцій, що дають право голосу, або акцій обох з них; один з них прямо або опосередковано контролює іншого; обидва вони прямо або опосередковано контролюються третьою особою; разом вони прямо або опосередковано контролюють третю особу; вони є членами однієї сім'ї.	10(а). Кількість додаткових аркушів до цієї декларації
	10(б). Місце заповнення _____ _____ 200_ р. (прізвище, ім'я та по батькові декларанта) Підпис та печатка декларанта

Для відміток митного органу		Аркуш N		Форма ДМВ-1	
		Номер товару	Номер товару	Номер товару	
		Код товару	Код товару	Код товару	
А. Підстава для розрахунку	11(а). Ціна договору в іноземній валюті (кошти, що фактично сплачені або підлягають сплаті продавцеві)				
	Ціна договору, гривень				
	Код валюти				
	Курс перерахунку				
	11(б). Непрямі платежі, гривень				
	12. Усього "А", гривень				
Б. Додаткові нарахування до ціни договору, що не включені до розділу "А"* і підлягають включенню до митної вартості, гривень	13. Витрати покупця на оплату:				
	а) комісійних та інших посередницьких послуг (за винятком комісійних за закупівлю товару)				
	б) контейнерів, тари та пакування				
	14. Вартість товарів і послуг, поставлених прямо чи опосередковано покупцем безоплатно або за зниженими цінами для використання у зв'язку з виробництвом та продажем на експорт в Україну оцінюваних товарів, якщо така вартість не включена до ціни, що фактично сплачена або підлягає сплаті:				
	а) сировини, матеріалів, деталей, напівфабрикатів, комплектувальних виробів тощо				
	б) інструментів, штамтів, шаблонів та аналогічних предметів, використаних у процесі виробництва оцінюваних товарів				
	в) матеріалів, витрачених в процесі виробництва оцінюваних товарів				
	г) інженерних та дослідно-конструкторських робіт, дизайну, креслення тощо, виконаних за межами України				
	15. Роялті та ліцензійні платежі, які стосуються оцінюваних товарів та які покупець повинен сплачувати прямо чи опосередковано як умову продажу оцінюваних товарів (див. графу 9)				
	16. Відповідна частина виручки від будь-якого подальшого перепродажу, передачі або використання товарів, що оцінюються, на митній території України прямо чи опосередковано йде на користь продавця (див. графу 9)				
	17. Витрати на доставку до _____, (місце доставки)				
	у тому числі на: а) транспортування				
	б) завантаження, розвантаження тощо				
в) страхування					
18. Усього "Б"					
19. Плата за будівництво, спорудження, складення, технічне обслуговування або технічну допомогу після ввезення					
В. Списання сум, включених до розділу "А", грн.*	20. Витрати на транспортування після ввезення на митну територію України				
	21. Податки та збори (обов'язкові платежі), які справляються в Україні				
	22. Усього "В"				
23. Заявлена митна вартість: а) у гривнях					
	б) в іноземній валюті				
Г. * Якщо суму сплачено в іноземній валюті, в цьому розділі зазначається сума в іноземній валюті та курс перерахунку за кожним товаром і елементом вартості.					
Номер позиції з розділів "Б" і "В"		Код валюти	Сума	Курс перерахунку	
Підпис та печатка декларанта					

Додаток № 4

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державної податкової
адміністрації України
28.02.2011 № 114

Відмітка про одержання
(штамп органу державної
податкової служби)

		ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ з податку на прибуток підприємства										Звітна																											
												Звітна нова																											
												Консолідована																											
												Уточнююча																											
2	Звітний (податковий) період року 20____, за який подається податкова декларація або уточнюється (для уточнюючої податкової декларації)	I квартал		Півріччя	II квартал ¹	Три квартали	II – III квартали ¹	Рік	II – IV квартали ¹																														
3	Повне найменування платника податку на прибуток (повне найменування постійного представництва нерезидента) згідно з реєстраційними документами; для платника податку на прибуток за угодою про розподіл продукції – назва, дата та номер угоди; для платника податку на прибуток за договором управління майном – назва, дата та номер договору	_____																																					
4	Податковий номер, наданий угоді про розподіл продукції при взятті її на облік / податковий номер управителя майна	_____																																					
5	Код платника податку за ЄДРПОУ																				Код виду економічної діяльності (КВЕД)																		
6	Місцезнаходження платника податку на прибуток (постійного представництва нерезидента):	_____										Поштовий індекс ²																											
		_____										Телефон ²																											
		_____										Моб.тел. ²																											
		_____										Факс ²																											
		_____										E-mail ²																											
7 ³	Повне найменування нерезидента	_____										Назва країни резиденції нерезидента (за Класифікатором держав світу, українською мовою)																											
	Місцезнаходження нерезидента	_____										_____																											
		_____										Код країни резиденції (за Класифікатором держав світу)																											
8	(найменування органу державної податкової служби, до якого подається Податкова декларація)																																						
9	Особливі відмітки																																						
	Податкова декларація платника податку на прибуток, основною діяльністю якого є виробництво сільськогосподарської продукції																																						
	Податкова декларація платника податку на прибуток - суб'єкта космічної діяльності																																						
	Податкова декларація платника податку на прибуток - суб'єкта космічної діяльності, що здійснює види діяльності інші, ніж космічна																																						
	Податкова декларація платника податку на прибуток за угодою про розподіл продукції																																						
	Податкова декларація платника податку на прибуток за договором управління майном																																						
	Податкова декларація постійного представництва нерезидента ³																																						

ПОКАЗНИКИ	Код рядка	Сума, грн.
1	2	3
Доходи, що враховуються при визначенні об'єкта оподаткування (рядок 02 + рядок 03):	01	
Доход від операційної діяльності (дохід від реалізації товарів (робіт, послуг))	02	
Інші доходи	03 ІД	
Витрати, що враховуються при визначенні об'єкта оподаткування (рядок 05 + рядок 06)	04	
Витрати операційної діяльності, в тому числі:	05	
Собівартість придбаних (виготовлених) та реалізованих товарів (робіт, послуг)	05.1 СВ	
Інші витрати (сума рядків 06.1 - 06.6)	06	
Загальновиробничі витрати	06.1 ЗВ	
Адміністративні витрати	06.2 АВ	
Витрати на збут	06.3 ВЗ	
Фінансові витрати відповідно до підпункту 138.10.5 пункту 138.10 статті 138 розділу III Податкового кодексу України, в тому числі:	06.4	
проценти, що включаються до витрат з урахування обмежень, встановлених пунктом 141.2 статті 141 розділу III Податкового кодексу України	06.4.1	
Інші витрати звичайної діяльності та інші операційні витрати	06.5 ІВ	
Від'ємне значення об'єкта оподаткування попереднього звітного (податкового) періоду (від'ємне значення рядка 07 Податкової декларації за попередній звітний (податковий) період ⁴ або від'ємне значення об'єкта оподаткування за I квартал 2011 року)	06.6	
Об'єкт оподаткування від усіх видів діяльності (рядок 01 – рядок 04) (+,-)	07	
Об'єкт оподаткування від діяльності, що підлягає патентуванню (+,-)	08 ТП	
Прибуток, звільнений від оподаткування, або збиток від діяльності, прибуток від якої звільняється від оподаткування (+,-)	09 ПЗ	
Ставка податку	10	
Податок на прибуток від діяльності, що не підлягає патентуванню (рядок 07 – рядок 08 – рядок 09 (при позитивному значенні) x рядок 10/100)	11	
Податок на прибуток від діяльності, що підлягає патентуванню, зменшений на вартість торгових патентів	12 ТП	
Зменшення нарахованої суми податку	13 ЗП	
Податок на прибуток за звітний (податковий) період (рядок 11 + рядок 12 – рядок 13)	14	
Податок на прибуток за результатами попереднього звітного (податкового) періоду поточного року з урахуванням уточнень (рядок 14 Податкової декларації за попередній звітний (податковий) період)	15	
Податок на прибуток, нарахований за результатами останнього календарного кварталу (звітного) податкового періоду (рядок 14 – рядок 15) (+,-)	16	
Сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам за звітний (податковий) період	17 ПН	
Сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам за результатами попереднього звітного (податкового) періоду поточного року з урахуванням уточнень (рядок 17 Податкової декларації за попередній звітний (податковий) період)	18	
Сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам, нарахована за результатами останнього календарного кварталу звітного (податкового) періоду (рядок 17 – рядок 18)	19	
Сума авансового внеску при виплаті дивідендів, що має бути сплачена у звітному (податковому) періоді за місцезнаходженням юридичної особи	20 АД	
Сума авансового внеску при виплаті дивідендів, що мала бути сплачена у попередньому звітному (податковому) періоді поточного року за місцезнаходженням юридичної особи з урахуванням уточнень (рядок 20 Податкової декларації за попередній звітний (податковий) період)	21	
Сума авансового внеску при виплаті дивідендів, нарахована за результатами останнього календарного кварталу звітного (податкового) періоду, що має бути сплачена за місцезнаходженням юридичної особи (рядок 20 – рядок 21)	22	
Самостійне виправлення помилок⁵		
Збільшення податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду (ів), що уточнюється (іотся) (позитивне значення (рядок 16 – рядок 16 Податкової декларації, яка уточнюється) + позитивне значення (рядок 22 – рядок 22 Податкової декларації, яка уточнюється) або рядок (сума рядків) 23 з додатка (ів) ВП до Податкової декларації)	23	
Сума штрафу при відображенні недоплати у складі Податкової декларації, що подається за звітний (податковий) період, наступний за періодом, у якому виявлено факт заниження податкового зобов'язання (повинна дорівнювати рядку (сумі рядків) 24 додатка (ів) ВП до Податкової декларації)	24	

Пеня, нарахована на виконання вимог підпункту 129.1.2 пункту 129.1 статті 129 розділу II Податкового кодексу України (у разі виправлення помилки(ок) у складі звітної/звітної нової/консолідованої Податкової декларації повинна дорівнювати рядку (сумі рядків) 25 додатка (ів) ВП до Податкової декларації)	25	
Зменшення податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду (ів), що уточнюється (ються) (від'ємне значення (рядок 16 – рядок 16 Податкової декларації, яка уточнюється) + від'ємне значення (рядок 22 – рядок 22 Податкової декларації, яка уточнюється) або рядок (сума рядків) 26 з додатка (ів) ВП до Податкової декларації)	26	
Сума штрафу від недоплати при наданні уточнюючої Податкової декларації (рядок 23 x 3%)	27	
Самостійне виправлення помилок з податку на прибуток, який утримується при виплаті доходів (прибутків) нерезидентів⁵		
Збільшення податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду (ів), що уточнюється (ються) (позитивне значення (рядок 19 – рядок 19 Податкової декларації, яка уточнюється) або рядок (сума рядків) 28 з додатка (ів) ВП до Податкової декларації)	28	
Сума штрафу при відображенні недоплати у складі Податкової декларації, що подається за звітний (податковий) період, наступний за періодом, у якому виявлено факт заниження податкового зобов'язання (повинна дорівнювати рядку (сумі рядків) 29 додатка (ів) ВП до Податкової декларації)	29	
Пеня, нарахована на виконання вимог підпункту 129.1.2 пункту 129.1 статті 129 розділу II Податкового кодексу України (у разі виправлення помилки (ок) у складі звітної/звітної нової/консолідованої Податкової декларації повинна дорівнювати рядку (сумі рядків) 30 додатка (ів) ВП до Податкової декларації)	30	
Зменшення податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду, що уточнюється (ються) (від'ємне значення (рядок 19 – рядок 19 Податкової декларації, яка уточнюється) або рядок (сума рядків) 31 з додатка (ів) ВП до Податкової декларації)	31	
Сума штрафу від недоплати при наданні уточнюючої Податкової декларації (рядок 28 x 3%)	32	
Доповнення до Податкової декларації (заповнюється і подається відповідно до пункту 46.4 статті 46 розділу II Податкового кодексу України) на		арк.

Наявність додатків ⁸	ІД	СБ	ЦП	СВ	АМ	АК	ВО ⁶	ЗВ	АВ	ВЗ	ІВ	ТП	ПЗ	ЗП	ПН	АД	ВП ⁷

Додатки на ___ арк.

Інформація, наведена в Податковій декларації та додатках до неї, є достовірною.

Керівник платника податку,
реєстраційний номер облікової картки або серія
та номер паспорта⁹

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(ініціали та прізвище)

(підпис)

М. П.

Головний бухгалтер,
реєстраційний номер облікової картки або серія
та номер паспорта⁹

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(ініціали та прізвище)

(підпис)

Дата подання Податкової декларації

«___» _____ 20__ року

¹ Звіти (податкові) періоди, що використовуються у 2011 році.

² Заповнюється за бажанням платника податку.

³ Податкова декларація подається у разі якщо постійне представництво нерезидента визнає оподаткований прибуток у загальному порядку.

⁴ Включається відповідно до статті 150 розділу III Податкового кодексу України.

⁵ Заповнюється у разі самостійного виправлення помилок шляхом уточнення показників Податкової декларації відповідно до статті 50 розділу II Податкового кодексу України.

⁶ Цей додаток подається виключно за підсумками звітного (податкового) року.

⁷ Цей додаток (и) подається (ються) у разі виправлення помилки (ок) у складі звітної/звітної нової/консолідованої Податкової декларації. За кожний звітний (податковий) період, у якому виявлено помилку (ки), подається окремий додаток.

⁸ У відповідних клітинках проставляється позначка „х”, крім клітинки під літерами „ВП” та „СБ”, в яких проставляється кількість поданих додатків ВП та СБ до Податкової декларації.

⁹ Ззначається фізичними особами, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.

Додаток № 5

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної податкової адміністрації України

24.12.2010 N 1016

Відмітка про одержання
(штамп органу державної податкової служби)

1	Податкова декларація з фіксованого сільськогосподарського податку	Тип виду декларації	1.1.Т	Порядковий номер за рік ¹		
		Тип декларації				
		01	Загальна			
		02	Нова загальна			
		03	Уточнююча загальна			
		04	Звітна			
		05	Нова звітна			
06	Уточнююча звітна					
за		рік	починаючи з ²		з урахуванням уточнень з ³	
2	Найменування платника податку _____					
3	Код згідно з ЄДРПОУ _____					
4	Код виду економічної діяльності (КВЕД) _____					
5	Код організаційно-правової форми господарювання _____					
6	Місцезнаходження платника податку _____	Поштовий індекс _____				
		Міжміський код _____				
		Телефон _____				
	Електронна адреса ⁴	Факс ⁴ _____				
7	Найменування органу державної податкової служби за основним місцем обліку платника _____					
8	Найменування органу державної податкової служби за місцем розташування земельної(их) ділянки(ок), до якого подається декларація _____					
9	Код органу місцевого самоврядування за місцезнаходженням земельної ділянки за КОАТУУ ⁵ _____					

Одиниця виміру: гектари - 3 чотирима десятковими знаками,
гринів - 3 двома десятковими знаками

№ п/п	Категорія земель	Площа земельної ділянки	Нормативна грошова оцінка одиниці площі земельної ділянки	Ставка податку (% до нормативної грошової оцінки земельної ділянки)	Річна сума податку (к. 3 х к. 4 х к. 5 / 100)	Річний податок за період з 2007 по 2018 рік											
						Січень (к. 6 х 10/100/3)	Лютий (к. 6 х 10/100/3)	Вересень (к. 6 х 10/100/3)	Квітень (к. 6 х 10/100/3)	Травень (к. 6 х 10/100/3)	Червень (к. 6 х 10/100/3)	Листопад (к. 6 х 10/100/3)	Листопад (к. 6 х 50/100/3)	Серепень (к. 6 х 50/100/3)	Вересень (к. 6 х 50/100/3)	Жовтень (к. 6 х 30/100/3)	Листопад (к. 6 х 30/100/3)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	Землі сільськогосподарського призначення (сільськогосподарські угіддя, у т.ч. для сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (вирушуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому групі)																
1.1 ⁷	рідля																
1.2 ⁷	сіножаті																
1.3 ⁷	пасовища																
1.4 ⁷	багаторічні насадження																
2 ⁷	Землі водного фонду																
3	Нараховано на 20__ рік, усього (сума р. 1 - 2 к. 7 - 18)																
4 ⁸	Нараховано на 20__ рік за даними раніше поданої декларації (р. 3 декларації, що уточнюється)																
5 ⁸	Нараховано до збільшення податкового зобов'язання на 20__ рік (позитивне значення (р. 3 - р. 4))																
6 ⁸	Розмір зниження податкового зобов'язання минулих податкових періодів																
7 ⁸	Нараховано до зменшення податкового зобов'язання на 20__ рік (позитивне значення (р. 4 - 8 ⁸))																
8 ⁸	Розмір звищення податкового зобов'язання минулих податкових періодів																
9 ⁸	Сума штрафів (колонки 7 - 18 рядка 6 х 3, % або 5 %)																
10 ⁹	Сума пені																
11 ⁸	Пояснення (розкриття) окремих результатів фінансово-господарської діяльності																
12	Доповнення до Податкової декларації (зповнюється і додається відповідно до пункту 46.4 статті 46 Податкового кодексу України)															на	арк.
																на	арк.

13 ¹⁰	Сума доходу сільськогосподарського товаровиробника, отриманого від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва, продуктів її переробки (крім підкацких товарів, за винятком виноматеріалів виноградних (коди згідно з УКТЗЕД 2204 29 - 2204 30), вироблених на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції) та від надання супутніх послуг	із розрахунку частки сільськогосподарського товаровиробництва за 20__ рік	
14 ¹⁰	Скоригований валовий дохід сільськогосподарського товаровиробника	із розрахунку частки сільськогосподарського товаровиробництва за 20__ рік	
15 ¹⁰	Питома вага доходу сільськогосподарського товаровиробника, отриманого від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, у загальній сумі його доходу за попередній податковий (звітний) рік, %	із розрахунку частки сільськогосподарського товаровиробництва за 20__ рік	

До декларації додаються:

додаток "Відомості про наявність земельних ділянок"

Інформація, наведена в декларації, є достовірною.

Дата заповнення декларації (дд.мм.рррр)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Керівник платника податку

(підпис)

(ініціали та прізвище)

М. П.

Реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта¹¹

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта¹¹

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Ця частина декларації заповнюється посадовими особами органу державної податкової служби

Відмітка про внесення даних до електронної бази податкової звітності "___" _____ 20__ року

(підпис, ініціали та прізвище посадової особи органу державної податкової служби)
За результатами камеральної перевірки декларацій (потрібне позначити):
порушень (помилку) не виявлено / складено акт від "___" _____ 20__ року N _____
"___" _____ 20__ рок _____
(підпис, ініціали та прізвище посадової особи органу державної податкової служби)

¹ Платником зазначається номер (послідовно наростаючим числом від кількості поданих відповідних декларацій).

² Заповнюється у разі подання декларації за нові земельні ділянки (починаючи з /число/місяць/).

³ Заповнюється у разі уточнення податкових зобов'язань (з урахуванням уточнень з /число/місяць/).

⁴ За бажанням платника.

⁵ При поданні загальної, нової загальної або уточнюючої загальної декларації не заповнюється.

⁶ При зміні протягом року об'єкта оподаткування, нормативної грошової оцінки земельної ділянки, ставок податку показники у колонках 7 - 18 заповнюються (із застосуванням формул за відповідними колонками) з дня календарного місяця, в якому починають, та/або до дня календарного місяця, в якому припиняють діяти вказані зміни.

⁷ За потреби кількість рядків 1.1, 1.2, 1.3, 1.4 та 2 може бути збільшено або зменшено.

⁸ Рядки 4 - 9 та 11 заповнюються у разі уточнення податкових зобов'язань. Сума штрафу (р. 9) нараховується платником самостійно відповідно до підпункту "а" або "б" пункту 50.1 статті 50 глави 2 розділу II Податкового кодексу України.

⁹ Сума пені (р. 10) нараховується платником самостійно відповідно до підпункту 129.1.2 пункту 129.1 статті 129 глави 12 розділу II Податкового кодексу України.

¹⁰ Рядки 13, 14, 15 підлягають обов'язковому заповненню (при поданні загальної та/або звітної декларації) за даними розрахунку частки сільськогосподарського товаровиробництва за 20__ рік.

¹¹ Зазначається фізичними особами, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.

Відмітка про одержання
(штамп органу державної податкової служби)

ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ З ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ			
1	Тип податкової декларації		
	☐ Звітна	☐ Звітна нова	
1	Уточнююча		
	☐ Звітна за неуповноважений відокремлений підрозділ ¹	☐ Звітна нова за неуповноважений відокремлений підрозділ ¹	
2	Уточнююча за неуповноважений відокремлений підрозділ ¹		
	☐	☐	
2	Звітний (податковий) період:		
	(місяць) . . . (рік)		
2	Звітний (податковий) період, що уточнюється: ²		
	(місяць) . . . (рік)		
3	Повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові) податкового агента:		
	☐ Юридична особа		
3	☐ Самозайнята особа		
4	Податковий номер юридичної особи		
	або реєстраційний номер облікової картки платника податків самозайнятої особи		
4	або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті)		
5	Місцезнаходження (місце проживання) податкового агента:		
	поштовий індекс:		
5	міжміський код:		
	телефон:		
5	E-mail:		
	факс:		
6	Місцезнаходження неуповноваженого відокремленого підрозділу ¹ :		
	поштовий індекс:		
6	міжміський код:		
	телефон:		
6	E-mail:		
	факс:		
7	Дата погашення податкового зобов'язання з податку (визначена податковим агентом дата виплати доходів)		
7	(день) . (місяць) . (рік)		
8	Найменування органу державної податкової служби, до якого подається податкова декларація:		
8	Податковий номер органу державної податкової служби		
9	Кількість поданих податкових декларацій за неуповноважені відокремлені підрозділи ¹		
10	Працювало у звітному місяці за штатом: за цивільно-правовими договорами:		
ПОКАЗНИКИ			
1		Код рядка	Сума (грн. коп.)
2		3	
3			
Сума доходів, які нараховані на користь фізичних осіб у звітному (податковому) періоді		01	
Сума доходів, які виплачені (надані) на користь фізичних осіб у звітному (податковому) періоді		02	
Сума податку на доходи фізичних осіб, яка нарахована (утримана) з цих доходів у звітному (податковому) періоді		03	
Сума податку на доходи фізичних осіб, яка перерахована до бюджету у звітному періоді		04	
Сума податку на доходи фізичних осіб, яка нарахована за попередні звітні (податкові) періоди та перерахована до бюджету у поточному звітному (податковому) періоді		05	
Сума податку на доходи фізичних осіб, яка нарахована (утримана) з цих доходів у звітному (податковому) періоді, але не перерахована до бюджету у зв'язку з невилплатою (ненаданням) доходів		06	
Сума податку на доходи фізичних осіб, яка підлягає перерахуванню в бюджет за підсумками		07	

поточного звітного (податкового) періоду (рядок 03 + рядок 05 – рядок 06)		
Сума податку на доходи фізичних осіб, яка нарахована (утримана) за неуповноважений(и) відокремлений(и) підрозділ(и)	08	
ПОКАЗНИКИ РОЗРАХУНКІВ ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ВИПРАВЛЕННЯМ САМОСТІЙНО ВИЯВЛЕНИХ ПОМИЛОК	Код рядка	Сума (грн. коп.)
Сума податку на доходи фізичних осіб, яка підлягала перерахуванню до бюджету, за даними звітного (податкового) періоду, в якому виявлена помилка (рядок 07 раніше поданої податкової декларації)	09	
Уточнена сума податкових зобов'язань за звітний (податковий) період, в якому виявлена помилка	10	
Розрахунок у зв'язку з виправленням помилки:	11	
збільшення суми, яка підлягала перерахуванню до бюджету (рядок 10 – рядок 09, якщо рядок 10 > рядка 09, та/або сума рядків 03.1 додатків до податкової декларації)	11.1	(+)
зменшення суми, яка підлягала перерахуванню до бюджету (рядок 10 – рядок 09, якщо рядок 10 < рядка 09, та/або сума рядків 03.2 додатків до податкової декларації)	11.2	(-)
Сума штрафу, яка нарахована податковим агентом самостійно у зв'язку з виправленням помилки, % (рядок 11.1 x 3% або 5%)	12	
Сума пені, яка нарахована податковим агентом самостійно відповідно до підпункту 129.1.3 пункту 129.1 статті 129 розділу II Податкового кодексу України	13	
ІНШІ ПОКАЗНИКИ	Код рядка	Сума (грн. коп.)
Сума заборгованості з виплати заробітної плати на перше число місяця, що настає за звітним (за якою термін виплати не настає)	14	
Сума заборгованості з податку на доходи фізичних осіб станом на 01.01.2011 за даними обліку податкового агента ³	15	

Пояснення (розкриття) окремих результатів фінансово-господарської діяльності на		арк.
Доповнення до податкової декларації (заповнюється і подається податковим агентом відповідно до пункту 46.4 статті 46 глави 2 розділу II Податкового кодексу України) на		арк.
Кількість розрахунків податкових зобов'язань з податку на доходи фізичних осіб за звітний (податковий) період, у якому виявлено помилку ⁴		

¹ У разі якщо відокремлений підрозділ не уповноважений нараховувати (сплачувати) податок на доходи фізичних осіб, обов'язок подання податкової декларації за який відокремлений підрозділ за його місцезнаходженням виконує юридична особа.

² Періодом, що уточнюється, вважається період, за який податковий агент самостійно узгоджує суми податкового зобов'язання у зв'язку з виправленням самостійно виявленої помилки у раніше поданій податковій декларації та подає уточнюючу податкову декларацію відповідно до підпункту "а" пункту 50.1 статті 50 глави 2 розділу II Податкового кодексу України.

³ Заповнюється податковим агентом у податковій декларації за січень 2011 року.

Дата подання податкової декларації		.		.					
------------------------------------	--	---	--	---	--	--	--	--	--

Керівник
(самозайнята особа)

(підпис) (ініціали та прізвище)

(реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті))

Головний бухгалтер

(підпис) (ініціали та прізвище)

(реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті))

М. П.

Ця частина податкової декларації заповнюється посадовими особами органу державної податкової служби

☐	Відмітка про внесення даних до електронної бази податкової звітності	«__» _____ 20__ року
	(посадова особа органу державної податкової служби (підпис, ініціали та прізвище))	
☐	За результатами камеральної перевірки податкової декларації (потрібне позначити) порушень (помилко) не виявлено	☐ складено акт від «__» _____ 20__ року № _____
	(посадова особа органу державної податкової служби (підпис, ініціали та прізвище))	
	«__» _____ 20__ року	

Додаток № 7

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державної податкової адміністрації України
24.12.2010 № 1020

Стор.					
Звітний					
Звітний період					
Уточнюваний					

Форма № 1ДФ

Звітний					
Звітний період					
Уточнюваний					

Податковий розрахунок

сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку

_____ (найменування юридичної особи чи прізвище, ім'я, по батькові самозайнятої фізичної особи)
 _____ (податкова адреса юридичної особи чи самозайнятої фізичної особи)
 _____ (найменування органу державної податкової служби)
 _____ (найменування органу державної податкової служби)
 _____ (податковий номер органу державної податкової служби)
 _____ (податковий номер органу державної податкової служби)

3а _____ (звітний період)

ПОРЦЯ №

Сума податкового боргу станом на 01.01.2011 (грн., коп.) _____

Працювало у штапі _____
 Працювало за цивільно-правовими договорами _____

№ з/п	Податковий номер або серія та номер паспорта*	Сума нарахованого доходу (грн., коп.)	Сума виплаченого доходу (грн., коп.)	Сума утриманого податку (грн., коп.)	Сума утриманого податку (грн., коп.)	Оцінка доходу	Оцінка податку (0, 1)	Дата звільнення з роботи	
								прийняття на роботу (дд.мм.рррр)	звільнення з роботи (дд.мм.рррр)
1	2	3	3а	4а	4	5	6	7	8
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Кількість радців _____ Кількість фізичних осіб _____ Кількість аркушів _____

Керівник юридичної особи _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище) _____ (тел)

Головний бухгалтер _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище) _____ (тел)

Самозайнята фізична особа _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище) _____ (тел)

Дата подання _____

Наведена інформація є вірною

(Форма № 1)

Державній податковій інспекції по _____

вхідний № _____

(назва інспекції)

за алфавітом № _____

ДЕКЛАРАЦІЯ

про доходи, одержані з 1 січня по 31 грудня 200__ року
або за інший період звітного року

РОЗДІЛ I

Ідентифікаційний номер

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Повідомляю, що я, _____,
(прізвище, ім'я, по батькові)

проживаю за адресою _____

Телефони: _____,
квартирний _____ службовий _____

одержав у 200__ році такі доходи: _____

1.1. Доходи, одержані мною ЗА МІСЦЕМ ОСНОВНОЇ РОБОТИ (заробітна плата, дивіденди, премії, інші грошові та натуральні виплати, винагороди, доходи від роботи за сумісництвом, за договорами цивільно-правового характеру, авторські винагороди, а також доходи від виконання разових та інших робіт):

Місце основної роботи, де зберігається трудова книжка (повне найменування та код юридичної особи за ЄДРПОУ або ідентифікаційний номер фізичної особи)	За який час одержано дохід з _____ по _____	Сума нарахованого доходу	Сума утриманого податку
Всього	X		

1.2. Доходи, одержані мною в інших місцях НЕ ЗА МІСЦЕМ ОСНОВНОЇ РОБОТИ (за виконання робіт за сумісництвом, за договорами цивільно-правового характеру, за виконання разових та інших робіт, дивіденди, авторські винагороди):

Де одержано доходи і за що (підприємство або особа, зареєстрована як підприємець та код юридичної особи за ЄДРПОУ або ідентифікаційний номер фізичної особи)	За який час одержано дохід з _____ по _____	Сума нарахованого доходу	Сума утриманого податку
Всього	X		

1.3. Доходи, одержані мною від ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ, ПРИВАТНОЇ НОТАРІАЛЬНОЇ, АДВОКАТСЬКОЇ ТА ІНШОЇ НЕЗАЛЕЖНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ та інші доходи, оподаткування яких проводять податкові органи (здавання в оренду приміщень, майна та ін.):

Види діяльності за кодом КВЕД, за здійснення яких одержано доход	Сума одержаного валового доходу	Витрати, пов'язані з одержанням доходу	Сума чистого доходу	Сума податку, сплаченого авансом та утриманого підприємствами
Всього				

1.4. Доходи, які були мною одержані за кордоном або з іноземних держав:

Назва країни, в якій або із якої одержано доход (місто, назва організації, яка виплатила доход)	Місяць, в якому одержано доход	Сума одержаного доходу		Сума податку, яка сплачена (утримана за кордоном)	
		в інозем. валюті	в укр. грн.	в інозем. валюті	в укр. грн.
Всього					

З метою усунення подвійного оподаткування ПОДАЮ висновок про сплату податку

_____ ,
(назва країни)

стверджений податковим органом цієї країни.

РОЗДІЛ 2

Повідомляю, що відповідно до чинного законодавства я маю право на такі пільги по прибутковому податку:

2.1. На виключення п'яти (десяти, п'ятнадцяти) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за _____ місяців в сумі _____ грн..

Підстава для виключення

_____.

2.2. На зменшення сукупного доходу на дітей віком до 16 років за _____ місяців в сумі _____ грн.

Відомості про дітей віком до 16 років:

№	Прізвище, ім'я	Рік і місяць народження

2.3. На виключення доходів, направлених мною у джерела їх одержання на придбання акцій та інвестованих на реконструкцію і розширення виробництва суб'єктів підприємницької діяльності в загальній сумі _____ грн. Відповідні підтвердження додаються.

2.4. На виключення сум, які не перевищують чотири відсотки від суми задекларованого сукупного оподаткованого доходу за звітний рік, направлених мною до благодійних установ та організацій _____ грн.
Документи, що стверджують ці витрати, додаються.

2.5. На виключення сум, перерахованих мною коштів на пенсійні рахунки в уповноважених холдинговою компанією "Київміськбуд" банках на загальну суму _____ грн. Документи, що стверджують ці витрати, додаються.

РОЗДІЛ 3

3.1. З урахуванням наведених вище даних вважаю, що мій дохід, з якого необхідно сплатити прибутковий податок за 200__ рік, становить _____ гривень.

3.2. Одночасно повідомляю, що в наступному 200__ році я передбачаю одержати сукупний оподатковуваний дохід _____ гривень.

РОЗДІЛ 4

ВІДОМОСТІ ПРО ВЛАСНІСТЬ ТА ЗЕМЕЛЬНІ ДІЛЯНКИ

Перелік власності	Місцезнаходження	Вартість за даними інвентарбюро (грн.)	Площа виділеної земельної ділянки (в кв. метрах)
1. Жилий будинок			
2. Власна квартира			
3. Дачний будинок			
4. Земельні ділянки		X	

5. Транспортні засоби (легкові, вантажні автомобілі, мотоцикли, моторні човни):

Марка _____	Модель _____	Потужність двигуна _____
-------------	--------------	--------------------------

Правильність зазначених у цій декларації відомостей,

СТВЕРДЖУЮ _____
(підпис, дата)

Додаток № 9

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державної податкової адміністрації України
24.12.2010 № 1015

Відмітка про одержання (штамп органу державної податкової служби)

1	Податкова декларація з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності)	Код типу декларації	1.1.Т	Порядковий номер за рік ¹	Земельний податок	
					Орендна плата	
Тип декларації						
		01		Звітна		
		02		Нова звітна		
		03		Уточнююча		
2	Для земельного податку					
	за 2 0 рік починаючи з ² . з урахуванням уточнень з ³ .					
	за місяць ⁴					
3	Для орендної плати за земельні ділянки державної або комунальної власності					
	за 2 0 рік починаючи з ² . з урахуванням уточнень з ³ .					
	за місяць ⁴					
4	Повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові) платника		платник земельного податку (юридична особа)			
	_____		платник орендної плати за землі державної або комунальної власності (орендар), який згідно із Податковим кодексом України подає податкову декларацію			

5	Код згідно з ЄДРПОУ або податковий номер					
6	Ресстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта					
7	Код виду економічної діяльності (КВЕД)					
8	Місцезнаходження (місце проживання) платника		Поштовий індекс			
	_____		Міжміський код			
	_____		Телефон			
	Електронна адреса ⁵		Факс ⁵			
9	Найменування органу державної податкової служби за місцем розташування земельної(их) ділянки(ок), до якого подається декларація					

10	Код органу місцевого самоврядування за місцезнаходженням земельної ділянки за КОАТУУ					

Одиниця виміру: гектари - з чотирма десятковими знаками;
 м² - з двома десятковими знаками;
 гривні - з двома десятковими знаками

№ з/п	Категорія земель	Площа земельної ділянки	площі земельної ділянки або одиниці Крим або по області з урахуванням коефіцієнта індексації	Стовпа податку (грн. за 1 кв. м або % від нормативної грошової оцінки земельної ділянки; % від одиниці площі рілля по Автономній Республіці Крим або по області)	Коефіцієнт до збільшення	Відсоток від суми земельного податку	Річна сума земельного податку, яка підлягає сплаті за даними платника	Річна сума орендної плати, яка підлягає сплаті за даними платника	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
1	Земельні ділянки сільськогосподарського призначення (як у межах населених пунктів, так і за їх межами)																				
1.1	у тому числі сільськогосподарські угіддя																				
1.1.1 ⁷	рільля				X	X															
1.1.2 ⁷	сіножаті				X	X															
1.1.3 ⁷	пасовища				X	X															
1.1.4 ⁷	багаторічні насадження				X	X															
1.2	у тому числі несільськогосподарські угіддя																				
1.2.1 ⁷					X																
1.2.2 ⁷					X																
2	Земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено (як у межах населених пунктів, так і за їх межами)																				
2.1 ⁷																					
2.2 ⁷																					
3	Земельні ділянки у межах населених пунктів, нормативну грошову оцінку яких не проведено																				
3.1 ⁷			X																		
3.2 ⁷			X																		

До декларації додаються:

	Додаток 1 „Відомості про наявні земельні ділянки”
	Додаток 2 „Відомості про пільги на земельний податок з наявних площ земельних ділянок”
	Доповнення до Податкової декларації (заповнюється і надається відповідно до пункту 46.4 статті 46 глави 2 розділу II Податкового кодексу України)

Інформація, наведена в декларації, є достовірною.

Дата заповнення декларації (дд.мм.рррр)			.		.				
---	--	--	---	--	---	--	--	--	--

Керівник платника податку

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

М. П.

Ресстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта ¹⁰									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Головний бухгалтер

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Ресстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта¹⁰

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Ця частина декларації заповнюється посадовими особами органу державної податкової служби

Відмітку про внесення даних до електронної бази податкової звітності “__” _____ 20__ року

_____	(підпис, ініціали та прізвище посадової особи органу державної податкової служби)
За результатами камеральної перевірки декларації (потрібно позначити):	
порушень (помилек) не виявлено / складено акт від “__” _____ 20__ року № _____	
“__” _____ 20__ року	(підпис, ініціали та прізвище посадової особи органу державної податкової служби)

¹ Зазначається номер послідовно наростаючим числом від кількості поданих відповідних декларацій.
² Заповнюється у разі подання декларації за нововідведені земельні ділянки або за новоукладеними договорами (починаючи з (число/місяць)).
³ Заповнюється у разі уточнення податкових зобов’язань (з урахуванням уточнень з (число/місяць)). Порядковий номер податкового (звітного) місяця проставляється арабськими цифрами (для чисел з однієї цифри в першому полі проставляється „0”).
⁴ Зазначається місяць у разі подання декларації відповідно до пункту 286.3 статті 286 розділу XIII Податкового кодексу України.
⁵ За бажанням платника.
⁶ При зміні протягом року об’єкта оподаткування, нормативної грошової оцінки земельної ділянки, ставок податку, розміру орендної плати за землі державної або комунальної власності показники у колонках 10-21 заповнюються з дня календарного місяця, в якому починають, та/або до дня календарного місяця, в якому припиняють діяти вказані зміни.
⁷ За потреби кількість рядків 1.1.1; 1.1.2; 1.1.3; 1.1.4; 1.2.1; 1.2.2; 2.1; 2.2; 3.1; 3.2; 4.1; 4.2 може бути збільшено або зменшено.
⁸ Рядки 6 – 11, 14-19 та 21 заповнюються у разі уточнення податкових зобов’язань. Сума штрафу (р. 11 та/або р.19) нараховується платником самостійно відповідно до підпункту „а” або „б” пункту 50.1 статті 50 глави 2 розділу II Податкового кодексу України.
⁹ Сума пені (р. 12 або р. 20) нараховується платником самостійно відповідно до підпункту 129.1.2 пункту 129.1 статті 129 глави 12 розділу II Податкового кодексу України.
¹⁰ Зазначається фізичними особами, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття ресстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.

Додаток № 10

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державної податкової адміністрації України
24.12.2010 N 1019

Відмітка про одержання (штамп органу державної податкової служби)

1	Податковий розрахунок						1.1.Т	порядковий N за рік [Ⓞ]	
	збору за спеціальне використання лісових ресурсів							звітний	
								звітний новий	
								уточнюючий	

Податковий (звітний) період

2	I квартал	півріччя	три квартали	рік	2	0			року
---	-----------	----------	--------------	-----	---	---	--	--	------

Податковий (звітний) період, за який виправляються помилки

3 [Ⓞ]	I квартал	півріччя	три квартали	рік	2	0			року
----------------	-----------	----------	--------------	-----	---	---	--	--	------

4	Повне найменування (прізвище, ім'я по батькові)	Лісокористувач, який відповідно до Податкового кодексу України подає податковий розрахунок
---	---	--

5	Код згідно з ЄДРПОУ або податковий номер																		
	Реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта [Ⓞ]																		
	Код виду економічної діяльності (КВЕД)																		
	Код організаційно-правової форми господарювання																		

6	Місцезнаходження (місце проживання) платника: _____	Поштовий індекс																	
	_____	Міжміський код																	
	_____	Телефон																	
	Електронна адреса [Ⓞ]	Факс [Ⓞ]																	

7	До органу державної податкової служби: _____

8	Код органу місцевого самоврядування за основним місцем реєстрації (обліку) в органах державної податкової служби за КОАТУУ																		
	Код органу місцевого самоврядування за місцезнаходженням об'єкта оподаткування за КОАТУУ																		

N з/п	Показники	Усього нараховано збору [Ⓞ] , грн. коп.	у тому числі	
			до державного бюджету [Ⓞ] , грн. коп.	до місцевих бюджетів [Ⓞ] , грн. коп.
1	2	3	4	5
1	Деревина, заготовлена в порядку рубок головного користування			

1	2	3	4	5
2	Деревина, заготовлена під час проведення заходів щодо поліпшення якісного складу лісів, їх оздоровлення, посилення захисних властивостей (відповідно до підпункту "а" підпункту 330.1.2 пункту 330.1 статті 330 розділу XVII Податкового кодексу України)			
3	Деревина, заготовлена під час проведення заходів з розчищення лісових ділянок, вкритих лісовою рослинністю, у зв'язку з будівництвом гідровузлів, трубопроводів, шляхів тощо			
4	Другорядні лісові матеріали			
5	Побічні лісові користування			
6	Використання корисних властивостей лісів			
7	Сума збору, що внесена в касу лісокористувачами або безпосередньо сплачена до бюджетів			
8	Нарахована сума збору з початку року (р. 1 + р. 2 + р. 3 + р. 4 + р. 5 + р. 6 + р. 7)			
9	Сума збору, донарахована за дров'яну деревину для технологічних потреб (у розмірі 70 відсотків, установлених пунктами 331.1 і 331.2 статті 331 розділу XVII Податкового кодексу України ставок збору за лібіну деревину відповідної лісової породи)			
10	Сума збору за ліквід з крони (у розмірі 40 відсотків ставок збору за дров'яну деревину відповідної лісової породи)			
11	Сума збору за порубкові залишки, що підлягають використанню (у розмірі 20 відсотків ставок збору за дров'яну деревину відповідної лісової породи)			
12	Сума перерахунку збору у разі, якщо загальна кількість фактично заготовленої деревини під час її відпуску з обліком за площею перевищує зазначену в лісорубному квитку та кількість більше ніж на 10 відсотків			
13	Сума збору за фактичний обсяг використання лісових ресурсів, що перевищує обсяг, зазначений у лісовому квитку			
14	Сума перерахунку збору у разі виправлення технічних помилок (відповідно до підпункту 333.1.1 пункту 333.1 статті 333 розділу XVII Податкового кодексу України)			
15	Сума перерахунку збору при анулюванні лісорубного та/або лісового квитка у зв'язку з вилученням земель для інших потреб			
16	Сума збору за надання відстрочки на заготівлю деревини			
17	Сума збору за надання відстрочки на вивезення деревини			
18	Сума збору за додаткове надання відстрочки на вивезення деревини, але не більш як на 3 місяці			
19	Донарахована сума у разі перерахунку збору з початку року (р. 9 + р. 10 + р. 11 + р. 12 + р. 13 + р. 15 + р. 16 + р. 17 + р. 18)			
20	Усього нараховано з початку року (р. 8 + р. 19)			
21	Нарахована сума за попередній звітний період, усього (квартал, півріччя, три квартали)			
22	Нараховано збору за звітний квартал, усього (р. 20 - р. 21)			
23	Усього нараховано збору за даними раніше поданого податкового розрахунку, що уточнюється (р. 22 розрахунку, що уточнюється)®			
24	Сума збору (недоплата), яка збільшує податкове зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки (р. 22 - р. 23, якщо р. 22 > р. 23) або (р. 22 або сума р. 22 додатка(ів)) у разі уточнення показників раніше поданого(их) податкового(их) розрахунку(ів) у складі звітної або звітної нового податкового розрахунку)Ⓣ			

1	2	3	4	5
25	Сума збору, яка зменшує податкові зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки (р. 23 - р. 22, якщо р. 23 > р. 22) або (р. 22 або сума р. 22 додатка(ів) у разі уточнення показників раніше поданого(их) податкового(их) розрахунку(ів) у складі звітнього або звітнього нового податкового розрахунку)Ⓣ			
26	Сума штрафу в розмірі 3% від суми недоплати (р. 24 x 3%) (нараховується платником самостійно відповідно до підпункту "а" абзацу третього пункту 50.1 статті 50 глави 2 розділу II Податкового кодексу України)Ⓢ			
27	Сума штрафу в розмірі 5% від суми недоплати (р. 24 x 5%) (нараховується платником самостійно відповідно до підпункту "б" абзацу третього пункту 50.1 статті 50 глави 2 розділу II Податкового кодексу України)Ⓢ			
28	Сума пені (нараховується платником самостійно відповідно до підпункту 129.1.2 пункту 129.1 статті 129 Податкового кодексу України)Ⓣ			
29	Пояснення (розкриття) окремих результатів фінансово-господарської діяльностіⓉ	на		арк.
30	Додаток(ки) щодо уточнення податкового зобов'язання за минулий(і) період(и)Ⓢ	на		арк.
31	Доповнення до податкового розрахунку (декларації) (заповнюється і додається відповідно до пункту 46.4 статті 46 глави 2 розділу II Податкового кодексу України)	на		арк.

① Платникомзначається номер (послідовно нарастаючим числом від кількості поданих відповідних розрахунків).

② Заповнюється у разі подання уточнюючого розрахунку.

③ Для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.

④ На бажання платника.

⑤ Проставляється в гривнях з копійками (з округленням до двох десяткових знаків).

⑥ Заповнюється у разі подання уточнюючого розрахунку, що містить виправлені показники.

⑦ Заповнюється у разі подання уточнюючого розрахунку, що містить виправлені показники, та/або у разі уточнення показників раніше поданого податкового розрахунку у складі звітнього або звітнього нового податкового розрахунку за будь-який наступний податковий період, протягом якого платником були самостійно виявлені помилки.

⑧ Заповнюється у разі уточнення показників раніше поданого податкового розрахунку у складі звітнього або звітнього нового податкового розрахунку за будь-який наступний податковий період, протягом якого такі помилки були самостійно виявлені платником збору.

Інформація, наведена в розрахунку, додатках, поясненнях (розкриттях), є достовірною.

Дата заповнення розрахунку (дд.мм.рррр)

			•			•				
--	--	--	---	--	--	---	--	--	--	--

Керівник або фізична особа - підприємець

М.П.

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Реєстраційний номер облікової картки

платника податків або серія та номер

паспортаⓉ

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Реєстраційний номер облікової картки

платника податків або серія та номер

паспортаⓉ

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Додаток № 11

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державної податкової
адміністрації України
24.12.2010 N 1009

Відмітка про одержання (штамп органу державної податкової служби)

1	Податкова декларація збору: за спеціальне використання поверхневих та підземних вод; за спеціальне використання поверхневої води теплоселектростанціями з прямооточною системою водопостачання; за спеціальне використання поверхневих і підземних вод житлово-комунальними підприємствами; за спеціальне використання води, яка входить виключно до складу напоїв; за спеціальне використання поверхневих і підземних вод для потреб рибиництва; за спеціальне використання кар'єрної, шахтної, дренажної води	1.1.Г	порядковий N за рік*
			звітна
			звітна нова
			уточнююча

Звітний (податковий) період, за який подається податкова декларація

2	І квартал		півріччя		3 квартали		рік		2	0		року
---	-----------	--	----------	--	------------	--	-----	--	---	---	--	------

Звітний (податковий) період, що уточнюється

3**	І квартал		півріччя		3 квартали		рік		2	0		року
4	Повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові) платника ①						юридична особа					
							фізична особа - підприємець					
							постійне представництво нерезидента					

5	Код згідно з СДРПОУ або податковий номер										
	Реєстраційний номер облікової картки платника податків або номер та серія паспорта***										
	Код органу місцевого самоврядування за основним місцем обліку (реєстрації) в органах державної податкової служби за КОАТУУ										
	Код органу місцевого самоврядування за неосновним місцем обліку (реєстрації) в органах державної податкової служби (за місцезнаходженням водних об'єктів) за КОАТУУ										
	Код виду економічної діяльності (КВЕД)										

6	Місцезнаходження (місце проживання) платника:					Поштовий індекс						
						Міжміський код						
						Телефон						
	Електронна адреса ②					Факс ②						

7	Найменування органу державної податкової служби, до якого подається декларація: _____											

№/п	Назви водних об'єктів та показники	Фактичний обсяг використаної води з урахуванням обсягу втраганої у системних водопостачаннях; фактичний обсяг води, пропущеної через конденсатори турбін для охолодження конденсату; фактичний обсяг води, необхідної для поповнення водних об'єктів (у т. ч. фільтрації, випарювання), куб. м	Ставки збору, грн. коп. / 1 (100;10000) куб. м	Коефіцієнти, що застосовуються до ставок збору ³	Установлений річний ліміт використання води, куб. м	Суми збору, обчисленого в межах ліміту ⁴ , грн. коп., к. 6 (якщо к. 3 > к. 6) х к. 4 х к. 5	Суми збору, обчисленого понад лімітні обсяги ⁵ , грн. коп., заповнюється, якщо к. 3 > к. 6 (к. 3 - к. 6) х к. 4 х к. 5 х 5	Усього нараховано збору ⁶ , грн. коп. к. 7 або к. 8 + к. 7 або к. 3 х (к. 4/1 (100;10000)) ⁷ х к. 5 або (к. 3 х (к. 4/1 (100;10000)) ⁸ х к. 2 ⁸)	У тому числі:	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Нарахована сума збору з початку року, усього (р. 1 + р. 2 + р. 3 + р. 4 + р. 5 + р. 6) (крім вод для потреб гідроенергетики та водного транспорту):									
1	спеціальне використання поверхневих та підземних вод, усього (р. 1.1 + р. 1.2) (крім р. 2, р. 3, р. 4, р. 5, р. 6):									
1.1	<i>водні об'єкти загальнодержавного значення, усього (р. 1.1.1 + р. 1.1.2), у тому числі:</i>									
1.1.1	поверхневі водні об'єкти*****:									
1.1.1.1										
1.1.1.2										
1.1.2	підземні води та джерела*****:									
1.1.2.1										
1.1.2.2										
1.2	<i>водні об'єкти місцевого значення, усього (р. 1.2.1 + р. 1.2.2), у тому числі:</i>									
1.2.1	поверхневі водні об'єкти*****:									
1.2.1.1										
1.2.1.2										
1.2.2	підземні води та джерела*****:									
1.2.2.1										
1.2.2.2										
2	спеціальне використання води, яка входить виключно до складу напоїв, усього (р. 2.1 + р. 2.2)									
2.1	<i>водні об'єкти загальнодержавного значення, усього (р. 2.1.1 + р. 2.1.2), у тому числі:</i>									
2.1.1	поверхневі водні об'єкти*****:									
2.1.1.1										
2.1.1.2										
2.1.2	підземні води та джерела*****:									
2.1.2.1										
2.1.2.2										
2.2	<i>водні об'єкти місцевого значення, усього (р. 2.2.1 + р. 2.2.2), у тому числі:</i>									
2.2.1	поверхневі водні об'єкти*****:									
2.2.1.1										
2.2.1.2										
2.2.2	підземні води та джерела*****:									
2.2.2.1										
2.2.2.2										

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3	спеціальне використання теплоелектростанціями з прямою системою водопостачання поверхневої води, пропущеної через конденсатори турбін для охолодження конденсату, усього (р. 3.1 + р. 3.2)									
3.1	поверхневі водні об'єкти загальнодержавного значення****:									
3.1.1					X	X	X			
3.1.2					X	X	X			
3.2	поверхневі водні об'єкти місцевого значення****:									
3.2.1					X	X	X			
3.2.2					X	X	X			
4	спеціальне використання поверхневих і підземних вод житлово-комунальними підприємствами, усього (р. 4.1 + р. 4.2)									
4.1	водні об'єкти загальнодержавного значення, усього (4.1.1 + 4.1.2), у тому числі:									
4.1.1	поверхневі водні об'єкти****:									
4.1.1.1										
4.1.1.2										
4.1.2	підземні води та джерела****:									
4.1.2.1										
4.1.2.2										
4.2	водні об'єкти місцевого значення, усього (4.2.1 + 4.2.2), у тому числі:									
4.2.1	поверхневі водні об'єкти****:									
4.2.1.1										
4.2.1.2										
4.2.2	підземні води та джерела****:									
4.2.2.1										
4.2.2.2										
5	спеціальне використання поверхневих і підземних вод для потреб рибництва, необхідних для поповнення водних об'єктів під час розведення риби та інших водних живих ресурсів, усього (р. 5.1 + р. 5.2)									
5.1	водні об'єкти загальнодержавного значення, усього (5.1.1 + 5.1.2), у тому числі:									
5.1.1	поверхневі водні об'єкти****:									
5.1.1.1										
5.1.1.2										
5.1.2	підземні води та джерела****:									
5.1.2.1										
5.1.2.2										
5.2	водні об'єкти місцевого значення, усього (5.2.1 + 5.2.2), у тому числі:									
5.2.1	поверхневі водні об'єкти****:									
5.2.1.1										
5.2.1.2										
5.2.2	підземні води та джерела****:									
5.2.2.1										
5.2.2.2										
6	спеціальне використання кар'єрної, шахтної, дренажної води, усього (р. 6.1 + р. 6.2)									
6.1	підземні водні об'єкти загальнодержавного значення****, усього р. 6.1									
6.1.1										
6.1.2										
6.2	підземні водні об'єкти місцевого значення****, усього р. 6.2									
6.2.1										
6.2.2										

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
II	Нарахована сума збору за попередній звітний період (квартал, півріччя, 3-и квартали), усього (р. 2.1 + р. 2.2 + р. 2.3 + р. 2.4 + р. 2.5 + р. 2.6):									
2.1	спеціальне використання поверхневих та підземних вод									
2.2	спеціальне використання води, яка входить виключно до складу напоїв									
2.3	спеціальне використання теплоелектростанціями з прямооточною системою водопостачання поверхневої води, пропущеної через конденсатори турбін для охолодження конденсату									
2.4	спеціальне використання поверхневих і підземних вод житлово-комунальними підприємствами									
2.5	спеціальне використання поверхневих і підземних вод для потреб рибиництва, необхідних для поповнення водних об'єктів під час розведення риби та інших водних живих ресурсів									
2.6	спеціальне використання кар'єрної, шахтної, дренажної води									
III	Нарахована сума збору за звітний квартал, усього (р. 3.1 + р. 3.2 + р. 3.3 + р. 3.4 + р. 3.5 + р. 3.6):									
3.1	спеціальне використання поверхневих та підземних вод (р. 1 п. I - р. 2.1 п. II)									
3.2	спеціальне використання води, яка входить до складу напоїв (р. 2 п. I - р. 2.2 п. II)									
3.3	спеціальне використання теплоелектростанціями з прямооточною системою водопостачання поверхневої води, пропущеної через конденсатори турбін для охолодження конденсату (р. 3 п. I - р. 2.3 п. II)									
3.4	спеціальне використання поверхневих і підземних вод житлово-комунальними підприємствами (р. 4 п. I - р. 2.4 п. II)									
3.5	спеціальне використання поверхневих і підземних вод для потреб рибиництва, необхідних для поповнення водних об'єктів під час розведення риби та інших водних живих ресурсів (р. 5 п. I - р. 2.5 п. II)									
3.6	спеціальне використання кар'єрної, шахтної, дренажної води (р. 6 п. I - р. 2.6 п. II)									
IV	Нарахована сума збору за даними раніше поданої податкової декларації, що уточнюється, [Ⓣ] усього (р. 4.1 + р. 4.2 + р. 4.3 + р. 4.4 + р. 4.5 + р. 4.6):									
4.1	спеціальне використання поверхневих та підземних вод (р. 3.1 п. III декларації, що уточнюється)									
4.2	спеціальне використання води, яка входить виключно до складу напоїв (р. 3.2 п. III декларації, що уточнюється)									
4.3	спеціальне використання теплоелектростанціями з прямооточною системою водопостачання поверхневої води, пропущеної через конденсатори турбін для охолодження конденсату (р. 3.3 п. III декларації, що уточнюється)									
4.4	спеціальне використання поверхневих і підземних вод житлово-комунальними підприємствами (р. 3.4 п. III декларації, що уточнюється)									
4.5	спеціальне використання поверхневих і підземних вод для потреб рибиництва, необхідних для поповнення водних об'єктів під час розведення риби та інших водних живих ресурсів (р. 3.5 п. III декларації, що уточнюється)									
4.6	спеціальне використання кар'єрної, шахтної, дренажної води (р. 3.6 п. III декларації, що уточнюється)									
V	Сума збору (недоплата), яка збільшує податкові зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки, [Ⓢ] усього (р. 5.1 + р. 5.2 + р. 5.3 + р. 5.4 + р. 5.5 + р. 5.6):									
5.1	спеціальне використання поверхневих та підземних вод (р. 3.1 п. III - р. 4.1 п. IV), якщо р. 3.1 п. III > р. 4.1 п. IV або (р. 5.1 р. V або сума р. 5.1 р. V додатків)									
5.2	спеціальне використання води, яка входить виключно до складу напоїв (р. 3.2 п. III - р. 4.2 п. IV), якщо р. 3.2 п. III > р. 4.2 п. IV або (р. 5.2 р. V додатка або сума р. 5.2 р. V додатків)									

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
5.3	спеціальне використання теплоелектростанціями з прямоточною системою водопостачання поверхневої води, пропущеної через конденсатори турбін для охолодження конденсату (р. 3.3 п. III - р. 4.3 р. IV), якщо р. 3.3 п. III > р. 4.3 р. IV або (р. 5.3 п. V додатка або сума р. 5.3 п. V додатків)									
5.4	спеціальне використання поверхневих і підземних вод житлово-комунальними підприємствами (р. 3.4 п. III - р. 4.4 р. IV), якщо р. 3.4 п. III > р. 4.4 р. IV або (р. 5.4 п. V додатка або сума р. 5.4 п. V додатків)									
5.5	спеціальне використання поверхневих і підземних вод для потреб рибиництва, необхідних для поповнення водних об'єктів під час розведення риби та інших водних живих ресурсів (р. 3.5 п. III - р. 4.5 р. IV), якщо р. 3.5 п. III > р. 4.5 р. IV або (р. 5.5 п. V додатка або сума р. 5.5 п. V додатків)									
5.6	спеціальне використання кар'єрної, шахтної, дренажної води (р. 3.6 п. III - р. 4.6 р. IV), якщо р. 3.6 п. III > р. 4.6 р. IV або (р. 5.6 п. V додатка або сума р. 5.6 п. V додатків)									
VI	Сума збору, яка зменшує податкові зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки,® усього (р. 6.1 + р. 6.2 + р. 6.3 + р. 6.4 + р. 6.5 + р. 6.6)									
6.1	спеціальне використання поверхневих та підземних вод (р. 4.1 р. IV - р. 3.1 р. III), якщо р. 4.1 р. IV > р. 3.1 р. III або (р. 6.1 п. VI додатка або сума р. 6.1 п. VI додатків)									
6.2	спеціальне використання води, яка входить виключно до складу напоїв (р. 4.2 р. IV - р. 3.2 р. III), якщо р. 4.2 р. IV > р. 3.2 р. III або (р. 6.2 п. VI додатка або сума р. 6.2 п. VI додатків)									
6.3	спеціальне використання теплоелектростанціями з прямоточною системою водопостачання поверхневої води, пропущеної через конденсатори турбін для охолодження конденсату (р. 4.3 п. IV - р. 3.3 п. III), якщо р. 4.3 п. IV > р. 3.3 п. III або (р. 6.3 п. VI додатка або сума р. 6.3 п. VI додатків)									
6.4	спеціальне використання поверхневих і підземних вод житлово-комунальними підприємствами (р. 4.4 р. IV - р. 3.4 р. III), якщо р. 4.4 р. IV > р. 3.4 р. III або (р. 6.4 п. VI додатка або сума р. 6.4 п. VI додатків)									
6.5	спеціальне використання поверхневих і підземних вод для потреб рибиництва, необхідних для поповнення водних об'єктів під час розведення риби та інших водних живих ресурсів (р. 4.5 р. IV - р. 3.5 р. III), якщо р. 4.5 р. IV > р. 3.5 р. III або (р. 6.5 п. VI додатка або сума р. 6.5 п. VI додатків)									
6.6	спеціальне використання кар'єрної, шахтної, дренажної води (р. 4.6 р. IV - р. 3.6 р. III), якщо р. 4.6 р. IV > р. 3.6 р. III або (р. 6.6 п. VI додатка або сума р. 6.6 п. VI додатків)									
VII	Сума штрафу (нарахована платником самостійно відповідно до підпункту "а" абзацу третього пункту 50.1 статті 50 розділу II Податкового кодексу України)® (р. 7.1 + р. 7.2 + р. 7.3 + р. 7.4 + р. 7.5 + р. 7.6):									
7.1	спеціальне використання поверхневих та підземних вод® (р. 5.1 п. V x 3 %)									
7.2	спеціальне використання води, яка входить виключно до складу напоїв® (р. 5.2 п. V x 3 %)									
7.3	спеціальне використання теплоелектростанціями з прямоточною системою водопостачання поверхневої води, пропущеної через конденсатори турбін для охолодження конденсату® (р. 5.3 п. V x 3 %)									
7.4	спеціальне використання поверхневих і підземних вод житлово-комунальними підприємствами® (р. 5.4 п. V x 3 %)									
7.5	спеціальне використання поверхневих і підземних вод для потреб рибиництва, необхідних для поповнення водних об'єктів під час розведення риби та інших водних живих ресурсів® (р. 5.5 п. V x 3 %)									
7.6	спеціальне використання кар'єрної, шахтної, дренажної води® (р. 5.6 п. V x 3 %)									

Відмітка про одержання
(штамп органу державної податкової
служби)

Додаток 1
до Податкового розрахунку з плати за користування
надрами для видобування корисних копалин

порядковий номер за рік

Розрахунок N

податкового зобов'язання з плати за користування надрами для видобування корисних
копалин (у частині корисних копалин, для яких затверджено ставки в абсолютних
значеннях)

	звітний	звітний новий	уточнюючий
1	податковий період:		
1.1	звітний:		
	квартал	<input type="text"/>	<input type="text"/>
		2 0 <input type="text"/>	<input type="text"/>
			року
1.2	що уточнюється:		
	квартал	<input type="text"/>	<input type="text"/>
		2 0 <input type="text"/>	<input type="text"/>
			року
2	категорія ¹ запасів корисних копалин, що визначає об'єкт оподаткування ² :		x
3	вид ¹ корисної копалини:		
3.1	назва корисної копалини ³ _____		
3.2	назва корисної копалини ⁴ _____		
3.3	назва корисної копалини ⁵ _____		
3.4	назва регламентуючого документа ⁶ _____		

рядок	показник		величина
4	об'єкт оподаткування ⁷		x
	<i>якщо виконується умова 1⁸, то (р. 4.1 + р. 4.2), якщо виконується умова 2⁹, то (р. 4.1)</i>		
4.1	обсяг видобутих корисних копалин		
4.2	обсяг втрат видобутих корисних копалин ¹⁰		
5	ставка ¹¹ плати		
6	коригуючий коефіцієнт ¹²		
7	податкове зобов'язання ¹³ за звітний період (р. 4 x р. 5 x р. 6)		x
8	податкове зобов'язання за результатами виправлення помилок ¹⁴ (р. 7 додатка 1, що уточнюється)		x
8.1	зобов'язання, що збільшується: <i>якщо (р. 7 > р. 8), то (р. 7 - р. 8)</i>		x
8.2	зобов'язання, що зменшується: <i>якщо (р. 7 < р. 8), то (р. 8 - р. 7)</i>		x
9	розмір штрафу ¹⁵		
10	сума штрафу (р. 8.1 x р. 9)		x

Інформація, наведена у додатку 1, є достовірною.

Дата заповнення розрахунку (дд.мм.рррр)

			.			.				
--	--	--	---	--	--	---	--	--	--	--

Керівник або
фізична особа -
підприсмець

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Реєстраційний номер облікової картки

платника податків або

серія, номер паспорта¹⁶

			-							

М. П.

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Реєстраційний номер облікової картки

платника податків або

серія, номер паспорта¹⁶

			-							

¹ Категорія запасів корисних копалин зазначається за рядком додатка 3 відповідно до категорії запасів корисних копалин, з яких платником видобуто корисні копалини.

² Окремий розрахунок складається платником для кожної категорії запасів корисних копалин, що визначають об'єкт оподаткування, з яких платником видобуто такі корисні копалини; а також для кожного виду корисних копалин, назва яких рядку 3.1 цього додатка у випадку обчислення податкових зобов'язань для такого виду корисних копалин, для якого ставка плати встановлена для одиниці обсягу погашених запасів корисних копалин, або рядку 3.3 цього додатка у випадку обчислення податкових зобов'язань для такого виду корисних копалин, для якого ставка плати встановлена для одиниці обсягу видобутих корисних копалин, складається окремий розрахунок.

³ Відповідно до спеціального дозволу (далі - дозвіл). У випадку зазначення у дозволі декількох видів корисних копалин платник складає окремий розрахунок за кожним із видів корисних копалин, за яким визначається зобов'язання у такому додатку.

⁴ Відповідно до визначеної у пункті 263.9 статті 263 розділу XI Кодексу ставки, за якою обчислюються податкові зобов'язання у

⁵ Відповідно до регламентуючих документів, що ідентифікують видобуту корисну копалину (мінеральну сировину) в затверджених платником схемах руху видобутої корисної копалини (мінеральної сировини) на виробничих дільницях. Зазначаються для додатків, у яких визначаються зобов'язання для видів об'єктів оподаткування групи рядків 2.2 додатка.

⁶ Регламентуючі документи з питань стандартизації для відповідного виду видобутої корисної копалини (мінеральної сировини).

⁷ Обсяг видобутої корисної копалини зазначається у визначених відповідним регламентуючим документом облікових одиницях з точністю до третього десяткового знака з урахуванням одиниць обліку, що визначена для відповідної ставки плати.

⁸ Умова 1 - у рядку 2 цього додатка зазначена категорія запасів корисних копалин, що визначають об'єкт оподаткування, яка визначена у групі рядків 1 додатка 3 (погашені запаси корисних копалин).

⁹ Умова 2 - у рядку 2 цього додатка зазначена категорія запасів корисних копалин, що визначають об'єкт оподаткування, яка визначена у групі рядків 2 додатка 3 (видобуті корисні копалини).

¹⁰ Визначається платником самостійно з дотриманням вимог актів законодавства з питань гірничого нагляду за раціональним використанням надр для обліку запасів корисних копалин гірничодобувними підприємствами.

¹¹ Зазначається визначена у пункті 263.9 статті 263 розділу XI Кодексу ставка плати для виду корисної копалини, що зазначений платником у рядку 3.2 цього розрахунку.

¹² Зазначається визначений у пункті 263.10 статті 263 розділу XI Кодексу коригуючий коефіцієнт, що за критерієм застосування узгоджується із визначеною платником у рядку 2 цього додатка категорією запасів корисних копалин.

¹³ У розрахунках, які позначені платником як "звітний" або "звітний новий", зазначається сума податкового зобов'язання звітного періоду. У розрахунках, які позначені платником як "уточнюючий", зазначається сума податкового зобов'язання, що відповідає сумі уточненого (самостійно узгодженого) платником податкового зобов'язання за податковий період у раніше поданому розрахунку, за який платником самостійно виявлена помилка.

¹⁴ Сума податкового зобов'язання, що зазначена у рядку 7 додатка 1 раніше поданого Податкового розрахунку, що узгоджується, у зв'язку із самостійним виявленням помилки.

¹⁵ Розмір штрафної санкції (десятьковим дробом), що застосовується у разі заниження у раніше поданому Податковому розрахунку суми податкових зобов'язань, що самостійно узгоджується платником у зв'язку із самостійним виявленням помилки у такому додатку (розрахунку), визначається згідно з нормами підпункту "а" або "б" абзацу третього пункту 50.1 статті 50 глави

¹⁶ Див. примітку 3 до Податкового розрахунку.

Додаток № 13
ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної податкової
адміністрації України
24.12.2010 № 1018

Відмітка про одержання
(штамп органу державної податкової служби)

Податковий розрахунок				порядковий №	
збору за користування радіочастотним ресурсом України				за рік ¹	
	звітний		звітний новий		уточнюючий

1	податковий період:				у складі:			
					звітного ²		звітного нового ²	
	1.1 звітний:		1.2 уточнюючий:					
	місяць		2 0 _ _ року		місяць		2 0 _ _ року	

2	платник:									
	повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові)						юридична особа			
							фізична особа-підприємець			
	код згідно з ЄДРПОУ, або податковий номер, який надають органи державної податкової служби, або реєстраційний номер облікової картки платника податків, або серія та номер паспорта ³									
	код виду економічної діяльності (КВЕД)									
	місцезнаходження (місце проживання) платника:						поштовий індекс			
							міжміський код			
						телефон				
електронна адреса ⁴ :						факс ⁴				

3	найменування органу державної податкової служби, до якого подається розрахунок:
----------	---

I. Розрахунок сум збору в розрізі видів радіозв'язу⁵

№ з/п	Дозвільний документ ⁶				Вид радіозв'язу	Потужність ⁷ (у кВт з трьома десятковими знаками)	Розмір ставки збору за 1 МГц смуги радіочастот, визначеної у ліцензії або дозволі, за кожним регіоном у грн	Кількість регіонів ⁸	Ширина смуги радіочастот, визначеної в ліцензії або дозволі (МГц)	Нараховано збору за звітний місяць (к. 5 х к. 6 х к. 7) (у гривнях з двома десятковими знаками)
	Вид документа (ліцензія або дозвіл)	Дата (дд.мм.рр рр)	номер	Термін дії до (мм.рр рр)						
1	2.1	2.2	2.3	2.4	3	4	5	6	7	8
1.										
1										

II. Розрахунок загальної суми збору

2.1	Нараховано збору усього за звітний місяць (сума значень рядків колонки 8 розділу I)								
2.2	Нараховано збору за даними раніше поданого розрахунку, що уточнюється, усього (р. 2.1 розрахунку, що уточнюється) ⁹								
2.3	Сума збору (недоплата), яка збільшує податкове зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки (р. 2.1 - р. 2.2, якщо р. 2.1 > р. 2.2) або (р. 2.3 або сума р. 2.3 додатка(ів) ¹⁰ у разі уточнення показників раніше поданого(их) податкового(их) розрахунку(ів) у складі звітного або звітного нового податкового розрахунку) ⁹								
2.4	Сума збору, яка зменшує податкове зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки (р. 2.2 - р. 2.1, якщо р. 2.2 > р. 2.1) або (р. 2.4 або сума р. 2.4 додатка(ів) ¹⁰ у разі уточнення показників раніше поданого(их) податкового(их) розрахунку(ів) у складі звітного або звітного нового податкового розрахунку) ⁹								
2.5	Сума штрафу в розмірі 3% від суми недоплати (нараховується платником відповідно до підпункту "а" пункту 50.1 статті 50 глави 2 розділу II Податкового кодексу України (р. 2.3 x 3%))								
2.6	Сума штрафу в розмірі 5% від суми недоплати (нараховується платником відповідно до підпункту "б" пункту 50.1 статті 50 глави 2 розділу II Податкового кодексу України (р. 2.3 x 5%))								
2.7	Сума пені (нараховується платником самостійно відповідно до підпункту 129.1.2 пункту 129.1 статті 129 глави 12 розділу II Податкового кодексу України) ⁹								
3	Пояснення (розкриття) окремих результатів фінансово-господарської діяльності ⁹ на:								арк.
4	Додаток(ки) щодо перерахунку податкового зобов'язання збору за минулий(і) період(и) на:								арк.
5	Доповнення до податкової декларації (заповнюється і додається відповідно до пункту 46.4 статті 46 глави 2 розділу II Податкового кодексу України) на:								арк.

Відповідно до пункту 50.1 статті 50 глави 2 розділу II Податкового кодексу України до цього податкового розрахунку може(уть) додаватися додаток(ки) щодо уточнення показників раніше поданого(их) ним податкового(их) розрахунку(ів) збору за користування радіочастотним ресурсом України за минулий(і) період(и) "___" _____ 20__ року, "___" _____ 20__ року і т. д.

- ¹ Зазначається номер (послідовно наростаючим числом від кількості поданих відповідних розрахунків).
- ² Ставиться позначка, наприклад „х”, у додатку, який заповнюється за цією формою і додається до звітнього або звітнього нового податкового розрахунку у разі уточнення показників раніше поданого податкового розрахунку у складі відповідного звітнього або звітнього нового податкового розрахунку.
- ³ Серія та номер паспорта проставляється фізичними особами, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.
- ⁴ За бажанням платника.
- ⁵ За потреби кількість рядків розділу I може бути збільшено.
- ⁶ Під дозвільним документом мається на увазі ліцензія або дозвіл, передбачені підпунктами 318.1.1-318.1.4 пункту 318.1 статті 318 розділу XV Податкового кодексу України.
- ⁷ Заповнюється на підставі дозволу на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою.
- ⁸ У разі якщо платник збору у двох чи більше регіонах користується однією і тією самою шириною смуги радіочастот, визначеної у ліцензії або дозволі, він може вказати загальну кількість цих регіонів; у разі зазначення одного регіону проставляється цифра "1" (показники заповнюються арабськими цифрами без зазначення назв регіонів).
- ⁹ Заповнюється у разі подання уточнюючого розрахунку, що містить виправлені показники, та/або у разі уточнення показників раніше поданого податкового розрахунку у складі звітнього або звітнього нового податкового розрахунку за будь-який наступний податковий період, протягом якого такі помилки були самостійно виявлені платником збору.
- ¹⁰ Додаток(ки) заповнює(ю)ться за цією формою. Додатково див. примітку 2.

Інформація, наведена у:

податковому розрахунку, додатках, поясненнях (розкриттях), є достовірною

Дата заповнення розрахунку (дд.мм.рррр)

			.			.			
--	--	--	---	--	--	---	--	--	--

Керівник або фізична особа-підприємець

_____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

Реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта³

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

М. П.

Головний бухгалтер

_____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

Реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта³

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Відмітка
про одержання
(штамп органу
державної
податкової служби)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
фінансів України
21.12.2011 № 1688

ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ ПЛАТНИКА ЄДИНОГО ПОДАТКУ – ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ - ПІДПРИЄМЦЯ

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

1	Тип податкової декларації										
	звітна			звітна нова			уточнююча			довідково*	
2	Звітний (податковий) період, за який подається або уточнюється податкова декларація:										
	I квартал	☐	півріччя	☐	три квартали	☐	рік	☐	місяць*	☐	(рік)
Прізвище, ім'я, по батькові платника податку:											
3	Ресстраційний номер облікової картки платника податків – фізичної особи - підприємця:										
	або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через релігійні переконання відмовляються від прийняття ресстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті)										
4	Податкова адреса (місце проживання) платника податку (область, місто):						поштовий індекс:				
	Адреса:						міжміський код:				
	Електронна адреса ¹ :						телефон:				
							факс ¹ :				
5	Найменування органу державної податкової служби, до якого подається податкова декларація:										
Види підприємницької діяльності, які здійснювалися у звітному періоді:											
6	номер згідно з КВЕД			назва згідно з КВЕД							
7	Фактична чисельність працівників у звітному періоді:										

* Подається з метою отримання довідки про доходи за інший період, ніж кварталний (річний) податковий (звітний) період, наростаючим підсумком.

¹ За бажанням платника податку.

II. ПОКАЗНИКИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ПЛАТНИКІВ ЄДИНОГО ПОДАТКУ І ГРУПИ

Щомісячні авансові внески, грн

№ з/п	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
1	2	3	4	5
1-й місяць кварталу				
2-й місяць кварталу				
3-й місяць кварталу				

Назва показника	Код рядка	Обсяг (грн)*
1	2	3
Сума доходу за звітний (податковий) період відповідно до статті 292 глави 1 розділу XIV Податкового кодексу України (згідно з підпунктом 1 пункту 291.4 статті 291 глави 1 розділу XIV Податкового кодексу України)	01	
Сума доходу, що перевищує обсяги, встановлені підпунктом 1 пункту 291.4 статті 291 глави 1 розділу XIV Податкового кодексу України, у звітному (податковому) періоді	02	
Сума доходу, отриманого від провадження діяльності, не зазначеної у свідоцтві платника єдиного податку, у звітному (податковому) періоді	03	
Сума доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж передбачено пунктом 291.6 статті 291 глави 1 розділу XIV Податкового кодексу України, у звітному (податковому) періоді	04	
Сума доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права на застосування спрощеної системи оподаткування, у звітному (податковому) періоді	05	

* Заповнюється наростаючим підсумком з початку року.

III. ПОКАЗНИКИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ПЛАТНИКІВ ЄДИНОГО ПОДАТКУ II ГРУПИ

Щомісячні авансові внески, грн

№ з/п	I квартал	II квартал	III квартал	IV кварта л
1	2	3	4	5
1-й місяць кварталу				
2-й місяць кварталу				
3-й місяць кварталу				

Назва показника	Код рядка	Обсяг (грн)*
1	2	3
Сума доходу за звітний (податковий) період відповідно до статті 292 глави 1 розділу XIV Податкового кодексу України (згідно з підпунктом 2 пункту 291.4 статті 291 глави 1 розділу XIV Податкового кодексу України)	06	
Сума доходу, що перевищує обсяги, встановлені підпунктом 2 пункту 291.4 статті 291 глави 1 розділу XIV Податкового кодексу України, у звітному (податковому) періоді	07	
Сума доходу, отриманого від провадження діяльності, не зазначеної у свідоцтві платника єдиного податку, у звітному (податковому) періоді	08	
Сума доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж передбачено пунктом 291.6 статті 291 глави 1 розділу XIV Податкового кодексу України, у звітному (податковому) періоді	09	
Сума доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права на застосування спрощеної системи оподаткування, у звітному (податковому) періоді	10	

* Заповнюється наростаючим підсумком з початку року.

IV. ПОКАЗНИКИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ПЛАТНИКІВ ЄДИНОГО ПОДАТКУ III ГРУПИ

Назва показника	Код рядка	Обсяг (грн)*
1	2	3
Сума доходу за звітний (податковий) період, що оподатковується за ставкою 3 відсотки	11	
Сума доходу за звітний (податковий) період, що оподатковується за ставкою 5 відсотків	12	
Сума доходу, що перевищує обсяги, встановлені підпунктом 3 пункту 291.4 статті 291 глави 1 розділу XIV Податкового кодексу України, у звітному (податковому) періоді	13	
Сума доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж передбачено пунктом 291.6 статті 291 глави 1 розділу XIV Податкового кодексу України, у звітному (податковому) періоді	14	
Сума доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права на застосування спрощеної системи оподаткування, у звітному (податковому) періоді	15	

* Заповнюється наростаючим підсумком з початку року.

V. ВИЗНАЧЕННЯ ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПО ЄДИНОМУ ПОДАТКУ*

Назва показника	Код рядка	Сума (грн)
Загальна сума доходу за звітний (податковий) період (сума значень рядків (01+02+03+04+05+06+07+08+09+10+11+12+13+14+15))	16	
Сума податку за ставкою 15% ((рядок 02 + рядок 03 + рядок 04 + рядок 05 + рядок 07 + рядок 08 + рядок 09 + рядок 10 + рядок 13 + рядок 14 + рядок 15) × 15%)	17	
Сума податку за ставкою 3% (рядок 11 × 3%)	18	
Сума податку за ставкою 5% (рядок 12 × 5%)	19	
Нараховано всього за звітний (податковий) період (рядок 17 + рядок 18 + + рядок 19)	20	
Нараховано за попередній звітний (податковий) період (значення рядка 20 декларації попереднього звітного (податкового) періоду)	21	
Сума єдиного податку, яка підлягає нарахуванню та сплаті в бюджет за підсумками поточного звітного (податкового) періоду (рядок 20 – рядок 21)	22	

* Не заповнюється платником податку, що подає декларацію „Довідково”.

VI. ВИЗНАЧЕННЯ ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ВИПРАВЛЕННЯМ САМОСТІЙНО ВИЯВЛЕНИХ ПОМИЛОК*

Назва показника	Код рядка	Сума (грн)
Сума єдиного податку, яка підлягала перерахуванню до бюджету, за даними звітного (податкового) періоду, в якому виявлена помилка (рядок 22 відповідної декларації)	23	
Уточнена сума податкових зобов'язань за звітний (податковий) період, у якому виявлена помилка	24	
Розрахунки у зв'язку з виправленням помилки:		
збільшення суми, яка підлягала перерахуванню до бюджету (рядок 24 – рядок 23, якщо рядок 24 > рядка 23)	25	
зменшення суми, яка підлягала перерахуванню до бюджету** (рядок 24 – рядок 23, якщо рядок 24 < рядка 23)	26	
Сума штрафу, яка нарахована платником податку самостійно у зв'язку з виправленням помилки, ___ % (рядок 25 × 3% або 5%)	27	
Сума пені, яка нарахована платником податку самостійно відповідно до підпункту 129.1.2 пункту 129.1 статті 129 глави 12 розділу II Податкового кодексу України	28	

* Заповнюється платником податку, який уточнює податкові зобов'язання.

** Відображаються тільки позитивні значення.

Доповнення до податкової декларації (заповнюється і додається відповідно до пункту 46.4 статті 46 глави 2 розділу II Податкового кодексу України) на:													арк.
Дата подання податкової декларації													

Інформація, наведена у податковій декларації, є достовірною.

Фізична особа - _____
 підприємець _____
 (підпис) (ініціали та прізвище)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(реєстраційний номер облікової картки платника податків)

Ця частина податкової декларації заповнюється посадовими особами органу державної податкової служби	
Відмітка про внесення даних до електронної бази податкової звітності	"__" ____ 20__ року
(посадова особа органу державної податкової служби (підпис, ініціали та прізвище))	
За результатами камеральної перевірки податкової декларації (потрібне позначити)	
порушень (помилко) не виявлено	☐ складено акт від "__" ____ 20__ року № ____
(посадова особа органу державної податкової служби (підпис, ініціали та прізвище))	
"__" ____ 20__ року	

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
фінансів України
21.12.2011 № 1688

Відмітка про одержання
(штамп органу державної
податкової служби)

Податкова декларація платника єдиного податку – юридичної особи													порядковий № за рік*							
1		звітна		звітна нова		уточнююча							довідково**							
2	податковий (звітний) період:																			
	I квартал		півріччя		три квартали		рік		місяць**		2	0			року					
3	податковий (звітний) період, що уточнюється (зазначається у разі подання уточнюючої декларації):																			
	I квартал		півріччя		три квартали		рік				2	0			року					
			(II квартал***)				(IV квартал***)													
платник податку:																				
повне найменування: _____																				

4	код згідно з ЄДРПОУ																			
	код виду економічної діяльності (КВЕД)																			
	код організаційно-правової форми господарювання																			
	податкова адреса (місцезнаходження) платника:						поштовий індекс													
							міжміський код													
							телефон													
	електронна адреса****:						факс****													
5	найменування органу державної податкової служби, до якого подається податкова декларація:																			

6	середньооблікова кількість працівників (осіб):																			

* Зазначається номер (послідовно наростаючим числом від кількості поданих відповідних декларацій за рік).

** Подається з метою отримання довідки про доходи за інший, ніж кварталний, податковий (звітний) період відповідно до пункту 296.8 статті 296 глави 1 розділу XIV Податкового кодексу України.

*** Для уточнення податкових (звітних) періодів до набрання чинності Законом України від 04.11.2011 № 4014-VI „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності” (далі – Закон № 4014-VI).

**** За бажанням платника податку.

Показники	Код рядка	Сума, грн. коп.
1	2	3
Загальна сума доходу за податковий (звітний) період (р. 2 + р. 3 + р. 4 + р. 5 + р. 6)	1	
Сума доходу за податковий (звітний) період, що оподатковується за ставкою 3 %	2	
Сума доходу за податковий (звітний) період, що оподатковується за ставкою 5 %	3	
Сума доходу, що перевищує обсяг доходу, визначений підпунктом 4 пункту 291.4 статті 291 глави 1 розділу XIV Податкового кодексу України	4	
Сума доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж зазначені у главі 1 розділу XIV Податкового кодексу України	5	
Сума доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування	6	
Сума єдиного податку за податковий (звітний) період (р. 7.1 + р. 7.2 + р. 7.3)	7	
Сума єдиного податку за ставкою 3% (р.2 × 3%)	7.1	
Сума єдиного податку за ставкою 5% (р.3 × 5%)	7.2	
Сума єдиного податку, що обчислюється у подвійному розмірі ставки (р. 4 + р. 5 + р. 6) × ()% ¹	7.3	
Сума єдиного податку за минулий податковий (звітний) період (р. 7 ² декларації за минулий податковий (звітний) період)	8	
Сума єдиного податку до сплати за податковий (звітний) квартал (р. 7 – р. 8)	9	
Самостійне виявлення помилок		
Сума єдиного податку за даними раніше поданої декларації, що уточнюється, усього (р. 9 ² декларації, що уточнюється) ³	10	
Сума єдиного податку (недоплата), яка збільшує податкове зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки (р. 9 - р. 10, якщо р. 9 > р. 10) або (р. 11 або сума р. 11 додатка(ів) у разі уточнення показників раніше поданої(их) податкової(их) декларації(й) у складі звітної або звітної нової податкової декларації) ⁴	11	
Сума податку, яка зменшує податкове зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки (р. 10 - р. 9, якщо р. 10 > р. 9) або (р. 12 або сума р. 12 додатка(ів) у разі уточнення показників раніше поданої(их) податкової(их) декларації(й) у складі звітної або звітної нової податкової декларації) ⁴ (відображається тільки позитивне значення)	12	
Сума штрафу в розмірі 3% суми недоплати (нараховується платником відповідно до підпункту "а" пункту 50.1 статті 50 глави 2 розділу II Податкового кодексу України (р. 11 x 3%))	13	
Сума штрафу в розмірі 5% суми недоплати (нараховується платником відповідно до підпункту "б" пункту 50.1 статті 50 глави 2 розділу II Податкового кодексу України (р. 11 x 5%))	14	
Сума пені (нараховується платником самостійно відповідно до підпункту 129.1.2 пункту 129.1 статті 129 глави 12 розділу II Податкового кодексу України)	15	
Додаток(ки) щодо розрахунку податкового зобов'язання податку за минулий(і) період(и) на:		
Доповнення до податкової декларації (заповнюється і додається відповідно до пункту 46.4 статті 46 глави 2 розділу II Податкового кодексу України) на:		арк. арк.

¹ Ставка єдиного податку зазначається платником самостійно (6% або 10 %).

² У рядках 8 і 10 – рядки 7 і 9 відповідно застосовуються для податкових (звітних) періодів після набрання чинності Законом № 4014-VI.

³ Заповнюється у разі подання уточнюючої декларації, що містить виправлені показники.

⁴ Заповнюється у разі подання уточнюючої декларації, що містить виправлені показники, та/або у разі уточнення показників раніше поданої податкової декларації у складі звітної або звітної нової податкової декларації за будь-який наступний податковий період, протягом якого такі помилки були самостійно виявлені платником податку.

Інформація, наведена у податковій декларації та додатках, є достовірною.

Додаток¹
до податкової декларації платника
єдиного податку - юридичної особи

Порядковий №
(відповідає порядковому номеру за рік,
зазначеному у податковій декларації)

	звітної	за
	звітної нової	

I квартал		півріччя		три квартали		рік		2	0			року
-----------	--	----------	--	--------------	--	-----	--	---	---	--	--	------

Розрахунок²

податкового зобов'язання єдиного податку за минулий період, що уточнюється

I квартал		півріччя (II квартал*)		три квартали		рік (IV квартал*)		2	0			року
-----------	--	---------------------------	--	--------------	--	----------------------	--	---	---	--	--	------

* Для уточнення податкових (звітних) періодів до набрання чинності Законом № 4014-VI.

Показники	Код рядка	Сума, грн. коп.
1	2	3
Загальна сума доходу за податковий (звітний) період (р. 2 + р. 3 + р. 4 + р. 5 + р. 6)	1	
Сума доходу за податковий (звітний) період, що оподатковується за ставкою 3 %	2	
Сума доходу за податковий (звітний) період, що оподатковується за ставкою 5 %	3	
Сума доходу, що перевищує обсяг доходу, визначений підпунктом 4 пункту 291.4 статті 291 глави 1 розділу XIV Податкового кодексу України	4	
Сума доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж зазначені у главі 1 розділу XIV Податкового кодексу України	5	
Сума доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування	6	
Сума єдиного податку за податковий (звітний) період (р. 7.1 + р. 7.2 + р. 7.3)	7	
Сума єдиного податку за ставкою 3% (р.2 × 3%)	7.1	
Сума єдиного податку за ставкою 5% (р.3 × 5%)	7.2	
Сума єдиного податку, що обчислюється у подвійному розмірі ставки (р. 4 + р. 5 + р. 6) × ()% ⁴	7.3	
Сума єдиного податку за минулий податковий (звітний) період (р. 7 ³ декларації за минулий податковий (звітний) період)	8	
Сума єдиного податку до сплати за податковий (звітний) квартал (р. 7 – р. 8)	9	
Сума єдиного податку за даними раніше поданої декларації, що уточнюється, усього (р. 9 ³ декларації, що уточнюється)	10	
Сума єдиного податку (недоплата), яка збільшує податкове зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки (р. 9 - р. 10, якщо р. 9 > р. 10)	11	
Сума податку, яка зменшує податкове зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки (р. 10 - р. 9, якщо р. 10 > р. 9) (відображається тільки позитивне значення)	12	

¹ Додаток є невід'ємною частиною звітної або звітної нової податкової декларації.

² Заповнюється у разі уточнення показників раніше поданої податкової декларації у складі звітної або звітної нової податкової декларації за будь-який наступний податковий період, протягом якого такі помилки були самостійно виявлені платником податку.

³ У рядках 8 і 10 – рядки 7 і 9 відповідно застосовуються для податкових (звітних) періодів після набрання чинності Законом № 4014.

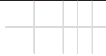
⁴ Ставка єдиного податку зазначається платником самостійно (6% або 10 %).

Інформація, наведена у податковій декларації та додатках, є достовірною.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державної
податкової адміністрації
України
24.12.2010 № 1014

Відмітка про одержання (штамп органу
державної податкової служби)

1	Податкова декларація						1.1.Т	порядковий № за рік ^①			
							звітна				
	збору за місяця для паркування транспортних засобів						звітна нова				
							уточнююча				
Податковий (звітний) період											
2	I квартал	півріччя	три квартали	рік	2	0				року	
Податковий (звітний) період, за який виправляються помилки											
3 ^②	I квартал	півріччя	три квартали	рік	2	0				року	
4	Повне найменування (прізвище, ім'я по батькові)				юридична особа						
					фізична особа - підприємець						
					постійне представництво нерезидента						
5	Код згідно з ЄДРПОУ або податковий номер										
	Реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта ^③										
	Код виду економічної діяльності (КВЕД)										
	Код організаційно-правової форми господарювання										
6	Місцезнаходження (місце проживання) платника: _____				Поштовий індекс						
					Міжміський код						
					Телефон						
	Електронна адреса ^④				Факс ^④						
7	До органу державної податкової служби: _____										
8	Код органу самоврядування за місцезнаходженням										
	об'єкта оподаткування за КОАТУУ										

№ з/п	Показники	Площа відведеної земельної ділянки, кв.м (затверджена рішенням сільської, селищної або міської ради)	Мінімальна заробітна плата (установлена законом на 1 січня податкового (звітного) року)	Кількість днів провадження діяльності із паркування транспортних засобів	Ставка збору, відсотки	Усього нараховано збору ⁵ , грн.коп. к.3 х к.4 х к.5 х к.6			
1	2	3	4	5	6	7			
1	Нарахована сума збору з початку року, усього (р.1.1 + р.1.2 + р.1.3), у тому числі в розрізі об'єктів оподаткування ⁶ :								
1.1									
1.2									
1.3									
2	Нарахована сума збору за попередній звітний період (квартал, півріччя, три квартали)								
3	Нарахована сума збору за звітний квартал, усього (р.1- р.2)								
4	Нарахована сума збору за даними раніше поданої податкової декларації, що уточнюється⁷, усього (р.3 декларації, що уточнюється)								
5	Сума збору (недоплата), яка збільшує податкові зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки, усього⁸ (р.3 - р.4), якщо р.3 > р.4, або (р.5 додатка або сума р.5 додатків)								
6	Сума збору, яка зменшує податкові зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки, усього⁹ (р.4 - р.3), якщо р.4 > р.3, або (р.6 додатка або сума р.6 додатків)								
7	Сума штрафу в розмірі 3% від суми недоплати¹⁰ (р.5 x 3%) (нараховується платником самостійно відповідно до підпункту „а” абзацу третього пункту 50.1 статті 50 розділу II Податкового кодексу України)								
8	Сума штрафу в розмірі 5% від суми недоплати¹¹ (р.5 x 5%) (нараховується платником самостійно відповідно до підпункту „б” абзацу третього пункту 50.1 статті 50 розділу II Податкового кодексу України)								
9	Сума пені¹² (нараховується платником самостійно відповідно до підпункту 129.1.2 пункту 129.1 статті 129 розділу II Податкового кодексу України)								
10	Пояснення (розкриття) окремих результатів фінансово-господарської діяльності¹³						на		арк.
11	Додаток(ки) щодо уточнення податкового зобов'язання за минулий(і) період(и)¹⁴						на		арк.
12	Доповнення до податкової декларації (заповнюється і додається відповідно до пункту 46.4 статті 46 Податкового кодексу України)						на		арк.

Дата заповнення декларації (дд.мм.рррр)

			.			.					
--	--	--	---	--	--	---	--	--	--	--	--

Керівник або фізична особа-підприємець

М.П.

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Реєстраційний номер облікової картки платника або серія та номер паспорта¹⁵

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Додаток № 17

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державної податкової
адміністрації України
24.12.2010 N 1014

Відмітка про одержання (штамп органу
державної податкової служби)

1	Податкова декларація туристичного збору						1.1.Т	порядковий N за рік [Ⓞ]	
								звітна	
								звітна нова	
								уточнююча	

Податковий (звітний) період

2	І квартал		півріччя		три квартали		рік		2	0			року
---	-----------	--	----------	--	--------------	--	-----	--	---	---	--	--	------

Податковий (звітний) період, за який виправляються помилки

3 [Ⓞ]	І квартал		півріччя		три квартали		рік		2	0			року
----------------	-----------	--	----------	--	--------------	--	-----	--	---	---	--	--	------

4	Повне найменування (прізвище, ім'я по батькові)						юридична особа					
							фізична особа - підприємць					
							постійне представництво нерезидента					

5	Код згідно з ЄДРПОУ або податковий номер											
	Реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта [Ⓞ]											
	Код виду економічної діяльності (КВЕД)											
	Код організаційно-правової форми господарювання											

6	Місцезнаходження (місце проживання) платника: _____						Поштовий індекс					
							Міжміський код					
							Телефон					
							Факс [Ⓞ]					

7	До органу державної податкової служби: _____											

8	Код органу самоврядування за місцезнаходженням											
	об'єкта оподаткування за КОАТУУ											

№ з/п	Показники	Вартість проживання (ночівлі), за вирахуванням ПДВ [Ⓞ] , грн. коп.	Ставка збору, відсотки	Усього нараховано збору [Ⓞ] , грн. коп.
1	2	3	4	5
1	Нарахована сума збору з початку року, усього (р. 1.1 + р. 1.2 + р. 1.3), у тому числі в розрізі об'єктів оподаткування [Ⓞ] :			
1.1				
1.2				
1.3				

1	2	3	4	5
2	Нарахована сума збору за попередній звітний період (квартал, півріччя, три квартали)			
3	Нарахована сума збору за звітний квартал, усього (р. 1-р. 2)			
4	Нарахована сума збору за даними раніше поданої податкової декларації, що уточнюється ^⑦ , усього (р. 3 декларації, що уточнюється)			
5	Сума збору (недоплата), яка збільшує податкові зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки, усього ^⑧ (р. 3 - р. 4), якщо р. 3 > р. 4, або (р. 5 додатка або сума р. 5 додатків)			
6	Сума збору, яка зменшує податкові зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки, усього ^⑧ (р. 4 - р. 3), якщо р. 4 > р. 3, або (р. 6 додатка або сума р. 6 додатків)			
7	Сума штрафу в розмірі 3 % від суми недоплати (р. 5 x 3 %) ^⑨ (нарахована платником самостійно відповідно до підпункту "а" абзацу третього пункту 50.1 статті 50 розділу II Податкового кодексу України)			
8	Сума штрафу в розмірі 5 % від суми недоплати (р. 5 x 5 %) ^⑨ (нараховується платником самостійно відповідно до підпункту "б" абзацу третього пункту 50.1 статті 50 розділу II Податкового кодексу України)			
9	Сума пені ^⑩ (нараховується платником самостійно відповідно до підпункту 129.1.2 пункту 129.1 статті 129 розділу II Податкового кодексу України)			
10	Пояснення (розкриття) окремих результатів фінансово-господарської діяльності ^⑩			на
11	Додаток(ки) щодо уточнення податкового зобов'язання за минулий(і) період(и) ^⑩			на
12	Доповнення до податкової декларації (заповнюється і додається відповідно до пункту 46.4 статті 46 розділу II Податкового кодексу України)			на

① Платникомзначається номер (послідовно наростаючим числом від кількості поданих відповідних декларацій).

② Заповнюється у разі подання уточненої декларації.

③ Для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.

④ На бажання платника.

⑤ Проставляється в гривнях з копійками (з округленням до двох десяткових знаків).

⑥ У разі потреби кількість п'ялків може бути збільшена.

⑦ Заповнюється у разі подання уточнюючої декларації, що містить виправлені показники.

⑧ Заповнюється у разі подання уточнюючої декларації, що містить виправлені показники, або у разі уточнення показників раніше поданої податкової декларації у складі звітної або звітної нової декларації за будь-який наступний податковий період, протягом якого такі помилки були самостійно виявлені платником.

⑩ Заповнюється у разі уточнення показників раніше поданої декларації у складі звітної або звітної нової податкової декларації за будь-який наступний податковий (звітний) період, протягом якого такі помилки були

Інформація, наведена в декларації, додатках, поясненнях (розкриттях), є достовірною.

Дата заповнення декларації (дд.мм.рррр)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Керівник або фізична особа -
підприємець

М. П.

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Реєстраційний номер облікової картки платника
або серія та номер паспорта^③

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Реєстраційний номер облікової картки платника
податків або серія та номер паспорта^③

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Додаток № 18

ідмітка про одержання
(штамп органу державної податкової служби)

Затверджено
Наказ Державної податкової
адміністрації України
23.12.2010 р. №994

Розрахунок суми збору за першу реєстрацію транспортних засобів ¹											на	2	0		рік
Вид розрахунку															
Звітний				Новий звітний				Уточнюючий розрахунок							
1	Колісні транспортні засоби	Судна	Літаки і вертольоти	До відомості ²	Колісні транспортні засоби	Судна	Літаки і вертольоти	До відомості ²	Колісні транспортні засоби	Судна	Літаки і вертольоти	До відомості ²			
Звітний податковий період, що уточнюється											2	0		рік	

2	Повне найменування платника збору:										
3	Код платника податків згідно з ЄДРПОУ										
4	Код виду економічної діяльності (КВЕД)										
5	Код організаційно-правової форми господарювання						Код КОАТУУ				
6	Місцезнаходження платника:						Поштовий індекс				
							Міжміський код				
							Телефон				
	E-mail						Факс				
7	Найменування органу державної податкової служби, до якого подається Розрахунок ² за місцем реєстрації транспортних засобів										
	Найменування органу державної податкової служби, до якого подається Розрахунок до відомості ²										

одиниці виміру: грн коп.

7	Відомості про об'єкт оподаткування та суми збору за першу реєстрацію транспортного засобу										
---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Додаток № 19

Відомість про одержання (штамп ДП, дата, відкритий №)		011	012	013	Звітний розрахунковий уточнюючий				
01	Розрахунок суми збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства								
02	Полатковий (звітний) період		(рік)		(місяць)				
03	Полатковий (звітний) період, за який виправляються помилки		(рік)		(місяць)				
04	Повне найменування (прізвище, ім'я та по батькові) платника								
041	юридична особа				Ідентифікаційний код платника за ЄДРПОУ				
042	фізична особа – підприємець				Ідентифікаційний номер платника згідно з ДРФО				
05	Місцезнаходження платника збору	Почтовий індекс							
		Телефон							
		Факс							
		E-mail							
06	До органу державної податкової служби в								
Розрахунок суми збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства		Сума виручки від реалізації товарів		Грн					
№ з/п	Вид товару	у роздрібній торговельній мережі		Всього виручки до оподаткування					
		в оптовій торговельній мережі	у мережі громадського харчування	Сума податкового зобов'язання, що підлягає сплаті до бюджету					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
								Разом	

Інформація, наведена в розрахунку, є достовірною

Дата заповнення розрахунку

Керівник або фізична особа – підприємець

(підпис)

М.П.

Головний бухгалтер

(підпис та прізвище)

(підпис та прізвище)

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінювання знань студентів проводиться у формі усного іспиту або заліку (визначено робочим навчальним планом) за білетами, складеними на основі програми курсу. Зміст питань розрахований на підготовку студента до 40 хвилин. У процесі підготовки до відповіді не дозволяється користуватися конспектами, довідниками, словниками. Усна відповідь оцінюється на «відмінно», «добре», «задовільно» або «незадовільно».

Оцінку «відмінно» заслуговує студент, що виявив усебічне систематичне знання матеріалу курсу, вміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, що засвоїв основну та знайомий з додатковою літературою, дав вичерпну відповідь на поставлені в білеті питання, правильно розкрив зміст категорій і законів. Як правило, оцінка «відмінно» виставляється студентам, що засвоїли взаємозв'язок основних понять дисципліни в їхньому значенні для майбутньої професії та виявили творчі здібності в розумінні викладеного та використаного матеріалу.

Оцінку «добре» заслуговує студент, що виявив повне знання матеріалу курсу, успішно виконує передбачені в білеті завдання, засвоїв основну літературу, але при розкритті змісту матеріалу зробив незначні помилки.

Оцінку «задовільно» заслуговує студент, що виявив знання основних складових курсу, знайомий з основною літературою, припустився помилки у відповіді на екзаменаційний білет, але має можливість її усунути під керівництвом викладача.

Оцінка «незадовільно» ставиться студенту, що виявив значні прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу та допустив принципові помилки при відповіді на запитання екзаменаційного білету. Як правило, оцінка «незадовільно» ставиться студентам, що не можуть продовжити навчання без додаткових знань із дисципліни «Податкова система».

Під час оцінки відповіді на окреме запитання додатково враховуються та впливають на підсумкову оцінку допущені недоліки: неточності у назвах і розкритті змісту окремих категорій, понять; порушення логічної послідовності у розкритті суті питання; помилкові тлумачення, що характеризують фінансові відносини між платниками податків і державою.

Список інформаційних джерел

Законодавчі та нормативні документи

1. «Податковий кодекс України» (Кодекс України № 2755-VI від 02.12.10 р.).
2. «Земельний кодекс України» (Кодекс України № 2768-III від 25.10.01 р.).
3. «Лісовий кодекс України» (Кодекс України № 3852-XII від 21.01.94 р.).
4. «Водний кодекс України» (Кодекс України № 213/95-ВР від 06.06.95 р.).
5. «Про надра» (Кодекс України № 132/94-ВР від 21.07.94 р.).
6. «Митний Кодекс України» (Кодекс України № 92-IV від 11.07.02 р.).
7. «Про Державну податкову службу» (Закон України № 509-XII від 04.12.90 р.).
8. «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» (Закон України № 1602-III від 23.03.00 р.).
9. «Про Державний реєстр фізичних осіб – платників податків та інших обов'язкових платежів» (Закон України № 320/94-ВР від 22.12.94 р.).
10. «Про електронні документи та електронний документообіг» (Закон України № 851-IV від 22.05.03 р.).
11. «Про державну підтримку малого підприємництва» (Закон України № 2063-III від 19.10.00 р.).
12. «Про митний тариф України» (Закон України № 2371-III від 05.04.01 р.).
13. «Про порядок ведення державного земельного кадастру» (Постанова КМ України № 15 від 12.01.93 р.).
14. «Про методику нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів)» (Постанова КМ України № 525 від 30.05.97 р.).
15. «Про методику нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів» (Постанова КМ України № 213 від 23.03.95 р.).
16. «Про проведення індексації грошової оцінки земель» (Постанова КМУ № 783 від 12.05.00 р.).
17. «Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів» (Постанова КМ України № 761 від 23.05.07 р.).
18. «Про затвердження Правил рубок головного користування в лісах України» (Постанова КМ України № 559 від 27.07.95 р.).
19. «Про затвердження Правил заготівлі живиці в лісах України» (Постанова КМ України № 185 від 08.02.96 р.).
20. «Про затвердження Порядку заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України» (Постанова КМ України № 449 від 23.04.96 р.).
21. «Про затвердження Порядку погодження та видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459» (Постанова КМ України № 321 від 13.03.02 р.).

22. «Про затвердження Порядку справляння збору за спеціальне використання водних ресурсів та збору за користування водами для потреб гідроенергетики і водного транспорту» (Постанова КМ України №1494 від 16.08.99 р.).

23. «Про затвердження переліків корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення» (Постанова КМ України № 827 від 12.12.94 р.).

24. «Про затвердження Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр» (Постанова КМ України № 432 від 05.05.97 р.).

25. «Про затвердження Положення про вантажну митну декларацію» (Постанова КМУ № 574 від 09.06.97 р.).

26. «Про затвердження Порядку декларування митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України, та подання відомостей для її підтвердження» (Постанова КМУ № 1766 від 20.12.06 р.).

27. «Про заходи щодо справляння платежів за користування надрами для видобування корисних копалин» (Постанова КМ України № 264 від 26.03.08 р.).

28. «Про затвердження форми податкової декларації та порядку її заповнення і подання» (Наказ ДПАУ № 166 від 30.05.97 р.).

29. «Про внесення змін до податкової звітності з податку на додану вартість» (наказ ДПАУ № 313 від 12.05.10 р.).

30. «Про затвердження форми декларації з податку на прибуток підприємства та порядку її складання (наказ ДПАУ № 143 від 29.03.03 р.).

31. «Про затвердження форми Декларації акцизного податку, порядку заповнення та подання Декларації акцизного податку», (наказ ДПАУ № 1030 від 24.12.10 р.).

32. «Про затвердження форми Податкової декларації з фіксованого сільськогосподарського податку» (наказ ДПАУ № 1016 від 24.12.10 р.).

33. «Про затвердження форми Розрахунку сплати єдиного податку суб'єктом малого підприємництва – юридичною особою та порядку його складання» (наказ ДПАУ № 98 від 28.02.03 р.).

34. «Про затвердження Свідоцтва про сплату єдиного податку та Порядку його видачі» (наказ ДПАУ № 559 від 29.10.99 р.).

35. «Про затвердження форми Податкової декларації з податку на доходи фізичних осіб» (наказ ДПАУ № 58 від 31.01.11 р.).

36. «Про затвердження форми Податкового розрахунку збору за спеціальне використання лісових ресурсів» (наказ ДПАУ № 1019 від 24.12.10 р.).

37. «Про затвердження форми Податкового розрахунку збору за користування радіочастотним ресурсом України» (наказ ДПАУ № 1018 від 24.12.10 р.).

38. «Про затвердження форм податкових розрахунків з плати за користування надрами» (наказ ДПАУ № 1013 від 24.12.10 р.).

39. «Про затвердження форм податкових декларацій збору за спеціальне використання води» (наказ ДПАУ № 1009 від 24.12.10 р.).

40. «Про затвердження форми Податкової декларації з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності)» (наказ ДПАУ № 1015 від 24.12.10 р.).

41. «Про затвердження форми Розрахунку суми збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства та Порядку заповнення розрахунку суми збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства» (наказ ДПАУ № 671 від 01.12.09 р.).

42. «Про затвердження форми Розрахунку суми збору за першу реєстрацію транспортних засобів» (наказ ДПАУ № 994 від 23.12.10 р.).

Навчальна література

43. Войчук Г. І., Філон І. В. Податкова система. Навчальний посібник // Харків: ХНАУ. –2008. –С.120.

44. Иванов Ю. Б., Крисоватий А. І., Кізіма А. Я., Карпова В. В. Податкова система. Підручник // К: Знання. –2008. –С.525.

45. Маглаперідзе А. С., Храпкіна В. В. Податкова система. Навчальний посібник // К: Центр учбової літератури. –2008. –С.328.

46. Науменко В. П., Пашко П. В., Руссков В. А. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні // 2-ге вид., перероб і доп. – К.: Знання, 2006. –С.394.

47. Пашко П. В. Основи митної справи в Україні // Підручник. К.: Знання. – 2008. –С.651.

48. Піхоцький В. Ф. Ресурсні платежі та місцеві податки та збори. Навчальний посібник // К: ВД «Професіонал». –2005. –С.304.

49. Ярема Б. П., Маринець В. П. Податкова система. Навчальний посібник // Львів: вид. «Магнолія Плюс». –2006.–С.224.

Періодичні електронні видання

50. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України – <http://portal.rada.gov.ua>.

51. Офіційне інтернет-представництво Президента України – <http://www.president.gov.ua>.

52. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>;

53. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>.

54. Офіційний веб-сайт ДПА України - <http://www.sta.gov.ua>.

55. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики – <http://www.ukrstat.gov.ua>.

56. Офіційний веб-сайт Державної митної служби – <http://www.customs.gov.ua>.

Навчально-методичне видання

СОЛОГУБ Сергій Миколайович
СОКОЛОВА Евеліна Олександрівна

ПОДАТКОВА СИСТЕМА

навчально-методичний посібник
до вивчення дисципліни для студентів 4-5 курсів
економічних спеціальностей усіх форм навчання

Відповідальні за випуск – С. М. Сологуб, Е. О. Соколова
Директор РВЦ ДЕГУТ Л. В. Пономаренко
Головний редактор О. В. Смець
Верстка В. О. Андрієнка

Підписано до друку 10.05.2011 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк – на ризографі. Замовлення № 49-2/11 Тираж 100 прим.

Надруковано в Редакційно-видавничому центрі ДЕГУТ
Свідоцтво про реєстрацію: серія ДК № 3079 від 27.12.2007 р.
03049, м. Київ-049, вул. Миколи Лукашевича, 19

